

jaarboek rolduc

'61/62

redactie: l. w. wijnen en drs. j. a. c. lenders

druk: h. van der marck en zonen, roermond

grafische vormgeving: wim simons

foto's: omslag, pag. 2, 87 en 105: henk huyser

clichés: a. c. verhees, 's-hertogenbosch

lettertype: folio grotesk

eerste trimester

6 september

Van het „periculum in mora” heeft Rolduc weinig te vrezen: heeft het geen eeuwen getrotseerd, en bezit het daarom niet het eerbiedwaardige recht, als de Kerk zelf, placide gade te slaan hoe de ephemere mens in het gejaag onzer dagen vruchteloos zijn geluk zoekt? Wanneer wij dit, op deze zesde september, na alweer een kletsnatte regenvakantie, met een begin van bezadigdheid bij ons zelf overwegen, verheugt het ons veeleer, vast te kunnen stellen, dat de toren nog steeds niet aan zijn voltooiing toe is. „Die Unvollendete” is een heerlijke symfonie, en doen jeugd en onvolkomenheid niet minstens net zo sympathiek aan als volwassen kracht en diep-bezonken wijsheid? Hoe dan ook, dit is de derde Kroniek die van onze moeilijk te ontsteigeren steigertoren gewaagt. Kennelijk ook de laatste, bedenken wij weemoedig, want dat zien wij wel, vooruitgang zit er nu toch in. Begrijpelijk overigens: is aardse eeuwigheid tenslotte niet maar analoog aan de hemelse?

Van eeuwigheid had de vakantie intussen niets. Lieve help, wat vliegen die weken voorbij! Of je nu echt in Italië bent geweest of enkel hebt geprobeerd Italië te bereiken en onderweg je auto bij een ravijn hebt ingeleverd omdat het in een nieuwe altijd prettiger rijden is dan in een oude, of je een gehuurde wagen hebt laten stelen in Duitsland of, met de faam van de impeccabele chauffeur, je in Zeeland, het mooiste voertuig van het huis besturend, tot eigen blozende schaamte en anderer spottend leedvermaak op de bon hebt laten slingeren, of het Athene was of Rimini dan wel gewoon Schwartzwald of Rodeschool, voorbij zijn deze gezegende dagen voordat je het beseft. En wanneer je dan terugkomt, Heim ins Haus, schijnt het toch allemaal wel lang genoeg geduurd te hebben om bouwkundig, onderwijstechnisch en organisatorisch een en ander te realiseren.

Zo zien wij, dat er in het herstel van de kruisgangen flink schot is gekomen. Het gedeelte van kerk tot provisor straalt ons reeds in blanke ongereptheid (hoe lang?) tegen. Ook de 19de-eeuwse gang langs het kerkgebouw is nu geheel gereed. We vragen ons echter met lichte verbazing af, hoe de diverse punten van de dagorde moeten worden afgewerkt, die met eetzaal en studiezalen samenhangen. Want daar versperren zandbanken en cementophoopsels

radikaal iedere doorgang — angstaanjagende aanblik van een Holofernesk bedrijf! Zal de homo sapiens ooit zijn bescheiden werk-in-stilte kunnen hervatten, nu de homo faber hem luidruchtig de toegang tot zijn rijk ontzegt? Wij bedenken echter, dat „magis magnos sapientes” dan wij, om met het macaronisch Latijn van Rabelais te spreken, in nog ongunstiger omstandigheden de wetenschap hier hoogtij wisten te doen vieren. Reeds in de aanvang van de vakantie, toen wij met een welluste kreet van bevrijding de geleerdheid verre van ons hadden geworpen, stortten koene mannen en vrouwen zich op het probleem van de vooruitgang in het sociale denken en voegden aan de lange reeks Sociale Studiedagen de 30ste toe. Dies zullen wij het, met de nodige energie die ons heet te moeten kenmerken, ook wel klaarspelen. Voor de Zusters alleen was het een barre opgave: hoe schoonmaak houden in dit inferno? Wij hadden echter de deur nog niet achter ons dicht of zij begonnen. En zij slaagden er in — wie had anders verwacht? — ons een poetsklaar huis af te leveren, waarin wij thans schoorvoetend onze intree doen. Of alles schoon zal blijven is een tweede vraag, die met name de Zusters zich angstig stellen. Niet alleen hebben zij van nature weinig vertrouwen in onze properheid, maar nu er zich in onze woning, op zulk een centrale plaats, een legitieme haard van vuil heeft gevormd, vrezen zij dat de bekoring groot is, illegitiem deze haard te doen uitstralen — vrees die wij, Kroniekschrijver, met hen delen.

Maar kom: laten wij eens zien wat er zo al veranderd is in de samenstelling van ons lerarencorps. Dan bespeuren wij allereerst twee nieuwe gezichten, zeer jeugdige gezichten nog: de Heren B. Cartigny en N. Dobbelstein, pas van het seminarie, heeft de Bisschop de taak opgedragen om surveillerend onder ons werkzaam te zijn. Graag heten wij beiden in ons midden welkom, zij mogen succesvol slagen in hun lang niet gemakkelijke werk. De andere nieuwe gezichten zien wij eerst morgen, als de lessen beginnen. Het zijn er wederom twee, lekengezichten nu: de Heren Heijenrath en Lijnen, respectievelijk voor Nederlands — één jaar op 1 gym vond Mhr. Augustus blijkbaar welletjes! — en voor Frans. Ook deze Heren zij een hartelijk woord van welkom toegeroepen, waarbij dan de eerste met dit simpele Nederlandse „welkom!” alléén tevreden weze, de tweede vanwege de vakverwantschap er zich een welgemeend „bonne chance!” aan toegevoegd zie. Twee gezichten — met wat daarbij hoort — moeten wij verder ontberen. Mhr. Limpens is reeds niet meer onder ons. Voor wat hij dit ene jaar hier deed, kunnen wij bezwaarlijk een dithyrambe schrijven; danken wij hem wel van heler harte: het moge hem elders goed gaan. Mhr. Rouwet, wiens afwezigheid wij betreuren, moge verre van alle Rolducse beslomming, in Rome — hè, heerlijk! — een vruchtbaar studiejaar doormaken, in vrede en gedijende rust. Als man van nog rijker wetenschap kere hij volgend jaar welgekomen in onze veste terug. Een grote verandering heeft zich voltrokken of zal zich voltrekken, duidelijk is de situatie nog niet, op het gebied van de prefectuur. Voorlopig blijft alles bij het oude, maar de bepaling, die vaststelt

dat na de kerstvakantie Groot-Rolduc door drie prefecten geregeerd zal worden, is er een met lichtelijk terugwerkende kracht. Mhr. Hommes is nog wel prefect, heeft echter tevens de benoeming ontvangen van pater spiritualis voor Filosofie en 5 en 6 gym, terwijl hij ascese gaat doceren aan de filosofen en godsdienst aan de mannen van 5. De prefect-in-spé, Mhr. Poulssen, staat hem in wat des prefects is van nog nabijer terzijde dan voorheen, ook al om het „vak" te leren, dat hij eerlang met dezelfde kundigheid en toewijding als zijn voorganger hoopt uit te oefenen. Een nieuwe toekomstige onderprefect duikt op in de persoon van Mhr. Augustus. Hij is het nog niet, en toch weer enigszins wel, want Mhr. Poulssen, die weliswaar tot veel in staat is, kan moeilijk prefectuur en sous-prefectuur in énen verenigen.

Dit alles horen wij vandaag nog slechts bij geruchte — dat verspreidingsmiddel dat, feillozer dan de beste publiciteit, in ons huis een gerenommeerde faam bezit. Langzamerhand eerst worden de contouren van de nieuwe inrichting duidelijk, langzamerhand ook zullen wij er aan moeten wennen, zullen de functionarissen zelf er aan moeten wennen.

Op deze zeer drukke rentrée-dag is alles nog erg onwennig. Zeggen de statistici dat elke 13de Nederlander een auto bezit, op een dag als deze heb je geen statistieken nodig om daar achter te komen. Op de cour liep het parkeren spaak, als niet enkele Heren zich vrijwillig als levensechte verkeersagenten hadden ontpropt. Graag wordt aan hun niet overduidelijke gebarentaal gevolg gegeven. Als dan bagage en jongens zijn uitgeladen, en de ouders weer ingeladen, zoeken wij, de groten wijsneuzig en ervaren, de kleinen inderdaad onwennig en beduusd, onze weg in dit huis-als-een-dorp, dat ons, ook dit jaar weer, van harte onderdak, lering en vorming biedt en dat ondanks alles nog altijd een 490 bewoners telt: 414 jongens, 41 Zusters, 29 Heren en 5 man intern personeel.

7 september

De eerste dag wordt die weg ons niet te moeilijk gemaakt. 's Morgens vieren wij de Mis in honorem S. Spiritus, maken om 10 uur kennis met onze Hoofdleraar, die ons de door Mhr. Pop als altijd zorgvuldig opgestelde lesrooster voorhoudt, trachten dan, in twee lessen van drie kwartier, definitief de vakantiebeelden uit onze geest te bannen en worden 's middags reeds geacht, in staat te zijn tot het volgen van twee normale lessen. Toegegeven, zo kom je er wél in!

8 september

Of het een verlaat eerbetoon is aan ons aller goede wil waarmee wij dit jaar begonnen zijn — wie zal het zeggen? Vandaag is de toren feestelijk gepavoiseerd, klimmen wapperende vlaggen in wat nu eens voor altijd zijn top zal wezen. Het hoogste punt is bereikt, wel-dra zal de Provisor de stoere werkers, bij gelegenheid van het Richtfest, tracteren. Prosit!

9 september

Het is echt niet de bedoeling van Kroniekschrijver, al zou de regemaat van een torenklok, die bij het verslag van de voorafgaande dagen voorziet, de argeloze lezer zulks doen vermoeden, — het is

echt niet de bedoeling, in deze Kroniek dag na dag van dit aan gebeurtenissen rijke jaar de revue te laten passeren. Kroniekschrijver wordt er echter voorlopig, zijns ondanks, toe gedwongen door de sport, die hij overigens een warm hart toedraagt. De Atletiekclub heeft van zich doen spreken, en hoe! Op de vandaag te Schaesberg gehouden Nationale Atletiekwedstrijden wordt Piet Thijssen tweede met kogelstoten (hij bereikt een afstand van 13.78 m.), en Harry Zitzen eveneens tweede met discuswerpen (hij slingert de schijf 37.10 M. ver weg!). Een eresaluut voor deze jonge, krachtige atleten, als dat tenminste geen pleonasme is. Het Jaarboek is uit, leve het Jaarboek!

10 september

Sparta-Minor spelen vandaag een oefenwedstrijd. Al is het niet iets om over naar huis te schrijven, onze vaste sportmedewerker Jos v. d. Linden is de mening toegeedaan, dat er gevoetbald wordt. Hij wijt de uitslag 6—4 aan Sparta's defensie, waardoor Minor niet anders kan doen dan het onderspit delven.

15 september

's Avonds draait de traditionele heimweefilm, waarvoor de keuze gevallen is op Gideon of Scotland Yard. Voor een der kleinen komt de film te laat: hij heeft net vandaag de plaat gepoetst. Zulke dingen komen voor...

Ce qui se ressemble, s'assemble. Wij wonen in de Mijnstreek, denkt Mhr. Lemmens, dus ik klim in de toren en steek daarboven een pijp op! Hetgeen hij doet, in alle eer en deugd: een walmende Lange Jan gelijk.

22 september

Onze oud-leraar Mhr. Engels zet vandaag in Nijmegen de kroon op zijn onversaagd studeren. Met Prof. Dr. Christine Mohrmann als promotor, promoveert hij op het proefschrift getiteld: „Quelques Observations sur le Vocabulaire de Paul Diacre”. Namens Rolduc wonen de President en de Heren Rouwet, Stassen en Lenders de plechtigheid bij. Het gaat er academisch toe, en toch ongedwongen, dank zij promovendus' spitse antwoorden.

Verschijnt ons daar 6 gym in omgekeerde jassen! Als zij ons willen doen geloven, dat dit hun origineel distinctief is, hebben zij de verkeerden voor. Zó vroeg hebben de eindexaminandi zich nog nooit aangesteld. Niettemin, als mop kunnen wij het waarderen.

24 september

Op deze Kerkraadse-kermis-zondag beleeft Willy Lacroix zijn avontuur. Een, van een der Heren geleende, fiets berijdend, heeft hij een onzachte ontmoeting met een bromfiets. Zoals te verwachten, moet de fiets het loodje leggen. Maar Willy is klaarwakker!

Een andere leerling, Kerkradenaar, kampt met het tegenovergestelde euvel: hij kan des avonds de slaap maar niet vatten. Ocharme, opgewekt gezang, dat aan een nabije douchecel zijn oorsprong schijnt te ontleen, verhindert hem de zandbak van Klaas Vaak te bereiken. Erger is, dat bedoelde Kerkradenaar in de nachtelijke douche-zanger een heer-stadgenoot meent te herkennen. Nou ja, kermis, nietwaar?

Pantarhei, dat tegen het courefital speelt, wint overdonderend met 7—3. Het woord is aan onze correspondent: „Het gemis aan training doet zich bij het courefital steeds erger gevoelen. Er zit totaal geen samenwerking in dit team. Misverstanden, blunders zijn dan ook de voornaamste oorzaak van deze verpletterende nederlaag.” Het is een glanzende zon-dag geweest, met zeer veel bezoek. Het licht- en warmteverwekkende hemellichaam heeft ons trouwens al mild bedeed zolang dit trimester duurt. De temperatuur is eerder drukkend, gevolg van een hoog vochtigheidsgehalte van de lucht. Dit gehalte was vandaag 87, luidt een deskundig oordeel, gebaseerd op met eigen instrumenten verrichte metingen.

Drukkend weer buiten, broeiende atmosfeer in huis: 6 gym doet al dagen geheimzinnig. Men schijnt de geboorte van een „nieuw geluid” te mogen verwachten, een lied dat uitdrukken moet hoe de abituriënten tegenover het leven staan. Die van de vijfde hebben het, menen zij, wel dóór. Als er in de aula, met permissie van de betreffende instantie, braaf gerepeteerd wordt, bevinden enkele adepten van de „poesis” — eigenaardige naam voor wie bedenkt dat er bèta's bij zijn — zich met een van Mhr. Salemans geleende bandrecorder hoog en droog in de nok. De met intriges nog weinig vertrouwde studiomannen begaan echter een kapitale fout, ze doen het licht uit zodra 6 gym in aantocht is. Hoe stom (er is, geloven wij nu, ook een alpha bij)! Dan volgen de gebeurtenissen elkaar in snel tempo op. Bijna ontbrandt er, hoog in de trapeze, een Hitchcock-achtig gevecht, maar bij nader inzien besluit men het nummer liever met een waterballet en de twee kletsnatte luistervinken druipen zielig af. Het spreekt vanzelf, dat de bandrecorder door 6 gym in beslag genomen wordt. Hetgeen dan toch nog iets van een intrige doet ontstaan, want nu rooft 5 gym de radio uit het klasje. Het incident strekt zich over enkele dagen uit en krijgt een min of meer pijnlijk karakter omdat huns ondanks twee Heren erbij betrokken raken. De sommatie, dat de bandrecorder — onschuldig corpus delicti — ultimatief op die datum en dat uur terugbezorgd moet zijn, maakt aan de aanvankelijk sportief gespeelde, naderhand te serieus opgevatte broedertwist in de schoot van „Roda's hope” een tijdig einde.

Het goede weer van de voorafgaande dagen heeft de „Heeren XVII” tot een nieuw initiatief geïnspireerd. Liefst twee rallies tegelijk, fietsen en wandelen, staan er voor vandaag, zaterdag, op het programma. Voordat wij daarover vertellen, moeten wij een ernstig verzuim goedmaken en de belangstellende lezer op een gewichtige verandering in de dagorde wijzen. Zaterdag? zal hij zich voorhoofdfronsend hebben afgevraagd als hij niet meer tot de huidige Rolduc-generatie behoort. Nee, bezorgde oud-Rolducien, aan een helemaal-vrije zaterdag zijn wij nog niet toe, hoogstens aan een half-vrije. En ook dit is weer niet zo onrustbarend als het klinkt, immers de vrije middagen zijn eenvoudig verplaatst, met ingang van het lopende schooljaar, van dinsdag en donderdag naar woensdag en zaterdag. Een experiment, waaraan wij nu reeds zo goed zijn gewend, dat het wat ons betreft gerust deel mag uitmaken van het vele eeuwige in ons huis. De soepele afwikkeling van contacten met buiten had trouwens al langer de wenselijkheid van deze verandering doen gevoelen.

Twee rallies dus, op deze zaterdag. Vroeg reeds kunnen wij starten, want in verband met het surveillantencongé vallen de laatste twee ochtendlessen uit. Het diner is om half twaalf, en omstreeks kwart over twaalf zijn wij aan de wedstrijd bezig. De fietsrally (elf teams nemen deel) start op Rolduc vanaf het bordes, de voet-rally (waaraan tien teams meedoen, in compagnie-verband) vanaf een, vooralsnog geheime, plaats buiten Rolduc, waarheen de deel-

nemers per bus worden vervoerd. De bedoeling is, de in gestencilde boodschappen aangegeven route zo nauwkeurig mogelijk te volgen en zich zorgvuldig van de in deze zelfde stencils vervatte opdrachten te kwijten. Controleposten langs de routes en vliegende controles maken notities, die voor de einduitslag van belang kunnen zijn. Het komt er niet op aan, uiterste snelheid te betrachten, want geen van beide rallys is een snelheidsrace. Voor iedere etappe wordt een ideaaltijd vastgesteld, voor de deelnemers uiteraard tot aan de uitslag geheim gehouden. De opdrachten moeten bij de controleposten worden afgetekend, op het formulier van het eigen team. En nu maar wandelen en fietsen! In samenwerking, en voor ieders persoonlijk en elkaars plezier. Plezier beleven wij genoeg. Daar heb je de opdrachten, ontsproten aan de hemel weet welk ingenieus brein. Zo iets bijvoorbeeld: „Zoek een draad geel garen, rijg daar aan een togenknoopje, draai deze draad rondom een afgebrande rode lucifer, steek de lucifer in een leeg lucifersdoosje, merk Molen; in dit doosje stop je ook een afgestempelde postzegel van 25 cent en een ongekoekte erwt; verder zoek je een houten wasknijper en een gebakken aardappel; wikkel doosje, wasknijper en aardappel in een krant, het Limburgs Dagblad van zaterdag 23 september; schrijf op de buitenkant van de krant met rood potlood het nummer van je route en de naam van de ploegleider; lever het geheel in bij de eindcontrole."!!!! Zeer plezierig is ook, als een zusterklooster heel de opdracht al voor je uitgewerkt heeft, voordat je om één enkel onderdeel hebt gevraagd. Naar stamtijden, die Mhr. Tagage ons beloofd had, hebben wij heel de tocht vergeefs gezocht!

Al met al, ondanks het ietwat tegenvallende weer, een formidabel succes. Wanneer Kroniekschrijver achteraf de duplicaten van de bij dit spel betrokken papierwinkel doorkijkt, krijgt hij een diep respect voor de organisatoren. Nederig betuigt hij aan zóveel vindingrijkheid zijn hulde. De meest frappante uitslagen zijn de volgende: Fietsrally, eerste prijs team 32, Kuypers-Koolen, met maar 48 strafpunten. Het hoogste aantal strafpunten, 165, behaalt team 13 (natuurlijk!), Riga-Vaessen. De voetrally wordt gewonnen door de teams 13 (hè?) en 22, Bloemen c.s. en Janssen Toon c.s. (114 punten).

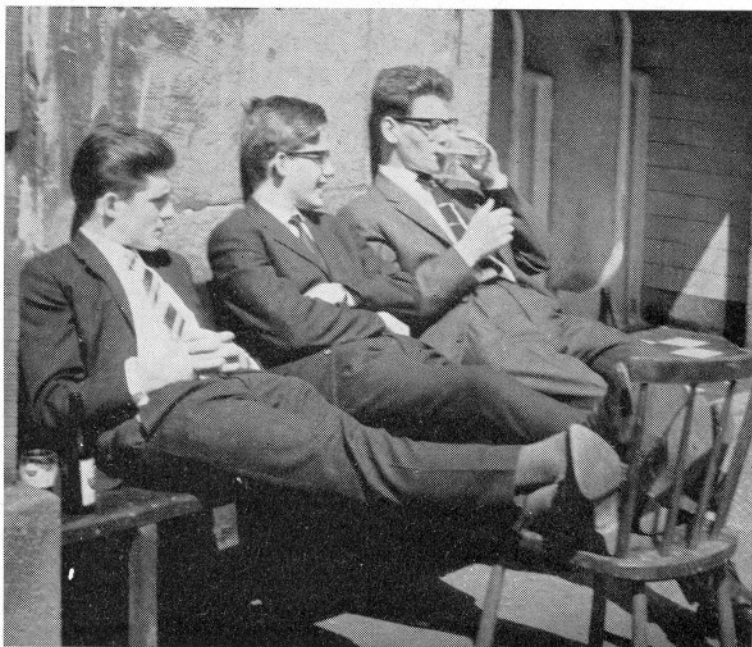
Klein-Rolduc doet niet aan de rallys mee. Onze Benjamins houden een eigen wandeltocht, vol spanning en avontuur: Rolduc-Herzogenrath-Noppenberg-Bardenberg-ruïne Wilhelmstein. Bij de ruïne picknicken zij à la limonade, en molendraaien en wippen dat het een lieve lust is. Een put van 30 m. diep trekt bijzondere belangstelling; het is een sport, er bierviltjes en steentjes in te laten druppen. De terugtocht gaat langs ongebaande wegen, dwars door bossen, over beekjes en langs rotsen, met afmattende klimpartijen door het Wormdal. Geen wonder dat 9 knapen hierbij kwijt raken — ze hebben echter voldoende tegenwoordigheid van geest om op eigen hoge pootjes huiswaarts te keren.

1 oktober

Tevergeefs was al dat oefenen beslist niet, en het loonde zelfs de moeite er een vendetta met de vijfde om te wagen. Het lijflied van

de zesde, dat zij vandaag aan het diner officieel ten gehore brengen, klinkt deze mannen waardig. De studentikoze tekst is van Jos Boesten en de vrolijke, niet helemaal originele, melodie van Gerrit Broekhoven. En wat hun uniform betreft: het heugt ons niet meer, een zesde te hebben gekend met zóveel smaak. Het wijnrode shirt staat echt gedistingeerd, maar waarom doet dat petje mij aan een ijscoman denken? Misschien enkel, omdat het warme Paasweer, waarbij ik dit schrijf, mij goesting in zo'n Venetiaanse specialiteit bezorgt?

5 oktober

Lang is de opvolgster van zuster Agatha niet bij ons mogen blijven. Zuster Eregarda verlaat ons vandaag, voor een andere werkring. Dat zij zich in zo weinig tijd bemind wist te maken, bewijst eens te meer, hoe ondoorgrondeijk sommige raadsbesluiten zijn.

8 oktober

De gang langs de eetzaal is nu vrij. Wij herademem, want dagenlang hebben wij de kerkgang moeten doen, en dat is voor onze sexe al zo'n omweg. Bovendien, in het carré, waardoor wij ook herhaaldelijk getransporteerd werden, is er door sommige rechttoerechtaan-lopers zoveel ongerief aangericht, dat de serre oprecht verheugd is, aan verdere ontluistering van een harer pronkstukken een halt te zien toegeroepen en niet nog méér platgetrapt gras te hoeven bijwerken, om het dan maar minder cryptisch te zeggen. Dat vanaf vandaag het trappenhuis bij de bel onder handen genomen wordt, juichen wij toe, want dat gedeelte moest hoogstnoodzakelijk aan het nu juweeltje-van-een-kruisgang worden aangepast.

9 oktober

De Culturele Jeugdkring, waarin voor Rolduc Mhr. Lenders in plaats van Mhr. Salemans met ingang van dit studiejaar zitting heeft, begint haar program uitzonderlijk laat — gevolg van allerlei buiten het Bestuur staande factoren, waarover hier niet behoeft uitgeweid. Dat begin, een film voor de jongeren, De Koe en de Gevangene, mag er wél zijn. Wij lachen ons een krik om de aartsdolle situaties, vooral echter om de weergaloze komiekensnuit van de met armen als molenwieken en voeten als nijlpaardenonderdanen behepte Fernandjel.

10 oktober

Gisteren de jongeren, vandaag de groten. Voor hen draait Jonas, van de psychiater-regisseur Ottomar Domnik. IJzingwekkend, beklemmend, schokkend, deze hels-concrete film in abstracte beelden. Zelden werd de angst van de moderne mens, voor het gevaar van ontmenselijking nauwelijks meer te behoeden, zo meedogenloos voelbaar gemaakt. Sommigen vinden deze geschiedenis van een hedendaagse Jonas, een Elckerlyc zoals u en ik, hoe cerebraal zij verteld moge wezen, werkelijk aangrijpend, anderen oordelen, met open oog voor de superieure filmkwaliteiten, dat Domnik er beter aan had gedaan, bij zijn geesteszieken te blijven. Hoe dan ook, een film die ons, geestelijk gezonden, heel veel heeft geleerd.

15 oktober

Een culinaire noviteit van in ons wereldje verstrekkende betekenis is de voortaan aan het gouter geserveerde echte thee. Daarmee is, althans voor het vier-uurtje, het rijk van de ondefinieerbare kost-schooldrank ten einde.

17 oktober

In onze aula gaat Verdi's La Traviata, in een intelligente mise-en-scène niet onverdienstelijk uitgevoerd door de Zuid-Nederlandse Opera. De voorstelling wordt in het kader van de Culturele Kring voor volwassenen gegeven, maar het bezoek is, stromend als het regent, zo weinig talrijk, dat filosofen en enkelen van 5 en 6 gym voor een paar centen mogen meegenieten.

Verleden jaar was Harry Custers wegens ziekte niet in de gelegenheid, eindexamen te doen. Normaal zou hij een jaar hebben moeten wachten, maar de inspectie beschikte gunstig over het verzoek van de President, en nu krijgt kandidaat Custers toch nog zijn kans. Het betreffende examen is een staatsexamen, zodat geen der Rolducse Heren, met uitzondering van Mhr. Vogels, die zich sinds enige jaren met het staatsexamen occupeert, erbij betrokken is. Het schriftelijk is vastgesteld op 16, 17 en 18 oktober. Het mondeling heeft, minder aangenaam, tijdens de Allerheiligenonderbreking plaats. Wettelijk is deze regeling mogelijk, maar, zeker op Rolduc, menen wij, is zij een unicum.

20 oktober

De Katholieke Vereniging voor Voogdij en Patronage vertoont op Rolduc een film. Het is De Kinderrechter, met in de hoofdrol Heinz Rühmann, jarenlang filmkomiek-tegen-wil-en-dank, sedert enige tijd acteur in serieuze rolprenten. Het ontroerend verhaal, dat niet overal aannemelijk is, is grotendeels in het toneelkader blijven steken. Het-

geen niet wegneemt, dat er veel moois te beleven valt, want Rühmanns spel blijft een genot om te zien.

21 oktober

Roda voetbalt tegen Laura I en verliest met 2—6. Een modderfiguur slaan wij niet, wij moeten het eenvoudig afleggen tegen het voortreffelijke samenspel en de technische superioriteit van deze 3de-klusser. Een goede training voor ons, meent Jos.

De film van Herbert J. Biberman, Zout der aarde, waarop de Missievereniging als inleiding op Missiezondag haar keuze heeft laten vallen, zou de rassendiscriminatie tot thema hebben. Wat wij te zien krijgen, is eerder de strijdvaardigheid van de Mexicaanse vrouwen, die het heft van de opstand van hun mannen overnemen als dezen in hun ogen te kort schieten. Filmisch boeiend is het telkens terugkerend beeld van de altijd voortstappende kring van postende mannen en vrouwen. Als sympathiek pleidooi voor de waardigheid van de mens en voor een op recht en liefde gebaseerde maatschappij wel aanvaardbaar.

22 oktober

Een der neteligste problemen van Gods Kerk, het Europese Priester-vraagstuk, behandelt dit jaar Missiezondag. Over dit vraagstuk spreekt in de morgenuren voor V.K.-3 gym Pater Sanders en voor 4-6 gym Prof. Dr. J. Dellepoort, van het Europa-seminarie te Maastricht. Om half zes is er, voor 4, 5 en 6 gym, elke groep in een afzonderlijke lokaliteit, een discussieavond met Europa-seminaristen. Na een danklof in de kerk wordt het souper gezamenlijk genuttigd in de grote eetzaal. Prof. Dellepoort en Mhr. Berkels geven daar tot slot een samenvatting van de dag. In een ons tevoren ter hand gestelde folder lezen wij: „Men zou zich de vraag kunnen stellen, of Europa, dat zichzelf temidden van een ontzaglijke religieuze crisis bevindt, nog wel in staat is tot het vervullen van zijn traditionele taken in de wereldkerk. Misschien niet. Maar zou een dergelijke krachtproef niet veeleer een bron worden van nieuwe godsdienstige vitaliteit? Juist doordat wij ons in onze eigen zwakte moeten inspannen voor anderen, verrijken wij ons zelf.”

De filosofen maken van Missiezondag een Oecumenische Dag. Des morgens wordt in dit kader het woord gevoerd door Dr. W. Brillenburg Wurth, Professor aan de Theologische Hogeschool te Kampen, over het onderwerp: „Levensgevoel en Levensstijl in Rooms-Katholicisme en Calvinisme”. De gespreksavond, onder leiding van Ds. C. Moens, is gewijd aan de beleving van de kerkdienst in haar totaliteit, aan biecht en avondmaal. Persoonlijke en gemeenschappelijke geloofsbeleving vormen het eigenlijke thema, dat zodoende nauw aansluit bij de inleiding van Prof. Brillenburg Wurth. Uit getuigenissen van deelnemers is ons naderhand gebleken, dat zowel inleiding als gespreksavond uitermate belangwekkend zijn en voor menigeen een ernstige bezinning op de geloofsbeleving betekenen. Dit is de weg om als broeders en zusters van de wederzijdse standpunten kennis te nemen, in onderling contact de eigen opvatting van vooroordeel te zuiveren en voor elkaars leven en werken eerbied en waardering te krijgen.

Ook deze Missiezondag was voor gymnasium en filosofie een groot succes. De Missievereniging ga voort met het zoeken naar dergelijke frisse initiatieven!

24 oktober

Wie zei daar dat de leerlingen te weinig belangstelling koesteren voor ons „huis” en voor al wat er mee samenhangt? Dat wordt dan vandaag categorisch gelogenstraft met een keurig verzorgd type-werkje van één pagina, een manifest aan overheid en culturele instanties of, in de taal van de poëtische manifestant, „een romantische brief” over, of liever tegen, het zijns inziens willekeurig kappen van bomen in het bosquet. De anonieme schrijver van dit pamflet moge zich gerustgesteld voelen: poëtisch voelen wij innig met hem mee, en bovendien, menend te weten dat „Heerlen” geen bosquet rijk is, begrijpen wij echt wel zijn angst-op-het-laatste-nippertje. Zijn bezorgdheid is echter enigszins misplaatst. Hem is toch bekend dat over Rolducs natuurschoon iemand waakt, wiens liefde voor het jonge leven alleen nog geëvenaard wordt door die voor zijn jongens?

Vanavond begint de retraite voor de filosofen, die tot zaterdagmorgen 28 oktober gepreekt wordt door Pater Randag C.s.s.R.

28 oktober

Wij gaan op Allerheiligenvakantie, heerlijk uitblazen aan moeders schoot van de zeven weken trimester, die wij er nu al weer in den verren vreemde hebben op zitten. De terugkeer is bepaald op 2 november.

Op 30 oktober lezen wij thuis in de krant, dat de Russen een superbom van 56 megaton gelanceerd hebben. Reeds enige tijd dreigde dit verschrikkelijke, de angst van de wereld groeide tot paniek, zozeer zelfs dat nuchtere Franse seismografen twee dagen te voren lichte aardshokken voor ontploffingen van de superbom gehouden hadden. In het Kremlin erkent een verrukte Russenleider cynisch, dat de geleerden de bom per vergissing 6 megaton te zwaar hebben gemaakt! De mens schijnt er een vreemd genoeg in te scheppen, zijn wereld op te bouwen en af te breken, als was het een onschuldig blokkendozenspel — het kind in de volwassene, een ware duivel soms.

3 november

Het is al lang geen geheim meer, dat de vrijdagavonden in het teken staan van het Herenvolley. Kroniekschrijver heeft steeds zijn nieuwsgierigheid weten te bedwingen, hij is bij deze sportieve uitbarstingen nooit een kijkje gaan nemen. Nu Mhr. Meertens als gevolg van wat zich daar afspeelde met een zijner kuiten in verband hinkt, kan hij zich levendig voorstellen hoe het er toe gaat. Wel had Mhr. Meertens moeten beseffen, dat Sint Kathrien voor de deur staat. Zullen de Negertjes nu niet een voortijdige dood sterven? Harry Custers heeft zijn staatsexamen gehaald. Proficiat!

4 november

Als de cour tafeltennist tegen de filosofen, zijn de filosofen nergens meer. Verleden jaar liep het uit op een smadelijk débâcle. Dit jaar vallen de stukken nog mee, een nederlaag van 9—13 is geen ramp. Te minder een ramp, wanneer men bedenkt dat het cour-team geen gewoon cour-teampje is. Winnaars van de Intercollegiale, wie doet je wat! Kennelijk is dit juist de mentaliteit die onze reporter, in een soort van zelfbeschuldiging, bedoelt als hij schrijft: „Intercollegiale

voorbij, training voorbij". Het tweede team behaalt met 7—3 de overwinning. Zou dit groepje de triomfators van de toekomst bevatten? Zie hier de namen van de zegevierende witteballenmeppers: Eerste team: Jos v. d. Linden, Leo Coopmans, Henk Kuypers; tweede team: Jan Berden, Ger Paquay, Theo Houtvast.

Op het vandaag te Roermond gehouden volleytoernooi moet het Rolducse zestal genoeg nemen met de 6de plaats. O quam cito transit gloria!

Tot President van het nieuwe Philosophicum Molenberg te Heerlen, waar, als de tekenen niet bedriegen, in september 1962 de colleges zullen beginnen, wordt vandaag benoemd Prof. Dr. P. v. d. Baar, hoogleraar in de kerkgeschiedenis aan het groot-seminarie. De vestiging van de filosofen in een eigen huis, over het belang waarvan in dit Jaarboek elders meer wordt gezegd, is een noodzakelijke eis, die eerst thans, na jarenlange voorbereiding — uit de pen van een journalist vloeit de onwaarschijnlijkheid van 142 jaar! —, verwezenlijkt kan worden. Prof. v. d. Baar krijgt een schone, maar moeilijke taak. Hij moge ze met wijsheid en voortvarendheid volvoeren.

5 november

Dat stramme benen nog snel uit de voeten kunnen, zodra al te waardige kledingstukken als toog en lange broek geen belemmering meer zijn, bewijst een elftal van kapelaans, dat vandaag tegen het cour-elftal komt voetballen en met 3—4 een resultaat bereikt, dat geenszins schandelijk is. „Kapelaans” is bij wijze van spreken: er zijn ook enkele professoren bij, óók bij wijze van spreken, zoals elk intelligent lezer begrijpen zal. Het talrijke publiek verwacht natuurlijk geen schitterend voetbal. Wat het dan wel verwacht? Van oudsher is de mens een sensatie-dier. Geen kwade wedstrijd toch. Tot rust is Rolduc verre in de meerderheid: 4—0. Na rust begeeft het rechterbeen van de eerwaarde midvoor het echter. De eerwaarde invaller, Math. Kunnen, grijpt zo destructief om zich heen, dat de cour-defensie menigmaal murw gebeukt wordt. Scores kunnen dan niet uitblijven: 4—3. Als de wedstrijd wat langer geduurd had...

7 november

Eerst de President, dan de Provisor. Zo is en moet zijn, in ieder goed geordend huis, de hiërarchie. Prof. Drs. M. Lemmen wordt vandaag benoemd tot Provisor van het Philosophicum te Heerlen. Practicus als hij is, beseft hij zijn gebrek aan praktische ervaring en wordt vanaf deze dag de onafscheidelijke wandelgezel van onze eigen Provisor. De peripathetische school was verre van provisorisch, schijnt hij te denken. En: wandelen scherpt en verruimt de blik die, vooruitziend, het eerste kenmerk eens goeden provisors dient te zijn.

10 november

Roda tegen Roda, hoe komen ze er uit wijs? Roda van Kerkrade volleyt tegen Roda van Rolduc. Ons Roda wint dat, met 4—1. Een mooie partij, met Piet Thijssen, André Reynen en Theo Pasing als uitblinkers.

De debatingclub organiseert een „poetisse” avond. Foei!

11 november

Tegen Kerkrades H.B.S. voetballen wij op deze zaterdagmiddag. Rolducs elftal heeft er maar weinig moeite mee, zijn tegenstanders met 5—2 te kloppen. Onze correspondent: „Hoewel er bij de H.B.S. enkele formidabele talenten zijn, kunnen zij toch niets uitrichten tegen de achterhoede van Roda. Wat wil je, met 3 goede en 8 minder goede spelers tegen 11 (behoorlijke spelers, zegt hij niet, bedoelt hij wel). Je hoeft de 3 goede maar met 2 man af te houden en er is geen gevaar meer.” Koud kunstje.

19 november

Het is alles sport wat de klok slaat. In de volley-intercollegiale, die te Roermond wordt gehouden, zijn de Weertenaren voor ons geen tegenstanders van betekenis. Wij behalen op hen dan ook een gemakkelijke overwinning. Meer bevreesd moeten wij voor Sittard zijn. Wij verliezen een zeer spannende partij, maar op het kantje af! De spelers met de meeste ervaring heeft ongetwijfeld Roermond. Geen wonder dat wij in de wedstrijd tegen deze ervarenen geen schijn van kans hebben. De eindstand luidt: 1. Roermond 6 p. 2. Sittard 4 p. 3. Rolduc 2 p. 4. Weert 0 p.

Zó verschrikkelijk slecht hebben wij het er, alles bij elkaar genomen, niet afgebracht. Slechts één logische conclusie valt uit dit toernooi te trekken: nog meer trainen en beter op elkaar inspelen. Ons team: Jan Simons, Johan v. d. Boom, Ton Koenraad, Theo Pasing, Piet Thijssen, André Reynen.

Tot grote vreugde van alle Rolducse atleten brengen de volleyers de atletiekbeker uit Sittard mee. Ze schenen er verleden jaar, daar in Sittard, zó zeker van te zijn, de Intercollegiale te winnen, dat ze de beker maar thuis lieten. Maar Rolduc won, en dus moest de trofee nog bezorgd worden. Eindelijk is zij nu hier. Voor het eerst in Rolducs atletiekgeschiedenis.

22 november

Vandaag wordt het huwelijk ingezegend tussen onze lekeleraar L. Heyenrath en Mej. E. Plüger. Wij leven met het bruidspaar mee en wensen het alle geluk.

23 november

O, ramp! Het kapelletje Beerenbos is het slachtoffer geworden van de moderne zucht naar uitbreiding. Hoewel aannemer en arbeiders de grootste omzichtigheid betrachtten om het in levenden lijve te verplaatsen — zo worden Franse kastelen wel naar Amerika overgebracht, dode stenen, de ziel is er uit —, brokkelde het veldbrandstenen gebouwtje in talloze stukken uiteen. Op de oorspronkelijk voor het kapelletje bestemde nieuwe plaats komt een plaatsvervanger, schrijft de krant. Een schrale troost. Het Rolduckerveld, stenen woestijn van comfortabele huurkazernes, is zijn oase kwijt.

25 november

Sint Kathrien! Echt voor de allerlaatste keer op Rolduc. In dit Jaarboek staat al veel te lezen over wat de filosofen aan Rolduc te danken, eventueel te wijten hebben, en omgekeerd over wat Rolduc zijn filosofen dankt. Onze taak is het niet, daar nog meer aan toe te voegen. Wel willen wij graag vermelden, dat heel de feestviering vandaag in het teken van het afscheid staat — de gewone spelde-

prikken blijven achterwege. Grote waardering voor elkaar klinkt daarentegen in alles door, nu men elkaar zo spoedig zal gaan mis-sen. Molenberg heeft immers geen kerk als wij, en geen aula als wij, en geen bosquet als wij... En wij... hebben binnenkort geen filosofen meer als wij! Extra hun best doen de wijsgeren in de plechtige feestmis; de Introïtus wordt zelfs gebisseerd, omdat het zo lang duurt eer celebrant en assistenten binnenschrijden. Tijdens het diner, dat de feestvarkens magnifiek omlijsten met hun de laatste jaren roemrucht geworden zang — Die zwölf Räuber en een koor uit Verdi's Rigoletto brengen zij onder meer tot virtuoos klinken —, voert Arthur Meertens namens de cour het woord over het naderend heengaan en dankt praeses Jan Peeters namens de filosofie over wat was en hoe het worden zal. Afscheid, weemoed, heimwee, nog geen tranen.

De holle uren van de dag, na de Hoogmis en vooral in de middag, wanneer de feestelingen in academische zitting bijeen zijn en wie bij de traditionele toneeluitvoering betrokken is, zich gereed maakt om 's avonds de arena te betreden, kan men voor de anderen gewoonlijk kenschetsen als de tijd van de gereguleerde verve-ling. Nu wordt deze tijd echter opgevuld met een nieuw initiatief van de zo verdienstelijke Heeren XVII: het CCCC. Onder deze geheimzinnige hoofdletters gaat een alleraardigst spel schuil, door-gaans beter bekend onder de naam: voetballen. Het bijzondere be-staat in de aanleiding (Sint Kathrien, ook wel geschreven Catharina) en de attractie (een doos chocola, te verdelen onder de winnaars). Volledig luidt de weidse benaming van dit voetbalfeestijn: Catharina-courvoetbalchococompetitie. Er wordt in drie klassen gespeeld, door teams bestaande uit zes man. De klassen omvatten respectievelijk Klein-Rolduc + 1 gym van Groot-Rolduc, 2 + 3 gym, 4, 5 + 6 gym. Uit de soms harde wedstrijden treden als winnaars te voorschijn: 1a, 3b en 5b. 's Avonds zien wij de spannende thriller van Agatha Christie, Tien kleine Negertjes. Zeer kundig door een niet langer aan de kuit lijdende Mhr. Meertens geregisseerd, bezorgt dit stuk ons kippevel van het aangename griezelen. Niet alleen Klein-Rolduc, de hele zaal raakt tijdens het laatste bedrijf in paniek, de duistere moordsfeer is haast niet te verdragen. Voor wie er meer van wil weten biedt onze toneelrubriek een prijzende recensie.

26 november

Nog niet geheel bekomen van de schrik, die wij gisteravond had-den te doorstaan, trekken wij alwéér naar de aula, nu om een film te aanschouwen: Nonnen voor het Vuurpeloton. De geschiedenis van de dappere moeder-overste en de niets-ontziende bezetters wordt onderhoudend verteld. Duidelijk tekent de film de krankzinnigheid van de Nazi-mentaliteit: al erkent de Duitse officier dat Jodenvervolg-ing idioot is, en het gevangen houden van kinderen nog dwazer, Befehl ist Befehl en hij, de officier, is er slechts om bevelen uit te voeren. Het verrassende slot doet ons allen deugd, het zou zonde geweest zijn, zulke knappe nonnen neer te schieten! — De film wordt vertoond als besluit van de retraite, die ook dit jaar klasge-wijze heeft plaats gehad.

Wij leven in een democratische tijd. Natuurlijk, de Zusters zijn er voor het keukenwerk — en het vele andere werk, waarvan wij wat weinig besef hebben —, en wij om te studeren. Om de Zusters in de gelegenheid te stellen, de film bij te wonen, steken wij vanavond de handen uit de mouwen in de keuken. Of de Zusters ons nu zullen helpen bij de studie?

2 december

In een nieuwe vorm, aantrekkelijk gedrukt, verschijnt het eerste nummer van de tweede jaargang van ons aller VREE. Het artikel namens de Redactie houdt een massa beloften in, waarvan een klein gedeelte met dit nummer wordt ingelost. Met name de (te gemakkelijke) puzzles genieten veel belangstelling. Met zijn nieuwe hens aan dek wensen wij dit VREE-schip een behouden vaart, want, wij erkennen het gaarne en zijn niet in het minst beducht voor concurrentie, een blad als dit heeft, naast het Jaarboek, in ons huis alle reden van bestaan.

4 december

Een wonderlijke klas is toch die Va. Daar gebeuren dingen... Na de 4de les raakt Arno Hanraets er vandaag opgesloten. Zijn hulpgeschrei is zo zacht, of de voorbijgangers zijn zo weinig samaritans, dat hij pas om 2 uur uit zijn gevangenis bevrijd wordt.

5 december

Verleden jaar beloofde de Sint ons, dat wij ditmaal zijn feest thuis zouden mogen vieren. Tegen beloften uit zo'n eerbiedwaardige mond is zelfs de President niet opgewassen. Wij gaan dus naar huis, tot 7 december. Het is ijskoud.

10 december

Wat bezielt de kosters vanmorgen? Hebben zij reeds in alle vroegte de wijn ferm aangesproken? Laten zij daar de Godslamp naar beneden donderen, tot gruzelementen op de vloer! Als dit in het huis des Heren kosters overkomt, hoe moet het dan met ons, tollenaars? Wie mosselen wil eten, moet er wat voor over hebben. Dat je er echter tot 10 uur in de avond honger om lijdt, omdat de collega's, met wie je dit banket had afgesproken, niet komen opdagen, gaat zelfs voor een musicus te ver, ook al heb je die dag, als bloed-donor, de erepenning uit handen van de burgemeester mogen ontvangen.

12 december

Wij hebben vandaag een formidabele historicus in ons midden! Een begaafd student heeft 4 tot 5 jaar nodig om M.O.-geschiedenis te halen, Mhr. Gijsen speelt het klaar in 2 jaar en 2 maanden, daarbij college lopend te Bonn en rustig zijn werk doend onder ons. Historia docet, goed, maar dáár alleen heeft hij het echt niet van. Zijn scherp inzicht én zijn noeste werklust zijn het geheim van het succes, waarmee wij hem van ganser harte geluk wensen.

15 december

Aanstekelijk en hartveroverend, schuimend en spattend van onvervalst leven, zo is, wij zijn het met alle kritieken eens, deze uitvoering van De gecroonde Leersse, van Michiel de Swaen, die De Nieuwe Komedie uit Den Haag vanavond, ter bestrijding van de compositiezorgen, in het kader van de Culturele Kring voor ons

geeft. Een Breugheliaanse boerenkermis, hartig en hartelijk Vlaams, met een vuurwerk van regievondsten door Erik Vos in scène gezet. Wij waren van dit jonge gezelschap wel iets gewend, Het Spel der Vergissingen, waarop zij ons vorig jaar vergastten, lag nog vers in ons geheugen, maar met deze ongecompliceerde klucht, méér is het niet, nemen zij ons onweerstaanbaar op sleeptouw naar het land van de daverende lach. Goed zo, jongens, kom eens gauw terug! Hoe onbeschaamd! Twee Heren stallen hun bromfiets voor het politiebureau. De een, zorgvuldig als steeds, sluit hem af, de ander, niet met zijn gedachten erbij, vergeet het. En uitgerekend de bromfiets van Mhr. Salemans wordt gestolen, juist op het moment ook nog dat hij, met Mhr. Augustus, ten politiekantore een inleidende bespreking heeft over de komende politiedagen!

19 december

De immer actieve serre stelt Kerstversieringen ten toon van eigen maaksel en Mhr. Stassen bekijkt ze kritisch om er de beste uit te halen. Er zijn schitterende pronkstukjes bij, zoals bijvoorbeeld een paard en wagen en een tweetak-kaars. Het gebruikte materiaal heeft het bosquet geleverd en er is voor een paar centen wat ornamentiek-spul gekocht. Dagen lang hebben nijvere handen de fantasierijkste bedenkzels uitgevoerd.

Het was al enkele dagen behoorlijk koud, er zat vorst in de lucht. Nu zijn de vijvers dicht, voor het eerst dit jaar binden wij, na het diner, de schaatsen onder. De laatste avond brengen wij door met het volkse kienspel. Zoals verleden jaar is het weer de doordringende stem van Mhr. Salemans, die boven de vrolijke drukte onverstoord nummers afroepend uitklinkt. Alleen het gevolgde systeem is ietwat anders: na elke ronde (4 × 3 keer kien) worden prijzen toegekend. In de laatste ronde gaat het om een geslacht Kerstkonijn, natuurlijk edelmoedig door de konijnenclub ter beschikking gesteld. Deze hoogst enerverende ronde telt liefst 14 winnaars, van wie door loting degene wordt aangewezen, die het konijn het zijne mag noemen. Het is... de kienmeester Mhr. Hommes!

20 december

Het was een lang en moeizaam trimester, maar nu zit het er dan toch op. Twee composities vanmorgen nog maar, en... weg, naar huis, een zorgeloze Kerstvakantie tegemoet. Pas 10 januari komen wij terug, een eeuwigheid! Voor de Heren duurt de eeuwigheid wat korter, zij houden eerst, onder leiding van Pater Rietmeyer S.J., retraite, voordat zij van een welverdiende vakantie genieten.

tweede trimester

10 januari

Wij hebben aardig wintersport kunnen bedrijven in de afgelopen vakantie, tenminste gedurende de eerste helft. Later heeft het al maar geregend: droevig voorteken van het barre klimaat, dat wij praktisch dit hele tweede trimester te verduren zullen krijgen? Gelukkig dat wij daar nog geen weet van hebben.

Het eerste wat ons opvalt, als wij op deze woensdag terugkeren, is de veranderde kleding van de Heren. Velen lopen in clergyman, de hele dag. Wij moeten erkennen, dat het hun werkelijk goed staat, beter dan de toog, maar waarom hebben zij tot nu gewacht met als mannen te verschijnen? Wel, eerst tijdens de Kerstvakantie heeft de Bisschop, naar aanleiding van de laatste Prosynodale, aan zijn priesters toestemming gegeven om buiten de kerk ad libitum toog of pak te dragen, zich daarmee conformerend aan de gebruiken in de rest van het land, want Brabant was reeds eerder overstag gegaan. Zo is er een einde gekomen aan een uitzonderingstoestand, die in ons gewest, dat eerder de gewoonten van de Romaanse landen volgde, sedert menschenheugenis heeft bestaan. De maatregel komt de eenheid van de Nederlandse Kerkprovincie ten goede, maar betekent ook dat, vooral de jongeren, zich happyer voelen in hun priesterlijke kledij. Bedankt, Monseigneur!

Het trappenhuis bij de bel heeft een fris kleurtje gekregen, het benedendeel langs de muur is van glimmende asbestplaten voorzien. Zo kan het geheel nu beter tegen de vele stootjes die het dagelijks te incasseren heeft. Maar naast het trappenhuis, wat is daar gebeurd? De eenvoudige prefectenkamer is, af en toe valt een nieuwsgierige blik naar binnen, veranderd in een paleis. Al gauw weten wij, dat Mhr. Poulssen daar nu woont en dat Mhr. Hommes zijn appartementen betrokken heeft naast Mhr. Lemmens, waar twee kamers tot één zijn verbonden. Mhr. Poulssen is sinds Allerheiligen definitief prefect. Deze functiewisseling bracht verschillende veranderingen mee, waarover wij toen niet gesproken hebben. De lezer vinde hier dit verzuim goedgemaakt. — Op Klein-Rolduc heet de rechterhand van Mhr. Penders niet langer Mhr. Gijsen. Onderprefect bij de kleinen is de kleine Mhr. Dobbelstein geworden, die zich bovendien in zijn vrije uren bekwaamt in de schone Franse taal, waarvoor hij in Maastricht een M.O.-cursus volgt. Mhr. Gijsen is onderprefect op

Groot-Rolduc, belast met de bijzondere zorg voor 5 en 6 gym; voor 3 en 4 zorgt Mhr. Augustus, terwijl de prefect-zelf, het geheel besturend, zich specialiseert in de problemen van 1 en 2. Het werk, dat Mhr. Poulssen in opvolging van Mhr. Slangen vroeger deed, de verzorging van sport en vrije tijd, is toevertrouwd aan Mhr. Cartigny, die verder de opdracht kreeg pedagogie te studeren. Zo is dan de driedeling, waarover jaren is gedelibereerd, eindelijk doorgevoerd. Haar zij al het succes toegewenst, dat deze gewichtige maatregel in het belang van de opvoeding van de jeugd maar kan hebben!

14 januari

In de competitiewedstrijd Sparta-Pantarhei is het, vertelt onze verslaggever, zeker niet de bedoeling van Sparta, zich te laten overmeesteren. Daarvan getuigt overigens doorslaggevend de eerste helft, waarin Jan Maassen een fraai doelpunt weet te scoren. De rust gaat in met 2—0 voor Sparta. Na rust zwakt Sparta af, het tempo vermindert. En een kwartier na rust is de achterhoede niet meer bestand tegen de flitsende aanvallen van Pantarhei. Vooral de felle rushes van Huub Aendekerk zijn onstuitbaar. De onbesliste uitslag is 2—2.

Een interessante damwedstrijd is er verder, deze zondag. „Ofschoon zij niet speelden tegen het eerste team van Damas (Kerkrade), mogen onze dammeesters niet ongeprezen blijven. Bord 1 en 2, Frans Klein en Henk Pierik, hadden een pittige en taaie tegenstander gekregen, toch wisten zij het nog tot remise te brengen. Bord 3, 4 en 5 verloren, bord 6, 7 en 8 wonnen. Deze wedstrijd werd gespeeld op uitnodiging van de damleraar, die zelf in het eerste team van Damas speelt”. Tot zover onze sportredacteur.

Lumière tracteert ons vanavond op de film *The Great Imposter*, van Robert Mulligan, met de vermaarde ster Tony Curtis in de hoofdrol. Het is naar Kroniekschrijvers smaak wat veel Tony en kussen en wat weinig film. Het verhaal, dat een waar gebeuren navertelt en ongevoeliger dan de fictie is, steekt aardig in mekaar, je zit er echt wel met aandacht naar te kijken. Vooral de scènes in de gevangenis zijn met bekwaamheid gedaan.

18 januari

Roda-Rolduc volleyt tegen een niet-officiële opstelling van Roda-Kerkrade en wint stralend met 5—0. Tot deze fraaie zege, zoals dat heet, draagt zeker het behendige en tactische spel van André Reynen en Piet Thijssen bij.

19 januari

Het is een goede gewoonte, dat wij op verjaardagen van leden van ons Vorstehuis onze vaderlandsliefde na de soep uitzingen in een klinkend Wilhelmus. Dat moet dan echter wel waardig gebeuren: in naam van ons volkslied hebben mensen, laten wij dat beseffen, té ernstige dingen gedaan. Wat wij er vandaag, nu Prinses Margriet verjaardag heeft, van maken, loopt beslist de spuigaten uit — wij schamen ons dit te moeten schrijven. Gelukkig gaat de courraad er zich mee bemoeien. Algemeen wordt het voorstel aangenomen, alleen nog maar te zingen als H.M. de Koningin, Z.K.H. Prins Bern-

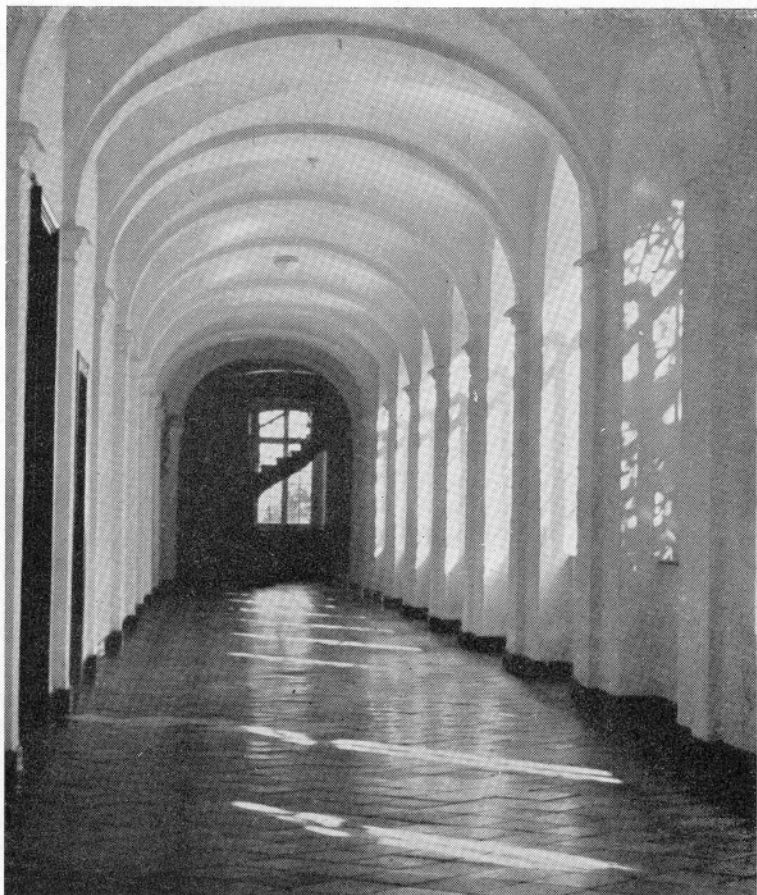
hard en de Kroonprinses verjaren. Wij keren ons dan met het gezicht naar de achter in de eetzaal hangende staatsiefoto. Een lofwaardige verandering, maar of het zingen zélf daardoor een hoger peil zal krijgen?

21 januari

Een laatste training voor ons tafeltennisteam, dat a.s. zondag in Roermond onze kleuren op de Intercollegiale gaat verdedigen. Zij meppen het witte balletje tegen de Filosofie, maar het lijkt nergens op. Het is een uitgesproken slechte wedstrijd, Leo Coopmans en Jan Berden hebben kennelijk hun dag niet. 6—4 is een verdiende overwinning voor de filosofen, die zij overigens misschien niet hadden behaald, menen sommigen, als Jos v. d. Linden, wegens een blessure verhinderd om mee zijn slag te slaan, van de partij was geweest. Ach wat, suffers zijn het!

23 januari

Wij hadden nog iets in petto in verband met het examen van Mhr. Gijssen. Dat krijgen wij dan vandaag, een heus congé, echt een genot zolang het zo'n schaarse uitzondering blijft.

Eindelijk dient de R.T.V. zich aan. Ze hebben er een heel trimester voor nodig gehad om drie stukken in te studeren, en toen het er op aan kwam, was één week voldoende om een der stukken af te werken. Ja, ja, zo zijn ze, en die zo zijn... Nu is het dan zo ver: Rakkers op Avontuur, een stuk over en voor op-avontuur-beluste schooljongens, gaat in première, voor Klein-Rolduc en Filosofie, maar de middenmoot is ook goed vertegenwoordigd. Aan het Masker, waarin Alae de uitvoering met een kritisch oog onder de loupe neemt, ontlene wij het volgende. „Na het inleidend woordje van de Moderator ging het doek open. Plotseling hoorde ik een geluid alsof iemand met een botte zaag een ketel doorzaagde, maar al gauw kwam ik er achter, dat dit een menselijke stem moest zijn... Toen kwamen de Rakkers op en zaten wij al aanstonds midden in een toneelstuk, waar twee mensen met kop en schouders bovenuit staken, namelijk Flipke en Blikken Tienus. Zij blonken waarlijk uit in een op zich genomen helemaal niet slechte groep". Na ook het spel van de anderen aan een, veelal prijzende, beschouwing te hebben onderworpen, zegt hij: „Het décor... Dat van het tweede bedrijf sloeg alle verwachtingen. Niemand had gedacht dat zo iets mogelijk was in ons theater. Werkelijk, de R.T.V. verdient een pluim".

De rolverdeling was als volgt:

<i>Veldwachter Knopsen</i>	Frans Gielkens
<i>Jan Kardoen</i>	Leo Coopmans
<i>Flipke Vlamings</i>	Ton Kock
<i>Tonny de Geer</i>	Sjef Mols
<i>Blikken Tienus</i>	Jos v. d. Linden
<i>Schellebruus</i>	Jan Berden
<i>Grondeleers</i>	Raymond Smets
<i>Kardoen</i>	John Nizet
<i>Burgemeester</i>	Jan-Pieter Derksen
<i>Regie</i>	Frans Janssen

In Roermond wordt vandaag de Intercollegiale van de vier binnensporten gespeeld. Het februari-nummer van de VREE bevat een ooggetuigeverslag, van de hand van René Creuzen, dat wij hieronder, voor het ping-pongen, in zijn geheel afdrucken: „De organisatie had voor tafeltennis en biljarten de wedstrijdformule veranderd. Tot nu toe speelden alle spelers tegen elkaar, waardoor te grote nadruk werd gelegd op de persoonlijke prestaties. Dit wilde men voorkomen: nu werd alle nadruk gelegd op de collegeprijs. Bij tafeltennis bestond elk team uit vijf man. Hiervan speelden de nummers één van elk college tegen elkaar, dan de

nummers twee, enz. Er ontstonden dus wedstrijden tussen de collegeteams, bestaande uit vijf partijen. Voor elke gewonnen wedstrijd kreeg men twee punten. Deze formule wekte nogal protest bij sommige spelers, omdat zij nu slechts drie partijen konden spelen. Waarschijnlijk is deze wedstrijdformule een voordeel geweest voor ons team. Geen enkel college kon een vijftal op de been brengen, dat in zijn geheel genomen van gelijke klasse was. Wel bezat bijvoorbeeld Roermond in de persoon van v. d. Born de sterkste speler van het toernooi, maar de rest van de spelers haalde ons peil niet. Hierdoor kon een enkele verliespartij goed gemaakt worden door de vier andere partijen, die gewonnen werden. Over het algemeen werd door alle spelers goed gespeeld. Alleen Leo Coopmans verloor een partij, namelijk tegen v. d. Born, na bijzonder fraaie tegenstand. Alle andere partijen werden gewonnen. Zelfs het nog steeds gevreesde Weert moest met 5—0 het onderspit delven. Als grote alleenheerser in het tafeltennisrijk verliet Rolduc deze Intercollegiale. Een bijzonder woord van dank geldt de trainer van ons team, Hans Senden, die de spelers vele avonden stevig onder handen heeft genomen." Van harte gelukgewenst allemaal met de schone trofee die jullie mee hebben gebracht! Wat Kroniekschrijver over 21 januari opmerkte, moeten jullie maar weer vergeten.

De biljarters kwamen niet verder dan de tweede plaats. Tegen de eerste tegenstander, Sittard, wonnen Mich Reynen en Jan Niessen hun partij met ruim verschil: na de eerste zenuwachtige stoten liepen zij steeds verder op hun tegenstanders uit. De volgende wedstrijd, tegen Weert, viel tegen. Jan Niessen won zijn partij weliswaar op fraaie wijze, maar Mich Reynen verloor kansloos van Puts. In de wedstrijd tegen Roermond tenslotte viel weinig eer te behalen, de overmacht was te groot. Zo was de einduitslag: 1. Roermond, 2. Rolduc, 3. Weert, 4. Sittard.

Zowel het schaken als het dammen waren een teleurstelling. De schakers verloren én van Sittard, én van Roermond, slechts tegen Weert konden de twee punten behaald worden. Dit was voldoende voor de derde plaats. De dammers slaagden er niet in, hun prestatie van verleden jaar te evenaren. Ze moesten hun meerdere erkennen in Sittard, dat uitstekend speelde. De eindstanden waren: Schaken: 1. Roermond, 2. Sittard, 3. Rolduc, 4. Weert. Dammen: 1. Sittard, 2. Rolduc, 3. Roermond, 4. Weert. Alles te samen een resultaat, waarmee we tevreden mogen zijn. Een hartelijk proficiat voor allen, die er aan hebben meegewerkt!

Vandaag zijn ook de cross-kampioenschappen van A.V. Schaesberg, die in het bosquet van Rolduc plaats hebben. In de voorwedstrijden voor niet-actieven, zoals men dat in vakjargon noemt, legt vooral de groep van Klein-Rolduc groot enthousiasme aan de dag. Hier treden Frans Schormans, Willy Kremer en Sjef Boers als eerste, tweede en derde uit de strijd. Winnaars in de twee groepen van Groot-Rolduc en Filosofie worden Loek Hunnekens en Toon Frenken. Bij de clubkampioenschappen behalen onze Rolducse atleten enkele opvallende successen. Zo wint Toine Martens bij de D-junioren, verovert Piet Slangen een tweede en Dré Gommans een derde

plaats onder de B-jongens. Zeer verdienstelijk is ook het resultaat, dat Huub Zitzen in de klasse der senioren weet te bereiken.

30 januari

Voor V. K., 1 en 2 gym — een select publiek: niemand anders woont deze avondvoorstelling bij, behalve dan een paar poppekast-enthousiastelingen van hogere klassen — speelt het Marionetten-theater van Bert Brugman De Barbier van Sevilla; het is een Culturele Kring-uitvoering. Allen genieten van de goddelijke muziek en het geestige spel der poppen in een magnifiek décor met verrassende lichteffecten. Brugman is een kunstenaar!

1 februari

Koud, regenachtig, guur is het weer tot nu toe geweest. Vandaag ligt er dan een flink pak sneeuw, maar wij zijn een boon als dat blijft liggen. Wat een klimaat!

Alsof de R.T.V. nu ineens in eigen kunnen geloofd, wenst zij vandaag wederom de aula gevuld, voor een tweede première, De Slimme Kat. Hein Pasing zegt er in een kritiek in het Masker het volgende van: „Dit is een sprookje, een werkelijkheid, een echt sprookje. Genietend van die heerlijke, meeslepende muziek, zweef ik, terwijl het doek langzaam naar de uiteinden glijdt, deze geheel nieuwe wereld binnen, of liever, de sprookjeswereld neemt mij in zich op. Ik word geheel en al sprookje. Op een open plek in het bos zingen en dansen boeren en boerinnen; een koopman probeert op een elegante manier zijn waren kwijt te raken, maar de boerinetjes trekken er ditmaal niet zo erg aan. Het is een fleurig, kleurig en jolig stel. Dit blijven zij het hele toneel door. Ze spelen en dansen van het begin tot het eind. Vooral Keetje, Truitje en boer Klaas weten mijn hart te winnen. Van boer Kees dacht ik dat hij zelf niet meer in sprookjes geloofde. De scène met de koopman glijdt langzaam weg en opeens verschijnt de Kat. Een Kat die kan spreken, met een echte kattestem. Het wordt dé figuur van het stuk. De Kat neemt mij mee, ik geloof in hem. Hij is de Gelaarsde Kat in alle opzichten. Frits, zijn baas, heeft er dan ook weinig moeite mee om zich aan hem op te trekken. Hij maakt een ietwat houterige indruk op mij, iets meer beweging is mij liever. Vloeiende bewegingen krijgen wij pas goed voorgeschoteld door de kleine Hoki-Poki. Hij is zijn naam: genitivus van Hokus-Pokus. Hij speelt zijn rol met zoveel zorg en toewijding, dat zijn sterretje bij iedere beweging en iedere pas helderder begint te schijnen”. Nou, R.T.V., daar kunnen jullie het wel mee doen. Het lijkt ons wat overdreven, deze lof. Maar och, jullie hebben veel goodwill in huis en, eerlijk gezegd, Kroniekschrijver, die jullie ergens wel mag, is over jullie niet ontevreden.

Zo was de rolverdeling:

<i>Gelaarsde Kat</i>	Nico Arets
<i>Frits, molenaarszoon</i>	Theo Reul
<i>Keetje</i>	Laur Crouzen
<i>Truitje</i>	John Nizet
<i>Klaas</i>	Cor v. d. Schaft
<i>Kees</i>	Frans Willems
<i>Koopman</i>	Jan Vleugels
<i>Koning Rago</i>	Wim Dijkstra
<i>Prinses Anita</i>	Jos Gielen
<i>Hofnar Hoki-Poki</i>	Arno Hanraets
<i>De Rode Ridder</i>	Jan Vleugels (d)
<i>Regie</i>	Colla Bemelmans

4 februari

De contactdag van 5 gym. Er is al zóveel over te doen geweest, tevoren en vooral erna, dat chronicus de wijste partij meent te kiezen als hij er niet meer dan enkele woorden aan wijdt. Het was, laten wij er eerlijk voor uitkomen, een vergissing, die de vijfde zich nog lang als een bijzonder prettige dag zal herinneren. Natuurlijk zijn sommige van ons houten klazen, en élégance en courtoisie bij uitstek Franse aangelegenheden, maar wat wil je: ook al neem je geen koffers over en weet je je maar moeilijk een houding te geven, op jouw manier ben je toch hoffelijk, want dat steekt hoofdzakelijk van binnen. In elk geval, Mhr. Augustus en Zuster Augusta (of heette ze anders?) hebben hun best gedaan om iets te doen slagen wat bij voorbaat maar voor de helft slagen kon. Petten af!

7 februari

De H.T.S. van Heerlen ontmoeten wij vandaag in een gevarieerd sportbedrijf. Over de hele lijn genomen, treedt Rolduc als sterkste uit het slagveld. Zo winnen wij tafeltennis, schaken, dammen en volley, terwijl wij met biljarten en basket-ball niet zo goed overweg kunnen als de H.T.S. Voetballen blijft met gelijk spel onbeslist. Aan drukker v. d. Marck te Roermond brengt de Redactie van het Jaarboek een belangrijk bezoek. Reeds langer bestonden er plannen om de technische verzorging van ons annuarium aan te passen aan de huidige tijdsomstandigheden, hetgeen, dat verheelden wij ons niet, noodzakelijkerwijs neer moest komen op een radicale herziening. Het resultaat van wat vandaag te Roermond besproken is houdt de lezer thans in handen: een Jaarboek-nieuwe-stijl, mogelijk geworden door de inschakeling van een beroeps-lay-out-man, Mhr. Wim Simons te Heerlen.

9 februari

De toegangsweg naar Rolduc wordt afgesloten. Werkzaamheden. Verbreding of zo iets. Het zal maar drie weken duren, spiegelt de gemeente ons voor, tenzij de vorst invalt. Intussen zitten wij op een eiland. Als je naar Kerkrade wil, moet je over Herzogenrath. In ieder geval langs het grenskantoor. Een kluzenaarsleven is geen lolletje, wij voelen het de volgende dagen aan den lijve.

10 februari

Schallende aria's tijdens het ochtendlijk douchen! De filosofen houden, het 2de en 3de uur, een waterfeest, als voortzetting van de gisteren hooggestemd gevierde Carnavalsjool. Dat vanuit diezelfde weinig oirbare plaats de wettige verdedigers van het zich zwaar beledigd gevoelde gymnasium, 6 gym, in het middaguur de wijsgeren het leven zuur maken, geschiedt uit pure wraak. Het wordt tijd dat zij gaan...

Vandaag wordt het Russisch-Filmfestival geopend, door Lumière groots georganiseerd met de bedoeling, de betekenis van de Russische filmkunst in verleden en heden voor ons toe te lichten. Over het verleden spreekt vooral Drs. A. G. Nieuwendijk, de vertoonde hedendaagse films spreken voor zich. Ofschoon wij graag aan dit Filmfestival meer aandacht hadden besteed, moeten wij helaas vóór ons houden wat wij daarover te zeggen hebben. Verderop wijdt een

medewerker er, in de rubriek „Rolduc zoals het reilt en zeilt”, een indringend artikel aan. Eén ding slechts. Zeker verdient Lumière, en haar onvermoeibare moderator Mhr. Stassen, voor deze prachtige Filmdagen de allergrootste lof. In vergelijking met verleden jaar waren de verschillende films zeer goed verdeeld, en verder zagen wij niet te veel documentaires en meerdere werkelijk ontroerende films. Maar... was het tóch niet wat veel? Het is een vraag die Kroniekschrijver achteraf stelt, dit hele trimester overziende, waarin aan ontspanning echt geen gebrek is geweest. Hij is er zich wél van bewust, dat hij goed praten heeft...

17 februari

Hij is vandaag 25 jaar bij ons in dienst, de stoere timmerman L. Vliegen. Verleden jaar reeds bereikte hij de leeftijd, waarop men verder het leven als toeschouwer bekijkt, maar natuurlijk wilde hij hier zijn zilveren feest vieren. Het spreekt vanzelf, dat dit feest nu, temidden van familie en personeel, hartelijk wordt gevierd. Met ingang van 1 maart zal de jubilaris, zeer tot zijn spijt, Rolduc verlaten. Hoeveel kamers heeft hij opgeknapt? Hoeveel deuren heeft hij gerestaureerd? En dan: de toneeldécors, die hij met voorbeeldige ijver bouwde. Kroniekschrijver heeft daar persoonlijk de beste herinneringen aan. Mhr. Vliegen, geniet van uw oude dag, u hebt het wél verdiend!

19 februari

De Bisschop is voor enkele dagen, tot overmorgen, in huis in verband met het jaarlijks scrutinium van de filosofen. Vanzelfsprekend komt hij ook bij ons in de eetzaal een kijkje nemen. Voor vanmiddag kondigt hij, onder daverend applaus, congé af, er de voorwaarde aan verbindend „dat het nadeel, dat de studie hierdoor lijdt, door dubbel hard werken wordt goedgeemaakt.” U kunt op ons rekenen, Monseigneur!

20 februari

Om 4 uur (de laatste les valt voor hen uit) zijn onze jongeren in de aula getuige van een door het gezelschap van Gabriël Beckers vlot gebracht toneelstuk, Moordromance. Helaas zijn zij er getuige van in combinatie met de jongeren van Kerkrade. Alle room is er af! Al meerdere malen dit jaar hadden wij het gedacht: wat de Culturele Kring ook aan cultureel waardevols te bieden heeft — behalve misschien jazz en rock 'n roll —, voor deze jeugd kan het niet anders worden bestempeld dan als parels voor de zwijnen. Aan deze barre wantoestand moet zo spoedig mogelijk een einde komen, is met vele anderen de opvatting van Kroniekschrijver, ook in zijn hoedanigheid van Rolducs gedelegeerde in Het Land van Rode.

21 februari

Vanmorgen leest de Bisschop voor ons de communautetsmis. De met spanning tegemoetgeziene wedstrijd Rolduc-Sittard draait uit op een saai, onbenullig partijtje voetbal. Allereerst komt Sittard te laat, en dan blijkt het maar tien spelers te hebben; het enig aantrekkelijke is, dat Mhr. Bitsch de elf vol maakt. Is de start van Roda overdonderend — in twee minuten is de stand reeds 2—0, door goals van Ed Hermans en Toon Frenken —, daarna lukt geen enkele

combinatie meer en wordt nauwelijks nog een schot gelost. Door twee goals van Bitsch komt Sittard gelijk. Dan wordt het pas echt troosteloos. Via 3—2 wordt het 3—3 en tenslotte 4—3 voor Rolduc. Dit verhaal is van René Creuzen, die besluit: „De enige troost voor Roda was de overwinning, maar het spel was bijzonder slecht”. 's Avonds komt Pater Stoop O.F.M. voor de Heren spreken over „Het Klein-Seminarie”. Ofschoon zijn voordracht weinig nieuws behelst, werkt het stimulerend, iemand van buiten met verstand van zaken problemen te horen behandelen, waarmee wij iedere dag te doen hebben.

25 februari

De alom bekende Mhr. Rosier viert in Maastricht zijn 40-jarig priesterfeest. Cabaret, Las Palmas en Poppekast gaan er heen om het feest de nodige luister bij te zetten.

28 februari

Wij eten te veel en niet goed genoeg. Gedurende enkele dagen weegt een diëtiste in de keuken nauwgezet de hoeveelheden af. Een paar tafels zijn proefkonijn. Men fluistert, dat stiekum eten wordt weggegeven, opdat de kwaliteit nóg hoger zal worden opgevoerd!

3 maart

Volgens een de laatste jaren gegroeide traditie brengen wij de Carnavalsdagen thuis door. Vandaag vertrekken wij, tot Aswoensdag 7 maart 's avonds. Er valt sneeuw, het vriest tot 9 graden, het is bitter koud.

9 maart

Over technische beschaving en zielzorg spreekt voor de Heren Prof. Dr. v. Melsen. Morgen zal deze geleerde spreker het woord voeren voor de filosofen, die dan een verlate Sint Thomasviering hebben.

11 maart

Ook het februari-nummer van de VREE is erg laat: het verschijnt eerst vandaag. Sommige lieden valt het wat tegen. Blijkbaar hebben zij, na de verrassing van het eerste nummer, er zich te veel van voorgesteld. Laten zij dan wél in hun pen klimmen en in de VREE hun kritiek spuien. Uiteindelijk wil het ons aller blad zijn, dat niet alleen de redactie aangaat.

Van onze atleten mogen er drie (Dré Gommans, Tinus v. Tulden en Huub Zitzen) naar de Nederlandse Crosskampioenschappen in Helmond, waar hun vereniging, de A.V. Schaesberg, Zuid-Nederlands kampioen wordt. Dit schitterende resultaat steunt mede op hun inspanningen. Een hartelijk proficiat daarom!

13 maart

Graag staat de Provisor niet in het zonnetje. Wij kennen hem als de stille werker, die er de voorkeur aan geeft, rustig achter de schermen zijn plicht te doen. Vandaag kan hij er echter niet aan voorbij, dat van alle kanten de schijnwerpers op hem worden gericht, en, waarempel, hij knippert niet eens met zijn ogen.

Het Zilveren Priesterfeest van Provisor Houben begint met de door de jubilaris opgedragen Missa in honorem S. Josephi, van Flor Pee-

ters. Prachtige zang, die ons in de stemming brengt om te bidden voor hem die zo veel voor Rolduc heeft gedaan. Na de Mis zouden wij onze dank willen uitjubelen in een bruisend Te Deum, maar ook het meerstemmig dankgebed van het koor vertolkt wat in ons leeft. Buiten mag het sneeuwen — het is een heuse wintermorgen — de huldiging in de, natuurlijk weer fraai door de serre versierde, aula is er niet minder warm om. Gezongen wordt, onder leiding van Mhr. Schrijen die ook de feestmis verzorgde, het zegekoor uit Händels Judas Macchabaeüs. Dan treedt Jan Maes naar voren om namens de cour de feesteling hulde te betuigen. Hij doet dat eenvoudig, vooral aandacht schenkend aan het diep-menselijk gevoel van de Provisor. Zo memoreert hij, hoe Mhr. Houben als prefect in 1947 de heimweefilm invoerde, hoe hij, provisor, niet opgaat in cijfers, maar allereerst een levendige belangstelling voor de mensen blijft bewaren. Hij is een stuw- en vernieuwer, zoals de krant dezer dagen schreef, een gezond financier, iemand met open oog voor de moderne tijd, waaraan hij telkens weer ons huis weet aan te passen. Dat business zijn werk en zijn hobby is, maakt zijn ijveren tot dat van Martha, even noodzakelijk echter als dat andere, want eerst dán kan men hoog bouwen, wanneer de zaken in een stevig fundament verankerd zijn.

„Met het hoofd bij de boeken, met het hart bij de jongens”, dat is de karakteristiek die, sprekend namens de Filosofie, Mich Hilak van de Provisor geeft. Hij heeft in ons huis, als leider van de samenleving, een omvangrijke taak te verrichten, die hij met wijs beleid aanpakt. Hij zorgt voor brood en spelen in de ruimste zin van het woord, zodat de studenten alleen nog maar te studeren hebben. Daarnaast vergeet hij de Zusters niet, voor wie hij graag de liturgische plechtigheden verzorgt.

De President, die steeds naar diepere verklaringen zoekt en ze dan in het verleden vindt, ziet daar dezelfde eigenschappen welke nu de jubilaris sieren. Mhr. Houben werd in 1937, twee jaar voor de oorlog, op Rolduc benoemd. Hij volbracht zijn studie in een moeilijke tijd en haalde zijn Middelbare Acte alsof het de gewoonste zaak van de wereld was. Toen werd hij prefect van dit grote internaat en wéér zette hij zich volledig in. Als Provisor van een oud gebouw met jonge mensen heeft hij de nodige zorgen, maar de manier waarop hij werkt, doet vermoeden dat er geen zorgen zijn. Provisorisch is niettemin niets van hetgeen hij doet: vaart en degelijkheid kenmerken al zijn ondernemingen, en hij voelt zich gesteund door een grote liefde voor Rolduc.

Nog even moeten wij geduld oefenen voordat wij de Provisor zijn dankwoord horen spreken. Eerst speelt de Harmonie, onder leiding van Mhr. Gerards, plechtig en welluidend, de Festival Hymn van Gerard Boedijn. Naar het dankwoord zijn wij intussen erg benieuwd: wij hebben Mhr. Houben al vaker redevoeringen horen afsteken. Als hij dan, terwijl de spanning hoorbaar is, het podium bestijgt, ontpopt hij zich als een voortreffelijk redenaar. Het begint als een „buutereed”, waarin de betrekkelijkheid van alle jubileren in een knappe persiflage geestig wordt aangetoond. In boekhoud-

termen gaat het dan verder. Zo van afschrijving, exploitatierekening, balansen. Het komt allemaal neer, meent hij bescheiden, té bescheiden, op een nadelig saldo. Nu hij hier positieve dingen gehoord heeft, is de zaak enigszins rechtgetrokken. En dan opeens: Ik ben tóch een beetje trots!

En terecht, Provisor! Men mag dan wel beweren, dat er jarenlang op Rolduc weinig bijzonders tot stand kwam, wie dat zeggen, zijn ziende blind. In de 9 jaar dat U Provisor was, is Rolduc niet minder dan van aanschijn veranderd. Laten er nieuwe colleges uit de grond rijzen als paleizen, die hebben trouwens geld, geen kunst aan. Zoals de VREE van februari zeer juist vermeldde, U heeft ons huis beter bewoonbaar, prettiger, gezelliger gemaakt. Niets is U te veel als het gaat, niet om het gebouw als zodanig en de *ridicule gloria externa*, maar om ons, Rolducs bewoners. U moogt wel een beetje trots zijn, en wij zijn trots op U! Proficiat, en ad multos annos!

Hoe kan men het feest van een Provisor toepasselijker vieren dan met een stuk, dat de geldpot tot thema heeft? Maar Hoofts Warenar valt tegen. Wij hadden de Muider Slotvoogd tot beter toneel in staat geacht dan deze lange monologen met af en toe een grove boertigheid. Op de planken, evenals in het leven, zijn figuren niet op de eerste plaats interessant om wat zij zeggen, maar om de verwickelingen waarin zij terecht komen. Juist aan boeiende verwickelingen ontbreekt het in het spel van deze 17de-eeuwer. Dat de Nieuwe Komedie er toch een aannemelijke vertolking van weet te geven, verbaast ons, nu wij dit gezelschap kennen, geenszins. Ofschoon wij het ook in dit opzicht niet helemaal met de lovende kritieken eens zijn. Warenar zelf heeft duidelijk zijn vorm nog niet gevonden, Rijkert is moeilijk te verstaan, Ritsert speelt te onverschillig. Komt het omdat Erik Vos ditmaal het werk aan de veel minder spitse Johan de Meester heeft overgelaten? Of kunnen de spelers, gewend aan joyeuze vertoningen, niet in de deftige Hooft geloven? Het is een avond van een redelijk gespeeld zwak stuk, met bijwijlen zeer goed toneel, in een verrukkelijk décor en feestelijke costuums. Een mooi besluit toch wel van deze feestdag.

14 maart

Een van de vijf Culturele-Kring-voorstellingen is reeds jaren een concert van het L.S.O. De uitvoering, die vandaag om 7 uur al begint en alleen voor Rolduc gegeven wordt, heeft niets van een generale repetitie en alles van een serieuze muziekavond. Licht en vrolijk klinkt het Hoboconcert in F van Johan Christiaan Bach, met Piet Kingma als solist, terwijl in de Symfonie no. 95 van Joseph Haydn het orkest zich van zijn meest klankrijke kant laat horen. Het is even een grote teleurstelling, wanneer bekend wordt gemaakt, dat Jean Franssen ziek is: het vijfde Pianoconcert van Beethoven kan nu niet doorgaan. André Rieu heeft echter voor een grandioze verrassing gezorgd. De jeugdige Algerijnse virtuoos Désiré N'Kaoa speelt met veel bravour en vuurwerk — en het blijft toch nog muziek — het pianoconcert in F dur van Franz Liszt. In 1961 won de pianist met dit stuk het Concours International van Genève. Al betreuren wij Jean Franssen en Beethoven — maar misschien houden wij

beiden voor volgend jaar in petto? — met deze surprise, zoals met heel deze avond, heeft het L.S.O. ons zeer aan zich verplicht. Een zó spelend L.S.O. willen wij niet meer missen!

17 maart

Ofschoon het clubleven ten onzent een rijke verscheidenheid kent, moet er, menen enkele enthousiastelingen, nodig in een leemte worden voorzien. Dat gebeurt dan vandaag, door de oprichting van de zeer wetenschappelijk geheten historische club die, zijn leden voornamelijk onder die van de tweede vindend, zich de bestudering van Roda's geschiedenis ten doel stelt. Omdat het amateurwerk is, neemt onze archivaris het patronaatschap waar.

18 maart

Weer eens een, tot in de puntjes voorbereide, „dag” op Rolduc. Wat zeggen wij: twéé dagen — morgen, Sint Jozef, ook nog —, omdat wij verleden jaar een dergelijk festijn node hebben moeten missen. Onder algehele leiding van de Heeren XVII maken wij tijdens deze Politie- en Verkeersdagen op vredelievende wijze kennis met het politieapparaat en deszelfs efficiënte werkwijze. Nu Adam gevallen is, stond het voor ons vast, dat Hermandad in de maatschappij onontbeerlijk werk verricht, maar wij wisten niet dat hij zo sympathiek kan zijn. Dat leren ons, door demonstratie en instructie, deze dagen die wij, wegens het grote belang er van, door een speciale medewerker hebben laten verslaan. De lezer zij dus verwezen naar verderop, waar hem uitvoerig wordt verteld wat er allemaal gebeurde. Hier danken wij alleen de organisatie voor de zeer schone dagen die zij ons heeft berokkend.

21 maart

Wij zijn in de greep van de griep. Gulzig grijpt de epidemie om zich heen, nadat zij praktisch sinds Carnaval heeft gewoed: 34 slachtoffers nu. Vandaag staan wij een half uur later op. Wij zullen dat trachten vol te houden tot de ziekte bedwongen is. De dokter zou wensen dat wij ook een half uur eerder naar bed gingen: de arme man beseft niet, dat hij iets onmogelijks vraagt. Naar boven, dat zou te overwegen zijn, maar naar bed? Wie gaat er nou zo vroeg naar bed? De dokter zelf soms? De maatregel van het verlate hora surgendi schijnt baat te brengen. Weliswaar groeit de epidemie in enkele dagen naar haar hoogtepunt, dat zij op 23 maart met 35 zieken bereikt, maar dan neemt zij snel af: 24 maart 32 patiënten, 26 maart 15 slachtoffers, 28 maart 9 lijdens, 30 maart 1 hardnekkig geval. Voorzichtigheidshalve blijft het late morgenuur tot 4 april gehandhaafd. Als de volgende dag, een donderdag gelukkig, een half uur respijt, de bel op de normale tijd klinkt, constateer je dat je anders ook al niet zo vive botten ronduit weigerachtig geworden zijn. Voor 4 Halfvastenbijrollen, die op de lendemain de la fête het toen nog toegestane extra halve uur zelfs overschreden, is de vijfde april een ware dies ater...

22 maart

Wie de bij gelegenheid van de Politie- en Verkeersdagen georganiseerde verkeersquiz wonnen, tigen naar Kerkrade om daar, wedijverend met afvaardigingen van Kerkradse scholen, hun geluk te

beproeven. Het zijn de experts Leo Claessens, Leo Kohl en Albert de Rouw. Zij krijgen versterking van de 2de prijs-winnaars, Loek Hunnekens, Henk Lambrichts en Jac Peeters, R.T.T.-ers die zich achter de coulissen het best thuis voelen, als het gaat over verkeersproblemen echter recht in de schijnwerpers durven kijken. Het dappere zestal wint. Onze hulde, en good luck in Heerlen!

Nog nooit hadden wij de eer, ze te organiseren, de jeugd-intercollegiale voetbal. Nu deze derby zich op Rolduc afspeelt, zijn de verwachtingen natuurlijk hoog gespannen. Ho maar, het wordt een bittere teleurstelling. De reporter van de VREE schrijft als volgt: „De dag begon hoopvol. Tegen Sittard kwam Roda-Jeugd vrij goed voor de dag. Het was opvallend te zien, dat de kleinste spelers van Roda-Jeugd tegen de veel grotere tegenstanders het best uit de voeten kwamen. Na enkele minuten spelen bracht Litjens de stand op 1—0. Vrij spoedig werd het echter gelijk, toen Wijsen zich verkeek op een afstandsschot. Vóór rust scoorde Ijpelaar nog eens voor Rolduc. Na rust bleef de strijd open. Er ontstonden nog een paar kansen voor Roda-Jeugd, maar de stootkracht ontbrak. Enkele minuten vóór het einde werd het gelijk, toen Wijsen zich liet verrassen door een hoog schot. De stand 2—2 betekende het einde van de wedstrijd. Meteen hierna trad Roda-Jeugd in het veld tegen Roermond. Nu bleek het grootste gebrek in ons team: gebrek aan conditie. Het frisse Roermond overspeelde het team volkomen. De eindstand was 6—0.

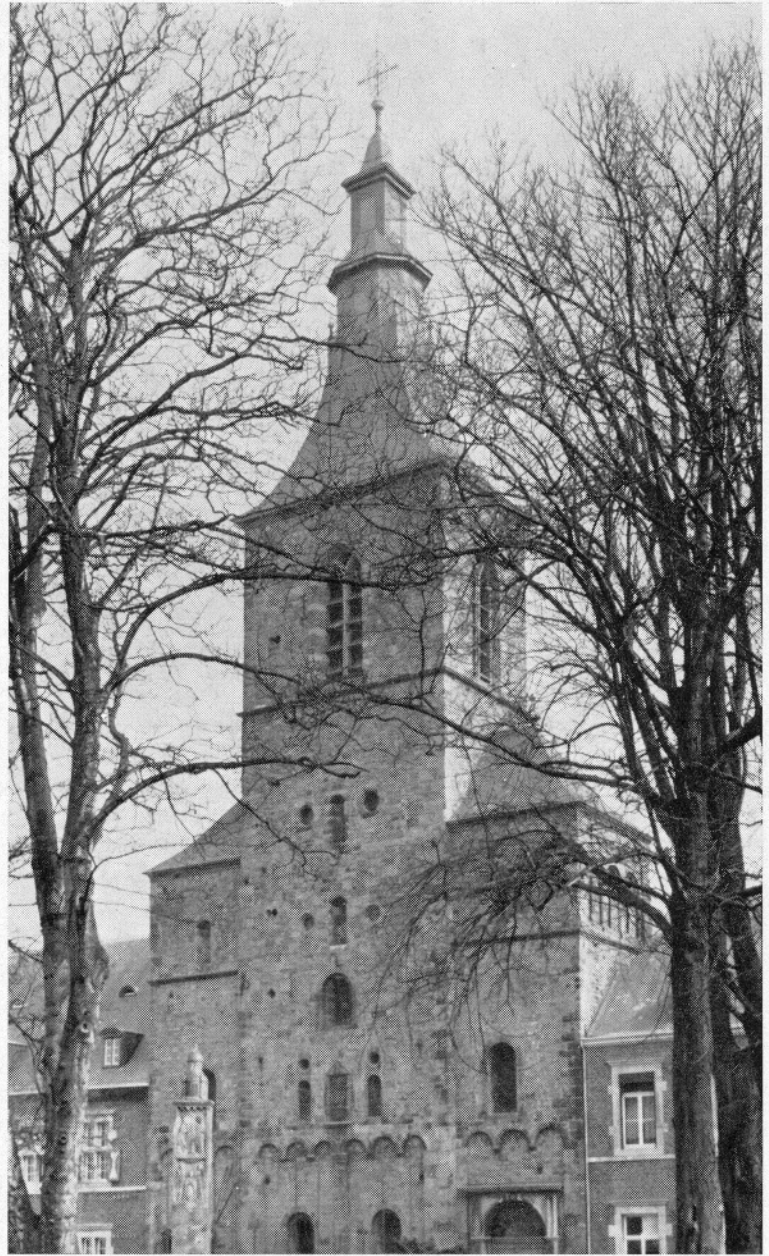
's Namiddags werd de strijd aangeboden met Weert, dat toen reeds kampioen was. En terecht. Deze wedstrijd werd een volkomen regelmatige overwinning voor Weert, dat zich niet meer volledig gaf. De uitslag was 4—1”.

De uitslagen: Rolduc-Sittard 2—2; Rolduc-Roermond 0—6; Sittard-Roermond 4—1; Weert-Sittard 2—1; Weert-Roermond 2—1; Rolduc-Weert 1—4.

Eindstand: 1. Weert; 2. Sittard; 3. Roermond; 4. Rolduc.

Mhr. Stassen is een duivelskunstenaar. Hoe hij het klaarspeelt is ons een raadsel, maar voor vanavond heeft hij beslag weten te leggen op een serie exclusieve Joegoslavische tekenfilms, mitsgaders op de maker van enkele van deze films, de regisseur Nikola Kostelac, die vergezeld wordt door de heer Zelimir Matko. De korte filmpjes zijn voor ons een openbaring: heel anders dan Disney, met wie wij de tekenfilm tot nu toe identificeerden, tonen de ver-

vaardigers van dit nieuwe genre, dat cartoonfiguren in een beweeglijk beeldenspel menselijk kunnen zijn en ontroering kunnen wekken.

30 maart

Dit is de dag. Juicht en jubelt, want dit is de dag. Bazuinen, schalt, vlaggen, wappert — dit is de dag. Dit is de dag, waarop wij 921 dagen hebben gewacht. Dit is de dag, waarop onze geliefde toren rank en slank zijn lijf ten hemel strekt, uit zijn benarde pantser bevrijd. De steigers — de steigers zijn van hem afgevallen. Wij

dachten dat het nimmer meer gebeuren zou. Maar het is gebeurd. Op 21 september 1959 werd de toren in zijn ijzeren dwangbuis gevat, op deze 30ste maart 1962 wordt de laatste malie van zijn ongemakkelijke kolder verwijderd. In vrijheid leve hij nu hoog! Met een beetje weemoed vervult het ons toch. Wij waren met dit steigerbeeld vertrouwd, het herinnerde ons aan ons eigen in-de-steigersstaan. Van de andere kant: hét pronkjuweel van onze gebouwen is de kloeke toren nu, van heinde en ver zichtbaar als een symbool — baken voor wie zijn geloof in het hedendaagse Rolduc mocht dreigen te verliezen.

30 maart

Tot rector van Mariabosch te Baexem, bij de Missiezusters van de H. Geest, wordt benoemd onze priester-leraar Mhr. Charles Janssen. Sinds zijn ziekte, nu twee jaar geleden, was hij nooit meer helemaal de oude geworden, ofschoon hij, kranig als hij was, dit slechts voor zeer weinigen wilde weten. Wij zullen hem missen, de jongens én de Heren. Niet alleen was hij een uitstekend godsdienstleraar. Op het vlak van het geestelijke ontplooid hij een veel breder activiteit. Zo hielp hij, als pater spiritualis van zeer velen, menige weifelaar over zijn aarzelingen heen. Daarnaast vond hij de tijd tot het geven van tal van conferenties buitenshuis. Bereidwillig, weigerde hij nimmer in te springen voor trage of verhinderde collega's, volgens afspraak of niet. Godsdienst was zijn vak, maar ook gaf hij jarenlang, en met plezier, Nederlands en Frans op de lagere klassen. Zijn opvattingen op het gebied der jeugdbeweging brachten hem er toe, de vroegere verkennerij opnieuw op te richten, in de voor onze omstandigheden beter aangepaste vorm van pioniers en trekkers. Verder was hij, last but not least, vele jaren redacteur van het Jaarboek. In die functie schreef hij zijn intelligente Kronieken, bij het lezen waarvan men in de geest zijn ogen stout zag twinkelen. Hartelijk dank, Mhr. Janssen, voor het vele goede dat U hier deed. Moge het werk dat U thans te verrichten hebt — van meer zielzorgelijke aard — naar Uw hart zijn!

1 april

Ondanks het bar-gure weer vieren wij feest. Geen zon hebben wij gezien heel dit trimester, nu straalt het vreugdezonnnetje in de aula. De piano-ende regen op het dak van het theater, tik-tik, tik-tik, weerhoudt Molière noch spelers om ons een lange avond lang hartelijk te laten lachen. Halfvasten. Le Bourgeois-Gentilhomme. Wie van dit blijspel en hoe het uitgevoerd werd meer wil weten, leze de toneelrubriek.

5 april

Hadden wij het niet gedacht? In Heerlen gaat het mis. Finaal mis. Geen eerste plaats, zelfs geen tweede plaats behalen onze verkeersquizzers. Met de derde moeten zij genoegen nemen. Weg, Hilversum, weg, radio! Jemineetje.

7 april

In de kathedraal van Roermond wijdt de Bisschop 23 nieuwe priesters voor ons bisdom. Zes gym woont de plechtigheid bij. Moge wie weifelen zou, in het aangrijpende schouwspel van de wijding kracht vinden om verder te gaan. De oogst is groot!

Wij, thuisblijvers, toeven geestelijk in Roermond. Daarom staan wij later op en laten de eerste les uitvallen. In de Hoogmis voegen wij ons danken en smeken bij dat van de neomisten, die zo kort geleden nog tot de onzen behoorden. 's Avonds zien wij een bij het feest passende film van Vernueil, *Le grand Chef* (Zo zal je er een hebben), met Fernandel en Gino Cervi in de rol van de twee pompstationbedienden, die zich door het schaken van die woelwater van een fils à papa heel wat narigheid op de hals halen. Het loopt niet eens goed af.

9 april

Eigenlijk zou het 27 februari zijn gebeurd, maar toen heersten de pokken. Verplaatst naar 6 april, ging het wéér niet door. Vandaag, verdacht dicht bij de composities, gaan wij dan naar Aken om in het Stadttheater Mozarts Don Giovanni te zien uitvoeren. Over het geheel genomen een verantwoorde voorstelling, al hebben wij beslist geen superlatieven nodig om de merites er van te kenschetsen. Zijn de vrouwenrollen ditmaal redelijk bezet, de mannenrollen voldoen amper, alleen de Commandeur en Leporello komen tot hun recht. De titelrol, behoorlijk acteur maar middelmatig zanger, kan al weinig bijval oogsten. Dat de vertoning zich afspeelt in een fraai décor en prachtige costuums, zijn wij van Aken gewend, maar de onwezenlijke lichteffecten roepen soms nodeloze vraagtekens op. Jammer dat Don Giovanni geen koren kent: nu missen wij Akens sterke zijde.

10 april

Uit Roermond ontvangen wij bezoek van drie grootseminaristen, die de seminariedag van volgend trimester komen regelen. Al heel gauw na de vakantie heeft deze vierjaarlijkse ontmoeting tussen onze beide instellingen plaats, en een goede voorbereiding is het halve werk.

15 april

Roda tegen K.V.C.-Oranje, 0—6. Onze reporter zegt er dit van: „In de eerste helft ging het gelijk tegen elkaar op, 0—0. In de tweede helft daalde het spelpeil zienderogen, en langzaam werd er een vonnis geveld. Dit vonnis maakte duidelijk, dat Roda, wil het in de komende Intercollegiale, dit jaar op Rolduc, geen modderfiguur slaan, nog heel wat training nodig zal hebben. Vooral in de voorhoede rammelde het: nergens enige combinatie. De keuzecommissie heeft weer een massa zorgen aan haar hoofd!”

In deze nacht gebeuren inavouabele dingen. Of de Griekse filosoof ooit op de gedachte kwam, dat zijn levenswijsheid van „panta rhei” nog eens op zo iets gewoon menselijks zou worden toegepast? Om niet tot scatologische termen te vervallen, waarin wij ons echt niet thuis voelen, volstaan wij met enkele vragen: Komt het van de spinazie? Van het brood? Is het koude weer van gisteren er schuld aan? Zelfs de Heren worden niet gespaard, die toch tijdens de griep-epidemie bewezen, van het sterke geslacht te zijn.

Nu zoeken zij, net als de jongens, ijlings in het nachtelijk uur een goed heenkomen...

16 april

De composities beginnen. Dit eindeloze trimester zal dan toch spoedig zijn einde vinden. Het weer toont tekenen die op verbetering wijzen. Gaan wij een lentevakantie tegemoet? Misschien zijn de mooie dagen wel opgespaard tot wij beter tijden beleven? De blauwe hemel geve het!

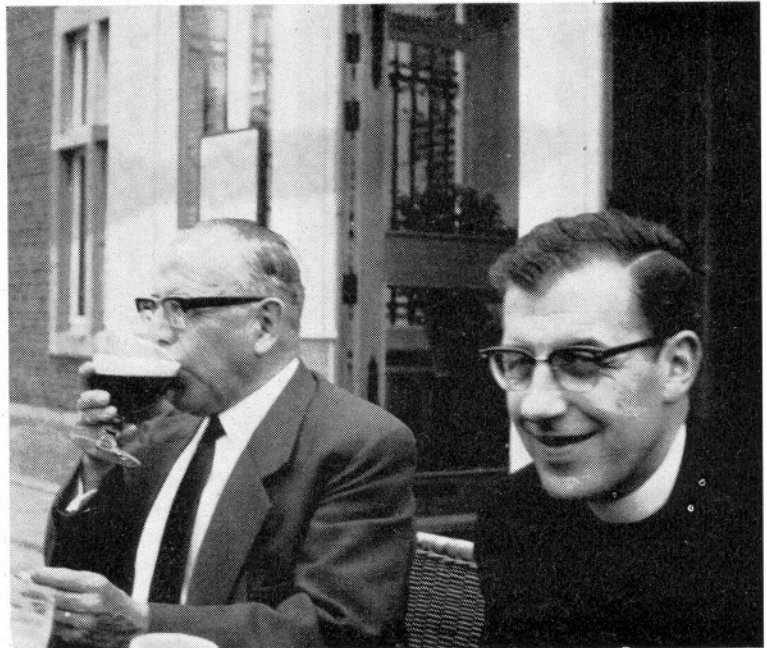
19 april

De laatste compositie zit er op. Nog altijd heerlijk weer. De allengs zich zelf tot herleven wekkende natuur maakt het ons mogelijk, dieper door te dringen in het Paasmysterie, dat wij met alle luister vieren waarover de liturgie beschikt. Het lentenummer van de VREE wijst op dit samengaan. Na de avonddienst van Witte Donderdag vergasten de Zusters ons op een feestelijk Paasbanket, met echte Paashazen, en eieren, en choc. Wij zijn al bijna thuis...

20 april

Over het drama van leven en dood, dat Zusters Carmelitessen in de dagen van de Franse Revolutie beleefden, schreef Georges Bernanos zijn vermaarde Dialogues des Carmélites. Naar de film, die Agostine en Pater Bruckberger er van maakten, kijken wij op deze Goede Vrijdag-morgen.

Om kwart over vier, als wij na de middagdienst nog een hapje hebben gegeten, staan de bussen gereed om ons tot woensdag 9 mei een les-loos tijdperk tegemoet te voeren.

derde trimester

9 mei

Wanneer wij op deze 9de mei de Paasvakantie besluiten, heeft 6 gym, om ons de ogen uit te steken, een heerlijke week vrij voor de boeg: hún vakantie werd wreed verstoord door het in dit laat-Pasen-jaar wel angstig vroeg vallend schriftelijk eindexamen. Op 7, 8 en 9 mei trachtten de verdedigers van Rolducs school-eer hun wijsheden aan het papier toe te vertrouwen. Met uitzondering van het Duits hebben wij geen opgave voor onoverkomelijk horen uitkrijten. Nu het mondeling eerst 25 juni begint, gaat de zesde — in de grond misgunt niemand het hun — het er tot 16 mei eens echt van nemen. Wee hem, die deze dagen in de boeken kijkt!

Natuurlijk kijken wij al direct in de boeken, want in een trimester van 9 weken en 3 dagen telt ieder uur. Het zal een hoogspannings-trimester worden. De noodzakelijke ontladingen kunnen langs orderlijke banen geschieden, nu de weg van en naar Rolduc tijdens de Paasvakantie volledig hersteld blijkt te zijn. Iedereen vraagt zich echter af, waarom juist achter de Protestantse school de verbreding moest ophouden? Een versmalde weg naar Rolduc heeft toch niet de betekenis van een symbool?

13 mei

Het is, sinds 1950, een schone traditie, dat het groot-seminarie ons om de vier jaar met een bezoek komt vereren. Telkens wanneer deze ontmoeting van groot en klein voor de deur staat, bespeurt men bij de overheden aan beide zijden een zekere terughoudendheid, en telkens heerst er na de ontmoeting een algemene voldaanheid. Dit geconstateerd zijnde, mogen wij zeggen: laten wij dit vriendelijke treffen nooit overslaan!

Al erg vroeg, om 8 uur in de morgen — op welk heidens uur zijn die kerels opgestaan? — verwelkomen wij onze gasten, die in het gezelschap van President Teeuwen en Professor Sanders arriveren, op het voorplein. De Plechtige Hoogmis wordt in haar geheel verzorgd door het groot-seminarie: hun liturgie is vakwerk! Het ontbijt, waarbij gasten en gastheren gezellig gemixt zitten en onze kleintjes door het klerikale zwart (natuurlijk overheerst het Hollands pak veruit, alleen de zéér moderneren dragen nu een toog) gebiologeerd blijken, verloopt als kennismaking veelbelovend. In de aula gaan wij dan „zitten”, met de onvermijdelijke, toch wel aangename, toespra-

ken, de schone zangnummers en de luide harmoniemuziek. Ook aan het diner krijgen we toespraken te verwerken, van Toine Elissen namens Rolduc en van Cor Vossen namens het seminarie. Het filosofenkoor luistert de maaltijd op.

Over de 's middags gespeelde voetbalwedstrijd zegt onze correspondent stoute dingen. Hij durft te gewagen van de „laatste oefenwedstrijd van Roda vóór de Intercollegiale” en spreekt oneerbiedig van „door de zwarte kleding wit geworden benen”. Wij vinden dat zulke uitlatingen niet door de censuurbeugel kunnen en wensen ze dan ook niet af te drukken. Verder vertelt hij: „De grootseminaristen speelden met enthousiasme, hetgeen juist de meeste spelers van Rolduc ontbrak. De kansen om vloeiende combinaties te maken werden volledig onbenut gelaten. In deze wedstrijd hadden de Roda-spelers hun techniek, hun reactievermogen kunnen demonstreren, maar door te veel individueel spel kwam daar niets van”. Rolduc won desalniettemin, met 5—4. Kroniekschrijver is het roerend met deze uitslag eens: een goed gastheer mag zijn gasten niet overtroeven.

Om vijf uur kijken wij naar „Meeuwen boven Sorento”, van Hugh Hastings — een uitstekend door onze gasten gespeeld sluitstuk van deze dag. Wij hebben Jan Vleugels gevraagd, zijn indrukken hierover te geven. Volgt thans wat hij er kritisch van zegt:

„Van dit stuk wist het groot-seminarie in een boeiende uitvoering werkelijk iets te maken. Men mag van heel goed spel spreken, met name wat de hoofdrollen betreft. Ik wil hier in het bijzonder sergeant Herbert en de matrozen Badger en Turner noemen, die de goede naam, welke zij zich in hun Rolducse tijd als toneelspelers verworven hadden, zeker geen oneer hebben aangedaan. Zij speelden uitstekend, en dank zij hun spel werd het een mooie toneelavond. In sergeant Herbert trof mij vooral de rake uitbeelding van de bitse en zich van zijn macht te zeer bewuste sergeant, die op het eind als het ware gedegradeerd wordt door een paar doodgewone matrozen. Matroos Badger was de komiek in het stuk, die soms echter ook ernstig kon zijn. Vooral zijn dialogen met zijn makkers waren sappig om te aanhoren, ook al had zijn uitspraak wat beter kunnen zijn. Matroos Turner vond ik de beste speler. Hij was echt de man die met beide benen in het volle leven staat en door zijn grote levenswijsheid helpt waar hij kan, onopvallend. De overige spelers kwamen, zoals dat vaker voorkomt, niet zo uit de verf. De heren grootseminaristen hadden blijkbaar vergeten, dat ook de kleinere rollen van belang zijn. Jammer. Niettemin, het was een geslaagde uitvoering, waarvoor regisseur en spelers het hartelijke applaus, dat hun na afloop ten deel viel, ten volle verdienden. Proficiat!” 's Avonds laat, na negenen, wordt deze heerlijke „contactdag” enigszins weemoedig, het voorbije nu al herinnering, met een schalend „Adieu, Rolduc” besloten. Het adieu zij een tot wecrziens!

nieuwe Overste komt morgen van Seppe, de vorige wordt vandaag overgeplaatst naar Eysden-cité, in België.

19 mei

Mgr. v. d. Mühlen, tot 1957 President van Rolduc, viert onder grote belangstelling zijn 75ste verjaardag. Ons zijn grote verdiensten voor Rolduc als klein-seminarie herinnerend, en in de wetenschap dat ook nu nog zijn interesse onverflauwd naar ons uitgaat, wensen wij hem van ganser harte geluk!

20 mei

Op deze recollectiezondag komt de Bisschop voor 6 gym een overweging houden, terwijl de President van het nieuwe Philosophicum, Prof. Dr. P. v. d. Baar, zijn toekomstige studenten geestelijk komt toespreken.

Een belangrijk sportbericht: Olympia behaalt het kampioenschap. Het noordelijk hart van chronicus klopt éven sneller: was het geen tien jaar of daaromtrent geleden, dat dit vierenswaardig wonder geschiedde? Van voetballen is deze dagen overigens de lucht bezwangerd. Onze jeugd wordt „opgejuind”, zoals dat tegenwoordig heet, met „knallende” plakaten, zo van: „Wij winnen (de Intercollegiale, waarde lezer), dank zij Uw elftalopstelling”. Men heeft namelijk, lofwaardig initiatief, een prijsvraag uitgeschreven: wie raadt hoe de keuzecommissie uiteindelijk het Roda-elftal zal opstellen — de suggesties bepalen de opstelling mede — wordt winnaar.

21 mei

Ofschoon Intercollegiale en Schaesberg dit jaar niet samenvallen, hebben wij toch een hele dag zo maar vrij. Voor de bedevaartstocht hebben wij het pelgrimslied „Tout au long des longues plaines” geleerd. Het weer staat naar regen, al blijft het over het algemeen redelijk droog. Wij vieren de H. Mis niet in de openlucht, maar in het kapelletje Leenhof. Het middaglijk vrijaf (wat een luxe, maar één studie) houdt verband met de 50.000ste inwoner van Kerkrade, die verleden week het levenslicht aanschouwde. Daar onze domiciliestad hiermee aanzienlijk in rang stijgt, is ons feesten alleszins gewettigd. Honni soit qui mal y pense...

22 mei

Knalavond op het bordes, onder het motto: Knalt U mee? De Song-killers, Las Palmas en vele anderen stoken de Rolducse supporterschaar warm voor de Intercollegiale van overmorgen, op ons eigen veld. Hard te verduren heeft het de sportmoderator van Sittard, opgevoerd in de persoon van Hein Pasing. Het voetbalenthousiasme zet zich namelijk af tegen de gedoodverfde kampioen van het kortelings opgeheven internaat. Het hoogtepunt van de naar onze mening te onbesuisde avond — la mesure, Messieurs, ook in de dwaasheid! —, een sensationele presentatie van het nieuwe Roda-elftal, dat langs een door Kerkradse pompiers gereed gehouden brandzeil uit het raam van onze sportmoderator, pal boven het bordes, naar beneden gelaten wordt, tegen een décor van Bengaals vuur, vindt een te traag verloop om echt indrukwekkend te kunnen zijn. Wel leert men ons een liedekje dat het doet — laat het als prikkel van de geestdrift onderdoen voor een pittige yell, zoals

„Roda met de ballééééé!” Het liedekje gaat zo:

Papa, 'k wil 'n goal, hè,
Wat voor goal, m'n lieve kind,
Wil je soms een Sittard-goal?
Nee, papa, nee.
'n Sittard-goal die wil ik niet,
Want stierevlees dat lust ik niet,
Ik heb mijn vertier
Met die Roda-kerels hier!

Op Weert en Roermond varieert het thema, en als het Roda's beurt is, klinkt het jubelend, met een zonderling rijmwoord: 'n Roda-goal die wil ik wel, Die zet de anderen in hun vel, waarna het vertier ten top stijgt.

Conferencier v. d. Linden blijkt bij de leiding van dit alles een vol-leerd non-stop-specialist: hij krijgt zijn revue niet stop! Het geheel zou volgens de planning een half uurtje moeten duren, het worden vijf volslagen kwartieren. En morgen is een gewone lesdag. De her-kenningsmelodie van 5 gym met de kort-affe bladeren vrij bewer-kend, halen wij echter graag breed uit: O, Lindebaum, O, Linde-baum, wie schön sind deine Blätter!

En nu maar afwachten.

23 mei

Reeds 20 februari zouden wij, in het kader van de Culturele Jeugd-vorming, een voorstelling hebben bijgewoond van Archibald Mac-Leish' Job. Om allerlei redenen kunnen wij eerst vanavond, vanaf 4 gym (voor de derde wordt het stuk te moeilijk geacht), in het Hol-landia-theater deze moderne bewerking van het Job-gegeven gaan zien. Dat het Akens Zimmertheater reeds drie maanden geleden dit stuk van zijn repertoire afvoerde, blijkt duidelijk uit het begin, waar Haftiger en Zoisl met een teleurstellend gebrek aan rolkennis kam-pen. Later wordt het allemaal veel beter, vooral het overgegeven spel van de gastspeelster Sarah (Helga Bauer) en van Job zelf (Wilhelm Wiegand) grijpt ons aan. De rijke tekst, voelen wij, ver-dient nadere bezinning, want met een uitspraak als „God bemint niet — Hij is” kunnen wij het niet voetstoots eens zijn. Het hele spel draagt trouwens een beklemmend oud-testamentisch karakter. Oot-moedig buigen voor de majesteitlijke almacht Gods kan niet de laatste oplossing van het probleem van het lijden zijn.

24 mei

De in grote spanning verbeide Intercollegiale: daar is ze dan einde-lijk, in stromende stortregen. De Rolducse supporters drommen samen onder de lekkende bomen bij de gymzaal of onder het afdak van de materialenkeet. Toch kan het slechte weer de stemming niet drukken, optimistische profeten voorspellen vóór straks een aange-namer „bui” van de weergoden. En de Harmonie blaast haar mar-sen, frisch und fröhlich, als scheen er een schitterend meizonnetje. Het is waar dat zij de consumptietent als toevluchtsoord heeft ver-koren...

Als de President de aftrap heeft gedaan, opent het voetbalfestijn met de wedstrijd Rolduc-Weert. Wij hebben aan maar liefst twee

leder-deskundigen, René Creuzen en Jos v. d. Linden, gevraagd de derby der colleges voor ons te willen verslaan. Voici hoe zij zich kweten van hun graag aanvaarde taak:

„Gezien de droëve weersomstandigheden was het niet verwonderlijk, dat de eerste tien minuten van de wedstrijd Rolduc-Weert vrij onsamenhangend verliepen. Ook de nervositeit had hier veel schuld aan. Rolduc werd het eerst zijn zenuwen de baas en, aangemoedigd door het zeer enthousiaste publiek, veroverde het langzaam het middenveld, vooral dank zij het stuwende werk van de middenlinie. Onze hechte defensie gaf de voorhoede van Weert geen kans, haar spel te ontplooiën. Vanuit de achterhoede bouwden wij voortdurend aanvallen op, maar ook de defensie bleek zeer solide, met name de stopperspil, die een bijzonder goede wedstrijd speelde. Weer miste Roda echter een echte schutter. De combinaties werden

té ver doorgevoerd, de aanvallen duurden té lang, waardoor de Weertse verdediging steeds meer de gelegenheid kreeg om in te grijpen. Toch slaagden de voorwaartsen van Rolduc er soms in, door te breken, maar geen enkele poging leverde succes op. Zelfs niet toen twee spelers alléén voor de doelman van Weert kwamen te staan: beiden lieten de bal voor elkaar liggen! Aangezien ook Weert er niet in slaagde een doelpunt te scoren, kwam het einde met de stand 0—0”.

Hier moet Kroniekschrijver even onderbreken. Er hebben zich in-tussen enige vermeldenswaardige gebeurtenissen voorgedaan. Na het diner zijn de supporters van de drie colleges — alle internen waarover deze eerbiedwaardige instituten beschikken — in goede orde aangekomen. Rond het veld heerst een aanvankelijk gezellige drukte, vooral wanneer flarden vrolijk blauw het regengrijs beginnen te verdrijven. Maar de animositeit groeit. Een der hoekvlaggen is tijdens het diner geroofd, wat algemeen aan de Sittardenaren wordt

geweten. Fietsbanden, fluistert men, zijn baldadig leeggelaten, zelfs is een dortoir overhoop gehaald. Uitdagend trekt Sittard met span- doeken rond en over het veld. Plotseling gebeurt het. Wie begonnen is, weet niemand. Het wederzijds afkapen der loze leuzen ontaardt in regelrechte knokpartijen. Sittard overschrijdt de grenzen van het fatsoen, Rolduc evenzeer. Dat men heer dient te blijven, ook tegen- over wie zijn waardigheid verliest, moesten wij beter weten. Geluk- kig wordt de sfeer gunstiger, wanneer eenmaal alle trofeeën vernie- tigd zijn. Niet één spandoek weet Sittard te redden... En de span- ning van de wedstrijden wordt er niet minder om. Wel integendeel. Komaan, verslaggevers, vertellen jullie verder!

„De twee grote rivalen van deze Intercollegiale, Rolduc en Sittard, ontmoetten elkaar na het diner. Beiden hadden al een punt veroverd in hun vorige wedstrijd. Sittard, de winnaar van verleden jaar, startte als favoriet. Vooral vreesde de Rolducse achterhoede hun uitste- kende buitenspeler Frits de Jong. Zou zij er in slagen, deze speler de voet dwars te zetten? De partijen waren aan elkaar gewaagd. Sittard beschikte over iets meer techniek, Rolduc speelde met enorm enthousiasme en had bovendien het voordeel van eigen veld. De Roda-spelers kwamen iets vlugger uit de voeten op het half- verharde terrein en zaten feller op de bal. Maar steeds weer miste Roda de kracht om de laatste stoot toe te brengen. Bovendien had Wim Driessen vlak voor rust pech, toen hij met een keihard schot buiten het bereik van de keeper tegen de paal schoot. Na rust zagen wij hetzelfde spelbeeld. De achterhoede van Roda slaagde er in, Frits de Jong c.s. uit te schakelen, en vooral Hans Janshen leverde zijn schitterende bijdrage door zijn onvermoeibaar werken. Ook deze wedstrijd eindigde dubbel blank.

In Rolduc-Roermond, de vijfde match van de serie, sprak de ver- moeidheid een woordje mee. Dank zij echter het vurig meelevan van het publiek kon Rolduc zich op de been houden. Nu zou de beslissing vallen: wij hadden een kans om op de eerste plaats te eindigen. Maar ondanks vermoeidheid bood Roermond taaie tegen- stand. De grootste bedreiging voor Rolduc was de oud-Rolducien Sef Naus, die onze achterhoede soms in hachelijke situaties bracht. Deze liet echter niet met zich sollen: ook nu bleek weer, dat zij het sterkste gedeelte van het team vormde. Eindelijk, eindelijk kwam de triomf, via de voet van Colla Bemelmans werd het 1—0. De laatste restjes energie werden nu uit de benen gepompt, om een hogere stand op het scorebord te forceren. Vergeefs, het bleef 1—0.”

Over de laatste ontmoeting, Sittard-Weert, zwijgen onze correspon- denten. Toch was dat de beslissende wedstrijd, die het eindresultaat op drie verschillende manieren kon doen uitvallen. Zou Weert win- nen, dan was het daarmee kampioen. Bij gelijk spel bezette Rolduc de eerste plaats. Won Sittard met meer dan één doelpunt vóór, dan bracht het doelgemiddelde de triomf aan Sittard. Laat Sittard nu winnen met slechts 1—0! De einduitslag werd daardoor

ex aequo 1. Rolduc 4 punten	3. Weert 3 punten
Sittard 4 punten	4. Roermond 1 punt.

Want de uitslagen van de wedstrijden luiden als volgt:

Rolduc-Weert	0—0
Sittard-Roermond	1—1
Rolduc-Sittard	0—0
Weert-Roermond	2—1
Rolduc-Roermond	1—0
Sittard-Weert	1—0.

Over de vraag, welk doelgemiddelde het hoogst is, één voor en nul tegen of twee voor en één tegen, is dagenlang gebakkeleid. Tijdens de Intercollegiale is na uitvoerige deliberaties uitgemaakt, dat de stand onbeslist is gebleven: niemand heeft dit toernooi gewonnen. Men kan ook, positiever en sportiever, zeggen: Rolduc en Sittard hebben het beiden gewonnen. Een fair gedeelde eerste plaats is ook een eerste plaats.

Vanavond draait de door de gemeente aangelegde feestverlichting van toren en façade proef. In verband met het komende Wereldmuziekconcours zijn eind vorig trimester en tijdens de Paasvakantie op de daken van de bijgebouwen 28 schijnwerpers geplaatst, die Rolduc in hel feestlicht moeten zetten en avondlijke wandelaars naar ons hooggeroemd cultuurmonument moeten lokken. Rolduc in de schijnwerpers: een akelige, intimiteit verstorende gedachte, als je het ons vraagt!

wereldmuziekconcours - Willy Moedersheim IIIa

De traditionele oudersdagen, voor Noord-Limburg vandaag, voor Zuid-Limburg a.s. donderdag, Hemelvaartsdag. Naast de over en weer leerzame gesprekken met de hoofdleraren en de toespraak van de President, is er voor de ouders gelegenheid om kennis te nemen van wat er op Rolduc zoal reilt en zeilt. In de aula treden diverse (eigen) cabaretartiesten op, de Trekkers showen met een kamp aan de benedenste vijver, in de gangen biedt een bonte expositie een beeld van het werk der vrije clubs, en in het vergaderzaaltje is er een kleine tentoonstelling te bezichtigen, bij elkaar gebracht door leden van een dier clubs, de historische. (Tussen haakjes: de historici van 2 gym hebben onlangs de gestencilde-papier-winkel van Rolduc uitgebreid met een keurig verzorgd blad, Roges geheten, dat (voorlopig) driemaal per schooljaar dreigt te verschijnen. Dit jaar halen ze het wel niet meer...) Natuurlijk is op deze oudersdagen ook de Harmonie van de partij, om het geheel muzikale luister bij te zetten.

Des avonds vangen de klassewedstrijden van 3, 4 en 5 aan met een fanatiek treffen tussen 3 en 4. Het schijnt, dat 3 gym zich suf heeft gepeinsd om een originele vermomming te bedenken. Mogelijk hebben de tekeningen van de vierde in de kruisgangen, elf in totaal, de dramatische ondergang van de tegenstander symboliserend, hen geïnspireerd tot hun begrafeniskledij. Het is een macaber gezicht: in een lijkstoet voeren zij een reusachtige doodkist mee, voorafgegaan door moorddadig uitziende slaggers en gevolgd door de spelers, die miniatuurlijk kisten dragen waarop de opstelling van het elftal staat vermeld. Knap gevonden, is ieders bewonderend oordeel. Helaas zal hun idee zich straks tegen henzelf keren. Het oude spreekwoord van de kuil, die gegraven wordt voor een ander, bevat diepe wijsheid... Het woord is aan René:

„Moedig begon 3 de strijd tegen het sterker geachte 4. Omdat die van de derde samen getraind hadden, vormde hun team een grotere eenheid. Vier gym moest het aanvankelijk van individuele acties hebben, terwijl drie gym steeds met de hele ploeg speelde. Af en toe kwamen zij gevaarlijk opzetten en na ongeveer een kwartier spelen namen zij zelfs de leiding. Meteen sloeg de vierde terug: 1—1. Na rust veroverde 3 weer een voorsprong: 2—1. Het mocht niet baten, want tien minuten voor het einde gebeurde het onvermijdelijke: Loek Hunnekens bracht de stand op 2—2. Nu was 4 gym niet meer te stuiten, zodat het eindsignaal kwam met een glanzende overwinning voor de vierde, 5—2.”

De klassewedstrijden worden voortgezet, 3 speelt tegen 5. Onze verslaggever jubelt enigszins subjectief: „Het, favoriete 5 gym overdonderde de derde reeds in de eerste twintig minuten. Toen de kruitdamp (vraag van chronicus: die van de bromfietsen? Het stonk wel, ja) was opgetrokken, bleek de stand: 0—4. De wedstrijd was beslist en werd nu vrij eentonig. Beide teams scoorden nog één keer. Einduitslag: 1—5.” Even willen wij vermelden, dat men alom meer bewondering had voor de vindingrijkheid van de derde dan voor wat de vijfde aan leukigheid meende te moeten aanvoeren.

Hadden wij hun strijdlid verleden jaar al niet gehoord, en hadden ook hun filmsterren al niet een baard?

Laten wij meteen vertellen hoe het afliep. De laatste match van dit toernooi, 4 contra 5, werd pas laat in het seizoen, op 21 juni, uitgevochten. „De vijfde boorde meteen elk sprankje hoop van 4 gym op een overwinning de grond in”, schrijft onze correspondent in onvervalst sportproza. „Weer startte het team in bijzonder hoog tempo. In twintig minuten van overrompelend spel brachten Creuzen (1 ×), Janshen (1 ×) en Lambrichts (3 ×) de stand op 5—0. Op 't Root verijdelde voor rust dé grote kans van 4 op een tegenpunt door op fraaie wijze een penalty te stoppen. Het werd tenslotte 6—2. Hiermee was 5 gym kampioen, volkomen verdiend.” Hum, hum.

3 juni

Kroniekschrijver kan het niet helpen, er schijnen dit trimester alleen maar belangrijke voetbalwedstrijden te zijn. Of hebben de andere verslaggevers hem in de steek gelaten?

Vandaag gaat het om de wisselbeker. „Het onverwachte gebeurde: Pantarhei, de grote favoriet, moest zowel tegen Sparta als tegen Minor het onderspit delven. De eerste ontmoeting, Sparta-Pantarhei, eindigde met een overwinning van Sparta, 3—0. De debutant Piet Schwachöfer kwam uitstekend voor de dag. Ondanks zijn jeugdige leeftijd was hij de Pantarheianen meestal te vlug af en nam hij zelfs de eerste goal voor zijn rekening, 1—0. In feite was hiermee de wedstrijd beslist. Sparta beheerste het spel volkomen. Het tweede doelpunt kwam van de voet van Mich Reynen, die met een keihard schot de keeper passeerde.

De wedstrijd Minor-Pantarhei was een saaie bedoening. Pantarhei, dat door de nederlaag tegen Sparta al nagenoeg kansloos was, bood weinig tegenstand. Wel nam het met twee fortuinlijke goals de leiding, maar het moest daarna het initiatief aan Minor laten. Met 1—2 achterstand ging Minor de rust in. Na rust was Minor onweersaanbaar: met maar liefst drie doelpunten, waaronder een grandioze penalty, genomen door René Creuzen, werd Pantarhei definitief uitgeschakeld: 4—2.

De beslissing moest vallen in de ontmoeting Sparta-Minor. Beide ploegen beschikten over twee punten, maar Sparta had, wegens een beter doelgemiddelde, genoeg aan gelijk spel. De wedstrijd had een boeiend verloop. Een in het begin goed aanvallend Minor nam de leiding door een goal van Ed Hermans, via een corner. Hierna ontketende Sparta een verwoed offensief, maar voorlopig was van doorbreken geen sprake. De Minor-defensie, met als soliede sluitstuk Louis Cordewener, hield stand. Ongeveer 10 minuten voor het einde sloeg Sparta toe. De ver opgedrongen back Dré Gommans schoot van 30 méter op goal. Het schot verraste Cordewener, omdat een rij van verdedigers hem het uitzicht belemmerden. Het gelijke spel, 1—1, gaf Sparta niet meer uit handen. Het had, na 12 jaar, eindelijk weer de beker veroverd.”

4 juni

Lange tijd hebben wij Mhr. v. Loo moeten missen. Een ernstige ziekte heeft hem, eigenlijk al sinds oktober verleden jaar, verhin-

derd om les te geven. Nog wel niet volledig hersteld, is hij vandaag weer in ons midden. Wij wensen hem spoedige algehele beterschap toe.

Vandaag en morgen zijn de toelatingsexamens voor 1 gym.

9 juni

Al is het trimester danig kort, toch onderbreken we het even om op Pinkstervakantie te gaan. Aanstaaende dinsdag komen we weer terug. Het zijn dagen met stralende zon, een ongekende weelde in dit buitensporig koele zomertrimester.

12 juni

Op de Augustinusvergadering te Sittard spreekt, voor een groep priesters van ons bisdom, de President over het klein-seminarie. Mhr. Poulssen, die hem vergezelt, beantwoordt tijdens het debat gestelde vragen.

16 juni

Luilakdag, aldus sommige zakagenda's, zou het vandaag zijn. Of dat de reden is waarom de R.T.V. op deze datum haar derde-trimester-stuk speelt? Zij brengen, traditiegetrouw, een thriller, waarop Chris Wiermans van het groot-seminarie, die voor de verrichtingen van zijn vroegere club nog steeds een levendige belangstelling koestert, op verzoek van Kroniekschrijver de volgende kritiek geeft: „Ook al hadden wij De geheimzinnige Dr. X in onze jeugd jaren als Filosofentoneel gezien, de R.T.V. maakte er een vertoning van die ons bijzondere boeide. In het eerste bedrijf kwamen de spelers maar moeilijk op gang. Die indruk werd bevestigd door kleine oneffenheden: haperende tekst, vallende bureaulamp, telefoon niet altijd op tijd. Karel, de zoon van Dr. v. d. Broek, gaf prachtig spel, toen hij zijn ontmoeting met Dr. X vertelde. Toen wij in het tweede bedrijf geconfronteerd werden met de drie doctoren, werkzaam op het Fysiologisch Instituut van Dr. v. d. Broek, bleek ons dat de verschillende doktersrollen, met hun uiteenlopende karakters, goed werden getypeerd. Wel deed Dr. v. d. Broek mij denken aan een aartsvader uit het Oude Testament! Zonder zilverglanzende pruik, baard en snor zou deze figuur veel beter tot zijn recht gekomen zijn. De merkwaardige Dr. Sadomi was niet uit zijn rol te slaan, hij hield met zijn gebroken Nederlands de zaal geboeid. Ook de amanuensis Stoeffen, meer lijkend op een Marokkaan, wist de toeschouwers vast te houden. Een laatste opmerking over dit bedrijf: de scène in het maanlicht, met haar luguber effect, was adembenemend, geen stoel in de zaal kraakte, en dat wil wat zeggen! Het laatste bedrijf ving aan met een uitstekend gespeelde scène tussen agent Wouters, bijgenaamd „de Tank”, en Karel: niet overdreven, net genoeg om het aannemelijk te maken. Uitblinkers waren verder: Dr. Sadomi, Stoeffen en de huisknecht Jozef. Tot slot: zoals in elke thriller was iedereen verdacht. Zolang niemand met zekerheid kon worden aangewezen (en dat gebeurde eerst tegen het einde), bleef de spanning, een spanning die haar climax kreeg in de reconstructie-scène, waarin ook commissaris Verstraaten en inspecteur Stevens voortreffelijk spel te zien gaven, zoals zij zich trouwens evenzeer in de andere bedrijven keurig van hun taak kweten. De moordenaar kwam

uit een onverwachte hoek: de huisknecht. Hij werd echter niet, zoals meestal, verguisd, maar we kregen in zekere zin medelijden met hem. Zo bevatte dit stuk alles wat wij begeerden: moord, spanning, en een einde dat voldoening schonk. Regisseur, adviseurs, maar vooral acteurs, ook die niet met name zijn genoemd: proficiat met deze mooie prestatie!"

De rolverdeling luidde als volgt:

<i>Stevens, inspecteur</i>	Leo Coopmans
<i>Verstraaten, commissaris</i>	Jan Vleugels
<i>Loop de Vries, journalist en schoonzoon van Dr. v. de Broek</i>	Ton Kock
<i>Dr. v. d. Broek, directeur van het Fysiologisch Instituut</i>	Jos v. d. Linden
<i>Karel, zijn zoon</i>	Cor v. d. Schaft
<i>Dr. Katinsky</i>	Jan-Pieter Derksen
<i>Dr. Sixtus</i>	Theo Reul
<i>Dr. Sadomi</i>	Jo Dautzenberg
<i>Stoeffen, amanuensis</i>	Arno Hanraets
<i>Jozef, huisknecht</i>	Nico Arets
<i>Verschuren, de „Flitspuit”, agent van politie</i>	Frans Gielkens
<i>Wouters, de „Tank”, agent van politie</i>	Mathieu Thelen

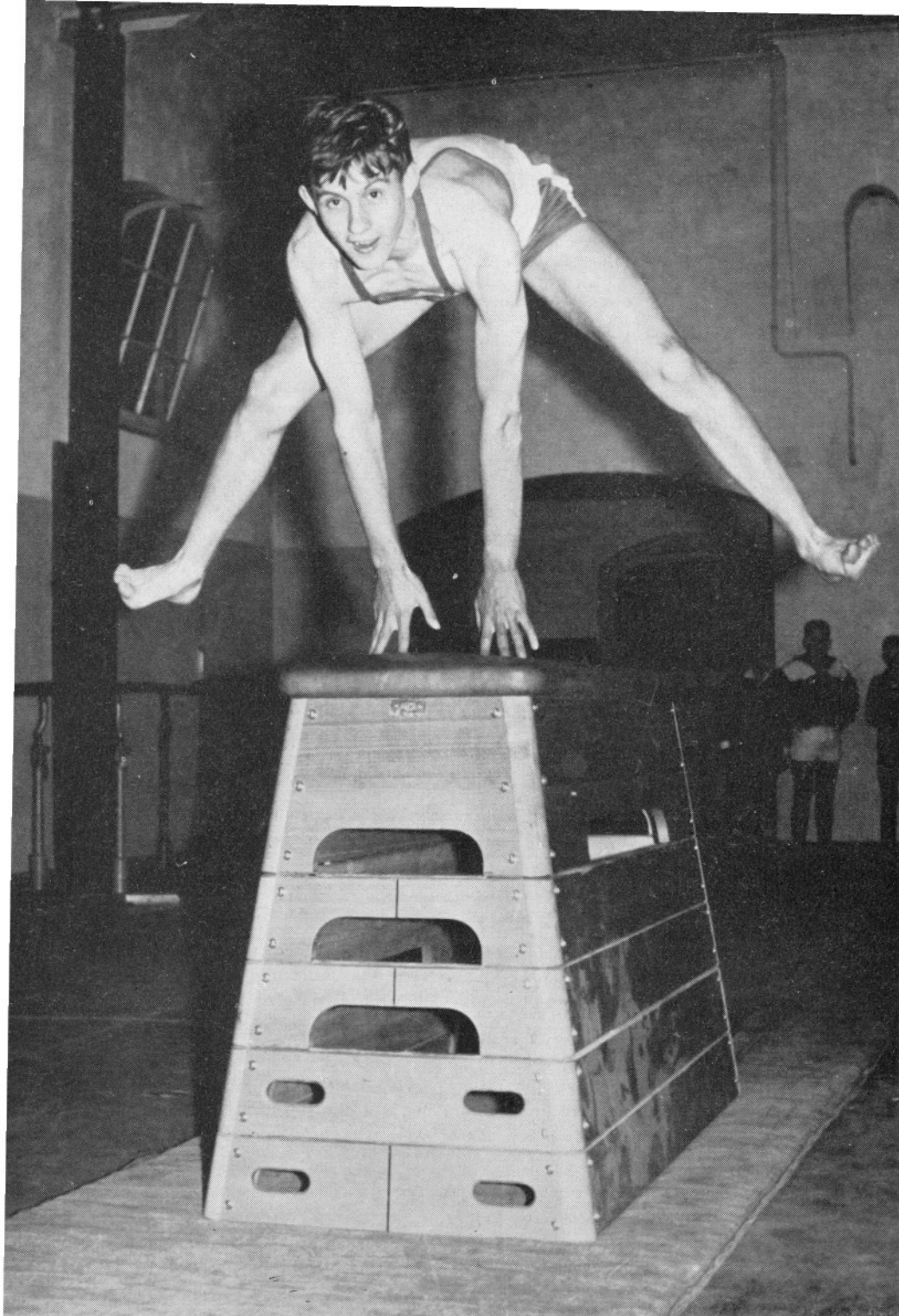
De Academie „Alberdingk Thijm” besluit haar zittingsjaar met een slotplechtigheid, waarin de Thijm-penning voor de beste prestatie wordt uitgereikt aan Jean Houben, voor zijn causerie over Impressionisme in schilderkunst, muziek en literatuur. Het Bestuur was dit jaar samengesteld als volgt: voorzitter Leo Kohl, secretaris Huub L'Ortye, moderator Mhr. L. Wijnen.

17 juni

Plechtig wordt vandaag de eerste steen gelegd van de kerk Sint Jozef en Norbertus, in het Rolduckerveld. De beide biertenten trekken in de namiddag herenbezoek.

Vele clubs kiezen deze dag als hun uitgangsdag. Zo de poppekast, de boekbinderij, de scheidsrechters en de lijntrekkers. De twee laatste groepen gaan naar Weert, waar zij getuigen zijn van de Atletiek-Intercollegiale. Aan het verslag dat aan dit voor Rolduc zo belangrijke gebeuren in de VREE werd gewijd, ontlenuen wij het volgende:

„De wedstrijden begonnen 's middags om 2 uur in het schitterende sportpark van het Weerter College. Het eerste nummer was de 100 m., waarvoor Rolduc met de nummers 1 en 2 van verleden jaar favoriet was. Nadelig was echter, dat er slechts twee series werden gelopen en dat de tijden de uiteindelijke klassering zouden

bepalen. In de eerste serie startte voor Rolduc Ger Op 't Root als grote kanshebber. Hij beantwoordde volledig aan de verwachtingen: van start nam hij de leiding, vergrootte zijn voorsprong tot ± 4 m. en finishte in 11.4 sec., een zeer goede tijd, vooral omdat er op een grasbaan werd gelopen. In de tweede serie kwam voor Rolduc Wim Boonen uit. Ook hij won, zoals duidelijk kon worden geconstateerd. Met de tijden was echter iets vreemds aan de hand: nummer 1 kreeg 11,7 sec. toegewezen en nummer 2, 11,4 sec.! Dit klopte natuurlijk in de verste verte niet, en er werd getwijfeld aan de deskundigheid van sommige tijdwaarnemers. Uiteindelijk gaf men Boonen in de eindrangschikking de derde plaats, met een tijd van 11,7 sec.

Aansluitend vond de 800 m. plaats. Ook hier werd in twee series gelopen. De afstand was vrij merkwaardig afgezet: er moest gelopen worden op een gewoon sintelpad, dat slechts één bocht had. Dit bemoeilijkte het lopen, want de atleten wisten nooit welke afstand zij precies hadden afgelegd. In de eerste serie startte voor Rolduc Huub Aendekerk; hij won in 2.12,6, hetgeen, naar later bleek, de snelste tijd van het geheel was.

Hoogspringen leverde voor Rolduc de eerste en enige nederlaag op. Piet Thijssen werd derde met 1.55 m. en Bert Miesen zevende met 1,40 m. Kogelstoten daarentegen werd een dubbele triomf voor Roda. Ger Voesten verbeterde het Rolducse record, dat met 14,11 m. op naam stond van Piet Thijssen, tot maar liefst 14,50 m. Met deze stoot kwam Voesten op de eerste plaats, en Thijssen werd tweede, met de nog altijd respectabele afstand van 13,97 m. Ook het nummer verspringen werd een tweevoudige Rolducse overwinning. Hier zorgde Ger Op 't Root voor een fraaie eerste plaats met 6,32 m., terwijl Ger Voesten zich met een sprong van 5,86 m. tweede klasserde.

Bij het discuswerpen was het de beurt aan Harry Zitzen. Zijn laatste worp, die hem onbedreigd de overwinning bracht, betekende een nieuw Rolducse record: 44,10 m. Huub Aendekerk bezette met 35,09 m. de derde plaats.

Er restten nu nog twee nummers, de 4×100 m. estafette en de 1500 m. Het estafette-team van Rolduc bestond uit de volgende lopers: Wim Boonen, Hub Aendekerk, Mathieu Gubbels en Ger Op 't Root. Zij behaalden gemakkelijk de zege, met een tijd van 45,2 sec. De 1500 m. tenslotte won Huub Zitzen in 4.37,9."

De einduitslag maakt duidelijk, dat Rolduc meer dan 1.000 punten voorsprong had op nummer twee! Hier volgt hij: 1. Rolduc 9277 p.; 2. Roermond 8178 p.; 3. Sittard 7588 p.; 4. Woert 4808 p.

Van harte gefeliciteerd, atleten, met deze bijzonder fraaie prestatie! Dit lijkt ons de geschikte plaats om de namen te vermelden van degenen, die dit jaar het „school-atletiek-vaardigheids-diploma" behaalden:

diploma A (18 j. en ouder): H. Aendekerk, L. Hunnekens, G. Op 't Root, P. Thijssen, G. Voesten; diploma B (16-17 j.): L. Coopmans, J. P. Derksen, A. Gommans, T. Janssen, W. Lacroix, J. Peeters, H. Rijs; diploma C (14-15 j.): B. Bormans, J. Geurts, T. Koenraad, J. Lemmen, B. Miesen, B. Wanders, W. Willemsen.

18 juni

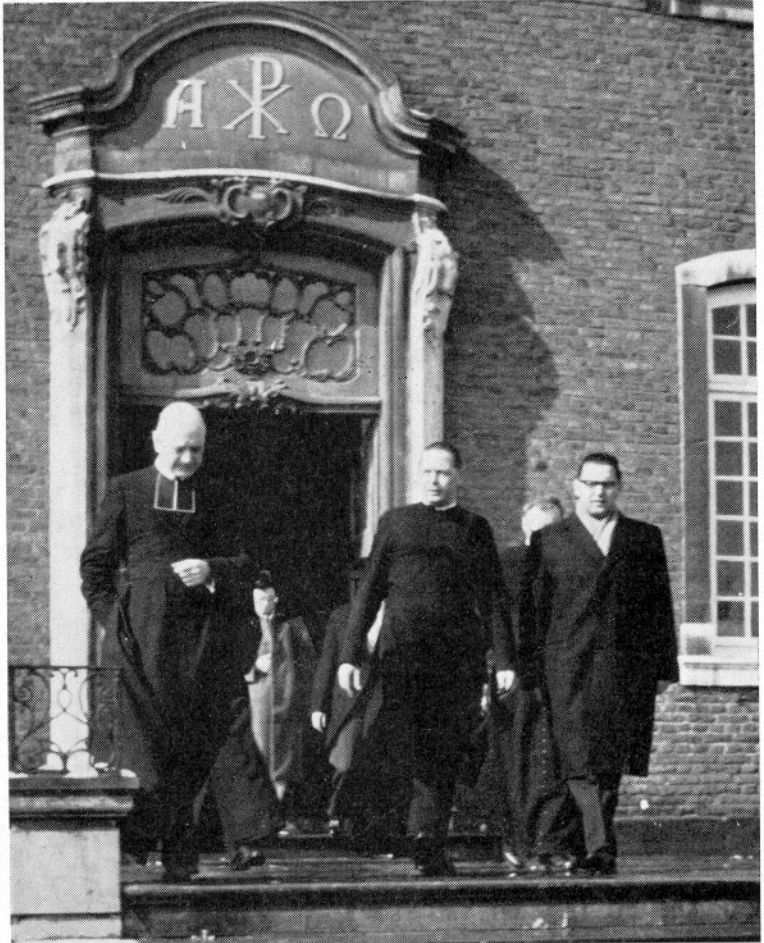
Aangelokt door de volle maan, betreden twee argeloze hertjes, bijna gelijktijdig, deze harde wereld. De vreugde is groot om dit geschenk van moeder natuur.

19 juni

Onze Provisor, gebruid terug uit Spanje, wordt benoemd tot pastoor te Houthem-Sint Gerlach, als opvolger van onze oud-leraar P. Castermans, die pastoor wordt aan de H. Geestkerk te Roermond. Elders in dit Jaarboek worden de verdiensten van Provisor Houben uitvoerig in het licht gesteld, hier vergenoegen wij er ons mee, hem van heler harte met deze vervulling van zijn dromen te feliciteren en hem een vruchtbaar pastoraat toe te wensen.

De toneelroes tast zelfs onze Benjamins aan. Vanavond speelt Ic, officieel, in de aula, voor hun Klein-Rolducse makers met veel succes het eerste bedrijf van „Bolletje”. En enkele dagen later toont een andere groep van de kleinen, voornamelijk uit eigen fantasie, hoe men „New York op stelten zet”.

Wrede voliëreclub! Een heel jaar besteden zij tedere zorgen aan onze gepluimde diergaarde, en nu holle-bolle-gijzen zij de eenden en duiven naar binnen, die zij zo schijnheilig hebben gekoesterd!

21 juni

Sacramentsdag. Gisteravond zijn 75 pioniers naar Gulpen vertrokken, waar zij bij de familie Ploemen de nacht doorbrengen en verder als echte natuurmensen de ontberingen genieten, die zij van tijd tot tijd boven een comfortabel geciviliseerd bestaan stellen. Ook andere groepen nemen er vandaag hun uitgangsdag van. De Harmonie bust naar Bokrijk in België, het cabaret en de kosters zwermen uit, de hemel weet waar naar toe, de R.T.V. bezoekt de nieuwe schouwburg van Heerlen en beproeft de bespeelbaarheid van de Steinerbos, dit in verband met het drieste plan om er tijdens de vakantie een openluchtvoorstelling te geven.

23 juni

Die van de zesde hebben er hun laatste gymnasiumles op zitten. Zij gaan naar huis — over enkele dagen begint het mondeling. Mhr. Kurris organiseert in het vergaderzaaltje een culturele avond, met zang en declamatie.

24 juni

Ofschoon de Kerkraadse Sacramentsprocessie Rolduc niet meer aandoet, nemen wij er dit jaar weer aan deel. Tegenover de Protestantse school sluiten wij ons bij de stoet aan. Het zangkoor rijdt na het diner even op en neer naar Bokrijk, zodat de film van Roberto Rossellini, Il Generale de la Rovere, iets later dan voorzien moet beginnen. Deze rolprent, die Lumière ons vanavond voorhoudt, is overigens een misgreep. De grote naam wekte verwachtingen, maar dit traagzame verhaal vol niet ter zake doende Italiaanse dialogen vermag amper te boeien, Vittorio de Sica's spel ten spijt.

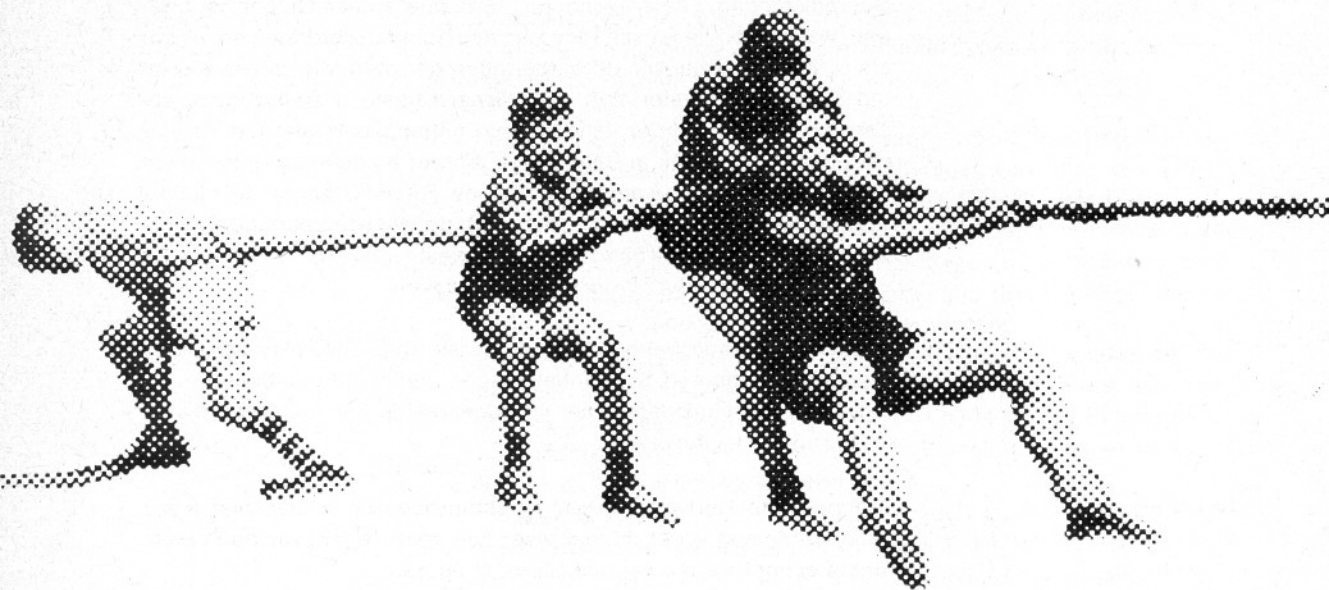
25 juni

Tot 3 juli (en voor een kandidaat wie het niet voor de wind ging zelfs tot 6 juli) worden onze abiturienten mondeling aan de tand gevoeld. De behandeling geschiedt onder toezicht van de gecommitteerden Pater Dr. Rietra S.J., die de plaats inneemt van de oorspronkelijk benoemde Prof. Dr. H. Janssen (intussen Staatssecretaris van Onderwijs geworden), Dr. W. Roukens, Ir. S. L. A. Orie en, voor de bèta's, Prof. Dr. A. Punt. Dr. Roukens was te Rolduc leerling van 1910-1915 en leraar van 1921-1923. De resultaten van het examen zijn zeer bevredigend. Van de 27 kandidaten slagen er 23 zonder meer, 2 na verlengd examen, slechts 2 moeten worden afgewezen. Het milde oordeel van examinatoren en commissie én het harde zwoegen der kandidaten zijn aan deze gunstige uitslag stellig debet.

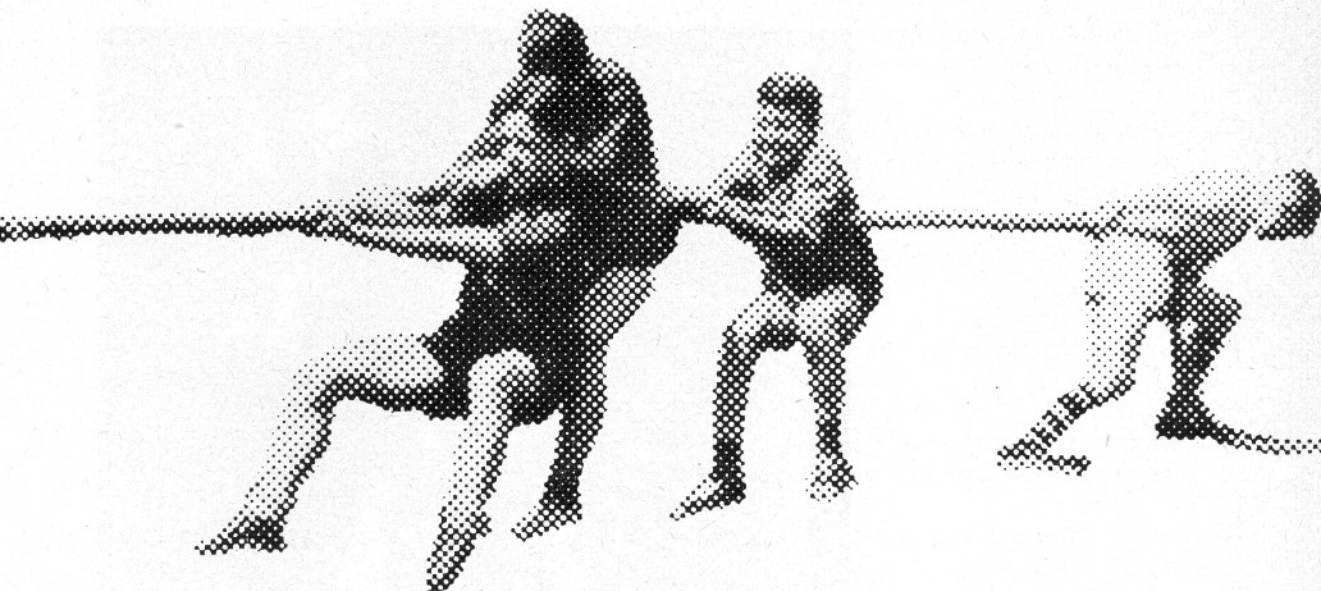
29 juni

Presidentsfeest-nieuwe-stijl. Omdat de eigenlijke feestdag op een vrijdag valt, zijn we genoodzaakt er drie dagen van te maken! Had de jour des jeux anders ná de plechtige feestviering plaats, nu houden wij twee jours des jeux en hullen ons pas de derde dag in feesttenuë.

Het moet voor het surveillantencollege een hele opgaaf zijn geweest, deze dagen in elkaar te steken. Op deze vrijdag en morgenvroeg komen de atleten aan hun trekken. De deelname aan de spelen is echter niet bijzonder groot, wil ons voorkomen: ook al doen de leden van de atletiekclub, zoals verleden jaar, hors concours

mee, weerhoudt de anderen niet zo iets als valse schaamte om zich, zelfs in schijn, met deze titanen te meten? Jammer, want op die manier valt er ook voor de toeschouwers niet heel veel te beleven. Drukker wordt het 's middags, bij de volksspelen. Vooral Klein-Rolduc beleeft er, aan hengelen, blindemannetje, ping-pong-balletje-werpen en wat dies meer zij, een kinderlijk genoeg, terwijl de groten net zo lief hun kunde demonstreren in wat nu eenmaal bij een goed Presidentsfeest hoort. Een vondst mag de Vlaamse kermis heten, die in de avonduren met toenemende gezelligheid gehouden wordt. Verleden jaar uitte Kroniekschrijver de wens, dat het allemaal wat Breugheliaanser mocht toegaan. Op het bier na is het nu zo ver: het voorste gedeelte van het bosquet leent zich uitmuntend, dank zij de opstelling van de in Kerkrade door Mhr. Augustus gehuurde en voor 5 cent te beoefenen vermakelijkheden, voor in alle eer en deugd genoten kermisplezier. Menigeen draagt de narrenkap, en vele, al of niet wettelijk aan de schiettent verdiende, rozen sieren de revers, soms in overdaad. De schijnwerpers in de bomen overgieten het bedrijf met feestelijk licht. Zouden echter lampions de vreugde niet sprookjesachtig verhogen? Niettemin, talloze malen wordt er 5 cent uitgegeven. Geen wonder ook, wie kan zich nog bedwingen als de boter-bij-de-vis-prijzen zo aanlokkelijk zijn? Wanneer wij 's zaterdagsmiddags de volksspelen en de Vlaamse kermis tot aan het souper voortzetten, blijkt de animo ietwat afgenomen. Het nieuwe is er af, is men geneigd te denken. Of zou het avond moeten wezen, wil men met volle teugen genieten?

Aan de prijsuitdeling, om half negen op het bordes, gaat een vlot optreden van de Songkillers vooraf. Echt, ze zijn voor geen nootje meer vervaard, deze in ons huis zo onmisbare muzikanten. Helaas houdt door een regiefout hun plezierig muziek-maken voortijdig op. De autoriteiten vertonen zich weliswaar om half negen, maar het voorlezen van de lange lijst der prijswinnaars vangt eerst een kwartier later aan. Het is ondoenlijk, hier nóg eens alle namen te noemen. Een uitzondering willen wij maken voor Leo Coopmans die, geen lid van de atletiekclub, maar liefst acht prijzen in de wacht sleept, één meer dan het vurige wel-lid Ger Op 't Root bijeen heeft kunnen garen. Gaarne vermelden wij verder, dat de organisatie van de Spelendagen in handen lag van Mhr. v. Loo, Mhr. Augustus, Mhr. Salemans, Huub Aendekerk met zijn assistenten, Huub Cleven met 5 gym en de Trekkers. Allen zij dank voor het schone dat wij genoten!

1 juli

De eigenlijke feestdag beginnen wij dan vandaag met een Plechtige Hoogmis, opgedragen tot intentie van de President die, wij beseffen het eerst recht tijdens dezé viering, als leider van ons huis een verre van gemakkelijke taak te vervullen heeft. God zegene hem! Voor het diner — wij mochten even gaan zwemmen, maar het water was vrij kil — houden we een défilé, dat in het teken staat van het vertrek der filosofen. Harmonie, atleten, trekkers en voetballers omlijsten fleurig het geheel, in het midden waarvan de scheidende wijsgeren roerend en geroerd hun „Adieu, Rolduc!” zingen. Er gaat

kennelijk iets om in deze mannen, nu zij, na 8, 9, 10 jaar op Rolduc te hebben doorgebracht, de „aimable lieu”, het „séjour de leur enfance”, definitief gaan verlaten.

Ook de toespraak van hun woordvoerder, Colla Bemelmans, aan tafel, kenmerkt zich door het weemoedige van het afscheid. Geen tot ziens, een adieu dat een „à Dieu” moge zijn, is het slot van zijn herinnering, die ups en downs van het kostschoolleven verweeft. Tevoren heeft Tjeu Rietjens namens de heel kleinen gesproken. Hij is dankbaar, dat Groot-Rolduc zo goed bedeeld is. Daarbij wil hij niet uit het oog verliezen, dat Klein-Rolduc óók een studiezaal, óók een speelzaal, óók een recreatiegelegenheid heeft. En nu hij hoge heren met spiedende blik in hun contreien heeft zien rondlopen, is hij vol vertrouwen... Dan is het woord aan Mathieu Smeets. Met ene zekere meneer Konings wandelt hij namens de cour door het huis. Hij doet het spits, maar niet altijd even welriekend. En misschien kon het ook met wat minder woorden? Dat tenslotte Kroniekschrijver zich ontpopt als degene die namens de Heren de President feliciteert, is een volslagen verrassing. Is het om die verrassing dat wij niet aanstonds reageren? Scherp, te scherp wellicht overvallen zijn steken ons en zijn collega's. Laten wij hem echter niet te serieus nemen, een spel is maar een spel!

In zijn slotwoord dankt de President. Hij noemt zijn werk een werk in samenwerking: met de Heren en met ons tracht hij zijn taak, in

wederzijdse beïnvloeding, te vervullen. Wat de filosofen betreft, hij stelt er prijs op, uitdrukkelijk te verklaren, dat hij die hier niet langer aan zijn hart wenst te koesteren!

Met een uitstekend verzorgd concert, wegens het minder gunstige weer in de aula gegeven, door de Harmonie Sint Pancratus van Nulland, onder leiding van Majoor Posthumus, dirigent van de Limburgse Jagers, worden de feestelijkheden passend besloten. Wat een blauwe maandag echter zal het morgen zijn, zo blauw dat hij paars ziet, op het zwarte af!

- 4 juli Toelatingsexamen voor de V.K. Een groepje schuchtere kleinen probeert er het beste van te maken.
- 5 juli Alsof er nog geen blaadjes genoeg zijn! Ilb komt met een „krantje van niks”. Bescheidenheid siert hen, maar zo „niks” is het toch niet.
- 6 juli De Heren nemen, onder het genot van een glaasje bier, in het Casino afscheid van de filosofen. Dat zouden ze natuurlijk ook doen, als het Philosophicum hier bleef. Nu krijgt het afscheid een bijzonder cachet.
- 9 juli Het einde nadert... Nog een zware, voor menigeen beslissende spurt, en het is gedaan. Een vakantie bijna zo lang als dit trimester wacht ons.
- 11 juli Een late Heer ontdekt, dat om 2 uur in de nacht de feestverlichting op het voorplein nog brandt. Via een telefoontje aan de politie wordt het hinderlijke licht gedoofd. Of daarmee echter alle licht uit is, nu men studeert wat men kan?
- 12 juli Voor ons is het afgelopen, Schluss, fini. In verband met het miezerig regenweer kan het „flatsjconcert” niet op de cour doorgaan. Ook niet in de aula, meent de Prefect, door de ervaring van verleden jaar wijs geworden. Dan maar een kaartconcours in de speelzaal, onderbroken door marsmuziek van de harmonie, zodra het even droog is. De op de bisschopszaal zwaar vergaderende Heren worden naar de leeszaal gedreven...
- 13 juli Nog regent het. Het kaartconcours wordt voortgezet, maar meer interesseert ons wat daarboven besproken wordt. Een spannende film reageert 's namiddags de spanning af. Le Trou, van Jacques Becker, is een boeiend en vooral lang verhaal, dat ons 2 uur en 1 minuut bezighoudt.
- Aan de filosofen wordt een mededeling gedaan, die na alle afscheid pijnlijk is. Het Philosophicum Molenberg zal in september zeker nog niet gereed zijn. November wordt het, vermoedt men, of misschien Kerstmis. Volgend jaar zullen de wijsgeren zich dus nog een bepaalde tijd met hun behuizing hier tevreden moeten stellen.
- Op de Plechtige Zitting tot Besluit van het Schooljaar mogen de „prix généraux” triomfen vieren, ons gaat ter harte wat er straks

met ons zal gebeuren. De President begrijpt ons: of we slagen of niet, is de hoofdinhoud van zijn toespraak, het kan toch een belangrijk jaar voor ons zijn geweest. De verstandelijke vorming is immers maar een facet van de totale persoonlijkheidsontwikkeling. Het komt er op aan: ben ik een beter mens geworden? De vakantie is de tijd, waarin wij ons bewust moeten blijven van hetzelfde ideaal, dat ons hier leidde. Ook in de ons gaarne gegunde weken van vrijheid moeten wij rekening houden met de bijzondere bestemming, die God met ons vóór heeft. Van de woorden van de Bisschop worden wij heel even heel serieus. Hij feliciteert ons wel allemaal, maar tegelijk geeft hij uiting aan zijn grote bezorgdheid. Zorg, niet alleen over het kleine aantal seminaristen op het groot-seminarie. Zorg ook, omdat in deze tijd onze jeugd zo gemakkelijk onder invloed komt van een mentaliteit, die nauwelijks nog christelijk is te noemen. En hij roept ons op tot het enige dat van betekenis is: Christus vormen in ons, om Hem te brengen aan de anderen. Wij zullen ons daarvoor af hebben te houden van alles wat goedkoop is, en offers moeten brengen, desnoods hard!

Het zijn, zoals gebruikelijk, harmonie en zangkoor die deze plechtigheid omlijsten. Het zangkoor, onder leiding van Mhr. Schrijen, presenteert zich in een nieuwe vorm: de „courlijsters” zullen zich voortaan bekwamen in lichtere meerstemmige zang. „Die Gedanken sind frei” is hun eerste, welgeslaagde, nummer. Onze gedachten zijn bezeten... Kwart voor acht, eindelijk! Nu krijgen we zekerheid. Valt de uitslag over het geheel genomen wel mee, 2 en 5 gym hebben toch harde klappen te verduren. Een troost voor allen: morgen begint de vakantie!

14 juli

Een Plechtige Hoogmis, een Te Deum, het gaat over ons heen. Op het voorplein staan de auto's en de bussen gereed om ons huiswaarts te voeren. Nog gauw worden handen geschud, want velen, met wie wij lief en leed deelden, gaan ons verlaten. „Wel thuis”. „prettige vakantie”. „tot ziens” — goede wensen klinken over en weer. Met een „adieu” voor velen, een „au revoir” volgend jaar voor de meesten zouden wij deze Kroniek willen besluiten.

Juist op deze dag echter, wanneer de jongens reeds vertrokken zijn, wordt officieel meegedeeld dat tot opvolger van Provisor Houben is benoemd Mhr. G. P. Hommes. Gaarne wensen wij de nieuwe Provisor met deze benoeming geluk, en wij zijn er van overtuigd, dat hij die over ons geestelijk welzijn waakte, onze stoffelijke belangen even goed zal behartigen als zijn voorganger dit deed.

De leerlingen zijn luttel dagen vertrokken, als wij vernemen dat enige collega's door de Bisschop in een andere functie zijn benoemd; en wij willen deze Kroniek niet afsluiten, alvorens hen gedankt te hebben voor wat zij op Rolduc hebben gedaan — in de stellige verwachting dat met ons zullen instemmen jongens en Heren, die met ons getuige mochten zijn van de toewijding waarmee zij hier hebben gewerkt.

Mhr. J. Notermans, die verscheidene jaren klassieke studeerde in Nijmegen, heeft een andere studieopdracht gekregen.

Mhr. J. Buck is benoemd tot con-rector van het Europa-college in Maastricht. Wij wensen hem een vruchtbare arbeid en menen dat zijn gaven in dit nieuwe apostolaat nog meer tot hun recht kunnen komen. Wij hebben hem gewaardeerd als een ijverig werker, die zijn godsdienstlessen volgens een eigen systeem voorbereidde en aanpaste aan moderne katechetische methoden; die daarnaast talloze gesprekken met jongens voerde met grote belangstelling voor hun problemen. De liturgische commissie dankt mede aan hem veel initiatieven in de viering van de liturgie en in de godsdienstige praktijk. Ditzelfde mogen wij ook laten gelden voor Mhr. R. Salemans, die wij daarnaast nog hebben bewonderd om zijn onovertroffen organisatorische talenten, en die in de op het gymnasium-alpha zo moeilijke wiskundelessen het talent bezat, de weerbarstige stof in de nog weerbarstiger schedels te stampen. Beide bekwaamheden, de organisatorische en de pedagogische, zal hij ongetwijfeld nodig hebben in de zielzorg, temeer nu Monseigneur hem de opdracht heeft gegeven, een kerk te bouwen en een parochie-gemeenschap te vormen.

Mhr. B. Cartigny zullen wij ons blijven herinneren als de blijmoedige en sportieve collega. Zijn bijdrage, zij het ook nog zo kort, aan de surveillance en zijn leidend vermogen vooral bij de sportieve ontspanning mogen gememoreerd worden. „De Kluis” zal er wel bij varen. Deus sit vobiscum!

J. A. C. Lenders

onze provisor is pastoor geworden

Toen Provisor Houben 13 maart zijn Zilveren Priesterfeest vierde, zal hij stellig niet vermoed hebben, dat er zo spoedig reeds aan zijn provisoraat een einde zou komen. Wel verlangde hij naar de zielzorg, maar hij hield er rekening mee, dat de vervulling van zijn wensen nog enige tijd op zich kon laten wachten. Nu hij die andere oud-leraar van Rolduc, Drs. P. Castermans, te Houthem-Sint Gerlach opvolgt als pastoor, is een artikel over zijn werk op Rolduc in het Jaarboek — uitzonderingsgewijs — op zijn plaats. Met persoonsverheerlijking heeft dit niets te maken.

Het was in het jaar 1937, dat Mhr. P. J. Houben zijn benoeming ontving tot leraar te Rolduc. Al spoedig kreeg hij de opdracht, Duits te gaan studeren: in deze taal zou hij het diploma M.O.-A moeten halen. Ondanks de moeilijke omstandigheden — twee jaar nadat hij benoemd werd brak de oorlog uit — kweet hij zich zorgvuldig van zijn taak, met de vanzelfsprekendheid waarmee hij ook naderhand steeds gaarne bereid was te doen wat men van hem vroeg.

Aan het onderwijs is Mhr. Houben slechts kort verbonden geweest, want toen hij zijn studies had voltooid, moest in de opvolging van Prefect Turlings worden voorzien. Wij zijn in de dagen, dat onder de situatie van Rolduc als nationaal opvoedingsinstituut definitief een streep wordt gezet. Mhr. Houben wordt de eerste prefect van Rolduc als klein-seminarie, in 1946. Alleen insiders is het bekend, hoeveel hij tot de opbouw van de volkomen nieuwe leefwereld, die Rolduc worden moest, heeft bijgedragen. Dat men, in het begrijpelijke

over-idealisme van het ogenblik, te hoog greep en te veel wilde, waardoor onvermijdelijk vergissingen werden begaan, zal Mhr. Houben ronduit als hij is, volmondig erkennen. In een huis-in-beweging worden altijd fouten gemaakt, en waar op deze aarde onder de jeugd volmaaktheid heerst, moet men zich afvragen of er wel leven in zit! De groeikoorts heeft Mhr. Houben op effectieve wijze mee helpen overwinnen. Het is waar, hij had een krachtfiguur naast zich in de persoon van Mgr. v. d. Mühlen — de toenmalige President zal hem zijn taak ongetwijfeld lichter hebben gemaakt. Samen bakenden zij de weg af die ons klein-seminarie nog altijd gaat, of gaan moet.

Prefect Houben had hart voor de jeugd. Hij begreep, dat zijn werk niet enkel mocht bestaan in het negatieve „handhaven van de orde”: Rolduc moest ook pedagogisch met de tijd mee. Een voorbeeld waaruit zijn robuuste liefde voor de jongens blijkt, is de invoering van de heimweefilm, nog altijd een zeer gewaardeerde traditie in het begin van het schooljaar. Tot wat later uitgroeide tot het bloeiende hobby-leven, gaf hij de eerste stoot met de oprichting van de knutselklas.

Onder zijn leiding als prefect zocht het internaat naar nieuwe vormen, onder zijn leiding als provisor werden de gebouwen vernieuwd. „Stuwèr en vernieuwer”, zo noemde hem een persartikel bij gelegenheid van zijn zilveren feest. Er is geen twijfel aan, wie een jaar of tien Rolduc niet meer zag, vindt een in menig opzicht verbeterd en verfraaid Rolduc terug.

In 1953, bij het heengaan van Provisor Meisen, viel de keuze op Mhr. Houben als zijn opvol-

ger. De keuze had moeilijk beter kunnen uitvallen. Met een zeldzame dynamiek pakte hij de modernisering van ons huis aan, dat op het gebied van sanitaire voorziening, waterleiding, verwarming en electra aan een grondige herziening toe was. Dit grootscheepse werk, naar buiten amper zichtbaar, kwam in de jaren 1956-1957 tot stand. In R.J. 1957 wordt er terecht uitvoerig de aandacht op gevestigd: de lezer zij daarnaar verwezen. Het kan zin hebben hier vast te leggen, wat de Provisor nadien aan restauratie en verbetering ondernam. Het mag minder spectaculair lijken dan het miljoenenproject dat het oude Roda weer leefbaar maakte, zijn vernieuwingen betroffen veranderingen die nu eenmaal noodzakelijk waren; er spreekt zijn gezond beleid uit, dat niet op show, maar op degelijkheid is gericht. Toen President Moors, na het weggaan van Mgr. v. d. Mühlen, zijn intrek op Rolduc nam, werd de abtswoning geheel verbouwd. Dat was in de loop der jaren dringend noodzakelijk geworden. Omstreeks diezelfde tijd moesten de oude badkamers, overbodig nu moderne douchecellen voor de hygiëne van de Rolducien zorg dragen, plaats maken voor recreatieruimten, waar o.a. de radiospecialisten gevestigd zijn. Later, in 1958-1959, werd ook het hieraan grenzende gebied — eertijds de romantische kelderspelenken — als clublokalen ingericht. Hier huizen nu de blokfluiters, de knutselaars, de vliegtuigbouwers, de R.T.V.-ers en de boekbinders. De speelzaal veranderde hetzelfde jaar van aanzien: de kleinsten van Groot-Rolduc mochten niet langer achtergesteld worden bij de groteren, die immers het jaar daarvoor — het initiatief ging van henzelf uit — een rookzaal gekregen hadden, welke voor biljarten, kaarten, lezen en gesprekken een gunstige omgeving bood. In september 1959 begon men met de restauratie van de kerktoren, een lijdensweg, waarvoor echter de Provisor geen enkele schuld treft. Zelf zegt hij nu, deze restauratie een degelijk stuk werk te vinden. Het sportterrein draagt meer het stempel van President Jochems dan van Provisor Houben, hetgeen echter niet wegneemt dat ook laatstgenoemde met dit van 1960-1961 uitgevoerde project de nodige bemoeienis heeft gehad. Van geheel andere aard

is weer de in juni 1960 ter hand genomen restauratie van de aula. Het verwerk van hall, zaal en kleedlokalen, alsmede de reiniging der gordijnen hebben tot dit heilzame gevolg geleid, dat wij nu toneel en film in een bijzonder stemmige ruimte kunnen genieten. De verwarming werd er een jaar eerder overgeschakeld op oliestook. Een desideratum blijft nu nog de herziening der electra in de aula. In 1960-1961 ontving de eetzaal van Groot-Rolduc nieuw meubilair en werd de bovenste vijver, de paardenvijver geheten met een weinig bekende naam, die op zekere nacht was leeggestroomd, grondig hersteld. De kruisgangen werden in de zomervakantie van 1961 tot op de steen afgekappt en opnieuw gestuccadoord, terwijl beide studiezalen van Groot-Rolduc aan een indringende verfbeurt werden onderworpen. Bij dit alles vergat de voormalige prefect, die als provisor de nadruk legde op de bewoonbaarheid van ons huis, ook de schoolruimten niet. De vernieuwing, die op dit terrein in 1954 aanving, zette hij stelselmatig door: vloeren, verlichting, meubilair en schildering bewerken, dat men zich, zittende in een der klassen, volstrekt niet meer in een oud gebouw waant. Het spreekt vanzelf, dat de Provisor dit alles — wij deden slechts een greep uit het vele — niet alleen tot stand heeft kunnen brengen. Hij heeft altijd een President aan zijn zijde gehad, of die nu v. d. Mühlen, Moors of Jochems heette, die met hem mee dacht, mogelijkheden bekeek, initiatieven nam. Verder had hij een grote steun aan Mhr. Minkels, de bedrijfsleider die hij zelf, als provisor, vooruitstrevend aanstelde. En dat klaslokalen, herenkamers, gangen op het ogenblik in vrolijke kleuren geschilderd zijn, is mede te danken aan het advies van Mhr. Stassen, die zich bij tijd en wijle een kundig binnenhuisarchitect toont. Niet al zijn plannen heeft de Provisor kunnen verwezenlijken. Zijn verlanglijstje is nog altijd van aanzienlijke lengte. Hoe kan het anders: ook provisoraat betekent de kunst van het bereikbare. Wat hem voor de geest staat — en hij zal het zijn opvolger stellig minzaam aanbevelen — is onder meer: de inwendige restauratie van de kerk, voornamelijk het schilderwerk en de altaren betreffende, de vloer van de kruisgangen, het herstel van de heren-

gang, het sanitair van de cour, een grotere en betere gymnastiekzaal.

Wij hebben Mhr. Houben gekend als een goed mens en een uitstekend provisor. Niet licht zullen wij deze hartelijke, eenvoudige man vergeten, met zijn goed humeur, zijn jovialiteit, zijn rondborstigheid. Vooral zullen de Zusters

hem missen: meer nog dan wij zagen zij in hem de pastor, die hij nu door bisschoppelijke benoeming geworden is.

Een vruchtbaar, zegenrijk pastoraat wensen wij pastoor Houben toe, aan wie ook het Jaarboek, in de persoon van zijn redacteurs, de beste herinneringen zal blijven bewaren.

J. L.

politiedagen

Twee dagen tijdens het tweede trimester waaiden de midden op de cour de blauw-witte politievlag. Achttien en negentien maart was immers de politie uit stad en land bij ons te gast. Na dagen die in het teken stonden van ons eigen Rolduc en van de Europese Eenwording, organiseerden de Heeren XVII deze politiedagen, met een programma dat er zijn mocht!

Op instructieve wijze werden wij door middel van lezingen en demonstraties ingewijd in het politiewerk en konden in gesprek en debat een antwoord krijgen op al onze vragen. En dat alles met de prettige omlijsting van een defilé, een filmvoorstelling en een feestelijke slotavond. De verwachtingen die onze president en commissaris Tans in hun openingswoord uitspraken, zijn alleszins verwerkelijk: er zijn vriendschapsbanden gelegd en in gesprekken met de handhavers van de wet zijn we inderdaad meer en meer de mens in de politiemans gaan zien.

Over een zonnige cour schalden de marsen van de Kerkraadse politieband; motoren ronkten en honden blaften vervaarlijk. Met de eerste klaroenstoot waren we volop in de sfeer van de politiedagen. Op het bordes sloegen de autoriteiten het defilé gade. Naast onze president, waren er commissaris J. M. Tans en hoofdinspecteur N. Gijben uit Kerkrade, en hoofdcommissaris Odekerken van het Eindhovense corps. Na de parade van het politiematerieel van Kerkrade, hees commissaris Tans de officiële politievlag. Het was de inzet van: Twee Dagen in het Teken van het Politiewerk.

In een korte toespraak begroette de president

alle gasten en autoriteiten en dankte hen voor de bereidwilligheid om aan de organisatie van deze dagen een steen(tje) bij te dragen. Zowel hijzelf als Commissaris Tans, die even later het woord voerde, beklemtoonden de waarde van het contact met de politie en prezen het initiatief.

De Kerkraadse politiechef sprak verheugend over de gelegenheid die hem en zijn corps werd geboden, om op Rolduc contact te mogen leggen en voorlichting te kunnen geven over het zich snel evoluerende politieapparaat. Nog bracht de band enkele nummers en marcheerde toen onder ons dankbare applaus af. Op het voetbalveld wachtten de agenten uit Eindhoven al, om hun hondenbrigade te presenteren. Ondanks kou en sneeuwvlagen sloegen we ruim anderhalf uur de dressuurprestaties van agenten en speurhonden gade. En het was de moeite waard! Een vlotte demonstratie met duidelijke toelichting door inspecteur J. van Galen liet ons allerlei facetten zien van het werk, dat een hondenbrigade zoal op te knappen krijgt: voorwerpen opsporen, arrestanten bewaken en hindernissen nemen. Het hoogtepunt vormde echter het optreden van de "pakwerker", die — degelijk ingepakt — als arrestant of inbreker optrad. De politiehonden, waaronder Nederlands beste: „Lex”, weigerden kortweg het verleidelijke voedsel, dat hun door deze pseudo-boef werd voorgeworpen. De honden waren op hun best bij het afweren van schietende of met messen stekende boeven. De sprong in de nek van een fietsend vluchtende „inbreker” wekte hilariteit. Het was de laatste in een reeks boeiende de-

monstraties, die de morgenuren geheel vulden. Inspecteur N. Gijben hield 's middags een inleiding in de aula. Al was de belangstelling aanmerkelijk minder dan die morgen, de spreekbeurt was er niet minder interessant om. Helder en duidelijk zette de hoofdinspecteur ons uiteen, hoe het politieapparaat in werkelijkheid functioneert en wat er allemaal bij komt kijken. Preventieve en repressieve taak van de politie werden klare begrippen voor ons! Dankzij de boeiende uiteenzetting van de hoofdinspecteur, werd ons meer en meer

monstraties in het vergaderlokaal en op de cour. Juist hier konden we in gesprek komen met de politiemannen zelf, die altijd even vriendelijk antwoord gaven. De verschillende opsporingsmethoden werden door twee dactylogische experts (of „vingerafdrukspecialisten”) uit de doeken gedaan. Zij gaven ons uitleg over de technische kant van het „vingerafdrukwerk” en demonstreerden hoe men valse muntbiljetten determineert met behulp van een kwartslamp. Hoeveel vlekken bleken onder het blauwe licht onze zondagse costu-

duidelijk, hoe ingenieus het apparaat wel functioneert.

Een kort woord als toelichting van de tentoonstelling vormde het besluit van deze middagzitting.

Dat niet alleen Kerkrade en Eindhoven bereidwillig meewerkten aan dit politiefeest, bewees het feit dat in de kruisgangen een tentoonstelling te zien was van het Delftse corps. Een tip-top demonstratiestand gaf door middel van lichtbeelden en gesproken tekst een overzicht van het systeem der onderlinge verbindingen, en de wandborden en statistieken bewezen de alomvattende werkzaamheden van de **dienaren** der wet. En vergeten we de kleine Londen-
se bobby niet, die ons twee dagen lang van onder een schijnwerper toegrijsde.

Interessanter voor velen waren echter de de-

mes te ontsieren! Op de cour stonden wij rond de twee wagens van de Kerkradse politie en vroegen honderduit, waarvoor dit diende, of hoe dat instrument wel bediend werd. De mobilfooninstallatie en de snelheidscontrole-apparaat hadden veel bekijks.

De avond van de eerste Politiedag werd op prettige wijze gevuld met een Italiaanse film, een zuidelijk luchtige persiflage van een inbraakpoging in het hartje van Rome: „Ook dieven hebben het moeilijk”; een film, die bij alle ernstige en boeiende bezigheden van deze dag, een welkome afwisseling vormde.

Op maandagmorgen vormde een inleiding met debat door enkele vooraanstaande politieautoriteiten de hoofdschotel van het programma. Inspecteur Erkens sprak voor de jongsten over de politiemann in het verkeer, en de problemen

die de verkeersregeling oplevert. Voor de derde- en vierde-klassers verzorgde commissaris Tans een spreekbeurt over „De mens in de Politieaan”. Op prettige en humoristische wijze belichtte hij de problemen, waarmee iedere politieaan, hoog of laag, in zijn loopbaan te maken krijgt. De hoofdcommissaris van politie uit Nijmegen mr. F. Prick, sprak voor de hoogste klassen en de h.h. filosofen over „De huidige Politieaan”. De situatie in het politiewezen vandaag-de-dag was voor de meeste toehoorders onbekend terrein, doch in een vlotte, aangename verteltrant liet mr. Prick de veranderingen zien, die er in 1945 en vooral na het in werking treden van de nieuwe politiewet van 1958 hadden plaatsgevonden.

In het prettige debat kwamen vragen los over politieopleiding, de rijkspolitie, de douane, enz. De hoofdcommissaris gaf antwoord op al onze vragen!

Nog zagen we in de vroege namiddag in de aula enkele instructiefilmpjes, waarvan „Een glaasje te veel” ons wel bekend voorkwam. Dan een feestelijke slotzitting die er zijn mocht! Door zijn aanwezigheid verleende onze

burgervader drs. Th. J. M. Gijsen er nog een bijzonder cachet aan. Ook commissaris Tans en de inspecteurs Gijben en Erkens gaven wederom blijk van hun belangstelling. Geheel in de stijl van de dagen knetterden onze songkillers het toneel op, langs de wegwijzers, die in beter tijden automobilisten en buschauffeurs naar Roda leidden. Een entrée, die er zijn mocht, op de melodie van „When the Saints go marching in”. Een vlotte avond was het, die opgevuld werd met schetsjes, cabaretnummers, zang en quiz. Las Palmas brachten oud en nieuw. De Casino-nachtegalen behaalden hernieuwd succes, vooral met „Die Zwölf Räuber”. En ons onvolprezen cabaret, dat in heel het Limburgse bekendheid begint te krijgen, stapte van de ene koldereske situatie in de andere. We zagen acrobaten in de nok van het „aulacircus” en lachten om de pseudo-hypnotiseurs met hun dolle toeren.

De verkeersquiz — hoe kon het ook anders op deze politiedagen! — vormde de hoofdschotel van de slotavond. Niemand minder dan de hoofdinspecteur N. Gijben, die reeds vaker met dit bijltje heeft gehakt, trad op als quizmaster. Meneer Timmermans en Inspecteur Erkens vormden de — vaak eensgezinde — jury. En de quiz zelf bracht allen zonder uitzondering iets meer bij van de (vele) verkeersregels. Nadat de Grote Prijs van Klein-Rolduc omstreden was door enthousiaste finalistjes, bekampten de drie „grote” teams elkaar. Supporters waren er genoeg, maar de ingewikkelde voorrangproblemen werden toch niet altijd even vlekkeloos opgelost. Toch kregen de winnaars een bewonderend applaus en..... een stel boekenbonnen.

Het slotwoord van burgemeester Gijsen vormde de definitieve afsluiting van het Politiefeest. De burgervader vond het prettig, dat de Kerkraadse politie meer begrip had kunnen wekken bij jongelui, die binnen afzienbare tijd een belangrijke plaats in de maatschappij zouden gaan innemen. „En zij is Rolduc dankbaar voor de waardering, die zij heeft gevonden”, aldus burgemeester Gijsen! En wij mogen de organisatoren wel van harte danken voor de leerrijke en gezellige dagen.

Ch. Genders.

dagen van de russische film

Of hij nu wil of niet: de regisseur zal zijn plaats achter de camera moeten verlaten om eens zelf voor het voetlicht te treden. En het slagen van „zijn” Russisch-filmfestival biedt wel een unieke gelegenheid voor deze „transductie”. Graag grijpen we het succes van dit project, dat echt wel een culmen is geweest in het filmvormend werk op Rolduc, aan, om Mhr. Stassen onze waardering en dank te betuigen voor zijn soms ondankbare arbeid. De incarnatode robijn, die door het slagen van deze filmdagen op zijn reeds eerder verworven, maar door bescheidenheid verborgen gehouden kroon is bevestigd, nodigt ons dringend uit, om de hele kroon eens in het zonlicht te zetten.

Ja, die dagen, gewijd aan de Russische filmkunst, waren werkelijk onze twee gulden waard. Het vroegere Russische zorgenkind, de tiende muze, is ons in dit festival als een rijpe persoonlijkheid tegemoet getreden, die enorm veel te bieden heeft. We hebben kunnen zien en horen, dat de oude meesters Eisenstein en Pudowkin de leraren zijn geworden van een stel kinderen, die hun grijze geestelijke vaders iets gaan leren.

Het auditieve gedeelte van onze bevinding werd op boeiende wijze verzorgd door Drs. Q. J. Nieuwendijk, de „speaker” van het festival. In zijn duidelijke en doorzichtige lezing, waarin hij (gelukkig) niets bekend veronderstelde bij het auditorium, deed de heer Nieuwendijk ons zeer gedetailleerd Ruslands filmhistorie uit de doeken, waarna Mhr. Lemmens haar op het doek illustreerde met een exquisite collectie fragmenten uit de oude doos. Wat

wisten mensen als Eisenstein en Pudowkin toch geweldig veel met hun nog primitieve camera te doen! Veel „moderneren” kunnen nog heel wat van hen leren; een vergelijking met „onze meesters” doorstaan ze glansrijk. In de gedeelten uit Eisensteins films proefden we onbetwist een Hitchcock-op-z'n-best-ritme, terwijl Pudowkin ons meer aan Bergman deed denken.

Het grote fragment uit Eisensteins (mislukte) filmopera „Iwan de Verschrikkelijke” heb ik ondergaan als een combinatie van een slechte Shakespeare-verfilming en een Italiaanse spektakelfilm in supercinemascope en superkleuren, bloedige „bijzonderheden” inclusief; alleen zij toegegeven het soms goede gebruik van de close-up. „Toen” zullen ze het wel mooi gevonden hebben.

Met „De 41ste” van Grigori Tsjoechrai begonnen we aan het eigenlijke „diner”, dat 6 uren film omvatte, geserveerd in vier gangen, waarin een verrassende climax duidelijk aanwijsbaar was.

Deze eerste hoofdfilm kon ons al meteen bekoren. Door verzorgd camerawerk en sober kleurgebruik, maar vooral door zijn vermogen fijne filmpoëzie te „plegen”, wist de jonge regisseur Tsjoechrai de vrij zwakke, vaak pathetische inhoud op een ongemeen boeiende wijze voor ons te verbeelden. Waar „De 41ste” een geacteerde propagandafilm had kunnen worden, werd hij door kundige regie een positief gerichte film over echte mensen, die ook zo nu en dan aan propaganda doen. Zonder meer verbluffend is de prestatie, die

de Russen geleverd hebben met het filmwerk „De Brief die nooit Verzonden werd”. Door het geduldige werk van regisseur Mikhail Katalozov en kameraad Sergei Oeroesewski, hebben we 90 minuten lang ontróérd naar een nogal eens onwaarschijnlijke, propagandistische „martelaarsstory” zitten kijken. De vormgeving van deze film (die men juist vanwege zijn vorm de Russische „Jonas” zou kunnen noemen) was zo knap en zo sprankelend-oorpronkelijk, dat zij de geforceerde, weliswaar positieve inhoud bijna volledig kon aanvullen. De filmtechnisch goed geregistreerde opvoering van het „goddelijke” Bolshoi Ballet, — de derde avondvullende rolprent van het festival, en voor velen al een verrassend hoogtepunt — bleek het sfeervolle preludium te zijn van een zeldzaam gevoelig verdichte filmballade: „De Ballade van een Soldaat”, de kus van onze ontmoeting met de Russische film. Dit filmwerk, waarmee de Russische filmdagen besloten werden, was van zo'n zinderende schoonheid, dat het „De 41ste” en „De Brief die nooit Verzonden werd” terugbracht tot veelbelovende vingeroefeningen. Met dit werkstuk heeft de Russische „nouvelle-vague-filmer” Grigori Tsjoechrai, zich onder de groten van onze tijd geschaard, en zijn Franse collega-jongeren welhaast gedegradeerd tot artistieke nozems. Een voortreffelijke vorm en een verkwikkend zuivere, warmmenselijke inhoud vloeiden door

Tsjoechrai's genie samen tot een waar filmgedicht.

Het was een (voor velen voorlopig) afscheid van de Russische filmkunst, om niet licht te vergeten, deze geschiedenis van Aljosja en Sjoera: dit lied ook over een liefde, puur als sap van druiven, parelend in kristal; deze geloofsbelijdenis in de menselijke goedheid, zelfs temidden van wrede ellende. Want terwijl het grillig oorlogsgeweld de wereld aantast, het maatschappelijke leven en de moraal ontwricht, ontmoeten elkaar ergens in het wijde Rusland een jongen en een meisje, die elkaar gaan beminnen; en ze doen goed aan de anderen rondom hen. Het is een liefde, zo teder en echt, dat zelfs de natuur erover spreekt: de bloeiende bomen, de stralende zon, de met zacht glinsterend goud omrande wolken. Maar hun geluk is als een visioen, zo bovennatuurlijk schoon, zo vergankelijk ook. De scheiding komt; voor altijd. En hoge, naakte bomen, bijna bedekt met de sombere, zware wolken, vertolken de rouw van de aarde, die treurt om het verloren gaan van deze liefde, welke helder en fris als een waterstraal iets van de trieste dorheid der wereld vermocht weg te nemen. Een meesterwerk, dat speciaal door de evenwichtige balans tussen vorm en inhoud een prachtige synthese werd van deze, artistiek op bijzonder hoog peil staande, filmdagen.

Jos Boesten.

De jongste publikaties over het luguber-vraagstuk in het N.E.T. (Nederlands Etymologisch Tijdschrift) hebben een verrassend nieuw licht geworpen op deze kwestie.

Andrew Sniff (1807-1893), de vader van de Zuidengelse etymologen, was de eerste geleerde van naam die zich met deze kwestie bezig hield. Hij wees in het woord LUGUBER (Eng.: luguber, Frans: lugubre, Duits: luguber, Noors: lugjubir) twee stammen aan, n.l. LU-(gu)-BER. De syllabe -gu- beschouwde hij als een Keltisch tussenwerpsel dat men bv. ook terugvindt in gutje. Van belang zijn dus alleen de wortels -lu- en -ber-. Volgens Sniff duidt de wortel -lu- iets onwezenlijks, ijls, geheimzinnigs, spookachtigs, zelfs iets macabers aan; deze wortel is dan ook terug te vinden in woorden als lucht (ijl, ongrijpbaar), lucifer (de vlam heeft iets spookachtigs) en paraplu (wekt associaties op als: zwerk, onheil, etc). De wortel -ber- is gemakkelijk te herkennen als ablaut van br of brr. We vinden deze wortel in woorden als bibberen, vibreren, het Duitse bubbern en het Engelse to bibber. Dit laatste voorbeeld wordt zelfs uitvoerig besproken in Sniff's hoofdwerk "Principles of Etymology". Sniff zegt daar letterlijk: "It is not the "bibber" which bibbers, but the "b(e)r" in the bibber". Sniff publiceerde zijn lu-theorie in 1841 en tot 1900 werd ze vrijwel algemeen aanvaard. Toen men omstreeks 1892 ook op het Europese vasteland de etymologie als wetenschap beoefenen, kwam er al spoedig kritiek op de lu-theorie van Sniff, met name uit de Antwerpse School. Deze kritiek richtte zich niet op de wortel -br-, maar op de wortel -lu-.

Mensen als Dezaayer waren er van overtuigd dat in het woord „luguber” naast de wortel -br- de wortel -lug- voorkwam en dus niet de wortel -lu-. In 1901 gaf Dezaayer zijn lug-theorie uit onder de Engelse titel "A New Way to Etymology". Aan dit werk ontleen we de enkele voorbeelden, waarin volgens Dezaayer de wortel -lug- te vinden is: lucht (ch i.pl.v. g), vlug, vlucht, klucht (Duits resp.: Flug en klug), het Franse déluge, het Engelse luggage, en het Belg. lustig.

Dezaayers werk veroorzaakte een revolutie: binnen een jaar werd ze op heel het Europese continent aanvaard, natuurlijk vooral in de omgeving van Antwerpen. Het verwonderde dan ook niemand dat de briljante geleerde in 1903 naar Stockholm ontboden werd om de Nobelprijs in ontvangst te nemen. Bij die gelegenheid sprak de koning van Zweden de (historische) woorden: „Het genie (bedoeld is Sniff) dat het "principle of the bibbering ber" zo in het oog slaand wist te formuleren, moest wachten op deze fiere Belg, om zijn studiën bekroond te zien met het principie van -lug-" (vertaald uit het Zweeds).

De felste aanhangers van Sniff's lu-theorie waren echter niet overtuigd. Sinds het begin van de 20e eeuw staan ze bekend als de Luva's (lu-vanatiks, Ned.: lu-fanatiekelingen). Deze stroming had enkele aanhangers in Engeland en Scandinavië. Ze had echter aanvankelijk zo weinig betekenis dat Dezaayer internationaal als een genie gevierd werd met zijn lug-theorie.

De Wereldoorlogen hebben de Luva's een grote stimulans gegeven. De oorlogstermino-

logie deed namelijk veel oude Germaanse woorden en stammen weer opleven. In die Germaanse woorden vond men nu herhaaldelijk de stam -lu-, bv. Luftwaffe, Luftwehr, luften, pluffen, lusen, luren, het Engelse lunch (Ned.: Luns).

De belangrijkste ontdekking werd echter gedaan door de Noorse Luva. De zwakte van de lug-theorie van Dezaayer lag n.l. hierin, dat hij de letter u in lugUber moest verklaren als een verbindingsvocaal tussen lug- en -ber. De Noorse Luva viel hem nu juist aan op deze verbindingsvocaal. Zij nam n.l. de theorie van Sniff weer op, waarin -gu- wordt gezien als een Keltisch tussenwerpsel, en wist die zelfs met nieuwe feiten te staven. Het Noorse woord voor luguber is n.l. lugjubir, etymologisch volgens Sniff: lu-gju-bir. Sniff had echter geen verklaring kunnen geven voor de j in de syllabe -gju-. De Noorse school ontdekte echter, dat de j in het Noors een z.g. glijconsonant is, die vaak gebruikt wordt tussen een consonant (vooral f en g) en een volgende korte klinker. Zo is fjord in het Ned.: Ford, gjort = gort, en gjersit = gerst. Als interessante bijzonderheid wil ik even opmerken, dat wij het woord gort waarschijnlijk aan het Noors ontleend hebben.

Het Noors kent bv. de zegswijze: et's mi ol te gjortig = dat is me al te gortig. Zelfs het historische voorbeeld van Sniff n.l. „gutje” blijkt in het Noors overeen te komen met „gjutje”.

Toen deze feiten in november 1961 gebundeld verschenen in het Norsk Etymologjik Tidbladet kreeg de etymologische wereld een schok. De lu-theorie had gezegevierd. Sniff die er eigenlijk een beetje uitlag, wordt reeds weer gebruikt als handboek aan de Engelse Universiteiten. Natuurlijk zit men in Nobelkringen lelijk in de maag met Dezaayer. Gelukkig heeft de arme man deze vóór hem ongetwijfeld tragische ontwikkeling niet meer meegemaakt. Maar achteraf is de etymologische wereld toch blij, dat uiteindelijk licht gekomen is in deze lugubere kwestie.

Literatuur:

Sniff — *Principles of Etymology.*

Dezaayer — *Naar een nieuw begrip van de stam -lug-.*

— *A new way to Etymology.*

— *De theorie van Vader Sniff.*

Norsk Etymologjik Tidbladet, 23e jrg, no. 3, 4, 5.

Nederl. Etymol. Tijdschrift, 7e jrg. no. 1.

M. Hilak

André Gommans IVc

mijn dichten

mijn dichten
is van lopen
slapen
huilen
van natte voeten
krijgen
als ik door het water
loop
maar ook van
zon zien
waar soms nog duister is

tien kleine negertjes

sint katrien '61

toneelspel naar een roman van agatha christie

De rolverdeling luidde als volgt:

<i>Rogers, huisknecht</i>	Colla Bemelmans
<i>Rogers' vrouw</i>	Frans Janssen
<i>Vera Claythorne</i>	Wim Beckers
<i>Philip Lombard</i>	Harry Heykens
<i>Anthony Marston</i>	Jean Rouwet
<i>William Blore</i>	Wiel Huijts
<i>Generaal Mackenzie</i>	Miel Ramaekers
<i>Emily Brent</i>	Jan Salden
<i>Sir Lawrence Margrave</i>	Pierre Heijnen
<i>Dr. Armstrong</i>	Pie de Groot

<i>Souffleur:</i>	Jan Coppus
<i>Grime:</i>	L. J. J. de Sermo
<i>Décor:</i>	R. T. T.
<i>Costuums:</i>	D. van Nooyen
<i>Regie:</i>	A. H. Chr. Meertens

De handeling heeft plaats in de huiskamer van een huis op Negereiland aan de kust van Devon

Er geschiedt een moord; de dader wordt niet bij het lijk aangetroffen, hij is niet gezien, zijn identiteit kan niet uit direct herkenbare aanwijzingen worden achterhaald: het probleem is gesteld, dat om een oplossing vraagt. Het is een academisch probleem welhaast, dat bonarder kan worden vanuit de vraag naar het motief (Poirot), of de scherpzinnigheid vereist van een Lord Peter, om in de veelheid van schijnbaar sluitende gegevens, alibi's en verklaringen de enige opening te ontdekken, die zicht geeft op de moordenaar. Soms ontspint zich het spannende gevecht tussen het brein

van de speurder(s) en het niet minder geslepen van de geheimzinnige meneer X; een strijd van verdachtmakingen, misleidende aanwijzingen en aperte onmogelijkheden enerzijds, van listen, valstrikken, vondsten en „woordvallen” anderzijds; zodat voor de lezer of toeschouwer alle aanwezigen, huisgenoten, vrienden en vreemden beurtelings schuldig komen te staan en worden vrijgesproken. Men

wordt heen en weer geslingerd tussen twijfel en verdenking; men speurt, men zoekt mee met de moderne held, naar wie dit genre genoemd is, de detective, die intelligent is en handig, snel, beslist, koel en toch betrokken, sterk en zacht tegelijk, het recht dient en zijn omgeving doelbewust beheerst, en zo hij Amerikaan is, niet gespeend van charme en vuistkracht. Heeft men niet te doen met op een erfenis azende verwanten of met personen die vrienden en kennissen, getuigen van hun vroegere misstappen, uit de weg ruimen, maar met een zeer heteroog, schijnbaar toevallig samengesmeten gezelschap, zoals in de Tien Kleine Negertjes, dan komt er nog een mystificatie bij. Niet een super-mens, maar een heel gezelschap zoekt naar het waarom van zijn aanwezigheid, en als een pick-up-stem dat heeft verklaard en de wraakoefening begint, naar het systeem van het brein achter de moorden, die met de regelmaat van een klok telkens een lid uit hun midden wegrukken. Heeft men bij „gearchangeerd” toeval een lijn ontdekt — een oud-Engels aftelrijmpje — dan blijken de aanduidingen toch nog zo duister, dat de feitelijke misdaad telkens een verrassing is, zowel voor de betrokkenen als voor de zaal. Een zielig troepje mensen; ieder voor zich aan de dood van een medemens schuldig; zo niet nawijsbaar voor de rechtbank, die schuld, dan toch voor het geweten altijd aanwezig. Geen van hen zal ooit terugkeren naar de bewoonde en beveiligende wereld. Ook de geesteszieke dader valt, maar door eigen hand.

Ofschoon het thema nieuw is in het werk van Agatha Christie, kan men deze thriller zeker niet haar sterkste detective noemen. Er zijn enige onwaarschijnlijkheden. Zo het feit, dat 9 mensen van diverse leeftijd, rang en stand zo maar gevolg geven aan een schriftelijke uitnodiging en de moeilijke tocht ondernemen naar een klein eiland, een primitief pensionnetje. Hoe uitmuntend de schrijfster overigens een „geval” weet te bedenken en te construeren, en haar „clues” handig vermomd in haar verhalen weet aan te brengen, zodat de zeer intelligente lezer de verrassende oplossing altijd zou kunnen afleiden, toch mist zij het vermogen, dat „geval” geheel uit de intellectuele

sfeer los te maken; haar figuren zijn vanuit een gezichtshoek belicht en komen nooit geheel tot leven, en in levende milieuschilderingen wordt zij overtroffen door haar landgenote Dorothy Sayers. Deze bewerking tot toneelstuk kon het dan ook niet halen bij de echte who-did-it-stukken; hetgeen te merken was aan de weinig uitgewerkte karakters, waardoor ook de verdachtmakingen, de botsingen, de zelfverdediging en de angst aan felheid verloren.

Toch hebben wij geboeid toegekeken; de belangwekkende handeling was er. De moorden hadden plaats onzichtbaar (Wie hebben de kamer verlaten?), of onder onze ogen (Wie mix-te die cocktail? Wie heeft er dicht bij het slachtoffer gestaan?). Nam men het gebrek aan spanning die resulteert uit het persoonlijk conflict, voor lief, dan kon men bewonderen hoe de filosofen een alleszins ware uitbeelding van een ware situatie wisten te bereiken, die nergens te zeer aangezet, nergens te slap was. Er zal wel niemand zijn geweest die Sir Lawrence Margrave vóór zijn laatste optreden van de misdaden heeft verdacht, maar evenmin leken ons de anderen in staat tot dit verschrikkelijk waakgericht. Wij zonderden al aanstonds de dames uit, de liefvallige en de stuntelige en de oude-vrijster. En zo er iemand die werkelijk „vreemde” huisknecht had verdacht, toen deze „zichzelf in twee sloeg” en er „nog maar zes waren”, toen vertoonde echt niemand meer dat tikkeltje raadselachtigheid, dat de argwaan van het publiek moet wekken en ook weer sust. De onmisbare sinistere onzekerheid werd wel gesuggereerd door het schroomvallige aftastende samenspel en door de regie, die onmiskenbaar erop had aange-stuurd, de beslotenheid van de situatie te doen

blijken. Ook vormden de ontdekkingen van de moorden telkens een hoogtepunt „waarnaar-toe werd gespeeld”. Jammer dat er te weinig gebruik was gemaakt van eiland- of zeegeluiden, die de lugubere afgezonderdheid hadden kunnen benadrukken. De damesrollen werden in travestie gespeeld, hetgeen in dit geval niet storend was — een enkele al te onmoderne dame uitgezonderd. Zij deden het „echt niet gek”, zoals enige in de zaal aanwezige dames onze mening bevestigden; men kan zelfs bewondering hebben voor de verschijning en het spel van Vera Claythorne, wier foto u ziet op pag. 74.

Een prettig, ontspannend stuk, vrij goed spel en een zeer verdienstelijk decor. Onder de St. Kathrien-uitvoeringen die wij hebben meegemaakt, een der beste! Reden te meer om het jammer te vinden dat wij hun toneelvoorstellingen misschien niet meer zullen meemaken. Ouderen onder ons zullen zich herinneren dat dit niet de eerste keer was dat de Tien Kleine Negertjes op Rolduc werden gespeeld. Op Maria Lichtmis van het jaar 1951 werd het stuk gebracht door de Toneelgroep Limburg. Ter typering van de sfeer: Na het eerste bedrijf waren de kaarten zo goed geschud en was dus de uitslag van het spel zo volkomen onzeker, dat er door enkele heren aan de prefect de suggestie werd gedaan, een prijsvraag: wie is de dader? uit te schrijven. Welke toen inderhaast georganiseerd is, zodat heel Rolduc de andere bedrijven inging met een tot het uiterste gespitsde aandacht, of de opgeschreven en ingeleverde naam, die van de moordenaar was. Een filosoof bleek tenslotte juist „geraden” te hebben, maar voor welhaast iedereen was de ontknoping een verrassing.

L. W.

omdat mijn zachte constateren
van je hand nog een omlijnd
verwijt draagt en je ogen
spiegelen met eeuwenvijvergroen
sla ik een vuurvonk vreugde
uit mijn warmbloed hart en
woelt mijn leven tussen
vraag en antwoord van verwachten

draag de vrije lucht mee
in het tintelen van je zeeblond haar
maar vergeet ook nooit het droomgordijn
van lachen in je ogen
als je ooit de sterren vragen moet
waarheen mijn beeld gedreven is
laat dan de zee
die mij doordacht aan jou heeft
willen geven
met je huilen want het duingras
zal je traankanalen drogen
met een blinde zeester
als herinnering

luctor

le bourgeois-gentilhomme

comédie-ballet in vijf bedrijven door jean-baptiste molière

zondag laetare '62

Dit jaar een echte Molière, compleet met zang, dans en muziek... en o ja, ook nog toneel. Dat is misschien wel de indruk die ons het meest is bijgebleven, die van een zeventiende-eeuwse musical, of moeten wij spreken van een voorloper van de opéra comique? Molière was een theaterman tot in de toppen van zijn vingers, en hij schuwde geen enkel middel 'pour épater le bourgeois'. Het toneel was voor hem in de eerste plaats een kijkspel, een spektakel als u wilt. Interesseerde hij zich werkelijk voor karakters, voor de intrige, voor een logische dramatische opbouw en afwerking van zijn stukken? Was het niet veeleer zo dat hij iemand met een bepaalde aard, een bepaalde neiging of voorliefde, in contact bracht met allerlei situaties en figuren om aan te tonen hoe armzalig, nutteloos, zwak en vooral belachelijk deze persoon zich aanstelde? Inderdaad, zich aanstellen, het woord lijkt misschien hard, maar wat doet deze burger, die zo graag edelman wil zijn, anders dan zichzelf voortdurend voor schut zetten, niet alleen voor zijn mede-personnages op het toneel, maar ook voor een volle zaal, die soms even geneigd is om medelijden te voelen, maar die onmiddellijk weer geconfronteerd wordt met zo'n walgelijke zelfingenomenheid dat het medelijden verschraalt tot een gevoel van meewarigheid? Voorzover men althans niet de hele tijd wil lachen. De komedies van Molière nodigen voortdurend tot dit laatste uit, en ook deze *Bourgeois-Gentilhomme* lokte telkens weer een hartelijke, soms bulderende lach uit. En toch is het zielig als Madame Jourdain met haar gezond verstand haar man niet van zijn

opgeschroefde eigendunk kan genezen; toch is het schrijnend als het hele groots opgezette feestmaal ter ere van Dorimène als een zeepbel uiteenspat, als Madame Jourdain haar man verrast. Wat schrompelt Jourdain met al zijn bluf dan ineens tot een armzalig stukje mens dat zich alleen nog maar in scheldpartijen kan ontladen! En vooral het slot — een grandioze vondst van de regisseur —, als Jourdain in al zijn potsierlijke waardigheid als een carnavalsvorst van het toneel schrijdt en zijn vrouw, de enige persoon waar hij houvast aan heeft, links laat liggen, om zijn eigen gang te gaan naar misschien nog grotere stommiteiten en banaliteiten, vooral dit slot heeft iets ontzettend wrangs.

Dit waren momenten waarop men de lach even inhield, maar het waren er (te?) weinig. In ieder geval leek ons dat de regisseur — gezien ook de inleiding op het programma — ons vooral de lach om de lippen wilde toveren, hetgeen zijn goed recht was. Molière was, ondanks alles wat hij in zijn leven meemaakte, geen kniesoor, en bovendien wilde hij dat de koning — le Roi Soleil — zich amuseerde. Welnu, ook wij hebben ons voornamelijk gemuseerd, wij hebben ons gezond gelachen met deze wel zeer burgerlijke Jourdain, niet in een of andere scène, maar toen het spel eenmaal op gang gekomen was, vrijwel het hele stuk door; wij hebben ons slap gelachen met de Meester-Wijsgeer, een bult met de domdwaze Covielle, en buikpijn met de liefdesperikelen tussen Cléonte-Covielle en Lucile-Nicole. Wij hebben ook stil zitten genieten van de voortreffelijke pianist, wanneer hij van ach-

ter het rode gordijn op het balkonnetje verscheen, wijsneuzig een achteloze blik over de leuning wierp op het spelletje van die kleine mensjes beneden hem, vervolgens met een air van 'dat doet maar' tussen zijn paperassen ging rommelen, om dan tenslotte een briljant muziekje uit zijn piano te voorschijn te strelen. Ja, die muziek, die zang en dans! Om met het laatste te beginnen, Mevrouw van Heteren heeft wonderen verricht door van stenen brood te maken. Zij heeft stugge, stramme en stoere studentenlijven de gratie van een danser noble weten te verlenen. Goed, niet alles

zenlijk in dit stuk, dat af en toe de allures van een nachtmerrie aannam. Geen nachtmerrie echter waren de zang en muziek; de zang, vooral het solistisch optreden van Miel Ramakers, was verrukkelijk, al betreuren wij het dat de mooie Franse tekst niet op het programma was afgedrukt. In het grote drinklied — helaas stonden de zangers hierbij iets te ver van elkaar — viel de tenor op door een echt Frans timbre. En het orkestje — waaronder de Rolducse Heren, die, alle moderne strevingen van Rolduc ten spijt, zich zeer gemakkelijk wisten aan te passen aan de zeventiende-eeuwse

klopte even goed, maar het Nederlands Ballet doet ook wel eens een misstapje. Maar het balletje van de kleermakersjongens was 'endeuring', het koksballiet kreeg terecht een open doekje, en het Turkenballiet was heerlijk woest. Ook de kleurrijke belichting van de balletten, vooral van het laatstgenoemde, deed het goed, al vormde ze wel een merkwaardige en onwezenlijke onderbreking van de normale belichting. Maar alles was een beetje onwo-

Franse Heren Molière en Lully en andere tijdgenoten — begeleidde op een buitengewoon enthousiaste en puntige manier de diverse balletten en zangnummers. Het was daarboven op het schellinkje een hemels gezelschap, dat niet alleen het wel zeer aardse Huize Jourdain met zijn parelende klanken overgoot, maar dat ook bij de zeer velen in de zaal het heimwee naar een eigen Rolduc's orkest wist aan te wakkeren. Hulde aan de Dames en Heren die

zoveel vrije tijd eraan besteed hebben om zoveel fraais ten gehore te brengen! Misschien vraagt men zich langzamerhand af: maar hoe zat het nu met het toneel? Nogmaals, uitgaande van het standpunt dat theater in de eerste plaats kijkspel is, kan men vaststellen dat de toeschouwers echt wel aan hun trekken gekomen zijn. Ziet men echter het toneel als een aanschouwelijk maken van menselijke gevoelens en hartstochten, of als het spelen met het woord, of als het ten tonele brengen van groot- en klein-menselijke figuren, dan vrees ik dat Molière in deze overigens zo dwaze Bourgeois-Gentilhomme het publiek teleurstelt. Van de vijf bedrijven is er eigenlijk slechts een — het derde — dat echte toneeltekst brengt en bovendien telkens wisselt van situatie. Bij het eerste en tweede bedrijf zat men geamuseerd, maar ook lichtelijk verbijs-terd toe te kijken naar een aantal sketches afgewisseld met muziek en dans; het vierde bedrijf, dat zijn dramatisch hoogtepunt vond in die plotselinge verstoring van het feestmaal, ging weer over in een weliswaar boeiend kijkspel van het Turkenballet, en het vijfde leverde een van die voor Molière typische gemakkelijke ontknopingen op, waarbij de wijze waarop Jourdain zijn geliefde Dorimène zon-

der meer aan Dorante afstond, psychologisch volkomen onaanvaardbaar was. Nee, het derde bedrijf was inderdaad het hoogtepunt van de voorstelling. Hier bloeide het toneel op in de dwaasheid van de spraak- en schermles aan Nicole, de lijm-tactiek van Dorante, die afketst tegen de goed gespeelde verontwaardiging van Madame Jourdain, het heimelijke gesprek tussen Jourdain en Dorante met de brutale interventie van Nicole, de kostelijke dialoog tussen Cléonte en Covielle over hun beider geliefden en de goed in scène gezette ruzie tussen dit viertal, met als slot de feestmaaltijd met het prachtig gespeelde en gezongen koksballot. Dit was toneel naar ons hart! De regisseur had zich ook alle moeite gegeven om van al deze scènes levend toneel te maken, waarbij de speelsters en spelers boven het enigszins marionet-achtige gedoe van de eerste twee bedrijven uitkwamen en werkelijke mensen van vlees en bloed werden. John Salden speelde de zware rol van Monsieur Jourdain met veel overgave en plezier. Van een gentilhomme had hij, zoals te verwachten was, absoluut niets, en zijn persiflage deed voortdurend lachsalvo's in de zaal losbarsten. Maar ook de bourgeois, de gearriveerde burger, was helaas iets te kolderiek

de rolverdeling was als volgt:

<i>Monsieur Jourdain, burger</i>	John Salden
<i>Madame Jourdain, zijn vrouw</i>	Hanny Schiffelers (a.g.)
<i>Lucile, dochter van M. Jourdain</i>	Philomène Werps (a.g.)
<i>Nicole, dienstmeid</i>	Tiny Ploum (a.g.)
<i>Cléonte, minnaar van Lucile</i>	Jos v. d. Linden
<i>Covielle, knecht van Cléonte</i>	Colla Bemelmans
<i>Dorante, graaf, minnaar van Dorimène</i>	Harry Heykens
<i>Dorimène, markiezin</i>	Clair v. d. Bergh (a.g.)
<i>Muziekmeester</i>	Ton Kock
<i>Leerling van de Muziekmeester</i>	John Drummen
<i>Dansmeester</i>	Leo Coopmans
<i>Schermmeeester</i>	Arno Hanraets
<i>Meester-Wijsgeer</i>	Mathieu Thelen
<i>Meester-Kleermaker</i>	John v. d. Schaft
<i>Eerste Lakei</i>	Jan-Pieter Derksen
<i>Tweede Lakei</i>	Jo Dautzenberg

Verder spelen mee: zangers, dansers, kleermakersjongens, koks en Turken.

Het orkest, bestaande uit de dames I. Dirks en G. Notermans en de heren M. Amkreutz, J. Buck, B. Cartigny en A. Kurris, staat onder leiding van Mhr. Kurris.

De balletten worden uitgevoerd onder leiding van Mevr. H. van Heteren, die ook de choreografie verzorgde.

De ten uitvoer gebrachte muziek is deels van Jean-Baptiste Lully, deels van andere tijdgenoten van Molière.

De zang-soli worden uitgevoerd door Miel Ramakers.

Regie: J. A. C. Lenders.

Costuums: J. de Munnik, Den Haag. *Decors:* ontwerp J. Minkels;

Grime en kapwerk: L. de Serno, Kerkrade. uitvoering A. de Bruyn, K. Schijns, R.T.T.

Belichting: Tovèrli, Amsterdam. *Souffleur:* J. Coppus.

opgezet, waardoor hij iets boertigs kreeg. Hij had meer weg van een 'rustre' dan van een zeventiende-eeuwse lakenkoopman; hij was meer een komieke figuur dan de caricatuur van een menselijk karakter. Hanny Schiffelers als Madame Jourdain had het dan ook moeilijk om haar waardigheid als deftige vrouw van een lakenkoopman op te houden. Zij was eigenlijk het beste in de scènes waar haar man schitterde door afwezigheid. Philomène Werps speelde het ingénue type-tje van de dochter Lucile met een hartveroverende losheid, en Tiny Ploum speelde de rol van Nicole iets minder pittig en iets meer kattig dan men van haar

dankbare rol van Dorimène waardig zoals een markiezin betaamt, en benaderde misschien het meest — met Jos v. d. Linden als Cléonte — de zuivere comédie-stijl. De rol van Covielle werd door Colla Bemelmans te zeer naar het kluchtige getrokken, waardoor hij wel de lachers in de zaal op zijn hand kreeg, maar misschien iets te weinig aandacht besteedde aan de spitse Scapin-achtige figuur die deze Covielle toch ook moet hebben. Hij was helaas geen 'roi des serviteurs'. De diverse 'meesters' vonden in de Meester-Wijsgeer van Mathieu Thelen letterlijk en figuurlijk hun meester. Deze rol werd gebracht met alle ver-

- had mogen verwachten; gedeeltelijk kon dat ook wel liggen aan haar pruik, die minder goed bij haar aard paste; of was het de angst voor de hoge trap die haar spel minder onbevenging maakte? De vierde dame in het gezelschap, Clair v. d. Bergh, speelde de weinig

waardigheid en pedanterie die ze verdient, al had er ook iets meer minachting voor de burger-edelman in mogen doorklinken. Hier kon men toch wel zien — evenals bij Cléonte — dat toneelspelel betekent 'in de huid van een ander kruipen'. Het decor was mooi en handig

en liet veel ruimte over om te spelen; het balkon voor de muzikanten riep iets op van de intieme sfeer van de zeventiende eeuw. De costuums waren deze keer zeer mooi, en met uitzondering van enkele pruiken was de grime door Mhr. de Serno weer goed verzorgd. U ziet het, de indrukken waren nogal gemengd. De regisseur kan er dan ook van verzekerd zijn dat deze criticus kritisch heeft toegezien, maar, elkaar kennende, verwacht ik niet dat hij anders verwacht heeft. Een kritiek tracht via analyseren tot een synthese te komen. De toeschouwers in de zaal hebben alleen ondergaan, en zij waren verrukt over dit

stortbad van humor dat alle stof en muffheid van een lang en saai trimester wegspoelde; ook de criticus is toeschouwer geweest en heeft pas na afloop gemerkt dat hij meer dan drie uren in de aula had doorgebracht. Bedenkingen komen achteraf, maar Mhr. Lenders kan ervan verzekerd zijn dat wij hem allen zeer dankbaar zijn voor deze uitvoering. Het was een feest, en na afloop van een feest voelt men zich altijd iets bedremmeld.

In zekere zin was het ook een afscheidsfeest, en misschien is dit zelfs het laatste grôte feest met Halfvasten geweest... Heren Filozofen, wij zullen u missen...

C. M.

Het is ongetwijfeld begrijpelijk dat velen, en in de eerste plaats studenten en oud-studenten van Rolduc, zich afvragen welke de redenen kunnen zijn geweest die geleid hebben tot de scheiding van gymnasium en filosofie, meer nog tot de komende verplaatsing van „de” filosofie naar elders (het vroegere retraitshuis in Heerlen). Vooral menig oud-student, waarbij ik dan speciaal denk aan de inwoners van het Rolduc van vóór 1946, zal met een zekere weemoed opmerken dat daarmee wederom een nieuwe stap gedaan is in de richting van de totale verandering van het hun zo vertrouwde en geliefde Rolduc.

Als antwoord op de vraag naar het waarom moet U van mij, ofschoon of beter omdat ik filosoof ben, geen sluitende logische redenering verwachten. Ik geef U slechts een enkele persoonlijke beschouwing ter overweging, die deze beslissing van onze bisschop in meerdere of mindere mate kan verduidelijken, al betekent dat niet dat ik met enige autoriteit zou spreken.

In de Rolducse geschiedenis van de laatste 120 jaren is 1946 na 1843 wel de belangrijkste datum gebleken. De bisschoppelijke beslissing van dat jaar aangaande de status van Rolduc heeft vérstrekkende, toen voor iedereen onoverzienbare, gevolgen gehad, juist ook voor de situatie van „de” filosofie. Daarom moet ik, ofschoon ik het liever niet deed, na zovele anderen toch nog weer iets over deze beslissing zeggen.

Het is een algemeen bekend en statistisch aantoonbaar feit dat het aantal priesterroepin-

gen, nee het jaarlijkse aantal priesterwijdingen sedert de eerste en vooral de laatste wereldoorlog niet alleen geen gelijke tred heeft gehouden met de bevolkingstoename maar zelfs schrikbarend is teruggelopen. De Westeuropese bisschoppen vragen zich daarom vol zorg af wat zij moeten doen, om deze alarmerende situatie te verbeteren. Moeten de jongens die zich op jeugdige leeftijd melden als kandidaten voor het priesterschap „bewahrt oder bewahrt” worden, zoals een hedendaagse Duitse formulering van deze problematiek luidt? Rolduc van vóór 1946 combineerde beide gedachten. Gedurende het gymnasium werden de priesterstudenten juist in en door hun omgang met de niet-priesterstudenten „bewahrt”. Daarna werden zij als filosofen-priesterstudenten „bewahrt”: de omgang met het „plebs”(!) mocht immers alleen afstandelijk, distantievol plaats hebben. Mgr. Lemmens, de priesternood vooruitziende en beseffende dat de huidige wereld geen geschikte voedingsbodem was voor een roeping in haar groei, koos toen in 1946 resoluut voor het „bewahren” van de priesterroeping vanaf de eerste klas van het gymnasium. Hoe men ook over deze keuze in deze zo moeilijke materie denkt, zoals reeds gezegd, zij had onvoorziene en ernstige gevolgen voor de situatie van de filosofie.

Vroeger, vóór 1946, voelden de filosofen zich de voornaamste en een heel aparte groep in de Rolducse gemeenschap met haar bonte verscheidenheid van gymnasiasten, h.b.s.ers, handelsklassers, Zeeuwen, Hollanders, Peelhazen, priesterstudenten en niet-priesterstu-

denten, jongens uit allerlei rangen en standen (de opsomming is uiteraard niet uitputtend). Ook de filosofie zelf kende nog een zekere verscheidenheid doordat er ieder jaar weer studenten van de bisschoppelijke colleges in groten getale binnenkwamen, die een eigen specifieke bijdrage leverden tot de conversatie en het gemeenschapsleven van de filosofie.

Dat alles verdween nu echter plotseling door de consequente doorvoering van het principieel „bewahren”. Het principieel bracht feitelijk een zekere eenvormigheid met zich mee. Ofschoon dit ongewilde gevolg zich ook, al was het dan in mindere mate, op het gymnasium voordeed, werd het toch het sterkst gevoeld door de filosofen, die hun vroegere uitzonderingspositie verloren en die nu niets anders meer waren als de oudste Klein-Seminaristen (al waren zij dat dan niet volgens het kerkelijk wetboek). Aanvankelijk werd dit onderscheid in jaren op grond van het verleden nog kwalitatief geïdentificeerd en beleefd, maar al spoedig zette deze opheffing van de differentiatie zich juist in het gevoelsleven van de filosofen door. Met mijn collega's Bosch en Lemmen heb ik vanaf 1958 geprobeerd om „de” filosofie in de veranderde situatie toch nog een heel aparte status te

geven door de filosofen te onttrekken aan de surveillance, door hun een aparte slaapzaal te geven, door hen in de eetzaal bij elkaar te zetten, door afzonderlijke kerkelijke diensten in een eigen „kapel”, door alleen maar voormiddags les te geven, door hen iedere middag enkele uren vrij te geven, door aparte vrije dagen, door het „Casino” te verplaatsen naar de oude aula op het voorplein (dit laatste had overigens oud-collega W. Meys reeds bewerkstelligd). Het mocht echter niet baten, „de” filosofie bleef ondanks al deze pogingen tot apartheid toch slechts een verlengstuk van het Rolducse Klein-Seminarie: het psychologisch zo nodige apart-zijn van het Philosophicum kwam sedert 1946 niet uit boven een part-zijn. Er leek maar één oplossing mogelijk: een verplaatsing van „de” filosofie naar elders. Al zou er nog menige andere reden te noemen zijn, zoals bv. het feit dat de „tijdgeest” met zich meebrengt een behoefte aan eigen, voor ieder aparte woonruimte bij de oudere jeugd (daarvandaan dat verschillende andere seminaries reeds eerder tot afscheiding van het Philosophicum overgingen), ik meen dat deze maatregel opgesloten lag in de beslissing van 1946, al werd dat eerst duidelijk in de loop van het tiental jaren daarna.

Drs. V. Hermens

het onderwijs in de filosofie te rolduc

Bij markante keerpunten in het leven van mensen en instellingen hoort een terugblik op het verleden. Nu er in de toekomst te Rolduc geen wijsbegeerte meer gedoceed zal worden, is het dan ook passend, een beschouwing te wijden aan het onderwijs in de filosofie aldaar. Gelukkig voor schrijver dezes, is dit thema reeds op even deskundige als uitvoerige wijze behandeld door Prof. Sassen in *Roda Sacra*, 1104-1954, uitgegeven bij gelegenheid van het 850-jarig bestaan van Rolduc [1]. Rest dus nog slechts de taak, een aanvulling te geven op voornoemd artikel, dat wat het philosophicum betreft eindigt bij de benoeming van ondergetekende.

Met betrekking tot de docenten kunnen wij kort zijn: het onderwijs in de filosofie is sinds 1954 in dezelfde handen gebleven. Vergeleken bij de eerste fase van het philosophicum — de Luikse tijd — toen er vanuit Rolduc een sterke invloed uitging op Leuven, waren de rollen nu duidelijk omgekeerd: de Rolducse docenten zochten vooral hun inspiratie in de wijze van filosoferen op het Leuvense Hoger Instituut voor Wijsbegeerte. Zonder gevaar te lopen collega's te beledigen, en onbeducht voor een verwijt van een uitzonderlijke graad van nederigheid, kan ondergetekende veilig poneren, dat Rolduc in deze laatste periode geen Ubaghs heeft kunnen opleveren; en dit niet-tegenstaande het feit, dat in deze fase de inspanning van R. Huysmans met succes bekroond werd, die „wist... te bewerken dat ook voor de tweede professor philosophiae het aantal lesuren dubbel gerekend werd” [2]. Sinds enkele jaren geldt immers de taak van

de drie filosofie-docenten, zonder meer zelfs als „volledig programma”.

Het onderwijs zelf in de filosofie was in de situatie van Rolduc voor de niet direct erbij betrokkenen een enigszins geheimzinnige aangelegenheid. Wordt reeds in onze volkstaal het epitheton „raar” spontaan met „filosoof” geassocieerd, voor de niet-de-wijsbegeerte-beoefenende leerlingen van Rolduc heeft de nabijheid van de filosofie-studenten deze gevoelsnuance niet kunnen afzwakken, eerder versterkt. Enerzijds bevroedden de jongeren de verhevenheid van het filosofisch bedrijf, daar zij reeds op de laagste trappen van de gymnasiale ladder het woord filosofie leerden vertalen met „begeerte naar wijsheid”, en zagen zij het bevredigen van deze drang inderdaad voorbehouden aan de toplaag van de Rolducse bevolking, maar anderzijds maakte het contact met de filosofen het hun steeds moeilijker, om aan dat begrip een inhoud te geven. Die dorst naar wijsheid kon blijkbaar in een geringer aantal lessen per dag — sinds het schooljaar 1958-1959 zelfs alleen in de voormiddag gegeven — gestild worden, dan zij als gymnasiasten moesten verwerken. Zelfs het schooljaar leek korter te duren, toen sinds dezelfde tijd een sociografisch werkkamp in de opleiding werd ingelast. En bovenal bleek datgene wat van die wijsheid bij stukken en brokken tot hen doordrong — vooral in de eerste maanden van ieder schooljaar — in genen dele aan te sluiten bij hun voor-wetenschappelijke opvattingen hieromtrent. Schrijver dezes zou al te zeer een rol van en-

fant terrible spelen, als hij een analoge kortsluiting met analoog gevolg zou menen te moeten constateren tussen het filosofie-onderwijs en de andere groep niet-direct-erbij-betrokkenen, n.l. zijn collega's-docenten van het gymnasium. Vanzelfsprekend zouden de oorzaken van deze tweede kortsluiting van geheel andere aard zijn. Zij zouden misschien de vorm aannemen van een *ignorantia vincibilis*. Evenzeer vanzelfsprekend zou het gevolg van deze nieuwe kortsluiting in een geheel andere emotionele sfeer gelegen zijn. Deze sfeer zou dan getypeerd kunnen worden door het verzoek van de redactie van *Rolducs Jaarboek* om een artikel over het filosofie-onderwijs als volgt te interpreteren: „Schrijf nu eens op wat jullie tegenwoordig eigenlijk uitvoeren op die filosofie!” Ondergetekende zou deze quasi-uitdaging dan kunnen (quasi-)accepteren en, via een normaal denkprocedé, een zwart-wit-vergelijking trekken tussen het onderwijs vroeger en nu. Werden de studenten in de laatste jaren van het derde *Rolduc* — o.a. schrijver dezes — bekend gemaakt met de filosofie als met de „*scientia rerum per ultimas causas naturali lumine rationis comparata*”, thans zou de denksfeer waarmee de studenten in contact komen, getekend moeten worden met uitspraken van een Camus, als „*Il n'y a qu'un problème philosophique vraiment sérieux, c'est le suicide: juger que la vie vaut ou ne vaut pas la peine d'être vécue, c'est répondre à la question fondamentale de la philosophie*”. De uitdaging zou echter pas volledig aangenomen zijn, door erbij te beweren dat van bovengeciteerde Latijnse definitie uit het toen gebruikte handboek [3] thans geen woord meer klopt. Want vooreerst mag men de filosofie niet definiëren, omdat zij zich niet met problemen bezig houdt die wij als objectief buitenstaander zouden kunnen omgrenzen, maar met een mysterieuze werkelijkheid waarbij wij zelf ten nauwste betrokken zijn en die zich „bij definitie” aan iedere definitie onttrekt; de filosofie is dan ook geen *scientia* in de zin van „*systema conclusionum*”, maar een steeds te herkennen taak, een nooit volbrachte opgave. Zij houdt zich niet bezig met „*rerum*”, maar met de mens, zonder wie er van „een ding” geen sprake kan zijn. „*Naturali lumine rationis*”...

misschien is de filosofie toch niet zo onafhankelijk van onze geloofshouding... etc., etc. Het spelen van de rol van *enfant terrible* is niet voor iedereen weggelegd, en is ook niet op iedere plaats passend, zeker niet in eerbiedwaardige publikaties als er in *Rolducs Jaarboek* plegen te geschieden. Wij zullen daarom een andere weg bewandelen en globaal enkele uiterlijke veranderingen in het lesprogramma van het *philosophicum* nagaan, om ons daarna af te vragen welke verandering van wijsgerige mentaliteit daaraan ten gronde ligt. Overigens verhelen wij ons niet dat zodoende slechts een momentopname ontstaat, die door gebrek aan historische belichting het nieuwe, het andere, toch nog te anders voorstelt; en daarom zowel door de oudere als door de toekomstige filosofisch georiënteerde lezer van de schijnbetovering moet worden ontdaan, die zicht-op-korte-afstand nu eenmaal meebrengt. Het wijsgerige denken voltrekt zich immers vanuit een dikwijls langdurige ontwikkeling in het verleden naar een nieuwe toekomst, waarbij die toekomst vaak genoodzaakt is, ernstige correcties op het denken van het heden aan te brengen en weer nauwer bij het verleden aan te sluiten.

De meest opvallende verandering op de lesrooster nu heeft wel plaats gehad met de vroegere „psychologie”. Deze term is via „rationele psychologie” geëvolueerd tot „wijsgerige antropologie”. Gedurende het laatste jaar is de stof ervan zelfs gedoceerd onder de naam „metaphysiek”. Er werden themata in behandeld als arbeid, liefde en openheid voor het *Transcendente*. De vroegere *critica* en *theodicee* zijn erin opgegaan. De oude term psychologie is teruggekeerd, maar heeft een geheel andere, n.l. empirische inhoud gekregen met een eigen gast-titularis (sinds 1958-1959. Ondertussen is met ingang van september 1962 deze gastdocent, drs. J. H. Huyts, officieel benoemd tot professor aan het *philosophicum* te Heerlen). De vroegere *cosmologie* heeft haar naam behouden, maar de onder deze term behandelde stof zou gedeeltelijk beter „kritiek op de positieve wetenschap, in het bijzonder de natuurkunde” kunnen heten, en gedeeltelijk antropologie. De inhoud van het vroegere vak sociologie, waarvan het cen-

trale thema de „sociale kwestie” was, komt in deze vorm weinig meer ter sprake. Onder de term sociologie wordt thans een positief-wetenschappelijke maatschappij-doorlichting gegeven, terwijl daarnaast de nieuwe naam „sociale wijsbegeerte” op het lesprogramma is verschenen, die echter evenzeer antropologie zou mogen heten. Verder is het aantal lessen in de formele logica verminderd, en hoewel evenals vroeger nog steeds in het begin van de tweejarige cursus filosofie gegeven, wordt de kennis ervan in de andere cursussen nog nauwelijks verondersteld. De Geschiedenis van de Filosofie tenslotte heeft een groter aantal lesuren gekregen, terwijl het „apologetisch” moment van het — enige, nog aanwezige, vast-gebruikte — handboek stelselmatig overgeslagen wordt [4].

Aan deze verandering van uiterlijk kader ligt natuurlijk een veranderd wijsgerig ethos ten grondslag. Hopelijk duidt men het de docent in de sociologie en de sociale wijsbegeerte niet euvel, dat hij dit tracht te verklaren in verband met het bestaansklimaat van de hedendaagse samenleving. Deze zijn wij sinds enige tijd een „arbeidsbestel” gaan noemen. Door de groei van wetenschap en techniek, „de ontmoeting van wetenschap en arbeid” [5], is de hedendaagse mens zich bewust geworden van zijn mogelijkheden, en voelt hij zich niet meer gebonden door welke „natuur”-orde of spontaangegroeide tradities ook. Hij beleeft zich als zelfontwerp in en via wereldontwerp. Hij ziet de natuur niet meer als een gegeven, te respecteren orde, waarin hij als mens geborgen leeft, maar als een veld van mogelijkheden, waaruit alles te maken is. De cosmos is zo niet meer los te denken van de mens die hem ontwerpt: hij spreekt van de mens zelf. In deze zin kon de cosmologie tot een wijsgerige antropologie worden. De niet-wijsgerige wetenschap der natuur, waardoor de mens deze greep op de werkelijkheid krijgt, beziet de natuur van buitenaf, objectief; zij abstraheert en analyseert, legt verbanden, induceert en deduceert. Daarvandaan heeft de cosmologie haar tweede taak gekregen, n.l. die van kritische bezinning op het natuurwetenschappelijk denken, waarin de rationele rede hoogtij viert. Dit denken heeft onze macht

over de cosmos onnoemelijk vergroot en blijkt een heerlijke menselijke mogelijkheid, maar het is onbekwaam, om de diepere menselijke levensproblematiek op te lossen, daar waar de mens zich in angst of hoop voor de uiteindelijke zin van zijn totaal-bestaan geplaatst ziet. Door deze kritiek op het rationele denken wordt ook begrijpelijk dat voor filosofie-studenten de lessen in de formele logica ingeperkt konden worden. Deze werden enerzijds zuiverder logisch, doordat de inleiding tot de filosofie eruit verdween en getracht werd de wetten van de traditionele logica in wiskundige symbolen weer te geven; daardoor bleek echter anderzijds in de wijsgerige reflectie de beperkte draagwijdte van deze logische kennis. Ook de positieve wetenschappen over de mens zelf, zoals psychologie en sociologie, zijn uiteraard een „savoir pour prévoir, een prévoir pour pouvoir”, en ook zij kunnen de mens geen antwoord geven op zijn laatste levensvragen. Zij kwamen daarom ook duidelijker als niet-wijsgerige vakken op de lesrooster tot uiting. De typisch wijsgerige vraagstelling komt door dat alles zuiverder naar voren als een antropologische, als een levensbeschouwelijke vraag van de mens zelf aangaande zichzelf. De antropologie kon daarom ook niet meer zoals vroeger een psychologie zijn, die de hoogste trap bestudeerde van een hiërarchisch geordende wereld, die dan hoofdzakelijk gezien werd als een gegevenheid buiten alle menselijke zingeving om. De antropologie beseft dat de mens niet allereerst een probleem, maar een mysterie is, dat zich aan alle wetenschappelijke hanteerbaarheid onttrekt en dat zichzelf slechts via en in zijn wereldontwerp enigszins kan proberen te verhelderen. Deze bestaansverheldering, die de filosofie op nooit voltooide wijze — de mens grijpt immers steeds op zichzelf vooruit — blijft nastreven, heeft plaats in de vorm van een dialoog met de evenmens, zodat van hieruit duidelijk wordt dat de sociale wijsbegeerte zich in haar taak voelt tekort schieten, als zij zich enkel met de „sociale kwestie” zou bezig houden. Het zelfontwerp via wereldontwerp blijkt in laatste instantie een gemeenschappelijk ontwerp, waarbinnen het zakelijke samenwerken georiënteerd moet zijn op een samen-

zijn in meer personale sfeer. Pas in het liefdevol samenzijn der personen ontstaat een „neue Geborgenheit”, die thans geen cosmologische, maar een antropologische geworden is. Het samenzijn der personen blijkt het enig houvast van de ontwortelde, vereenzaamde moderne mens. De ethiek kreeg dan ook primair het karakter van een personalistisch gemeenschapsideaal; zij kreeg tot taak de groeiende „renaissance de l'homme par l'homme” bezinnend te begeleiden.

Staat zo heel de filosofie in een antropologisch licht, zij is als echte filosofie met het tot nu toe gezegde niet tevreden en zoekt een uiteindelijk bestaansverheldering en een uiteindelijke geborgenheid, die in het menselijke samenzijn niet gevonden kan worden. Zo mondt zij uit in een metafysisch en een theodicee, die dus niet meer primair vanuit de cosmische, maar vanuit de antropologisch-ethische dimensie van ons bestaan wordt gezocht. Het feit dat de antropologie gedurende het laatste jaar onder de naam metafysisch kon gedoceerd worden, toont wel duidelijk aan hoezeer het Rolducse wijsgerige ethos verschilt van het hedendaagse gesloten existentieel denken, waarmee het nochtans voortdurend in dialoog is. Deze dialoog mag zich natuurlijk niet beperken tot hedendaagse wijsgeren, maar moet ook plaats hebben met de grote denkers van het verleden, zodat begrijpelijk wordt dat de geschiedenis der filosofie grotere belangstelling heeft gekregen in onze opleiding, niet allereerst om andere denkers te weerleggen, maar om naar hen te luisteren en eigen standpunt nuancerend te verrijken.

In dit verband mag vast ook vermeld worden, dat naast het traditionele feest van St. Kathrien thans ook dat van St. Thomas met iets meer luister wordt gevierd. Op deze dag wordt immers ieder jaar een hoog-gekwalificeerd spreker uitgenodigd, meestal voor een spreekbeurt over een strikt wijsgerig onderwerp. Ook missievereniging en Vincentiusvereniging hebben de laatste jaren lezingencycli georganiseerd op hoog niveau over oecumenische en sociaal-wijsgerige onderwerpen. Filosoferen is meer samen-spreken en samen-denken, dan een gevestigd systeem overdragen, en dit heeft te Rolduc zijn verdere weer-

slag gevonden in het feit, dat thans van alle filosofie-„vakken” geen schriftelijke, maar mondelinge tentamens worden afgenomen en dat er naast de gewone lessen, die op het eerste gezicht monologen zouden kunnen lijken en dit in de praktijk ook wel eens zijn, aparte filosofische werkcolleges zijn ingevoerd, waarin de nadruk vooral ligt op de zelfwerkzaamheid der studenten. Bovendien worden er sinds het college-jaar 1957-1958 scripties geëist, zij het dan over een onderwerp naar keuze; het tweede van deze werkstukken is sinds twee jaar vervangen door het verplicht bestuderen van aangewezen literatuur die min of meer met de behandelde stof samenhangt. Het is misschien relevant voor de sfeer van het onderwijs dat op deze verplichte literatuurlijst dit jaar o.a. de namen te vinden waren van auteurs als Bollnow, Luypen, Plattel en Kwant. De zelfwerkzaamheid der studenten komt ook tot uiting in het regelmatig verschijnend *Dimensie*, Tijdschrift van het Philosophicum-Rolduc, waarvan op 2 juni 1962 het veertig pagina's tellende vijfde nummer van de derde jaargang verscheen. Dat de inhoud over het algemeen meer in artistieke dan in strikt-wijsgerige sfeer ligt, is niet eens zo vreemd vanuit de hedendaagse filosofie. Of door dit alles de zelfwerkzaamheid van de studenten zozeer in beslag wordt genomen dat de vrijwillige discussieclubs van groepjes met een docent, die een vijftal jaren geleden een bloeiend leven leidden, thans praktisch verdwenen zijn, is een open vraag.

Als korte samenvatting kan men zeggen, dat het onderwijs in de filosofie te Rolduc bewust heeft getracht, zijn uitgangspunt te vinden in de bestaanservaring van de hedendaagse mens, om van daaruit een antwoord te zoeken op zijn levensproblematiek. Het spreekt vanzelf dat dit gebeurd is in het besef, de studenten zodoende op de beste wijze voor te bereiden op hun toekomstige taak, opdat zij in eigentijdse taal Gods eeuwig heilsplan in Christus, kunnen verkondigen.

Drs. M. M. W. Lemmen.

noten zie pagina 92

noten

1

F. S. „Rolduc, Klein-Seminarie van Roermond, 1843-1946" in Roda Sacra, Roermond 1954, pag. 71-86.

2

I.c. pag. 80.

3

C. Boyer, Cursus Philosophiae I en II, Desclée De Brouwer, editio altera, 1939.

4

F. J. Thonnard, Geschiedenis van de Wijsbegeerte (vert. E. Veerman), Doornik, Desclée & Cie, 1947.

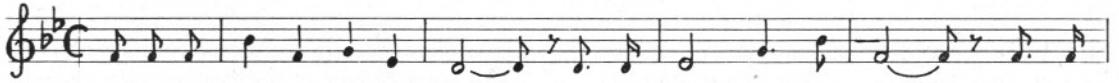
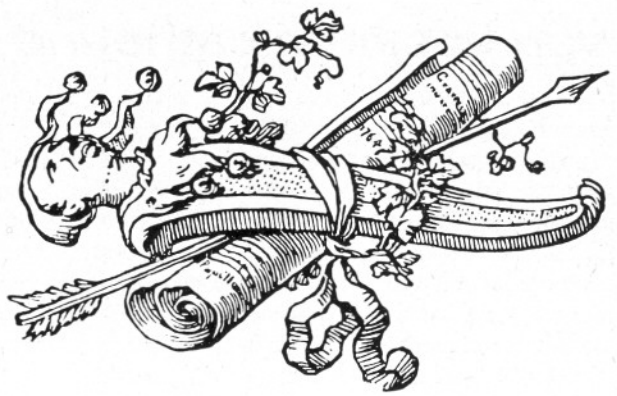
5

Allusie op de door de studenten veel-gelezen pockets van R. C. Kwant, Het Arbeidsbestel [Mens en Medemens], Utrecht, Het Spectrum, 1956; en bij dezelfde uitgever in dezelfde reeks: De Ontmoeting van Wetenschap en Arbeid.

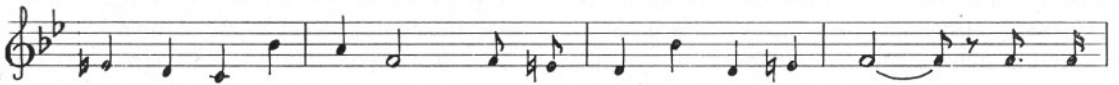

dans - Pierre Maas IVc

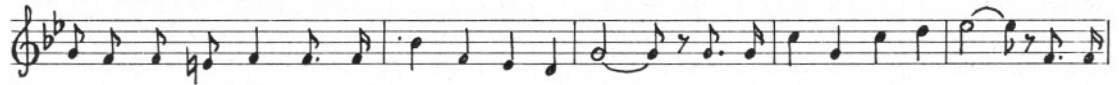
De fi - lo - so - fen van Rol - duc ma - ken zelf hun ple - zier op een

spe - ci - fie - ke wij - ze, zon - der wijn en zon - der bier. Ja, die

lus - ten ze wel, maar die krij - gen ze niet, daar - om is de vreugd niet min - der daar - om

is er geen ver - driet, want de mokka en de pijp, en ca - si - no, Pan - ta - rei, ma - ken

on - dank\$ plebs en stu - die zelfs sur - veil - lanten blij. Twee jaar is wel een

he - le tijd, maar eeu - wig duurt het niet, daar - om is ook ons hart verblijd, want de

zon is in't ver - schiet!

De traditie wil dat dit lied ontstaan is rondom 1930. Dichter-componist zou zijn G. van de Boorn, die van 1929-1931 student in de filosofie was alhier. Op 5 november 1944 werd hij door de Duitsers gefusilleerd. Toen hij door de bezetters werd gearresteerd, was hij rector in Posterholt.

van la sainte catherine en sint kathrien

Hoe en wanneer hebben de tradities, verbonden aan het feest van Sancta Catharina hun oorsprong gevonden? Wie zal het zeggen? Hoe ontstaat een traditie? Tradities kunnen zich enkel vestigen in een gesloten gemeenschap, want voorwaarde is het vaste kader, waarin iemand ergens in de tijd een verandering aanbrengt; waarvan hij afwijkt, hetzij gedwongen door machten, hoger dan de regel, hetzij in overmoedige speelsheid, welke een deel der gemeenschap natuurlijk in eerste instantie op hem wreekt. Toch bezit deze doorbraak een charme, die de leden der gemeenschap ertoe brengt, er zich later op te beroepen. Traditie is gestolde afwijking, tot regel geworden onregelmatigheid; en als het gebeuren van buitenbeentje of misstap tot vaste tred is geworden, ondervindt men het als aangenaam en welhaast onmisbaar. Zij is als een bed, dat met zijn knusse warmte en intimiteit toch weer gereedstaat na elke vlijmscherpe dag. Men kijkt er naar uit, men denkt eraan terug, als aan een idyllisch meertje in de snelle stroom van de tijd. Herinneringen hechten er zich als met zuignappen aan vast, en ze scheidt een verstandhouding die vriendschap wekt, tussen gewezen leden van de gemeenschap („Weet je nog wel, oudje?“).

Zo'n traditie is meer dan honderd jaar Sint Kathrien geweest; waarlijk levende traditie voor de heren filosofen: de viering van de patroonheilige omvatte tevens de initiatie van de nieuwelingen, bevestigde het „anders-zijn" en gaf gelegenheid dit te tonen aan de gemeenschap. Voor alle andere huisgenoten vormde het een weldadige onderbreking in het kale landschap

voor Kerstmis. Sprekers op het feest hebben wel benadrukt dat „heel Rolduc mee-vierde", „zich mee-verheugde met de oudere broers", maar wij hebben alleen goedmoedig geglimlacht bij deze retorische frasen. Bewezen niet de blikken, geworpen in de richting van het casino — hoe lang reeds? — dat men eigenlijk afgunstig was op het voorrecht dat de „küzje" een eigen feest, met voor de buitenwereld verborgen riten, vierden, waarvan het rumoer in de omtrek hoorbaar was en de vlaggen zichtbaar (in vroegere tijden hoog boven de cour)? En is jarenlang „de aula" in de avonduren voor de jongens van de cour niet de enige attractie geweest? Ook niet „als uiting van dankbaarheid", zoals de feestredenaar wil, of „als feestgave aan de gemeenschap". Misschien heel vroeger. Nu enkel een traditie naar het waarom waarvan men gelukkig niet vroeg. Het waarom stelt elke traditie op wankel grondvesten. Maar, men heeft volgehouden! Ook al beweerde de laatste jaren bijwijlen een ernstig man, dat Sint Kathrien als feest voor heel Rolduc wel zou komen te vervallen, nu de filosofische gemeenschap haar zelfstandigheid steeds meer vindiceerde. Tegen zulke denkers, zulke monsterachtige redeneerders, heeft de charme der traditie het gehaald. In de „ommeganck" van het gewone leven is deze „sotternie" een aangename onderbreking gebleven tot op heden, nu de filosofie uithuizig gaat worden en men uit de brokstukken van ons heerlijk paleis wel een nieuw gebouw zal willen optrekken — o, astublief geen zakenpand — en er de gehele gemeenschap met zak en pak zal doen inkruipen —

neen, niet meer voor honderd of vijftig of vijftientwintig jaar, maar mag het voor tien? En dan mogen wij weer even rusten. Het feest van 25 november, zelf een traditie en bron van talrijke andere tradities in de loop van een eeuw! In 1896 haalt Pothast op deze dag zijn hart op: „Voor het eerst sinds jaren weer duiven bij het déjeuner”, nadat hij reeds in 1885 als een zwaardhouw in zijn dagboek had gekrast: „Pas de pigeons”! De dag is geslaagd, men rust even weldadig uit op de stapstenen van de stromende tijd: een traditie is hersteld. Tot 1939 was de revue van de filosofen op de tweede dag van directeursfeest een gebeurtenis waarnaar „het plebs” (alweer een traditie, deze benaming) uitzag niet zonder kwaadaardige voorpret, want de „küzje” zouden van hun enigszins exempte positie zeker gebruik maken, om personen en gebeurtenissen van het jaar boutierend op de hak te nemen. Deze traditie viel ten offer aan de wangunst van de oorlog; was het uit vrees voor politieke satiren dat men de wijsgeren de mond snoerde? Wij willen het geloven. Moeten wij als een eerste aanzet tot dit gebruik zien, wat bovengenoemde eerwaarde heer in 1866 bij 25 november vermeldt: spottende begrafenisplechtigheid van de oude koffiepotten? Hoeveel jaren klonk in de prille herfstmorgen bij het luiden van de reveille over de kille slaapzaal uit de mond van de hoofdsurveillant, in plaats van het Benedicamus Domino het statige Sancta Catharina; wat tegelijk het sein gaf tot een algemene hilariteit, geproest aan de lavoirs, verspreid geknor, „meer gelijkend het morrend gegnor van ondankbaar vee, dan het zuchten van het bewogen hart, hetwelk zijnen schepper looft”. Dit alles onder de voor deze dag toegeeflijke blik van een glanzende ordebewaker. Heeft men de naam „küzje” werkelijk uitgevonden omdat „zij wroeten in het veld der wijsheid”, gelijk een naïeve nazaat meende te moeten aanvoeren? Wanneer is de traditie uitgedoofd dat Klein-Rolduc ijverig varkens figuurzaagde en die zijn surveillanten op de reviers spelde? Traditie was ook dat het feest verplaatst werd, als het op een zondag viel. Omdat de orde ernstig geweld leed, hebben de filosofen onder drang van hoger hand de traditie laten varen, de titel van hun toneelstuk geheim te

houden totdat zij onder het diner de programma's zelf uitreikten. Het zou mij niet voegen, de vele tradities die in de loop der jaren de intieme jool in de kring der wijsgeren hebben beheerst aan de openbaarheid prijs te geven, temeer daar ook ik eens, als zovelen, de diere belofte heb moeten afleggen bij mijn intree in het korps, over alles wat het interne leven op de filosofie betrof, het stilzwijgen te bewaren. Alleen dit: in vroeger jaren was, getuige oudere jaarboeken, de befaamde match die de inférier, vaak dankzij verkrachting van de spelregels, altijd verloor, niet zo geheim als later. Zoals begin en einde van deze tradities ons ontsnappen, zo ligt ook het begin van het feest zelf in het duister. Heeft men vanaf het begin van de Roermondse tijd op Rolduc gezocht naar een onderscheidingsteken voor de filosofen, een insigne, dat, zoals deze dingen eigen is, de zelfbewustheid van de drager verhoogt en voor anderen benadrukt het anders-zijn? Of was het gebruik er al in de Belgische tijd? Men kon steunen op een kerkelijke traditie, die Catharina als heilige beschermvrouwe van de filosofische faculteit had aangesteld. Had zij niet — volgens haar lijdensverhaal, dat echter „der geschichtlichen Unterlage entbehrt” — op achttienjarige leeftijd alle wijsgeren in het toenmalige Alexandrië door de kracht en de subtiliteit van haar redeneringen overtroffen en haar geestesgaven in dienst gesteld van de eeuwig jonge kerk?

De eerste vermelding van het feest op Rolduc vinden wij bij de reeds genoemde Pothast bij het jaar 1847. Tevens blijkt dat de filosofen van deze dag gebruik maakten om van hun kunnen te getuigen en de huisgenoten in hun vreugde te doen delen: zij geven tijdens het diner een uitvoering van een zangpotpourri. Sindsdien is de zang van het filosofenkoor altijd een wezenlijk bestanddeel gebleven van het feest, in de aula, in de kerk bij hún hoogmis; en het was een — algemeen gewaardeerd en aan de aandacht van vernieuwers gelukkig ontsnapt — herstel van een traditie, toen enige jaren geleden besloten werd dat hun koor tijdens het diner „enige zangnummers ten gehore zou brengen”.

Wat wij onder zo'n potpourri moeten verstaan,

kunnen wij opmaken uit een specimen, dat ons bewaard is gebleven uit het jaar 1850. Het gaat hier om van her en der vergaarde melodieën — „musique de tout le monde”, vermeldt het programma lakoniek — op eigen gemaakte teksten. Onze z.g. vaudeville of oratorio-comique speelt in Mekka, voor de grot van de profeet, en is getiteld Mahomet. Er is dus reeds een encenering nodig, er zijn handelende en zingende solisten, waarnaast dan het filosofenkoor fungeert als de inwoners van deze heilige stad. Wij hebben hier dus wel te doen met de eerste ons bekende toneelmanifestatie, die meer dan honderd jaar door de filosofen op deze dag zal gegeven worden. Alle gestudeerde talen komen erin voor, evenals een allegaartje van personen, zoals Esopus als zwerfende bard, Hercules als engel te paard. Curiositeitshalve geven wij hier de korte inhoud. Mahomet geeft zich over aan het spel; een van zijn medespelers mengt gif in des profeten wijn, als deze wint. Intussen zingt het koor opgewekt:

Brüder an dem Tisch gesessen,
Frisch getrunken, gut gefressen... Zou dit tot de toeschouwers van het „drama” gericht zijn? Zodat men kan concluderen dat de vertoning tijdens het, meer copieuze, diner plaats vond? Als Mahomet ontdekt dat hij vergeven is, barst hij uit: A l'ordre! A l'ordre! A l'ordre!

Tout mon ventre est en désordre.

De schijnheilige gifmenger zweert „par ma barbe, de punir cet attentat”, maar wordt vervloekt door de profeet, die de schuld van zijn kaken leest. Het optreden van de fee Jennemie — u voelt de woordspeling, als u haar hoort zingen, met falsetstem: Belsebub est mon mari — die de dode Mahomet wil voeren naar haar rijk, wordt begeleid door een volksliedje van Esopus in dialect: Mariketrien, hè heet de boks vol brandewien. Op de bede van de vergiftigde daalt dan engel Hercuul uit de hemel, om de radeloze ziel van de arme „op zijn bles omhoog naar het zalig Eden te voeren”. De hele handeling wordt opgeluisterd en onderbroken met lofliederen op de wijn, die misschien wel op tafel stond. Men ziet het: de humor is nogal simpel; het heeft zeker wel een komisch effect, op een melodie van Beethoven te zingen van „lieve, lekker Gerritje”. Verder

zal wel veel zijn overgelaten aan het acteertalent-in-het-koddige van de zangers. Ook mag men geredelijk aannemen dat de kolde-reske tekst toespelingen op personen en gebeurtenissen in de enge gemeenschap bevat, die ons nu ontgaan.

Bleef het optreden van de filosofen voorlopig beperkt tot een zangdemonstratie? Wij weten het niet, maar wij vermoeden dat hierin het begin heeft gelegen van alle festiviteiten die in de loop van vele jaren op 25 november hebben plaats gehad. Wij zijn over de jaren vóór 1880 niet ruim genoeg ingelicht; Pothast begint zijn dagboek in 1878; hij put dus uit zijn herinnering en het lijkt ons niet vreemd aan zijn persoon, dat allereerst in zijn geheugen is gebleven de uitvoering van eigen werken. Zo vermeldt hij voor onze dag in 1864 de Uhraufführung van zijn oratorium Der Erlkönig, en in 1872 het zangstuk Der Verborgene Diamant, dat, zo het niet van de schrijver zelf is, dan toch onder zijn directie werd uitgevoerd. Wij zoeken vergeefs naar aanduidingen van het feest bij dr. F. M. Wibaut (Levensbouw, Amsterdam 1936), die van 1870-1873 student op Rolduc was; evenals bij dr. Julius Bachem (Lose Blätter aus meinem Leben, Freiburg 1910, te Rolduc van 1858 tot 1863). Frans Erens (1868-1876), die zelf tot het filosofen-corps had behoord, schreef er niet over in zijn wel zeer persoonlijke herinneringen, en zelfs Lod. van Deyssel, die rondom zijn handel en wandel talloze bijzonderheden over het huis en zijn bewoners in de jaren 1875-1878 vermeldt, stelt ons teleur.

Nu de filosofen voorgoed uit de geschiedenis van Rolduc gaan verdwijnen, lijkt het me interessant uit de Kleine Republiek enige aanhalingen te doen die op hen betrekking hebben. Een oud gebruik, dat eerst onder Mgr. Van der Mühlen is afgeschaft, is het volgende: men is gaan zitten aan de tafels met hun gore lakens en gebarsten of afgeschilferde borden... „En aanstonds binnen den kathedr in het middelste diepe gevensterde, links van den directeur, een oude geschoren jongen aan het voorlezen uit een stichtelijk boek. Al de jongens aan 't niet-luisteren en 't zwijgend bekijken, beblazen en indrinken van lepels vette heete soep, stil

in hun hoofden bedenkend wat zij zoo-met-een zouden zeggen."

Gebruik was toen ook — en is dit nog lang geweest — dat de filosofen mee op wandeling gingen; enige van hen vergezelden de „heer van de wandeling", die voorop liep. Bizar, maar naar de oude portretten ons leren „naar het leven" is de tekening van de professor die de horde aanvoert (de filosofie-professor F. N. P. Neujean): „De professor, in schuinaf-schouderenden ganzengang onder dikken, zwartvetten nek-krullekop, met een japansch vermorst gezicht van breede lippen, brokkeltanden, kleine strak-schichtig blauw-groene oogen achter een bril, vroeg aan twee filosofen met hem mee te loopen... Gemeenzaam, de handen in de vertikale zak-gaten van zijn toog, onder de sjerp, ging hij, uit zijn indies afgodengezicht onder den dof-zwart-kronenden barret verstandige, wijsgeerige, soms even-lacherige, woorden-twistenden-zelfs-gesprekken houdend met de filosofen aan zijn zwarte zijden. De filosofen waren oud, zes en twintig en acht en twintig jaar, en verheven van volwassenheid."

Niet al te vleiende herinneringen heeft de bleke stadsjongen overgehouden van Limburgs zonen, die te midden van het grut wel geweldig oud en groot hebben geleken: „In het groote witte voorportaal (van de speelplaats, wel te verstaan, red.) was rechts de deur van de filosofenzaal open en zware kleine boeren van in de twintig jaar, in slons-fletse heerenjasjes van provinciaal bruin en grijs, schouderden in hun gewontegangetje hun zaal uit met fel-roode en koren-blonde koppen, eenigen den oostergang in, anderen de speelplaats op. Er keken er naar Willem af, maar ernstig blijvend, te oud, te ontzachvol, verheven boven plaagbemoeyingen." De ouwelijke kleding heeft tot zulk een mis-schatting wel het meest aanleiding gegeven: Een billettikertje... „met groote manchetten tot laag op de handenruggen uit zijn te korte mouwen", vest met blinkende knopen en op de „promenaad" een hoed. De enige toneelvoorstelling die de jonge Alberdingk Thijm in zijn boek vermeldt, is die van het directeursfeest. Nadat men „zjeujig gegeten" had, na het diner in het

boskè allerlei volksspelen en hardlopen had gedaan, volgt: „'s Avonds, in de aula, met haar groen, rood, violet, wit, geelbeschilderde muren, speelden de filosofen en de jongens van de rethorica een treurspel, met edele gebaren, en teedere, plechtige stemmen, de vrouwenrollen in vriendenrollen veranderd, de liefde in vriendschap; daarna een blijspel in een bedrijf."

En zo zijn wij weer terug bij het toneel. Wij kunnen, terugblikkend, een gesloten traditie aanwijzen tot 1884 wat betreft het toneelstuk op Sint Kathrien. Force majeure is twee keer oorzaak geweest van een breken met de gewoonte. Een berichtje in de plaatselijke krant van 1954 licht ons in over de laatste keer: „Men is van de traditie afgeweken in verband met de opvoering van de Moord in de Kathedraal in de afgelopen week, het jubileumstuk bij gelegenheid van het 850-jarig bestaan van Rolduc". Juist tien jaar tevoren, slechts twee maanden na de bevrijding, was het huis op deze dag bezet met Amerikaanse troepen. Met moeite had men een deel van de gebouwen kunnen vrijhouden voor wat Groot-Seminaristen en voor enkele studenten uit de nabije omtrek. Geheel zonder viering bleef de dag echter niet, hoewel de feestvarkens welhaast allen ontbraken. Er was een plechtige hoogmis, bijgewoond door de weinige bewoners; daarna kregen de studenten een vrije dag.

Molière opent de lange rij van de ons bekende toneelvoorstellingen met zijn Monsieur de Pourceaugnac. Hij zal voorlopig niet meer van de Rolducse planken wijken. Twee-derde van alle uitvoeringen voor de eerste wereldoorlog zijn aan zijn werken gewijd. Vrijwel jaarlijks werd een van zijn comédies opgevoerd op Sint Kathrien, en wel in het Frans, dat toenmaals trouwens de verplichte omgangstaal was. Men koos bij de grote Franse classicus uit de volgende spelen: *Le Bourgeois Gentilhomme*, *Le Médecin malgré lui*, *Le Malade Imaginaire* en *Monsieur de Pourceaugnac*. Maar buiten deze blijspeldichter kwamen nog andere, eigentijdse toneelschrijvers uit diens land op de planken. Nog voor de dood van de populaire Eugène Labiche (in 1888) werden van zijn werken hier opgevoerd, voor het eerst in 1887. Algemeen vindt men als zijn beste stukken ge-

noemd: La Cagnotta (dat in 1941 in het Nederlands wordt gespeeld onder de titel Potverte- ren), Le voyage de Péréchon en Un Chapeau de Paille d'Italie. De faam van deze drie vermakelijke spelen die om strijd in de grote Parijse schouwburgen werden vertoond, drong ook door in ons huis. Jarenlang schateren jongens en heren om de dolle verwickelingen van deze kluchten, zo ingenieus bedacht. „De Hoed” heeft het langst standgehouden: in 1949 doet hij wel wat versleten en uit de mode aan. Het zal zijn laatste uitvoering worden, waaraan ondergetekende zich schuldig be- kent.

Minder bekend werden de historie-stukken in tragediestijl van C. Delavigne, de wijsgeren voeren er het pompeuze Lodewijk de Heilige van op; eveneens de toneelwerken met nobele strekking van de strijdbaar katholieke Henri de Bornier (gest. in 1901). Het enige stuk van hem dat tot op heden speelbaar is gebleven schijnt te zijn La Fille de Roland. Het is vreemd gegaan met deze dochter op Rolducs planken. Misschien op verzoek van zijn vriend dr. Everts, adapteerde J. A. Alberdingk Thijm het aan jongenstoneel; hij vertaalde het in het Nederlands en boetseerde zo lang aan de dochter, tot zij een zoon werd, „De Zoon van de Verrader”. Omdat wij het stuk niet kennen, blijft het een raadsel hoe het geleerde brein de nog moeilijker manipulatie volbracht, het vaderschap van de zo onzeker geworden telg in plaats van Karels trouwe paladijn, de vuigo Ganelon in de schoenen te schuiven. Op Rolduc vertaalde men het weer in het Frans, althans zeker de titel ervan, die kwam te luiden: Le Fils du Traître, en zo brachten de filosofen het aan de toeschouwers. Buiten genoemde vinden wij nog een drietal stukken vermeld, waarvan wij afgaande op de titel de stichtelijke of romantische inhoud enkel kunnen vermoeden: Le Fou de la Montagne, Le Zouave Pontifical (melodrama) en Thomas Morus.

Een tijdlang is het gewoonte geweest dat de heren filosofen in een matinée, die soms al om half elf begon, na de plechtige hoogmis ter ere van de dagheilige, een zeer gevarieerd program aan de gemeenschap aanboden, van toneel, voordracht, zang, soms zangspel. Voor het eerst horen wij ervan in het dagboek van

de toenmalige prefect Raven in 1884: sessio aulica. Na 1900 dringt deze repraesentatio in aula zelfs door op de officiële programma- folder, een bewijs dat zij kon wedijveren met de soirée, waarin het „grote” stuk werd op- gevoerd, althans dat zij een gelijke, zij het anders geaarde waardering vond. Weer rijzen vragen: Hoe lang heeft dit gebruik al voor 1884 bestaan? Verving dit optreden het muzikale Ständchen tijdens het diner? Zeker is dat de koorzang, de solo's, duetten en terzetten er aanvankelijk het leeuwendeel van uitmaakten en eerst langzamerhand ingekrompen moesten worden ter wille van de vertoning van een farce. Het gehele optreden werd ingeleid door een „discours inaugural”, een toespraak door de president der filosofen, en wij mogen aan- nemen dat zij in harmonie met het veelal lichte ochtendprogramma een humoristische toon had. In 1901 vinden wij een gebeurtenis ver- meld als: onthulling van het nieuwe vaandel — de „vetlap”, die nu nog bij het winnen van de beker door Pantarhei wordt getoond en... bekogeld? Dit zou ons tot de conclusie kunnen verleiden dat de ochtendzitting van oudere da- tum is, gezien een qua teneur zeker gelijke gebeurtenis in 1866: genoemde spottende be- grafenis der oude koffiepotten. Hoe het zij, dat de filosofen op hún dag altijd al iets „in het sotte” ten beste hebben gegeven, lijkt mij, ge- zien ook de latere ontwikkeling van het feest aannemelijk. Ietwat fijner humoristisch van strekking dan het commune, is wat wij vermeld vinden in 1902: Felix Rutten draagt „Jantje zag eens pruimen hangen” voor op verschillende manieren. De muziek, koor- en solozang, was altijd van hoog gehalte.

De lust tot uitbeelding die ieder mens eigen is, leidde tot pretentieloze schetsen van kluchtige aard op de ochtendzitting. Lag dat ook niet reeds „gegeven” in de revue-achtige opbouw? Via gezongen toneelstukjes, opera's-in-minia- tuur, en komische voordrachten kwam men tot een- of meeracters — maar deze laatste moe- ten ook vrij kort zijn geweest, want om half een werd er gedineerd. De auteurs van deze schet- sen zijn ons, op een na, niet overgeleverd. Soms bekruipt ons bij het lezen van de (Neder- landse!) titels het vermoeden dat de een of andere heer of heer-filosoof, die er overigens

niet op aangekeken wilde worden, de op gulle lachlust speculerende niemendalletjes samenstelde: Piet in Gala, Misgetast, De Nieuwe Burgemeester, Per Telefoon — het lijken ons gevallen van dertien in het dozijn. Het genre wordt wel geïllustreerd door het volkse stuk: De Rooie Sander (1904), waarvan als maker prijkt de toen bij het grote publiek nog zeer populaire schrijver van volkse schetsen en toneelstukjes Justus van Maurik. Als het al een oorspronkelijke klucht van deze Amsterdamer is geweest en niet een Rolducse bewerking van een van zijn familietafereeltjes, dan behoort het werkje zeker wel tot de kluchten waaraan Te Winkel in zijn Ontwikkelingsgang der Nederlandsche Letterkunde „wil voorbijgaan” en die hij laagkomiek van toon noemt en weinig oorspronkelijk.

De traditie van de matinée heeft zich gehandhaafd tot 1909 (voor 1910 ontbreken alle gegevens). Misschien ondervond men het als een te grote belasting voor het philosophicum, nu het tot een manifestatie was uitgegroeid die een voorbereiding vereiste, gelijk aan die voor de avondvoorstelling. Zowel de vrolijke ochtendvoorstelling, als ook de gewoonte om in de avonduren een blijspel te vertonen, waarmee slechts nu en dan uitzonderingswijze werd gebroken, bestemden het filosofentoneel voor de toekomst tot een evenement van lichter karakter. Bij tijd en wijle rijst bij de wijsgeren de lust, het verhevener Laetare-toneel te benaderen; daarbij zullen dan wel hun woordje hebben meegesproken het beschikbare spelersmateriaal en de voorkeur van de regisseur.

Zoals gezegd, was het toneel op Rolduc in de vorige eeuw conform aan de omgangstaal, dus Frans. Een enkele maal deed men een concessie aan het ruimere leerprogram en aan de Duitse leerlingen, hetgeen te meer voor de hand lag, daar Pothast voor zijn zang- en muziekuitvoeringen in overeenstemming met zijn vorming werk koos van Duitse componisten, en de Franse titels van zijn eigen werk camoufleren niet het feit dat hij een late navolger van deze romantici was. De Jozef in Dothan van 1872 moge wel gestimuleerd zijn door dir. Everts, die een Geschiedenis der Nederlandse

Letterkunde geschreven had; hij bleef, evenals die van 1884, voorlopig een eenzame Jozef, nog vernederd en verstoten door zijn Franse broeders. De kluchten 's morgens werden door het jeugdige publiek in het Nederlands genoten; overigens was men enkel bereid in deze taal groter werk op te voeren, wanneer een leraar des huizes daaraan enige verdiensten had. Zo het door de dichter-leraar A. Ruyten (Rolduc 1880-1902) naar een bewerking voor toneel van Webers Dreizehnlingen vertaalde Elmar. Maar dan, na 1900, verandert er iets. Wanneer men zich in 1912 gedwongen ziet, het Frans als omgangstaal af te schaffen, dan is dat een gevolg van een ontwikkeling die de overheid uit de hand is gelopen. De prefect tekent aan, en na zoveel jaren kunnen wij nog de spijt proeven: „Vanaf heden is het Frans nog enkel verplicht tijdens het middageten; daarbuiten wordt wel de raad gegeven, Frans te spreken. Het is te betreuren dat het gebruik van die taal in ons seminarie zozeer in onbruik is geraakt, doordat de tucht in dit punt langzamerhand is verslapt, vooral door de zorgeloosheid van de jongere professoren.” Van de uitwerking van het consilium hoeft men geen grote voorstelling te hebben. Zonder volledig te willen zijn, zouden wij enige redenen kunnen aanhalen, waarom een jonger geslacht leraren geen genoeg meer nam met een vreemde taal. Door de erkenning van de verschillende scholen in huis en het deelnemen aan de rijksexamens, hetgeen weer tot gevolg had de aanpassing van het leerprogram, werden de banden met het eigen land hechter. De meeste jongeren hadden zich aan Nederlandse universiteiten en hogescholen in hun vak bekwaamd en daar contacten gelegd; verschillende van hen hadden zitting in examencommissies. Terwijl het contingent oudere aan het Frans verknochte leraren van lieverlede krimpt, worden de persoonlijke betrekkingen in den lande talrijker, ook al doordat men deelneemt aan de sociale en politieke strijd in Limburg. De naam van het instituut verbreidt zich in den lande, hetgeen weer tot gevolg heeft dat het getal Nederlandse leerlingen stijgt, terwijl Belgische en Duitse studenten in eigen land blijven; in de zomer van 1895 verdwijnt het Institut Allemand en in het komend schooljaar zijn de Bel-

gen dan op de vingers van een hand te tellen. Dat de veranderde mentaliteit zich ook zou uiten op het toneel, viel te verwachten. Een jongere generatie regisseurs, waaronder E. Ribbergh, met zijn befaamde Vondeluitvoeringen, was ruimer georiënteerd dan alleen op de Franse toneelliteratuur. Sint Katrien 1904 brengt Jozef in Dothan, Laetare 1907 de eerste uitvoering van Lucifer, Shakespeare's Julius Caesar in 1909, een jaar later bieden de filosofen weer Jozef in Dothan aan. In het algemeen echter voegden de officiële toneeluitvoeringen zich naar de wensen van de overheid, die het Frans nog handhaafde. Dan komt de oorlog. Over de Nieuwstraat trekken onafgebroken rijen Uhlanen, Grenadiere en Husaren, en hun overwinningen klinken als een klok. De indruk moet geweldig geweest zijn. „Dagenlang trekken de Duitsche troepen over den grooten weg van Herzogenrath naar Aken. De volmaakte orde en de prachtige uitrusting der troepen geven een flauw denkbeeld van de prachtige organisatie van het Duitsche leger. Weldra zal dit leger een geweldige kracht ontwikkelen.” (Dagboek). De stemming op Rolduc was toch niet zo algemeen ten gunste van de plumpe invaller. Dezelfde schrijver zegt: „Zoals te verwachten valt, waren ook in onzen kleinen kring pro's en contra's van beide oorlogvoerende partijen.” Toont de keuze van de Bourgeois Gentilhomme op 25 november 1914, in het Frans, de voorkeur van de regisseur? Of wilden de wijsgeren demonstreren dat cultuur een andere zaak is dan de technische beschaving, die „dikke Bertha's” op de forten van Luik richtte, en dat zij staan blijft, als staten storten? Maar binnen de omheining van de grens, zo hermetisch dicht dat het de bewoners van Rolduc nog maar een enkele keer mogelijk wordt, met een pasje van de Akense garnizoenscommandant de nabije vrienden te bezoeken, wint het nationale bewustzijn het. De bezorgdheid alom in den lande voor een Duitse inval en de maatregelen waartoe de oorlogstoestand de regering in het verre Den Haag noopte, versterkten het saamhorigheidsgevoel. Zoals wij zagen was het Frans reeds voor de oorlog in de verdediging gedrongen; in hoever de toneeluitvoeringen de verdere ontwikkeling weerspiegelen, en... misschien ook

beïnvloed hebben, zullen wij hier even aanduiden. De schermutseling is kort: Halfvasten 1913 Brancomir; Sint Kathrien stelt ertegenover Le Malade Imaginaire, in hetzelfde jaar. Nederland haalt weer uit: Laetare 1914 het passiespel Gekruisigd; Frankrijk pareert op 25 november met Le Bourgeois Gentilhomme. Genadeslag: Vondels Lucifer onder E. Ribbergh op halfvasten 1915; de uitvoering werd een groot succes. Er was een punt gezet achter een traditie. In 1914 is dir. L. Schrijnen tot bisschop van Roermond gekozen, enige maanden later krijgt zijn trouwe prefect een benoeming buiten het instituut, dat daarmee verliest de grote promotors van het Frans, de traditionalisten, die tegen de Nederlandse golf nog een laatste dam hadden opgeworpen. Ironie van het lot: het programmabladd, dat de huisgenoten inlicht over zang en voordracht bij het afscheid van Monseigneur, is gesteld in het Nederlands, terwijl de nieuwe directeur Geurts, onder wiens bestuur dan toch definitief op onze taal wordt overgeschakeld, wordt verwelkomd in het Frans! Voor meer gegevens over het Frans op Rolduc verwijzen wij naar R.J. 1959, 59. Interessant is nog dat niet eerder dan in het eerste nummer van het Jaarboek, in 1921, de leerlingenlijsten in het Nederlands zijn gesteld. Al was het niet meer zo, dat in plaats van Valkenburg achter de naam Fauquemont prijkte en Ruremonde in plaats van Roermond, toch konden Jan, Piet en Cor bij officiële gelegenheden in 1920 nog zich verbaasd Jean, Pierre en Corneille horen noemen. De slag was dus gewonnen. Toch voeren de filosofen nog in 1919 Le Bourgeois Gentilhomme op. Een hommage aan de uiteindelijke overwinnaar, het zwaargeteisterde Frankrijk? Daarna wordt er nog een keer een toneelstuk in het Frans gegeven: in 1922, Le Malade Imaginaire op 25 november. Niet zozeer een weemoedig verlangen naar de neiges d'antan, als wel een pedagogisch-didactisch experiment, dat slaagt, getuige het verslag in het jaarboek en het dagboek: „Met sukses werd opgevoerd in het Fransch Le Malade Imaginaire. In bijna alle klassen werd het stuk tevoren gelezen. De regisseur had gezorgd voor het doen drukken van een uitgave, zoals het stuk te Rolduc gespeeld wordt. (Schennerhanden aan de

meester? red.) De opvoering in het Fransch komt ongetwijfeld ten goede aan de kennis van de vroegere *langage de la maison*." Daarna verdwijnt de grote Franse auteur van de planken, en met hem zijn taal.

De feestprogramma's seconderen de boven-geschetste strijd op de voet. Voor het eerst in 1909, bij de voorstelling van Julius Caesar — voorzover onze bronnen reiken, de eerste Shakespeare-uitvoering in ons huis — werd het gebruikelijke La Sainte Catherine veranderd in het naar de librije riekende Sinte Catharijndag; naast het statige *Matinée* of *Soirée Dramatique et Musicale* klinkt Toneel- en Muziekuitvoering heel pover. De programma's plaatsen ons voor een moeilijkheid. Zolang nog enkel de avondvoorstelling belangrijk genoeg wordt geacht, om er programma's voor te laten drukken, vinden wij vermeld: *donnée par M.M. les élèves*. In de jaren van de twee uitvoeringen staat bij de *matinée* uitdrukkelijk: *donnée par M.M. les étudiants en philosophie*, bij de *soirée* herhaalt zich het bovenstaande. Moet men daar de conclusie aan vastknopen dat bij de voornaamste festiviteit van dag tot dag ook anderen dan filosofen meespeelden? De leerlingenlijsten leren ons dat alle executanten wijsgeren zijn, al lieten de heren zich voor de kinderrollen wel eens uit de brand helpen door jongere studenten; de schijnbare inconsequentie wordt verklaarbaar, als wij bedenken dat 's avonds voor de verschillende bedrijven het orkest speelde en het koor zong. Terwijl dus alle programmapunten in de ochtendzitting verzorgd werden door filosofen, was de *soirée* tevens een manifestatie van het kunnen van alle leerlingen... vaak nog met ondersteuning door niet-Rolduciens, leden van de plaatselijke harmonie, het plaatselijke zangkoor, zelfs het orkest van Aken. Eerlijkheidshalve dienen wij dit te bedenken, wanneer wij op de programma's heuse oratoria en „zwarte" orkestwerken vermeld vinden.

Sinds de tijd dat de Franse stukken van de Rolducse planken verdwijnen, neemt het toneel van Sint Kathrien een merkwaardige koers. Was het eertijds grotendeels gewijd aan de

zwerige stukken van Molière, die door „hoogdravendheid van tale" en historische aankleding de geur der aristocratie verspreiden, zelfs als een lachwekkende burgerman vergeefs tracht, zich de levensvormen der hogere standen eigen te maken, na de vorige wereldoorlog daalt men op Rolduc af tot het patroonwerk van een Dubois-Dumaine; de namen mogen dienen tot karakterisering van het gehele genre: het vlot gecomponeerde verwickelingspel in burgermilieus, met wat gemakkelijke humor. Men ziet de bedenkelijke democratisering reeds in de titels, en men mag met recht zeggen dat zij de inhoud niet „beschamen": De Wonderdokter, De Wraak van Nonkel Toon (in de jaren dat er een golf van vertedering door Europa gaat voor de eenvoudige dorpsbewoner. De tijd van de regionale roman, waarin ook elders de arcadische toneelbewerkingen van een Timmermans en een Coolen, vooral in openluchttheaters ontroering wekken), Oom Piet en Co, Paard op Zolder, en het Oompje uit Amerika, dat naar de Braziliaanse Tante van Charley riekt. Zij beleefden meestal niet meer dan een opvoering. Er rees wel eens verzet tegen wat men noemde „een onmogelijk stuk, met onmogelijke verwickelingen en vol toevalligheid", maar deze scherp-slijpers kon voorgehouden worden wat in volle verontwaardiging een recensent in het jaarboek van 1931 schreef naar aanleiding van genoemd „Oompje": „Er zijn menschen, die wel wat van jachthonden hebben. Bij iedere ritseling, bij elk gebeurinkje loopen zij snuitaan-de-grond te neusspeuren naar iets dat ze cultuurwaarde noemen. Bij toneel verstaan sommige jachthonden daaronder moreel-goede strekking. Andere: psychologisch-doorleefde beelding van gecondenseerd leven in tragicomisch genre... Tooneel, en met name inter-naatstooneel kan nog een andere waarde hebben — een andere en toch werkelijk goede — n.l. een atmosfeer-ontspannende waarde. 'n Lang 'trimester, even voor de hooggeladen compositietijd, en dan ineens afvoer van spanning in een leuk lacheding. Dat heeft zijn waarde. Want een lacheding is een ding dat doet lachen en hoeft allerminst een belachelijk ding te zijn."

Daarnaast wordt een geliefd genre dat der

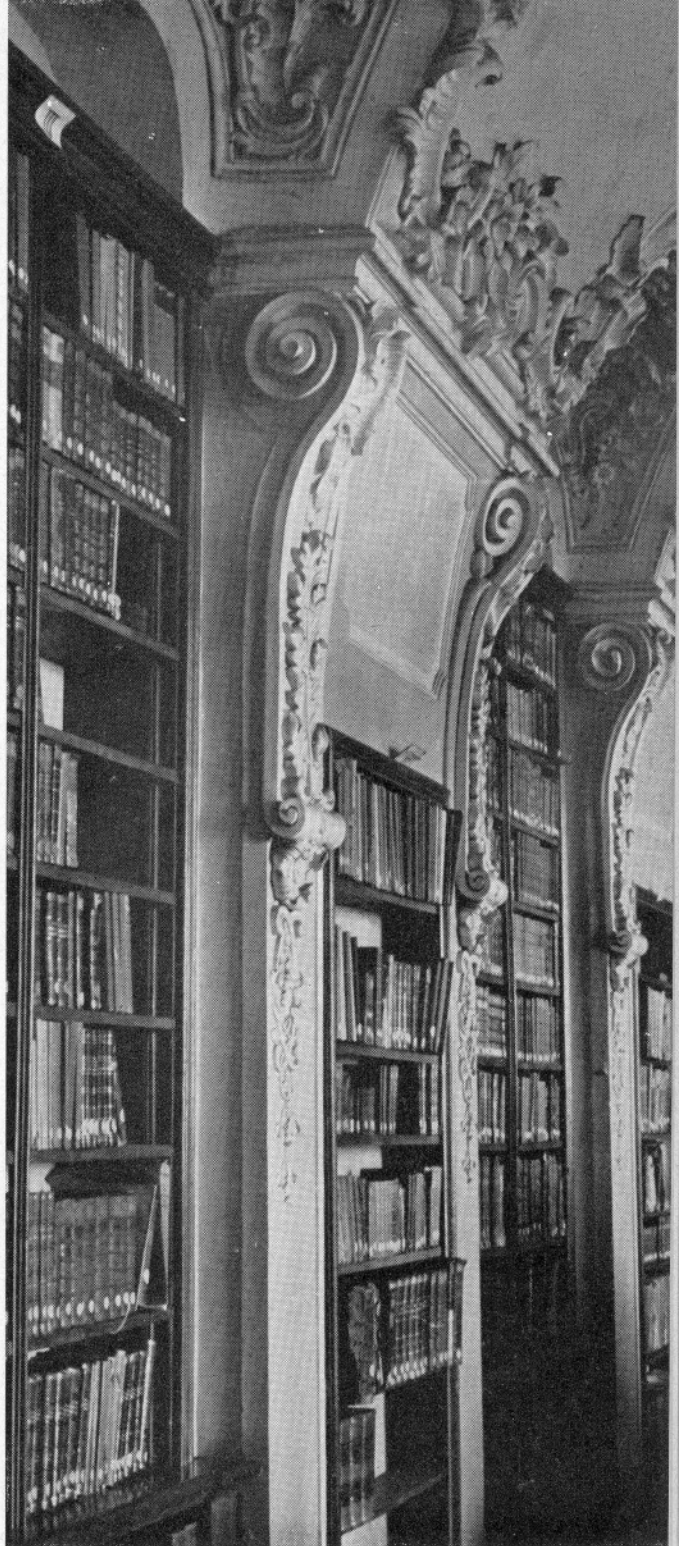
detectives: rilt men niet al bij titels als: Silver Jim, Lord Demon, De Spooktrein? Voor het eerst brengen de filosofen zo'n stuk, in 1923; regisseur was de latere hoogleraar aan de Katholieke Hogeschool te Tilburg, J. Cobbenhagen. „Het was de eerste maal dat een detectieve-spel te Rolduc werd gegeven. De ingehouden stilte in de zaal bewees dat het in de smaak viel." Iets van de edele verontwaardiging, het rechtschapen triomfgevoel siddert nog na in de zinnen, waarmee de jeugdige toeschouwer zijn bespreking besluit: „Een echte cynische valschaard was de baron. Als hij den stervenden Ralston nog berooft van zijn geld, denkt men: Zou die schurk nu nog ontsnappen? Maar hij gaat naar de deur, opent ze, en... Redwood treedt binnen met zijn rechercheurs, die hem arresteren."

Toneel van ietwat substantiëlere aard werd eigenlijk slechts geboden door de oorlogstukken. Zo voerde men herhaalde malen en met groot succes op het menselijke spel van René Berton: Gott mit uns, onder deze titel uit het Frans vertaald door regisseur Boosten zelf; en het weten dat zowel de strategie als het oorlogstuig een wezenlijke verandering hadden ondergaan, belette de toeschouwers nog in 1950 niet, onder de indruk te komen van Journey's End, een Engelse pendant, die echter door de psychologische conflicten veel meer levenservaring eiste, dan onze filosofen hadden. Niet zo enthousiast werd ontvangen de andere vertaling van dezelfde: Frans-Marokko (Sud).

Trekken wij de lijn door tot na de laatste oorlog, dan valt een duidelijke tendens naar ernstiger stukken te constateren, misschien in overeenstemming met het meer-probleemworden van het hele leven. De blijkbaar niet te stillen honger naar lectuur en film met betrekking tot de laatste wereldoorlog — op Rolduc zo goed als in het hele land — wordt ook merkbaar op de planken: De S-14 over Tijd en Herberg „de Vier Winden" zijn er niet onverdeeld geslaagde voorbeelden van; actueel was School der Dapperen, dat naast de oorlogssfeer nog psychiatrie en rassendiscriminatie bood en ondanks alle pessimistische voorspellingen een succes werd. De misdaad „deed het" nog altijd. Zij verscheen vrij vaak ten to-

nele en misschien zullen de toeschouwers nog de meeste herinneringen bewaard hebben aan het bizarre Arsenicum en Oude Kant, dat in den lande een recordaantal vertoningen beleefde, alsook aan de aan de jeugdige schrandereheid appellerende rechtszaak Het Proces Douglas, dat enkele jaren te voren reeds een halfvasten-uitvoering sierde.

Het is eerst na 1946 voorgoed gebruik geworden, op de programma's de naam van de regisseur te vermelden, wel uit de overweging dat het werkende paard de haver waard is. Wij zijn dus niet goed ingelicht over hen die in wekenlange repetities beperkt beschikbaar materiaal kneedden en vormden en daar al hun vrije tijd aan gaven. Voor de vorige eeuw bezitten wij slechts sporadische aantekeningen. Zo vinden wij voor 1884, 1886 en 1887 vermeld bij Sint Kathrien J. Keuller, nadien moraalprofessor aan het Groot-Seminarie, die toen tot de jonge heren op Rolduc behoorde. Ook later blijft de tendenz bestaan, voor de uitvoering van de filosofen te vragen een jonge, zelfs de jongste heer, die hiermee een kans kreeg, te bewijzen, wat hij in dramatische te bieden had — een soort test, die de troonopvolging kon verzekeren. Zozeer ingeworteld was de gewoonte van de regisseur, te verdwijnen achter het succes van zijn stuk, dat zelfs in de jaarboeken, bij een min of meer uitvoerige bespreking, de regisseur werd doodgezwegen. Toch menen wij uit diverse aantekeningen enkele namen te kunnen geven; heel onvolledig uit de aard der zaak en enkel de voornaamste. Na 1900 moet er een periode-Ribbergh geweest zijn, aan wie vooral te danken zijn de uitvoeringen van werk van Vondel en Shakespeare. Ofschoon er na de eerste wereldoorlog meerderen hun krachten bewezen, speciaal bij het filosofentoneel, dienen wij uit de jaren voor 1930 vooral te noemen de naam van J. Metzmakers, die in sommige jaren zelfs twee keer voor het voetlicht trad; voor na geroeemde datum vooral J. Boosten, die zozeer de „piste geroken had", dat hij in 1946 met tegenzin de arena ruimde terwille van jongeren, en daarna nog altijd grote belangstelling voor het werk van zijn vele opvolgers toonde. Het wordt nu algemeen betreurd dat de president zich twee keer ge-

noodzaakt heeft gezien, buiten Rolduc naar een regisseur voor het toneel van Sint Kathrien om te zien. Bij de volle belasting met lessen en surveillance lokte de taak, die zeker niet zo dankbaar was, want niet zo spectaculair als het halfvastentoneel, dat tot een ongeken- de „Aufwand" kwam, geen der in aanmerking komende heren aan; waarbij dan nog kwam de kritiek van enkele zeer perfectionistische volwassenen, die geen rekening hielden met het feit dat uit een kleine groep filosofen de talenten nog ontdekt dienden te worden, die — het was reeds zo in vroeger tijden — in het „grote" stuk meestal de hoofdrollen te vervullen kregen. Het dient gezegd dat de heer Hunnekens, leraar Nederlands aan het college van Weert, op wie twee keer een beroep is gedaan, zich heel goed van zijn taak heeft gekwet. Om dezelfde redenen zag een goede speler als Ch. Gemmeke zich gedwongen de regie te voeren over zijn casino-genoten. Is het te verwonderen dat de criticus niet voluit durfde prijzen? Als een specimen van de terughoudendheid die de recensent betrachte, zou ik u de volgende zin willen voorleggen, die ieder, ook de niet-toneelminnende, maar dan om een andere reden, door het hart moet snijden: „Lof verdient ook Kyle, omdat regisseur en speler (niet dezelfde persoon! red.) in deze figuur, door enkele interessante toneelvondsten buiten de toneelaanwijzingen om, tot een heel bijzondere creatie zijn gekomen, hoewel misschien soms iets te typisch."

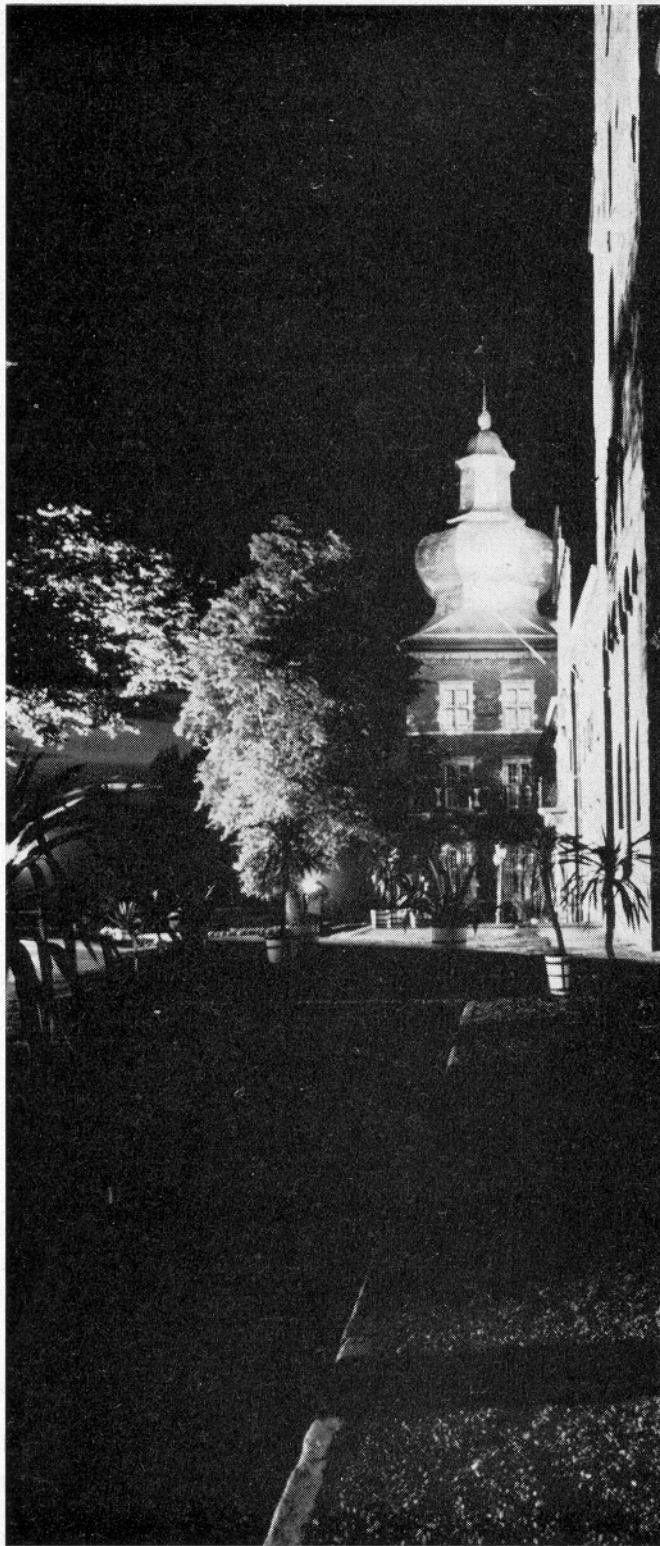
Wij weten niet om welke reden ook in 1940 met de traditie van een heer-regisseur werd gebroken. De gedegen criticus, hij noemt zich Charley, die telkens uitgebreide besprekingen aan de kluchten en detectives wijdt, begint deze keer met zinnen die van een ernstige ontevredenheid spreken. Harnas uw taalgevoelig hart wederom, lezer, want een van de goedgerichte floretstoten dreigt het te doorvlijmen. Hij schrijft: „Experimenten hebben altijd een min of meer speculatief karakter: dat is er een wezenseigenschap van. En wanneer men gaat experimenteren op het gebied van regisseurs, dan heeft men deze waar-

heid nu aan den lijve kunnen ondervinden. Is het niet te veel van ons, studenten, gevraagd, dat wij in staat zouden zijn, zelf de regie van een toneelstuk te voeren?"

Wij zijn aan het einde van dit overzicht van meer dan honderd jaar filosofentoneel. Het zou n.l. ondoenlijk zijn, nu voor u op te sommen de namen van de tallozen die voorkomen in de spelerslijsten welke ons sinds 1884 be- waard zijn. De vermelding zou trouwens enkel curiositeitswaarde hebben; uit het jeugdige optreden gevolgtrekkingen maken met betrek- king tot hun verder leven of carrière, zou on- billijk zijn, en beweren dat latere kwaliteiten, of misschien eigenaardigheden, reeds blijken uit de uitverkiezing voor deze of die rol, zou terecht als lichtvaardig oordelen kunnen wor- den bestempeld. De meeste stukken kennen wij trouwens niet meer, of staan ons niet zo voor de geest. Wie enigszins van de huidige clergé van ons bisdom op de hoogte is en de vroegere uit verhalen kent, ziet bij het over- lezen van de programma's een kaleidoskoop van ambten en waardigheden voor zijn geest verschijnen: kapelaans, pastoors, dekens, le- raren en professoren, directeuren en aalmoe- zeniers, zelfs bisschoppen. Uw leraren, o stu- denten en oud-studenten van Rolduc, hebben op de planken nooit een hoofdrol, een échte rol gespeeld! Om ongemotiveerde veronderstel- lingen te voorkomen, zouden wij u te beden- ken willen geven dat er ter verklaring van dit verschijnsel slechts twee mogelijkheden zijn: Ofwel hun persoonlijkheid was reeds in jonge jaren te zeer gevormd, om de psyche van een toneelfiguur geredelijk in zich te kunnen op- nemen; ofwel zij hadden nog niet in zichzelf ontdekt dat zij, als ieder mens, een leeuw, een koning, een garribaldi, een zouaaf of wat dan ook diep in hun hart verborgen hielden, die slechts naar een gunstige gelegenheid snak- ten, om naar buiten te treden. Een garçon de café, een wachter op de tinnen, een herder of ein Briefbote konden hun toen de kans niet bieden, de verschillende facetten van hun per- soon te ontwikkelen.

L. W. Wijnen.

pascal en wij

Midden onder de vakantie, op 19 augustus, was het juist drie eeuwen geleden dat de homo universalis Blaise Pascal op 39-jarige leeftijd stierf. Nu allerwegen herdenkingsartikelen geschreven worden ter ere van dit genie — onmiskenbaar een der grootsten — wil Rolducs Jaarboek een poging doen om de banden te overwegen, die deze jonge 17de-eeuwer met ons, moderne jonge mensen, binden. Een gemakkelijke taak is dit bij lange na niet. Wel biedt Pascal menig aspect dat ons aanspreekt: onder zijn tijdgenoten zoekt men tevergeefs naar iemand die actueler is dan hij. De moeilijkheid is echter om hem te grijpen in wat de jongeren van onze dagen voor verteerbare levenskost houden.

Bij zijn publicistische arbeid gaan wij niet licht te rade. Die bevat immers óf werk van te specialistisch-wetenschappelijke aard, óf behandelt problemen die er niet meer zo toe doen — of we stuiten op de raadselachtige Pensées. En ook zijn leven fascineert ons amper. Goed, hij moge een formidabel wis- en natuurkundige zijn geweest, die het natuurwetenschappelijk denken, blijvend met belangrijke ontdekkingen heeft verrijkt, een handig uitvinder en een glad ondernemer, een man van de wereld en een streng asceet, een zeldzaam dynamische figuur en een bezonken contemplatief, een godgeleerde en een denker: verblind raken wij door die veelzijdigheid niet, omdat wij daarin nergens met hem verwantschap voelen. Pascal is nooit echt jong geweest. Het kind Pascal, dat op de tegels van zijn kinderkamer streepjes en kringetjes tekent in plaats van te ravotten en katekwaad

uit te halen, is reeds een geleerde. Niettemin staat Blaise Pascal dicht bij ons.

Middeleeuwer nog, inderdaad, in vele opzichten, is hij van de andere kant onweersprekelijk een der onzen. Stellen wij ons eens voor, hoe hij zich als onze tijdgenoot zou hebben gedragen. Hij zou dan ongetwijfeld een diepe bewondering hebben gekoesterd voor de grandeur van onze technische beschaving. Er school in hem een bekwaam technicus, die voor zijn vader een rekenmachine bouwde, te Port-Royal een pompinstallatie plaatste en enkele maanden voor zijn dood een oplossing zocht voor het Parijse verkeersprobleem. De verkenning van de makrokosmos, waarover hij voor zijn tijd met veel kennis van zaken geschreven heeft, zou hij hebben toegejuicht, wellicht op Cape Canaveral een leidende rol hebben gespeeld. Geen gebied zou hij het menselijk weten hebben ontzegd, het grote en het kleine niet, het levende en het dode niet — de mens vooral niet, over wiens grootheid en kleinheid, leven en dood hij zijn diepzinnigste gedachten schreef. Alleen de atoomcentra, de hollen waar de moderne Holofernes zijn helse wapenen smeedt, zouden hem met afschuw hebben vervuld, zoals zij ons met afschuw vervullen.

De mens vooral niet, zeiden wij. De hedendaagse mens leeft in één comfort als de geschiedenis niet kan aanwijzen, en toch wist hij zich zelden zo broos en zo kwetsbaar. Zich de dreigende gevaren bewust, slaat angst hem om het hart. Of ook zit de geestelijke en materiële overdaad hem zo hoog, dat spleen zich van hem meester maakt, verveling, en onge-

compliceerde aanvaarding van het levensgeluk hem als kinderachtig voorkomt. De angst heeft Pascal gekend als weinig anderen, al lijkt de gapende afgrond aan zijn linkerzijde een bedenkfel van de romantiek. Hij zou de bange kreet van onze bedreigde Jonas hebben verstaan. Zijn theorieën over de verstrooiing zouden hem in staat hebben gesteld, iets aan te voelen van wat de makers van *La Dolce Vita* en *La Notte* hebben bedoeld, de walging al gifplant op de mesthoop van de vooruitgang, uitgebraakt door Sagan, Claus, Mulisch en vele anderen. De ontluisterde mens van Mauriac en Graham Greene, de haat-mens van Sartres Huis Clos, de sexueel geobsedeerde zelfs van Tennessee Williams, ze zouden hem nauwelijks hebben verbaasd, evenmin als Ionesco's afgrijselijke rhinoceros, Aldous Huxley's schrijnende fantasterijen over een nieuwe wereld, zo oud als de mensheid. Want zo is de mens, vroeger en altijd, wanneer hij overgelaten wordt aan zichzelf en zijn koninklijke rede. Van de plastische kunsten was Pascal slecht op de hoogte, als kortzichtig aanhanger van Port-Royal sprak hij er zelfs bij voorbaat zijn veroordeling over uit. Zouden de hedendaagse schilder- en beeldhouwkunst hem echter, in hun gesmoordheid, hun vergruizeling, hun gespletenheid, geen beeld hebben getoond van onze tijdgenoot, als vormgeving vanzelf hemelsbreed verschillend, in wezen niet zoveel afwijkend van dat van de 17de eeuw, met een hart vol krochten en speloken, zoals een La Bruyère, een Bossuet, een Racine, hijzelf het tekende?

„Wat is het mensenhart toch voos en vol drek!” verzucht hij in zijn *Pensées*. Nee, een optimist was Pascal allerminst. Onze moderne denkers wel? Het is opvallend, hoe weinig blijde boeken geschreven worden, onze humoristen zijn zelfs nog wrang.

Nu is één ding bijzonder merkwaardig. De leidende geesten hebben de mens steeds een spiegel voorgehouden, waarin zijn portret verre van gunstig verschijnt, en hij herkent er zich in. (Alleen wie het leven een kermistent waant, meent met het verwrongen beeld van een lachspiegel te doen te hebben). Als hij evenwel geconfronteerd wordt met zichzelf als met een edel wezen, komt hij zich evenmin vreemd

voor. Hij weet zich gericht op waarheid, schoonheid, goedheid, liefde, en ziet hij zijn medemens in nood, dan voelt hij dat die, met immers dezelfde gerichtheid, recht heeft op zijn hulp. Gelukkig worden is een diepe drang van hem, maar evenzeer gelukkig maken. En in zijn volste momenten jubelt hij het uit, ziet hij de wereld in feestelijk licht, vindt hij het leven waard om geleefd te worden. Een bloem, een kus, een vragende kinderblik — niet alle poëten zijn zwartkijkers.

Het christendom predikt een blijde boodschap. De boeien zijn geslaakt, de mens is vrij. Niettemin is het christendom lange tijd een sombere godsdienst geweest: angst voor de zonde was dodelijk voor de blijdschap. Onze tijdgenoot bedankt voor het christendom van de donkere kerken, de maffe biechtstoelen, de hellepreken. Terecht: 's mensen oog is geschapen voor hemel, helderheid en licht. Hij kent God graag een ruim hart toe en heeft daarnaast vertrouwen in de mens, want naar Pascals woord overtreft de mens de mens in oneindige mate. In de opvoeding is hij voorstander van een wijze vrijheid, die meer kans op welslagen biedt dan zachte dwang. De lichamelijke, eens verdoemd als schandelijke aanleiding tot zonde, ontdekte hij als een waarde in zichzelf en als het onontbeerlijk instrument tot zijn menselijke ontplooiing. Zo kwam hij er toe, het huwelijk te bezingen in andere toonaarden dan Sint Paulus het deed — onze romanschrijvers mogen er dan van maken wat hun belieft. Dat hij de rede naar het tweede plan verwijst, behoeft niet te verwonderen als men met Pascal haar zwakheid inziet. Evenmin, dat hij de neiging heeft haar te onderschatten ten gunste van het irrationele en niet zelden ten gunste van het benedenredelijke: leert de psychologie hem niet, dat ook de instincten deel uitmaken van de mens? Kennis beschouwt hij als minder belangrijk dan bijvoorbeeld karakter, leven en doen gaan hem boven denken en weten.

Met deze, veelgehoorde, opvattingen zou Pascal het, niettegenstaande zijn vaak verkeerd begrepen verheffing van *coeur* boven *raison*, niet eens zijn geweest. Zij horen immers thuis in het kader van een mens-beeld, dat onze tijdgenoot zich tegen de verdrukking

in poogt op te bouwen en dat volslagen verschilt van dat van de eerder pessimistisch denkende 17de eeuw. Pascal geloofde weliswaar in goedheid, genade, deugd, maar als in iets wonderbaarlijks. Hij zag boosheid en zonde dagelijks om zich heen: voor de vlijmscherp waarnemende mensenkenner was dat het menselijk voor de hand liggende. Het andere voerde hij rechtstreeks terug op God. „Ik heb de mens heilig, onschuldig, volmaakt geschapen”, laat hij in de Pensées God zeggen. „Maar hij heeft zoveel heerlijkheid niet kunnen verdragen zonder tot hoogmoed te vervallen.” Het edele in de mens is een overblijfsel van de staat die hij verloren heeft.

Is de Pascaliaanse visie op de mens sterk jansenistisch gekleurd, de moderne doet naturalistisch aan, men kan zich moeilijk aan die indruk onttrekken. Eerder waar lijkt een anti-thetisch denken — de mens is zo, maar evengoed zo —, waarvan wederom Pascal een bijzonder intelligent voorbeeld is. De mens is „de glorie en het uitvaagsel van het heeal”. Hij is „engel noch beest, en wie voor engel wil spelen, loopt gevaar het beest uit te hangen”. Hij is „rechter over alle dingen, en een onnozele aardworm”, „drager van de waar-

heid, poel van onzekerheid en dwaling”, „een monster, een chaos, een vat vol tegenstrijdigheden, een wonder”.

Het dunkt ons, dat Pascal ons denken omtrent de mens voor gevaarlijke eenzijdigheid kan behoeden. Wel verdient het aanbeveling, voortdurend voor de geest te houden, dat hij naar de sombere kant overdrijft. Daartegenover begeeft de hedendaagse christen, die ondanks klaarblijkelijke bewijzen van het tegendeel, hem door de kunst in al haar vormen geleerd, het leven tot een wandeling over rozen neigt te verklaren, zich in een overdrijving die zeker niet minder eenzijdig is. De gulden middenweg moge het stuitende hebben van een compromis, het schijnt dat de mens alleen dáár de waarheid vinden kan, als hij ze, gezien haar ingewikkeldheid en zijn zwak vermogen, ooit vinden zal.

Wie dit niet wil verstaan, treft het verwijt dat Huizinga in zijn profetisch boekje „In de Schaduwen van morgen” zijn tijdgenoten maakt. „Bij talloze mensen, ontwikkelden zogoed als onontwikkelden, blijft tegenover het leven de speelhouding van de knaap permanent” (p. 165).

Een veilige gids op de weg naar de volwassenheid is Pascal niet, maar hij is een luciede gids. Met hem vallen de schellen van de ogen.

Drs. J. A. C. Lenders

de mislukte poging tot oprichting van een seminarie te rolduc in 1817-1818

In Rolducs Jaarboek van 1953 hebben wij er reeds op gewezen hoe er, ingevolge de Franse wet van 1 september 1796, beslag op de abdij Rolduc en haar goederen werd gelegd en aan de religieuzen bons werden uitgekeerd. In maart-april 1797 werden diezelfde goederen, met die bons en die van andere kloosterlingen, teruggekocht. De bon van een priester-kloosterling had een waarde van 15.000 frank, die van een kloosterzuster was 10.000 frank waard en die van een werkbroeder 5.000.

Op 7 maart 1797 werden drie hoeven van Rolduc, gelegen te Kerkrade: Spekholz, Kloosteranstel en 's-Herenanstel, op naam

van de kanunniken Dens, Muller en Schirbach teruggekocht voor 242.500 frank. Al de overige goederen werden teruggekocht op naam van kanunnik Simon Pieter Ernst [1]: op 23 maart de kloostergebouwen voor 161.000 frank, de hoeve Crombach en de onder Kerkrade gelegen molen Baalsbruggen voor 167.000 frank; op 2 april de goederen te Merkstein, namelijk de vier hoeven Rutzerfeld, Altstreiffeld, Neustreiffeld en Neumbern, respectievelijk voor 71.300, 66.000, 96.000 en 100.000 frank, en de molen in 's-Hertogenrade voor 43.500 frank. In het geheel dus 947.300 frank, plus 7.484 frank registratiekosten, tesamen 954.784 frank.

Daarvoor hadden gediend de bons van:

41 kanunniken van Rolduc	615.000 frank
12 paters en 4 broeders kapucijnen van Wittem	200.000 frank
4 paters en 3 broeders karmelieten van Luik, plus een coupon van 640 frank	75.640 frank
4 paters kapucijnen van Eupen	60.000 frank
4 zusters penitenten uit Venlo	40.000 frank
	totaal 990.640 frank

Ernst zorgde er voor, dat al die personen, tenzij zij een pastorele bediening uitoefenden, een aan hun behoeften aangepast jaargeld ontvingen. Hij lichtte in 1801 zijn confraters uitvoerig omtrent zijn beheer in [2]. In 1802 verkocht Joannes Dens ten eigen bate de hoeve Kloosteranstel. Ernst schreef aan kardinaal Capara, pauselijk legaat te Parijs, en informeerde omtrent het gebruik dat de Rolduciens van de met de bons teruggekochte goederen mochten ma-

ken. Het antwoord luidde, dat zij het vruchtgebruik van die goederen mochten hebben, maar dat de goederen zelf aan de Kerk dienden te worden teruggeschonken; een pauselijke dispensatie zou nodig zijn om er anders over te beschikken of om ze onder elkaar te verdelen [3]. Ernst vroeg deze dispensatie aan en verkreeg ze op 22 februari 1803 [4]. De kanunniken van Rolduc waren verspreid over de bisdommen Luik en Aken, het waren de bis-

schoppen Joannes Evangelista Zaepfell en Marcus Antonius Berdolet die de brieven tot uitvoering van het indult verleenden, respectievelijk op 30 maart en 7 mei 1803. Op 25 maart had Ernst een regeling gesloten met Dens, die afstand deed van een gedeelte van de verkoopsom van Kloosteranstel en van alle rechten op de overige goederen van Rolduc afzag. Op 13 juli had te Kerkrade een vergadering van de Rolducse kanunniken plaats. De 32 aanwezigen kozen Ernst en 7 andere confraters [5] om een ontwerp van verdeling der abdijgoederen te maken. Op 13 september, tijdens een nieuwe bijeenkomst te Afdén, stelden 20 kanunniken [6] richtlijnen voor de verdeling op. Nadat 21 november kanunnik Jerusalem zijn aandeel aan Muller had verkocht, werd op 12 december een door Ernst, Geich en Turck opgesteld verdelingsplan aan de 28 overige berechtigden voorgelegd. Deze keurden het goed, mits er kleine detailwijzigingen in werden aangebracht. Volgens het plan zouden de abdijkerk, de kloostergebouwen, de brouwerij en enkele omliggende gronden onverdeeld blijven: daar zou een bisschoppelijk seminarie of een andere godsdienstige instelling gevestigd worden. De twee molens en enkele landerijen zouden dienen om een jaargeld te betalen aan de niet-Rolduciens die hun bon hadden afgestaan, alsmede om andere schulden af te doen. De bossen Beukenbusch en Beerenbusch zouden verkocht worden. Al het overige werd in 34 aandelen verdeeld, welke na onderling akkoord of door loting op 26 januari 1804 aan de volgende Rolducse kanunniken werden toegekend [7]: 1-7 abdijhoeve en verschillende landerijen in onverdeelde boedel aan Ernst, Corneli, Geich, Loop, Otto, Turck, Welter.

8-11 Spekholz en Hambemd aan Muller voor 2/4, Frosch 1/4, Todeman 1/4.
12-16 hoeve Crombach: Pauquot, Schiffe-laerts, Kemling, Corsten, Damseaux, ieder 1/5.
17-19 's-Herenanstel zonder de Hambemd: Schirbach, Creischer, Lauckhardt, ieder 1/3.
20-23 Rutzerfeld: Kleyman, Putters, Proumen en Kruyder, ieder 1/4.
24-27 Altstreiffeld: Mons, Zentis, Suhs, Fasbender, ieder 1/4.
28-30 Neustreiffeld: Houben, G. Ernst, Gymnich, ieder 1/3.
31-34 Neumbern: Philippen en Hensen, ieder 1/4; 2/4 toegekend aan de afgestorven religieuzen en als waarborgfonds behouden [8]. Ernst maakte van deze verdeling een private akte op [9], waardoor iedereen zich verplichtte, de eventuele publieke overdrachtsbescheiden te tekenen. Zo bleef Ernst dus in de ogen van de wet de eigenaar van de meeste abdijgoederen. Hij en zijn zes confraters hadden de delen 1-7 in onverdeelde boedel genomen met de bedoeling, deze goederen te voegen bij die voor de vrome stichting, waarvan hierboven sprake was. In augustus 1807 werden de delen 1-7 echter tussen de gezamenlijke eigenaars verdeeld. Ernst, Loop, Welter en Otte ontvingen ieder 1/4 van de aaneengesloten landerijen en weilanden; Turck, Geich en Corneli kregen aparte stukken in eigendom. Corneli liet zich zijn aandeel in de abdijhoeve uitbetalen, zodat de anderen nu ieder 1/6 deel van deze gebouwen bezaten [10].
Ondanks alle pogingen van S.P. Ernst kwam er van de vrome stichting niets terecht. Loop stierf op 1 augustus 1816 te Rolduc, na Kruyder tot zijn erfgenaam te hebben benoemd. In juli 1817 werd het volgende verzoekschrift opgesteld [11]:

„Aan Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg enz. enz. enz.

Sire,

Geven met de diepste onderdanigheid en verschuldigden eerbied te kennen, de Ondergetekende Simon Pieter Ernst, Roomsch Catholijk Priester en Pastor te Afdén, by 's Hertogenrade; thans in gevolge het Limiten-tractaat behoorende tot het Koninkrijk Pruyschen, oud drie en zeventig Jaren; Jan Joseph Kruijder, Roomsch Catholijk Priester en Kapellaan wonende insgelijks te Afdén, oud 54 Jaren; Tilman Laurent Welter, Roomsch Catholijk Priester en Pastoor te

Ubach-over-Worms, provincie Limburg, oud vijf en zestig Jaren, en Jan Tilman Laurent Turck, insgelijks Roomsch Catholijk Priester en Pastor te 's Hertogenrade, thans mede ten gevolge van opgenoemd Limiten-tractaat, op het Pruisisch grondgebied gelegen, oud vier en zeventig Jaren; en zijnde zij Supplianten alle Kanonikken regulier en gewezene Ledematen van de voormalige Abtdij van Kloosterrade by 's Hertogenrade in de Provincie Limburg, koningrijk der Nederlanden. Dat zij Supplianten alle door zich zelve, en den Tweden Ondergeteekende als Erfgenaam van wijlen de Heer Lambert Loop, in leven Roomsch Catholijk Priester en mede Lidmaat van voorschreve Abtdij bij de Suppressie van dezelve door het fransch Gouvernement, door aankoop zijn Eigenaren geworden van de hier na te meldene onroerende goederen en Landerijen, toebehoord hebbende aan meergenoemd gesticht; waar van de Kooppenningen op de bepaalde tijden in de openbare kas van gezegd Gouvernement zijn voldaan geworden.

Bewogen door een gegronde zucht, om, zoo veel mogelijk, bevorderlijk te zijn aan het openbare onderwijs in het algemeen, en bepaaldelijk aan de studien in de Godgeleerdheid, welke gedurende het voormalig gouvernement zoo zeer verwaarloosd zijn, dat er op dit oogenblik, als het waare, een volslagen gebrek aan bekwame Priesters bestaat, en er bijna geene mogelijkheid is, om in de behoeftens der alom vacerende Pastorijen in dezel landen te voorzien, zijn zij Supplianten te raden geworden om van hunne zijde alles bij te brengen, wat in hun vermoogen is, om dit gebrek, immers voor het vervolg, aan te vullen, door aan de Jeugd de gelegenheid te verschaffen, van zich tot den dienst des Autaars te bekwaamen.

De Supplianten, alle tot eenen hoogen ouderdom gevordert Zijnde, en verlangende in hun leven eene Zaak tot stand te zien gebracht, welke niet anders dan tot nut van het algemeen kan verstreken, en waar toe zich hunne vuurigste wenschen maar alleen bepalen, zijn alzoo voornemens om, van de opgenoemde wettiglijk door hen verkregene goederen, bij behoorlijk Akte van gifte onder den levende, de navolgende in vollen eigendom aan het Bisschoppelijk Seminarium van Luik af te staan, en zulks met de eenige restrictien, welke door ieder hunner na zal worden opgegeven; als De Eerste Suppliant Simon Pieter Ernst, 1e. Het Conventueel huis van de Abtdij Kloosterrade, bestaande in alle de Gebouwen, gelegen te beginnen van de Kerk, en dezee daar onder begrepen, en strekkende ten Noorden tot aan den Tooren, en van daar ten Oosten, met alle die, onmiddellijk ten Oosten tegen over der Tuin gelegen. 2e. De Brouwerij en de daar aan belendende Gebouwen, en de plaats tusschen die Gebouwen en die van het Klooster, tot aan den muur van het balcon daarin begrepen; tegen over den vijver, zoo nogthans, dat de pachter van de binnenplaats sich van de Brouwerij kunne bedienen om zijn eige bier te brouwen. 3e. Alle de Gronden, te beginnen van den voet van gezegde muur langs de beneedenste wandeldreef, en deze daar in begrepen tot aan de weide de Mastlinde genaamt, en strekkende zich voorts van daar den weg opwaarts tot aan de plaats daar zich wel eer een draaiboom bevond, loopende voorts alverder langs de Hegge tot aan den hoek van de nieuwe Schuur, de kleine Tuin aldaar gelegen, benevens den Boomgaard van jonge boomen en de plaats voor dezelve. Beslaande deze gronden, en wandelingen, tuinen, houtgewasschen en weiden eene hoegrootheid van 757 ares 234 centiares. 4e. Een Bosch, genaamt het Beukenbosch, groot 1285 ares 376 miliars. 5e. Een Bosch, genaamt Beerenbosch, groot 3066 ares 446 miliars. Dit alles in volle en onmiddelijke eigendom; en om onmiddellijk afte staan; en voorts nog voorbehoudens het vruchtgebruik zijn leven lang gedurende. 6e. Het zesde gedeelte in de Gebouwen van de voorplein van de opgenoemde Abtdij en het vierde gedeelte der Landerijen, Weiden, Hooilanden, Vijvers en Bosschen, te zamen groot omtrent 1677 ares 70 milliars, benevens een Bosch, groot 112 ares 908 milliars, op Pruisisch grondgebied gelegen; en eindelijk voorbehoudens gelijk vruchtgebruik. 7e. Eene Boekerij, bestaande in ongeveer 5000 boekdeelen, in verschillende formaten en wetenschappen. Voorts de Tweede Suppliant Jan Joseph Kruijder, de goederen, bij hem door erffenis verkregen van wijlen de Heer Lambert Loop bovengenoemd, bestaande in het zesde gedeelte der gebouwen van het voorplein van de Abtdij en het vierde gedeelte der Landerijen, Hooi- en Weilanden, Vijvers en Bosschen bovengenoemd, ter grootte van omtrent 1677

ares, 70 milliares; en zulks zonder eenige reserve. De 3de Suppliant Tilman Laurent Welter, dezelfs mede 6de gedeelte in de Gebouwen van het voorplein en het 4de gedeelte van opgenoemde Landerijen &c; groot 1677 ares 70 milliares; het vruchtgebruik daar van zijnen verderen Leeftijd, voorbehoudende, en onderbepaling, dat binnen drie maanden na zijne dood, daaruit zal betaald worden ene Somme van Een duizend guldens, aan den Heere Jan Carl de Meester te St Truiden, of deszelfs wettige Erfgenamen. En eindelijk de 4de Suppliant Jan Tilman Laurent Turck, insgelijks deszelfs zesde gedeelte in de Gebouwen van het voorplein meergenoemd, benevens 1698 ares 211 milliares aan gronden; onder reserve insgelijks van het vruchtgebruik zijn leven lang geduurende, benevens eene kleine Lijfrente tenbehoefte van een zijner Nichten, en mits, daar uit betaald worde binnen drie Maanden na zijn overlijden aan de Heer de Thiers de Sceuve te Canne, of deszelfs wettige Erfgenamen, eene Somme van Een duizend gulden. Zijnde alle opgenoemde Gebouwen in stand gebleven en bijzonder geschikt, om tot een Publiek gesticht van opgenoemden aard, te worden ingerigt.

En zullen deze gifte en overdragt echter alleen geschieden, onder dezen bepaalden mits en voorwaarde, dat daar in van stonden af een Secundair of Succursaal Seminarium van voorschreve Bisdome worde gesticht en opgerigt. Als zynde de inkomsten van de genoemde goederen, van zoodanige aangelegenheid, dat daar uit, in het vervolg, de besoldiging der Hoogleraars en verdere kosten, grootendeels zullen kunnen worden gevonden, en welke inkomsten waarschijnlijk nog merkelyk zullen vermeerderen bij het afsterven van nog twee andere mede Ledematen van opgenoemde Abtdij, welke voornemens zijn, bij acte van uiterste wil, ook de bij hen verkregene vaste goederen, ten voorschreven einde, aan het meergenoemd Seminarium te legateren.

Dat zij Supplianten van nu af dezen afstand volgaarne zouden willen tot stand brengen, en zich daar toe dan ook door deze op het plechtigst verbinden, dan dat de aanneeming daar van, van wegens het opgenoemde Seminarium niet kunnende geschieden, zonder dat dit gesticht alvorens daar toe de gunstige autorisatie van Uwe Majesteit hebbe verkregen, even als de oprichting van het verlangde Secundair of Succursaal Seminarium alleen van de toestemming van Hoogstdezelve afhangt. Zoo hebben zij Supplianten het raadzaam geoordeeld, ter voorkoming van alle nuttelooze kosten, bij eene onverhoopte ontstentenis van Uwer Majesteits goedkeuring en toestemming, eerbiedig Hoogstdeszelfs Throon te moeten naderen, om door hun zelve, zich van van Uwer Mejesteits welgevallen daaromtrent te verzekeren.

Daar alle de pogingen van Uwe Majesteit zich tot het welzijn van Hoogstdeszelfs onderdanen uitstrekken; daar elken dag van Uwer Majesteits Luisterrijke Regering door nieuwe blijken van zorgvuldigheid en goedgunstigheid voor Neerlands Ingezeten en gekenmerkt wordt, durven zij Supplianten hoopen, dat hun verzoek, hetwelk op geen hoegenaamt eigenbelang steunt, maar alleen het belang van Kerk en Staat, ten oogmerk heeft, geen de minste moeilijkheid zal ondervinden. Weshalven zij Supplianten allernedrigst zijn Verzoekende: dat het Uwer Majesteits goede geliefte moge zijn, het Bisschoppelyk Seminarium van Luik te autoriseren en te magtigen, om van hen Supplianten, onder de bovengenoemde Speciale voorwaarden, in vollen eigendom te ontvangen en over te nemen, de, door ieder hunner, hier voor opgegevene vaste goederen en gebouwen, benevens de Bibliotheek, door den Eerstondergetekende speciaal na deszelfs overlijden aan dat gesticht versprooken; daarvan doende uitreiken Hoogstdeszelfs Besluit in optima forma. En voorts, dat, nademaal de voornoemde te doene overdraagt en making van een niet gering belang is, in de kosten van Registratie van de daar toe door hun Supplianten te passerene Akte, eene vrij aanmerkelijke Somme zouden bedragen, welke door het te acceptere gesticht moeten de gedragen worden, natuurlijk de waarde van het te verkrijgene goed verminderen zoude; zoo durven zij Supplianten Uwe Majesteit mede onderdanigst verzoeken, om, bij eerstgenoemde gunst, ook nog de Weldaad te voegen, van, aan het voornoemde Seminarium het Proportioneel regt van Registratie te Remitteren, en, te verklaren dat het zelve zal kunnen volstaan met de betaling van een bepaald regt.

't Welk doende &c. S. P. Ernst, J. J. Kruijder, J. T. L. Turck, T. L. Welter."

Dit verzoekschrift werd op 1 augustus 1817 door de vicaris capitularis van Luik, Joannes Arnoldus Barrett [12], geapostilleerd en daarna aan Koning Willem I gezonden. Uit Brussel werd het op 19 augustus door de Secretaris van State om advies doorgestuurd naar de Directeur Generaal voor de zaken van de Rooms-Katholieke Eeredienst, Melchior Josephus Goubau [13]. Deze richtte zich op zijn beurt tot de administratieve commissie van het seminarie van Luik, welke commissie op 24 september verklaarde, dat een tweede seminarie te Rolduc zeer nuttig zou zijn, bijzonder voor de Duits-sprekende studenten van het bisdom. Intussen was de gezondheidstoestand van S.P. Ernst slecht geworden en had hij op 20 september zijn testament ondertekend, waarin hij de in het verzoekschrift gespecificeerde goederen aan het seminarie van Luik vermaakte, terwijl hij zich wat de onroerende goederen betreft expliciet aan de in het verzoekschrift gestelde voorwaarden hield [14]. Hij stierf op 11 december 1817, voordat een koninklijke beslissing gevallen was. Dit lange uitblijven scheen er wel op te

wijzen, dat zij niet gunstig zou zijn. Nochtans stuurden Barrett en de administratieve commissie van het Luikse seminarie op 9 februari 1818 een gezamenlijk schrijven aan Willem I, waarin zij de dood van Ernst en de inhoud van zijn testament mededeelden en om een gunstige beschikking op het verzoekschrift van 1 augustus 1817 vroegen [15]. Die brief werd op bevel van de koning op 13 februari 1818 doorgezonden aan het „departement van de Rooms-Katholieke Eeredienst en aan dat van Onderwijs Kunsten en Wetenschappen, om gezamenlijk te dienen van consideratien en advies”. Dit laatste departement stond onder de leiding van Ocker Repelaer van Driel [16], maar werd met ingang van 1 april 1818 [17] verenigd met het departement van Koophandel en Koloniën onder een nieuwe minister, Antonius Falck [18]. Zulke reorganisatie bracht een nieuwe vertraging in de zaak van Rolduc. Jan Joseph Kruyder, vroegere confrater en kapelaan van Ernst, thans zijn opvolger als pastoor te Afden en zijn executeur-testamentair, diende op 28 mei 1818 een nieuw rekest bij Willem I in, waarin wij onder meer lezen [19]:

„ . . . Dat dit verzoek [20] tot nog toe buiten alle dispositie is gebleven, immers voor zoo verre hem Suppliant bekend is, en inmiddels op den 11 December des vorige Jaars een der Rekwestranten den Eerw. Heer S. P. Ernst deze wereld overleden zijnde laatstgenoemde, hij desselfs uiterste wil wel uitdrukkelijk heeft geconfirméerd voor zoo veel hem aangaat de geprojecteerde donatie ten behoeven van het Bisschoppelijk Seminarie van Luik, met bijvoeging nogtans dat indien het Gouvernement der Nederlanden deze en de door de overige onderteekenaars van het Rekwest gedane beschikking niet zoude approbeerén, en aldus de aanneeming van de voornoemde donatie autoriseren, hij Suppliant als Exécuteur Testamentair dezelve goederen alsdan zoude aanwenden tot andere Godvrugtige werken, zoo als blijkt uit voorschreve Testament hier aan geannexéerd. Dat hij Suppliant bij den voornoemde uitersten Wil met de uitreiking van nog verscheide andere legaten ten behoeven van arme gestichten op Pruissich territoir gelegen, zijnde belast geworden, van de Koninklijke Pruisische regering reeds de benodigde autorisatie is verleend tot aanneming van dezelve, zoo als uit het bijgaande stuk en gevoegd translaat kan blijken, en hij Suppliant alzoo verpligt zal zijn de nalatenschap tot liquiditeit te brengen, ten einde deze legaten te kunnen uitkeren en de verdere lasten van de nalatenschap voldoen. Dat in deze staat van zaken hem Suppliant niets anders overschiet, dan zich op nieuw te wenden tot Uwe Majesteit met verzoek, dat toch spoedig op het bevorens ingediend rekwest moge gedisponeerd, en hij Suppliant alzoo in staat gesteld worden om de nog aanzienlijke vaste goederen benevens de schoone boekerij door den overledenen nagelaten aan het voornoemd Seminarium, in vollen eigendom overtegeven ofwel, ingeval Uwe Majesteit de aanneming van voorschreve donatie zoude vermeenen niet te kunnen autoriseeren, daar over op zoodanige andere wijze te kunnen beschikken, als hij, volgens de Expresse dispositie testamentair van den overledenen zich verpligt zal vinden en behoren te doen.

Weshalven hij Suppliant ten voorschreve ende alle nederigst verzoek is doende, en de Eer heeft zich inmiddels met de meeste onderdanigheid te noemen Sire

Afden op 28 May 1818

Uwer Majesteits allernederigsten Dienaar
Jan Joseph Kruyder Pastoor"

Na ontvangst van dit stuk liet de koning op 7 juni aan de twee bovengenoemde departementen weten, dat zij een ontwerp koninklijk besluit moesten opstellen, waarvan hij zelf de grote lijnen aangaf. Een dergelijk ontwerp

werd hem op 9 juli voorgelegd, met een verslag, getekend door Falck en door Goubau [21], en op 13 juli werd het koninklijk besluit gepubliceerd, volkomen eensluidend met het opgestelde ontwerp [22]:

„Wij Willem, . . .

Op het rapport van den Directeur Generaal voor de zaken van den R.C. Eeredienst en van onzen Minister voor het onderwijs, de nationale nijverheid en de kolonien, in dato 9 Juli 1818;

Gezien het verzoek van Simon Pierre Ernst, Jean Joseph Kruijder, Tilman Laurent Welter, en Jean Tilman Laurent Turck gewezen Kanunniken en gesupprimeerde Geestelijken van de voormalige Abtdij van 's Hertogenrade (Rolduc), strekkende, dat het Seminarium te Luik gemagtigd worde tot het aanvaarden der donatie van onderscheidene bij deze rekeste breder omschrevene goederen hun in eigendom toebehoorende welke Zijl. aan dit gesticht verlangen te doen, onder voorwaarde dat de opbrengst van dien worde gebruikt tot de dotatie van een Bij-Seminarium, hetwelke Zijl. voornemens zijn in de voors. gewezen abtdij te vestigen;

Gezien het eigenhandig testament in dato 20 September 1817 van voormelden Simon Pierre Ernst, sedert de indiening van dit verzoek op den 11e December l.l. overleden, bij welk testament hij, in zijne eerste voornemens volhardende, aan dat zelfde Seminarium, onder dezelfde voorwaarden zijne goederen heeft gelegateerd;

Gelet op het advies, en de verzoeken van den Vicaris Generaal van het Bisdom, en der administrateurs van het Seminarium van Luik, in dato 1 Augustus en 24 September 1817, en 9 Februari 1818, strekkende allen tot het bekomen van autorisatie van deze giften te aanvaarden;

Overwegende dat deze donatie en dit legaat geenszins strekken om het Bisschoppelijk Seminarium te begunstigen maar eeniglijk om te 's Hertogenrade (Rolduc) een bij-Seminarium op te rigten; dat het bestaan van zoodanige lagere Godgeleerde Scholen strijdig is met de grondregels van een goed Bestuur, vermits het hoogelijk ongeraden en gevaarlijk is om Jonge lieden te bestemmen, te vormen of voor te bereiden, tot den geestelijken Stand, voor dat zij in staat zijn om te beoordelen of zij wel tot dien stand de vereischte roeping hebben;

Overwegende voorts, dat het oprigten van zoodanige lagere Seminaria des te minder raadzaam is, dat zulke scholen over het algemeen in deze Landen nimmer hebben bestaan;

Hebben goedgevonden en verstaan in de voormelden verzoeken te difficulteren zoo als wij doen zij dezen, waarvan afschriften zullen worden gezonden aan de Departementen van den R.C. Eeredienst, en van Onderwijs, enz. alsmede aan de Supplianten tot informatie en narigt respectvelijk.
's Graven-Hage 13 Juli 1818.

Willem"

De Gouverneur van de Provincie Luik stelde de kerkelijke overheid aldaar in kennis van het koninklijk besluit van 13 juli 1818. Op 10 september zonden Barrett en de administratieve commissie van het seminarie een nieuwe brief aan Willem I [23], waarin zij hem vroegen ten-

minste de bibliotheek van S.P. Ernst in ontvangst te mogen nemen, daar immers dat bepaalde legaat niet gebonden was aan de voorwaarde van een te Rolduc op te richten seminarie. Verder wezen zij er op, dat de jongelui, die in dit seminarie opgeleid zouden worden,

vrij over hun roeping zouden kunnen beslissen, en vroegen zij met aandrang het te mogen openen, omdat anders de daarvoor bestemde goederen naar het seminarie van Keulen zouden kunnen gaan. Falck en Goubau namen slechts de kwestie van de bibliotheek in overweging en gaven daaromtrent op 23-24 november een gunstig advies [24]. Op 26 november ondertekende Willem I het koninklijk besluit, dat aan het seminarie van Luik toestond, de bibliotheek van Ernst aan te nemen. Maar aangezien op 22 juni 1816 een akkoord tussen Pruisen en de Nederlanden Afdelen als Pruisisch grondgebied erkend had, verzette de Pruisische regering zich tegen de overbrenging van de bibliotheek van Ernst buiten de rijksgrenzen.

De formule van eenvoudige schenking, afgezien van alle voorwaarden, die — in theorie tenminste — de kwestie van de bibliotheek had doen zegevieren, bracht Kruyder, als erfgenaam van Loop en als executeur-testamenteair van Ernst, en Turck, in eigen naam, er toe om op 25 mei 1819, en Welter op 9 juni daaraanvolgend, de in het verzoekschrift van 1 augustus 1817 vermelde goederen ook eenvoudig aan het Luikse seminarie te schenken [25]. Afschriften van die schenkingsakten werden op 19 juni 1819 aan Goubau ter beschikking gesteld, opdat hij de goedkeuring van Willem I zou trachten te verkrijgen. Zonder echter de koning te raadplegen antwoordde Goubau op 9 september met een voorstel om de goederen te verkopen en de prijs in staatsrenten ten gunste van het Luikse seminarie te beleggen. Dit werd natuurlijk door de schenkers afgewezen. Dank zij de bemiddeling van de Luikse advocaat J. F. Geradon, die lid van de Tweede Kamer van de Staten Generaal te 's-Gravenhage werd [26], keurde op 31 maart 1820 een koninklijk besluit de schenking goed, op voorwaarde dat nader te bepalen rechten betaald zouden worden. Een koninklijk besluit van 1 maart 1821 stelde die rechten vast op 4% van het inkomen van de geschonken goederen.

Een brief van kardinaal Hercules Consalvi, staatssecretaris van Pius VII [27], op 26 januari 1820 aan het Luikse kathedraal kapittel gericht, beval de op Pruisisch gebied gelegen

parochies van het bisdom Luik onmiddellijk aan het gezag van Martinus Wilhelmus Fonck, vicaris-generaal te Aken [28], als administrator apostolicus over te geven. Fonck sloot zich aan bij het standpunt van de Pruisische regering inzake de bibliotheek van zijn vroegere vriend Ernst [29]. Te Berlijn verklaarde men zich in april 1821 bereid, de bibliotheek te laten verhuizen, maar nu opperde het rijksbestuur van Aken moeilijkheden. Begin november legde de koning van Pruisen, Frederik Willem III, een formeel bevel aan dit bestuur op en de overbrenging geschiedde in september 1822.

Reeds in maart 1822 besprak de administratieve commissie van het Luikse seminarie met Kruyder de verkoop van de Beukenbusch, waarschijnlijk om de rechten van 4% te kunnen betalen. De verkoop had echter pas plaats in 1825. De Rolducse kanunnik Geich, pastoor te Kerkrade, schonk al zijn bezit aan het Luikse seminarie op 24 december 1823, en zijn confrater Otte deed hetzelfde op 5 september 1824 wat betreft zijn aandeel in de abdijgoederen [30].

Zo waren nu de vroegere aandelen 1-7 volledig in handen van het seminarie van Luik. Todeman liet het seminarie al zijn onroerend bezit na bij testamentaire beschikking van 2 juni 1826. Daaronder bevond zich 1/4 deel van de hoeve van Spekholz en van de Hambemd [31]. Deze laatste goederen werden echter op 29 september 1834, met de Beerenbusch en de abdijs hoeve en omliggende landerijen, door het seminarie van Luik verkocht. Kruyder schonk de Raubusch, zijn 1/4 in aandelen 20-23, bij testament aan Rolduc. Hij stierf op 24 april 1846.

Prof. dr. C. de Clercq

noten

1
Cfr. over hem onze studie Ernst (Simon-Pierre), in: *Biographie nationale... de Belgique*, XXXI, Brussel, 1961, kol. 298-328.

2
Cfr. Archief van het klein-seminarie Rolduc, Abdij Kloosterrade, portef. 28, en onze studie: *Une réunion de Rolduciens à Eupen en 1801*, in *Bulletin de la Société Eupenoise d'Histoire*, V, 1955, 7-14.

- 3
Zelfde archief en fonds, portef. 30a. De tekst van het antwoord werd door ons uitgegeven in ons artikel: Brieven van en aan Norbertijn Candidus Caenen, van Rekem (1797-1803), in Limburg, XXXIX, 1960, 227-228.
- 4
Zelfde archief en fonds, portef. 29. De tekst van het indult werd gedeeltelijk uitgegeven door J. Kleijntjens, De abdij Kloosterrade van 1797 tot 1831, in Bulletin de la Société scientifique et littéraire du Limbourg, 45, 1931, 167.
- 5
Die 32 waren: Pauquot, S. P. Ernst, Corneli, Welter, Philippen, Kruyder, Muller, Loop, Turck, Schiffelaerts, Kleyman, Putters, Geich, Schirbach, Fasbender, Gymnich, Suhs, Frosch, Hensen, Houben, Mons, Otte, Jerusalem, Zentis, Corsten, G. Ernst, Proumen, Todeman, Lauckhardt, Kemling, Creischer, Damseaux.
- 6
Van de 32 ontbraken: Schirbach, Fasbender, Suhs, Frosch, Hensen, Houben, Otte, Jerusalem, Corsten, Todeman, Lauckhardt, Creischer.
- 7
Wij geven alleen het meest typische element van ieder aandeel aan, want sommige bij een bepaalde hoeve behorende gronden werden bij een ander aandeel gevoegd om tot een zekere evenwaardigheid der aandelen te komen. Wij vermelden als zodanig alleen de Hambemd, omdat wij daar later nog over moeten spreken.
- 8
Deze 2/4 werden later door S. P. Ernst aan Arnold de la Haye verkocht. Cfr. noot 14.
- 9
De orginele akte, met alle handtekeningen, bevindt zich in vermeld archief en fonds, portef. 29.
- 10
Vermeld archief en fonds, portef. 29a.
- 11
Het origineel bevindt zich in het Algemeen Rijksarchief van 's-Gravenhage, Secretarie van State, 1817, no. 1497.
- 12
Geboren te Borgloon in 1770, vicaris capitularis in 1814, bisschop van Namen in 1833, aldaar gestorven in 1835.
- 13
Geboren te Mechelen in 1757; bekleedde die functie van 1815 tot 1826; stierf te 's-Gravenhage in 1838.
- 14
„Je laisse au séminaire de Liège pour l'établissement d'un séminaire secondaire à l'abbaye de Rolduc tout ce qui m'appartient dans les biens de la susdite abbaye, comme il a été spécifié dans la Requête présentée à sa Majesté le Roi de la Belgique afin d'avoir son autorisation à transférer les dits biens sur le susdit Séminaire pour l'établissement d'un Séminaire secondaire. Je lui laisse aussi pour l'effet susdit, trois mille trois cents couronnes de France que le sieur Arnould De la Haye de Neumerberen me doit en prix de la vente de la moitié de cette ferme que je lui ai faite. Je lui laisse encore pour la même fin d'un établissement de Séminaire secondaire, un capital de douze cents Rixdalers à la charge de la veuve Vandenberg de Kerkraede, dont l'acte se trouve dans mes papiers. Je laisse enfin au Séminaire de Liège ma bibliothèque... Si le Gouvernement n'acceptait point les legs faits ci-dessus, Monsieur Kruyder mon vicaire que je prie d'être mon exécuteur testamentaire, les emploiera à quelqu' autre oeuvre pieuse, soit en faveur de quelqu' hospital, soit en faveur des pauvres ou autrement comme il trouvera à propos”.
- 15
Origineel in het Algemeen Rijksarchief van 's-Gravenhage, loco cit.
- 16
Sedert 16 september 1815. Geboren te Dordrecht in 1759, werd hij in 1818 Minister van Staat, hij stierf te 's-Gravenhage in 1832.
- 17
Het koninklijk besluit is van 19 maart 1818.
- 18
Tot dan Staatssecretaris. Hij was geboren te Utrecht in 1777 en stierf te Brussel in 1843.
- 19
Origineel in het Algemeen Rijksarchief van 's-Gravenhage, loco cit.
- 20
Van augustus 1817.
- 21
Origineel in het Algemeen Rijksarchief van 's-Gravenhage, loco cit.
- 22
Minuut van het koninklijk besluit, *ibid.*, loco cit.
- 23
Origineel in het Algemeen Rijksarchief van 's-Gravenhage, Secretarie van State, 1818, no. 2515.
- 24
Ibid., loco cit.
- 25
De schenkingsakten bevinden zich in het Archief te Rolduc, vermeld fonds, portef. 29.
- 26
Voor de sessie 1819-1820, als vertegenwoordiger van de provincie Luik. Hij wordt nog niet vermeld als dusdanig in de Staatsalmanak van 1819 en komt niet meer voor in die van 1822. — Vier brieven van hem aan Kruyder bevinden zich in vermeld archief en fonds, portef. 30.
- 27
Geboren te Rome in 1757, kardinaal en Staatssecretaris in 1800, vervulde dit laatste ambt tot in 1806 en verder van 1814 tot 1823, stierf te Rome in 1824.
- 28
Geboren te Goch in 1752, gestorven te Keulen in 1830.
- 29
Een brief van Fonck aan Kruyder d.d. 21 februari 1821

bevindt zich in het Archief van het bisdom Aken, parochie Afdon; een andere d.d. 31 maart 1821 in het Archief van Rolduc, vermeld fonds, portef. 30.

30

De schenkingsakten bevinden zich in het Archief van Rolduc, vermeld fonds, portef. 29.

31

Ibid., portef. 29

Portret van Simon Pieter Ernst, zich bevindend in de Universiteitsbibliotheek te Leuven. Ernst draagt een witte band, kenteken van de reguliere kanunniken, maar de mantel doet denken aan de toga van een hoogleraar en het wapen is niet het persoonlijke wapen van Simon Pieter: het is eerder het wapen van de familie, waarvan een afstamming in de XIXde eeuw hoogleraar te Leuven was.

Een ander portret van Simon Pieter Ernst is in het bezit van de heer Ziane te Luik. Het toont enige gelijkenis met het vorige, maar Ernst draagt nu een bef. Op 28 april 1789 schreef Ernst aan Frans Töpsl, abt van Polling, dat hij niet wenste dat men zijn portret zou maken. Hij was toen 44 jaar. De twee portretten tonen hem op veel jeugdiger leeftijd, en men mag zich afvragen of het geen reconstructies zijn, gemaakt na de dood van Simon Pieter.

de annales rodenses en de krypta te rolduc

Het mag wel als algemeen bekend worden aangenomen, dat met de dissertatie van Dr. Diepen over de kerk van Rolduc [1] in 1931 de wetenschap omtrent de bouwgeschiedenis der vermaarde abdijkerk helemaal op losse schroeven is komen te staan. Beschouwden men deze tevoren als betrekkelijk gefundeerd door de verschillende bouwdata, welke in de ons allen eveneens bekende Annales Rodenses [2] erover waren opgetekend, Diepen is deze echter in twijfel gaan trekken zonder evenwel er andere vaste normen voor in de plaats te kunnen geven.

Bij mijn studie van het gebouw voor de „Geïllustreerde Beschrijving” [3] tezamen met Architect Th. Haakma Wagenaar, die het hiervoor nauwkeurig opmat, en met veel hulp van Professor P. Everts, die vele oud-Rolduciens nog wel zullen kennen en die ik hierbij hartelijk dank zeg, ben ik echter tot de conclusie kunnen komen, dat de Annales Rodenses — in ieder geval wat betreft de bouwdata — wél volkomen betrouwbaar zijn.

Zeer in het kort kan ik nu zeggen, dat de kerk dus hoofdzakelijk toch in de eerste helft der 12-de eeuw werd gebouwd en niet in de tweede helft, hetgeen Diepen ons wilde doen geloven, maar wat overigens nooit algemeen werd geaccepteerd. In de inmiddels verschenen Geïllustreerde Beschrijving heb ik mijn bevindingen uiteengezet, maar uit de aard der zaak moest dit zeer summier zijn. Hier wil ik op een en ander wat nader ingaan, vooral wat betreft de krypta [4].

Met grote toewijding heeft Diepen veel materiaal samengebracht voor zijn studie. Bij zijn

vergelijkingen heeft hij echter te weinig rekening gehouden met de stijl zelf van iedere bouwvorm (b.v. alleen reeds uit de aanwezigheid van leeuwenfiguren op twee plaatsen concludeerde hij tot hun onderlinge samenhang). Vooral met behulp van de sedert de verschillende decennia sterk geëvolueerde algemene kennis van het romaans en de hiermede in verband staande nauwkeuriger en wel vroegere datering van gebouwen met verwante stijlkenmerken was het mogelijk — naar ik meen — de argumenten van Diepen afdoend te weerleggen.

Ten eerste spreekt het gebouw zelf ten aanzien van de Annales betrekkelijk duidelijke taal. Deze vermelden in het kort de bouw van een voorlopige houten kapel door de stichter Ailbertus in 1104, die in 1106-07 vervangen werd door een stenen en overkluisd priesterkoor als begin van een nog verder te bouwen gehele kloosterkerk. Na het ten tonele verschijnen van een zekere Embrico werd dit koor weer afgebroken, met de bedoeling in afzienbare tijd een grotere kerk te bouwen. Op dezelfde plaats werd nu een krypta gebouwd en werden de fundamenten gelegd van de nieuwe kloosterkerk, waarbij sprake is van „scemate longobardino”. De wijding had plaats in 1108. Op de bouwdata 1130, 1138 en 1143 voor priesterkoor, transept en schip zal ik in dit artikel niet nader ingaan [5].

De taak was dus, te zoeken naar relictten van de houten kapel van 1104 en van het priesterkoor uit 1106-07, voorts naar bouwnaden tussen krypta en koor onderling. Van de houten kapel zijn uiteraard geen sporen gevonden;

hoogstens zou men nog een onderzoek kunnen instellen naar resten van haar fundering onder de vloer der krypta, maar het bestaan hiervan is onwaarschijnlijk, daar deze bij het nodige uitdiepen voor de krocht zelf wel zullen zijn verdwenen. Niettemin zouden uitgravingen onder de krocht zich misschien nog kunnen lonen.

Van het priesterkoor uit 1106 zijn wél sporen te bekennen. De as van de fundering der krypta wijkt nl. enige graden naar het noorden af tegenover die van het opgaand muurwerk der krocht (aan de buitenwand bedraagt deze afwijking ongeveer 40 cm.) [6]. Everts meent hier Diepen te moeten volgen en verklaart een en ander uit een ombouw der krypta na 1157 (het sluitingsjaar der Annales), waartoe Diepen concludeerde op stijloverwegingen, die ik straks ook nog zal trachten te weerleggen. Ik zou echter niet weten, waarom niet het meest voor de hand liggende aan te nemen en hier een relict te zien van het priesterkoor uit 1106, dat Embrico afbrak, waarna hij tezamen met Ailbertus de huidige krocht bouwde — zoals uitdrukkelijk vermeld — op precies dezelfde plaats, hetgeen hier dus zeer woordelijk te nemen is. De oorspronkelijk te bouwen kleinere kerk moet dus in haar geheel iets meer naar het noorden gericht ontworpen zijn geweest [7]. Bij de verdere opmeting der kerk kwam nl. voor de dag, dat de Z.-wand van het westelijk deel der krypta ook deze, meer naar het noorden verdraaide richting bleek te hebben, eveneens de N.-wand van het transept. Daarentegen week de Z.-wand van het transept juist in omgekeerde richting af van de huidige kerkas (zie tekening pagina 120).

Een en ander is als volgt te verklaren: Bij de uitbreiding van de krypta naar het Westen, waarschijnlijk rondom 1224 [8], heeft men gebruik gemaakt van (of werd men gehinderd door) een reeds liggende fundamentmuur van het kerkje van 1106. Dit kan niet anders geweest zijn dan het fundament van de Z.-schipmuur, terwijl de funderingen onder de N.- en Z.-concha der krypta zouden dienen voor een transeptje. Het oorspronkelijk kerkje zou uitdrukkelijk kleiner geworden zijn dan de huidige. Het zou dus een plan in klaverblad-vorm hebben moeten worden, waarschijnlijk wel met ten westen

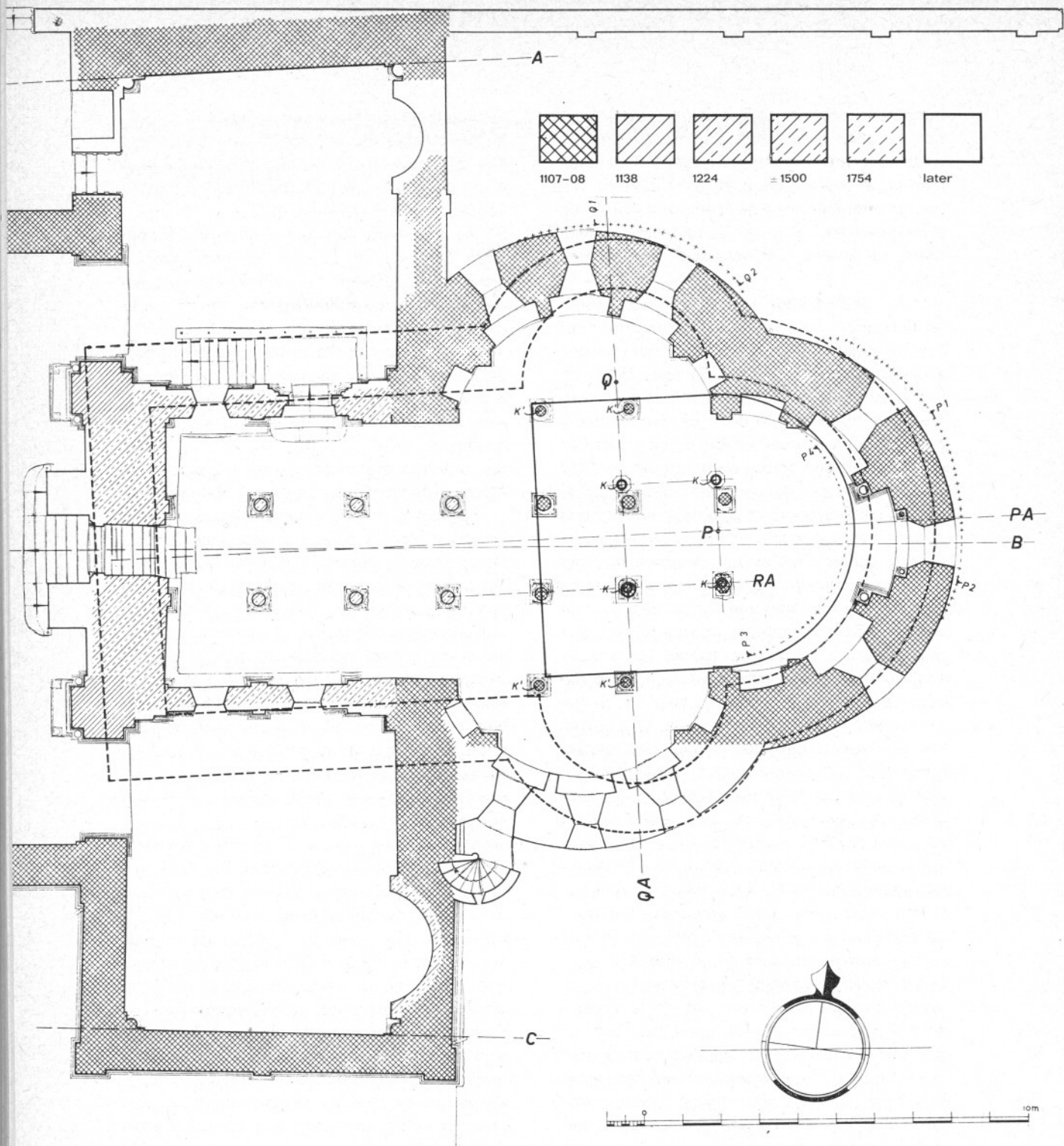
een eenbeukig schip, waarvan alleen het koor-tje ter plaatse der huidige O.-concha gereed kan zijn geweest. Zulk een drieconcha-plan is in de buurt van Doornik, waar Ailbertus vandaan kwam, gebruikelijk [9].

Bij de bouw van het latere grotere transept heeft men aan de N.-kant blijkbaar gebruik gemaakt van (of werd men gehinderd door) een reeds aanwezige fundering van een of ander kloostergebouw, dat natuurlijk ook dezelfde richting had als van het oorspronkelijke kerkje, en vanwege de symmetrie heeft men de Z.-wand van het transept een omgekeerde afwijking ten opzichte van de nieuwe kerkas gegeven.

Een analoge constellatie is aanwezig rond de Akense Munsterkerk. De as van de aldaar bij de opgraving van 1910 ontdekte vroeg-Karolingische confessio van het voormalige hoofdaltaar week op dezelfde wijze af van die van het nauwkeurig geörienteerde latere octogoon van Karel de Grote. Met eerstgenoemde as samenhangend is ook de in oorsprong eveneens vroeg-Karolingische doopkapel ten W. van de domkerk. Die van de zuidelijke vroeg-Karolingische Annexbouw stond loodrecht hierop, terwijl de as van de waarschijnlijk eerst na het octogoon gebouwde noordelijke Annexbouw ook weer tot herstel der symmetrie t.o.v. de as van het octogoon omgekeerd afweek [10].

Men moet bedenken, dat, bij een veronderstelde volledige heropbouw der abdijkerk van Rolduc na 1157 met eventuele heroriëntatie, men voor bovenbesproken tegenstrijdige afwijkingen t.o.v. de as geen bevredigende verklaring zou kunnen vinden, waarvoor nu zelfs een parallel-geval in Aken aanwezig is.

Logisch genomen is de aanwezigheid van het drieconcha-koor, waarvan de N.- en Z.-concha al als transeptje zijn op te vatten, naast het huidige grote transept al iets eigenaardigs en alleen te begrijpen als men aanneemt het ontstaan op de bovengenoemde manier. Ailbertus wilde een klein kerkje met eenbeukig schip, een transeptje bestaande uit twee concha's en een concha als koor bouwen, terwijl Embrico aan een grotere kerk dacht met drie beuken en een volledig transept, maar dan toch het oorspronkelijke drieconcha-plan uitsluitend

Schetsmatige reconstructie der voor 1107 begonnen krypta, afgeleid uit de huidige toestand.

Verklaring: +++ = Opgegraven fundamenten van voor 1107, naar gegevens van Dr. P. S. Everts, met reconstructie waar zij ontbraken (-----)

PA = Gereconstrueerde as der eerste krypta; de omtrek dezer krypta is aangegeven door een zware stippellijn.

K = Plaats der zuilen van deze eerste krypta.

B = Tegenwoordige as van de krypta.

als koor heeft willen handhaven; vandaar de discrepantie, waarbij de doorgevoerde aswijziging leidde tot de besproken afwijkingen. Met dat al zijn de as-afwijkingen in en om de krypta dus wel zeker te zien als een relict van de planwijziging, zoals zij in de *Annales Rodenses* in 1108 wordt beschreven.

Daar het huidige koor met zijn drie concha's door Cuypers helemaal nieuw werd opgebouwd, zijn hier wel niet veel bouwrelicten te verwachten. Wel is er een aanwijzing voor de niet gelijktijdige bouw van koor en transept. Het plintprofiel nl., dat langs de Z.-zijde van het schip en het transept doorloopt, strookt niet met dat boven de krypta. Integendeel, wanneer het zou doorlopen, zou het de kryptavensters doorsnijden. Als koor en transept in een campagne zouden zijn gebouwd, zou men het plintprofiel om het transept zo hoog gelegd hebben, dat het boven de krocht had kunnen doorlopen. Het huidige plintprofiel boven de krocht is van latere datum [11].

Niettemin blijft als getuigenis van de bouwgeschiedenis in campagnes, zoals beschreven in de *Annales Rodenses* met betrekking tot de krypta, het spoor van het voorafgaand koortje iets heel speciaals voor Rolduc, dat moeilijk anders geïnterpreteerd kan worden.

Maar ook wat de stijl aangaat van de huidige krypta, vergist zich Diepen, als hij aanneemt, dat deze representatief zou zijn voor de tweede helft der 12-de eeuw. Het is begrijpelijk, dat het westelijk deel der krocht hier buiten valt. Zoals reeds gemeld werd dit eerst gebouwd in 1224 [11]. Ook zijn stijl baart geen moeite: het is kennelijk een overgang van het romaans naar de gothiek, hetgeen reeds Dr. Cuypers vooral aan de hand van de knopkapitelen afdoende vaststelde. Overigens zijn er ook duidelijke bouwnaden tussen beide delen aan de buitenwanden en sporen van de oude ingangen ter plaatse, die dit staven.

Men heeft echter niet alleen tussen W.- en O.-deel der krocht verschil in stijl willen zien maar ook tussen de vormen onderling in het O.-deel der krypta [12]. Dit geldt m.i. echter maar voor één kapiteel, nl. het westelijke in de Z.-concha (bij Diepen plaat III, 6), dat niet alleen anders van hoofdvormen is dan de overige maar inderdaad ook anders gedecoreerd

met heel primitief boven elkaar gerijd, vlak gesneden bladwerk. Ook dit wordt overigens alweer algemeen erkend. Dit kapiteel staat bovendien op een veel dunner zuiltje dan de meeste overige, en pást erop, terwijl de drie andere aanwezige dunnere zuiltjes niet passen bij hun resp. kapitelen en basementen. Aan te nemen is, dat deze zuiltjes en het kapiteel nog opnieuw gebruikte details zijn van het oorspronkelijke koortje uit 1106 [13].

Wel zijn de kapitelen der hele tweede rij zuilen vanaf het W. corinthiserend geornamenteerd (fig. 2 en bij Diepen plaat II, 4, 5; III, 1, 2), terwijl de overige kapitelen (met uitzondering dan van het ene uit 1106) alle a.h.w. vrij overwoekerd zijn door rankenwerk (met of zonder figuren; fig. 3 en bij Diepen plaat II, 1, 2, 3, 6; III, 1, 2, 5). Toch zijn zij in de manier van bewerking alle van dezelfde weke, deegachtige uitvoering. Dan hebben beide groepen ook weer een zelfde motief gemeen. De corinthiserende kapitelen nl. (ook de primitiefste) hebben alle ten dele opgerolde resp. vlakke, meerrij-ige, licht uitgeholde, gekartelde kelkbladeren (fig. 2). De kapitelen van de andere groep hebben alle als hoofdelement meer of minder ontrolde palmetbladeren met hoekvoluut (fig. 3. Hier in de buurt komen ze nergens voor; hierover nog later). Een der corinthiserende kapitelen (het noordelijkste; ook het 3-de vanaf het N., fig. 2) [14] heeft bovendien deze zelfde palmetbladeren als trait d'union tussen beide. Zelfs de staart van een der basement-leeuw-tjes eindigt in een zelfde palmetblad. Er werd nl. ook wel eens beweerd, dat de leeuw-basementen van een andere school waren. Men kan dus zeggen, dat niet alleen wat aangaat de manier van bewerking, maar ook wat aangaat de motieven, de hele ornamentiek der krypta (met uitzondering dan van het ene kapiteel uit 1106) uit één werkgroep afkomstig is, zij het dan, dat enige corinthiserende kapitelen misschien iets ouderwets (van oudere steenhouwers?) zijn.

Diepen meende dat deze ornamentiek echter typisch was voor de tweede helft der 12-de eeuw. Hij zal waarschijnlijk verblind zijn geweest door de rijke uitvoering, die te vergelijken zou kunnen zijn o.a. met de veel latere „Heimo“-kapitelen van de O. L. Vrouwekerk

of de kapitelen in de galerijen van de westbouw van St. Servaas te Maastricht uit de twaede helft der 12-de eeuw [15], maar die zijn alle scherper gesneden, en hun palmetbladeren zijn zonder hoekvolut.

Dit deeg-achtige, onzekere in de uitvoering geeft de kapitelen in de krypta te Rolduc een nog vroeg-romaans karakter, hetgeen eveneens de Ottonische kapitelen te Gernrode hebben. Ook beide kapitelen in het O.-gedeelte van de krocht der Munsterkerk te Straatsburg [16] hebben dit deegachtige over zich. Diepen vergeleek ze inderdaad met die van Rolduc, maar dateerde ze te laat. Ook de palmetbladeren met hoekvolut vindt men in de Straatsburgse kapitelen terug, maar meer nog: ook hier snoert zich de bovenrand van het kapiteel analoog aan de abacus van klassieke corinthische kapitelen naar het midden der zijden toe in (fig. 2 en 3), alwaar zich eveneens een schematisch uitgevoerd rozetje bevindt. Een ervan (dat van het zuidelijk kapiteel) heeft zelfs bijna volkomen dezelfde vorm als dat van het O.-kapiteel in de Z.-concha te Rolduc (zij lijken wel iets op een voetbal, zie ook fig. 2). Ook hebben beide kapitelen dezelfde koordachtige halsring.

De genoemde kapitelen te Straatsburg worden tegenwoordig beslist gedateerd in het begin der 12-de eeuw [17]. Deze kapitelen zijn blijkbaar zelfs typisch voor de tijd in het begin der 12-de eeuw, waarin zowel corinthiserende kelk- als teerling-kapitelen gezamenlijk optreden en zich zelfs onderling doordringen en versmelten, zoals Weigert het uitdrukt [17]. In de krypta te Rolduc is dit letterlijk aanwezig [18] en te zien in de hoofdvorm der corinthiserende kapitelen, die eigenlijk ook korfkapitelen zijn, en in de insnoering van de bovenrand ook bij de overigens zuivere korfkapitelen van de andere groep. Het is op te vatten als een reactie op de antiquizerende golf, die zich in het toenmalige Duitse Rijk (en ook erbuiten) uitbreidde met de ombouw van de dom te Spiers („Speyer II”) onder keizer Hendrik IV (1080-1106). Men noemt deze wel „Lombardische Invasie”. Zeer zeker is hier sprake van Lombardische kunstenaars, maar de opzet van deze „Roomse” keizer was ongetwijfeld een Antiek-Romeins bouwwerk te

scheppen met o.m. zijn praktisch klassieke corinthische kapitelen. Daar in Rome zelf in die tijd weinig activiteit was op architectonisch gebied, maar des te meer in Lombardije, nam Hendrik IV Lombardische kunstenaars in dienst. De reactie was de boven geciteerde doordringing met het tot dan gangbare, van Byzantijnse oorsprong zijnde teerling-, of nog beter gepreciseerd: korf-kapiteel. Ik ben dan ook overtuigd, dat de aanduiding „scemate longobardino” al daarom niet bedoeld is op de krypta te Rolduc (zie Geïllustreerde Beschrijving). Deze antiquizerende en „Byzantiniserende” invloeden staan in het romaanse stijl-tijdperk voortdurend met elkaar in wisselwerking. Men denke aan de „Karolingische renaissance” en het Ottonische tijdperk.

Na het besprokene is naar mijn mening niet meer de minste reden voorhanden, nog een moment te twifelen aan het ontstaan der kapitelen in het oostelijk gedeelte der Rolducse krypta in 1108. Integendeel: deze kapitelen kunnen beslist als typerend voorbeeld voor dit tijdsbestek genomen worden.

Ook de leeuwen resp. monsters, welke de vier centrale zuilen dragen, kunnen stylistisch in dezelfde tijd gerangschikt worden. Hiertoe diene een vergelijking met de leeuwtjes onder de Adelog-sarkophaag in de St. Thomas te Straatsburg, welke met die te Rolduc zeer verwant zijn. Zij hebben bijna dezelfde voetvorm. Ook vertonen zij dezelfde oppervlakkige inkrassingen ter aanduiding der ribben. Door Moller-Racke worden zij eveneens om 1100 geschat [19].

Nu rest nog de vergelijking met de kapitelen in de kathedraal te Doornik. Inderdaad, alle details van Rolduc vindt men er aan de kapitelen in het schip en aan de Porte Mantile terug, zoals de zich op dezelfde wijze aftakkende en elkander oversnijdende ranken, dezelfde palmetbladeren met hoekvoluten, de meervoudig uitgeholde kelkbladeren met gekartelde rand bij de corinthiserende kapitelen. Zelfs de leeuwtjes onder de zuiltjes, de gatorste zuiltjes en de omrankte paarden ontbreken niet [20]. Dan staan de polygonale basementen te Rolduc in correlatie met de dito hoekzuiltjes te Doornik. Reeds Cuypers en Diepen hebben er terecht op gewezen. Het ligt ook

Fig. 2

Korinthiserend kapiteel in het oostelijk deel der krypta te Rolduc (het noordelijkste in de tweede rij vanaf het westen), foto: Rijksdienst voor de Monumentenzorg, 's-Gravenhage.

Fig. 3

Korf-kapiteel in het oostelijk deel der krypta te Rolduc (het tweede vanaf het noorden in de eerste rij vanaf het westen), foto: Rijksdienst voor de Monumentenzorg, 's-Gravenhage.

voor de hand, daar Ailbertus van Antoing (bij Doornik), de stichter van Rolduc, tevoren scholaster was aan het kathedraal-kapittel te Doornik [21].

De datering van het romaanse deel der kathedraal te Doornik — of nu het schip of het transept het eerst werd begonnen, doet niets ter zake — blijft tussen 1110 en 1141 [22]. De correlatie tussen Rolduc en Doornik te ontkennen, is na het bovenstaande wel onhoudbaar, maar dat hoeft niet in te sluiten een beïnvloeding van Rolduc door de huidige kathedraal van Doornik (o.a. daarom dateerde Diepen de krypta van Rolduc later), evenmin het omgekeerde. Feit is, dat het ornament te Doornik uitgesproken progressiever is, n.l. scherper gesneden, niet meer zo deegachtig. Dan snoeren zich de flanken aan de bovenkant der kapitelen naar het midden toe niet meer corinthiserend in. De oplossing zal wel de volgende zijn: De vormtaal van beide Godshuizen is die van uit de buurt van Doornik [23]. Ailbertus van Antoing moet zeer zeker werkkrachten meegebracht hebben naar Rolduc (wanneer hij al niet zelf werkzaam was). Deze hebben de Doornikse vormtaal meegebracht. Eerst na de voltooiing der krypta van Rolduc (1108) werd in 1110 in Doornik begonnen met de nieuwbouw van de kathedraal. Inmiddels evolueerde de vormtaal [24].

Karakteristiek voor deze vormtaal is zeer zeker het reeds besproken palmetblad met hoekvolut. Dit maakt nadien plaats voor palmetbladeren zonder voluut, niet alleen in de bovenkerk te Rolduc maar ook in de bouwwerken alom in de buurt zoals in de O. L. Vrouwe en in de westbouw van St. Servaas te Maastricht, in de westbouw van St. Barthélemy en aan de Cancel van St. Jacques te Luik, in de kruisgangen te Tongeren en Bonn en in de kerken te Knechtsteden, Schwartz-Rheindorf en Maria-Laach (Hoch-Elten uitgezonderd). Ook verschijnt nu weer het zuivere teerlingkapiteel (in ieder geval zonder ingesnoerde flanken).

De palmetbladeren met hoekvoluten zijn daarentegen verder te vervolgen in Frankrijk, vooral in Isle-de-France en Bourgondië, o.a. in St. Etienne te Beauvais, in de abdijkerk te St. Denis bij Parijs, in St. Ursin te Bourges en

verder te St. Benoit sur Loire (tussen 1071 en 1130) en in de Charité sur Loire (tussen 1059 en 1107), de laatste kerken dus ook om dezelfde tijd als de krypta te Rolduc [25].

Men kan dus zeggen, dat de artistieke beïnvloeding in Rolduc, wat aangaat de krypta (dus in de tijd van de bouw der krypta) van Frankrijk kwam, hetgeen niet te verwonderen is, daar ook de politiek-religieuze in het begin van Frankrijk kwam (met Ailbertus) en spoedig erop (sedert Embrico) en zeer zeker sedert het vertrek van Ailbertus uit Rolduc (1111, dus na de voltooiing der krocht) omsloeg ten gunste der Duitse Salzburger Reformbeweging, hetgeen weer uit de Annales Rodenses valt op te maken [26].

Er is wel eens sprake geweest — zoals boven reeds gezegd — van een Lombardische invasie van steenhouwers in N.W.-Europa [27], die dan ook via Rolduc zou zijn gegaan. Zeer zeker zijn de gegroefde zuilen, de leeuw-basementen en de opvallend rijke, ten dele zelfs figurale plastiek aanwijzingen hiervoor, maar voor een directe invasie houd ik het in Rolduc niet, hoogstens een beïnvloeding of zelfs — zoals boven gezegd — meer reeds een reactie en dan nog wel via Frankrijk. Diepen spreekt zelfs, en nu met meer recht, van een „Nord-Französische bauplastische Invasion”. Ook is er zeer zeker geen stijlovereenkomst met de latere, tweede invasiegolf rond 1150 (Königslutter) [28].

Niet alleen de kapitelen wijzen duidelijk op het ontstaan der Rolducker krypta in het begin der 12-de eeuw, ook andere details (abaci in de vorm van klassiek olijf, ontbrekende hoekversiering bij de steile basementen, het gewelf zonder gordel- en muraalbogen en vooral het ongelede metselwerk buiten) wijzen ontegenzeggelijk op dezelfde bouwtijd. Men heeft wel eens het niet volkomen overeenkomen der pilasters met de gewelfaanzetten als een aanwijzing voor een latere inwendige wijziging willen aanzien (na 1157 b.v.). Maar ook dat kan weerlegd worden, want bij het onregelmatige welfsysteem ten gevolge van de concha's was dit niet anders mogelijk. Ook het feit, dat de pilasters niet volkomen in verband zijn, is geen doorslaand argument. Zij binden echter dermate voldoende met de buitenwanden, dat er

geen reden aanwezig is aan de gelijktijdigheid te twifelen. Hetzelfde geldt voor de abaci, die weliswaar koud tegen het muurwerk aanstaan, maar dat is eveneens het geval in de bovenkerk. In Rolduc werd in het algemeen niet zo secuur gewerkt als Violet-le-Duc dit wel voorschreef.

Hiermede meen ik dan voldoende materiaal bijeen te hebben verzameld, de Annales Rodenses te rehabiliteren met betrekking tot de bouwgeschiedenis van de krypta te Rolduc, die we nu m.i. weer zonder bezwaar mogen dateren in het jaar 1108. Elders zal ik nader ingaan op de relaties van het schip tot de Annales Rodenses en de vergelijkingen met resp. de Maria-kerk te Utrecht en O. L. Vrouwe te Maastricht.

W. Marres

noten

1

H. A. Diepen, Die romanische Bauornamentik in Klösterrath und die nord-französische bauplastische Invasion am Maas und Niederrhein im letzten Drittel des XII-ten Jahrhunderts, Den Haag 1931.

2

Hierover behoeft in dit bestek wel geen bijzonder commentaar te volgen, temeer daar dit reeds o.m. in de jaargangen 1947 en 1953 van R.J. uitvoerig plaats had. Het handschrift, dat waarschijnlijk in de tweede helft der 12-de eeuw werd geschreven, dus nog betrekkelijk kort na datum, bevindt zich momenteel in het Rijksarchief te Maastricht. In druk uitgegeven werd het o.m. in het zevende deel der Histoire du Limbourg van Can. Ernst door E. Lavalleye, Luik 1837-47, waarvan ik de paginering bij citaten zal volgen.

3

De Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst (geïllustreerde beschrijving uitgegeven vanwege de Rijkscommissie voor de Monumentenbeschrijving), deel V de provincie Limburg derde stuk: Zuid-Limburg uitgezonderd Maastricht, door W. Marres en J. J. F. W. van Agt; eerste aflevering, 's-Gravenhage 1962.

4

Ik veronderstel, dat het gebouw voor de meeste lezers wel voldoende bekend zal zijn. Overigens verwijs ik naar voetnoot 3, ook voor wat aangaat de authenticiteit der verschillende onderdelen, welke vooral voor de krypta doorgaans het geval is.

5

Annales Rodenses bij Ernst o.c. blz. 7 regel 21-28, blz. 8 regel 25-27, blz. 12 regel 27-32, blz. 13 regel 3-8, blz. 41 regel 12-21, blz. 48 regel 35, blz. 49 regel 4, blz. 54 regel 35, blz. 55 regel 2. Zie ook P. S. Everts, De Annales Rodenses en de bouw der abdijkerk van Rolduc, in: Publications de la Soc. Hist. et Archéol. du Limbourg, 1949 blz. 91 vlg.

6

P. S. Everts, Oude steenhouwerskunst te Rolduc, in R.J. 1942, blz. 170. — Opmeting aanwezig in archief Rolduc en bij Monumentenzorg. Zie ook Fig. 1.

7

Analoge asverschuivingen komen herhaaldelijk voor bij middeleeuwse kerken.

8

Zie o.a. de Geïllustreerde Beschrijving.

9

Ok de kathedraal van Doornik heeft deze aanleg.

10

Bij genoemde opgraving werd in de O.-travé van de omgang van het octogoon het fundament van het oorspronkelijke hoofdaltaar teruggevonden met vlak ervoor nog een oudere confessio (J. Buchkremer, Dom zu Aachen, Aken 1940 blz. 7). Deze laatste had inwendig zelfs de richting van het muurwerk van de Romeinse therme onder en vooral ten Z. van de Munsterkerk volgens Romeins recept diagonaal op

de hemelsrichtingen en wordt derhalve voor een trait d'union van beiden aangezien (F. Kreusch, Dom zu Aachen, Aken 1958. — H. Christ, in: Veröffentlichungen des bischöflichen Diözesanarchivs Aachen, 1951 blz. 87 e.v.). Men krijgt de indruk, dat dit altaar-complex reeds dienst gedaan heeft in een vroeg-Christelijk kerkje, dat wellicht in het heidens bronheilgdom der voormalige therme moet zijn ingericht. Skeletten elders „unter der Traufe“ van het Romeinse muurwerk gevonden wijzen met zekerheid op dit vroeg-Christelijke heiligdom. Het inwendige der confessio had ongeveer dezelfde proporties als het fundament van het hoogaltaar, dat het ten dele oversneed. Zowel het altaarfundament alsook het uitwendige van de confessio hadden dezelfde, ten opzichte der octogoon-as iets naar het N. afwijkende as, maar stonden door onderlinge evenwijdige verschuiving beiden toch in het midden van de O.-travé van de omgang. De verklaring van een en ander is nu, dat ter plaatse van het inwendige van de confessio van oorsprong iets als een reliëf-schrijn moet hebben gestaan als altaar van het eveneens diagonaal gerichte vroeg-Christelijke kerkje. Nog voor Karel de Grote (waarschijnlijk onder Pepijn de Korte) moet deze schrijn zijn ommetseld, blijkbaar als altaar-confessio voor een nieuw (niet helemaal) georiënteerd kerk-complex, waartoe ook de z.g. Z.-annexbouw behoorde en een gebouw ter plaatse van de huidige doopkapel, blijkbaar een in vroeg-Christelijke tijd ge-

bruikelijke dispositie in kruisvorm (let ook op St. Foilan ten O. van de dom), van welks centrum behoudens de confessio en enige muurwerk-fragmenten alle sporen zijn uitgewist. Ook Karel de Grote moet deze confessio aanvankelijk gerespecteerd hebben bij de bouw van zijn volkomen nieuwe en nu volkomen georiënteerd octogoon. Later (maar toch nog in de Karolingische tijd blijkens het metselwerk) moet om een of andere reden de schrijn zijn verheven en geplaatst op het genoemde fundament, weer in het midden der O.-travé (maar toch wel weer uit piëteit wellicht met dezelfde geringe as-afwijking) weer als altaar zelf, waarvan de plaatselijke overlevering gewaagt, dat het uit hout was. Bij de bouw van het octogoon moet de Z.-annexbouw wel zijn gehandhaafd (blijkens de nog aanwezige bronzen deuren erheen). De N.-annexbouw, waarvan in de vorige eeuw nog muurwerk en een zuilstomp overeind stonden (volgens oude foto's blijkbaar ook nog Karolingisch), kan — niet anders te verklaren — eerst na het octogoon gebouwd zijn (ofschoon gepland onder Pepijn), echter nu met afwijking naar het Z. om symmetrisch uit te komen t.o.v. de nieuwe as van het octogoon. Doordat de doopkapel wegens haar as-afwijking iets zuidelijk van de nieuwe as ligt, kon bij de eveneens latere (maar toch nog Karolingische) bouw van het Atrium (de huidige Domhof) de W.-ingang hiervan vlak ernaast uitkomen. Dat muurwerk van het Atrium onder een deel van dat der doopkapel doorloopt, doet niets

af aan het feit, dat zij ouder is in oorsprong, waarbij staand gebleven muurwerk haar richting bleef bepalen.

11

Dit plintprofiel (zie profielen in Geïllustreerde Beschrijving) boven de krypta is authentiek. Bij de afbraak van het gotische koor zijn hiervan nog oude fragmenten gevonden. Het profiel is totaal anders dan dat langs het transept en sluit in stijl aan bij het plintprofiel van de westbouw, die om 1209 tot stand kwam (zie Geïllustreerde Beschrijving). Samenhangend met fragmenten van het plintprofiel werden tegen de O.-apsis van de krypta ook kraagsteentjes gevonden, overtopt door basementjes met hoekversiering, welke een geleiding der koorapsis door colonnetten geflankeerd met lisenen impliceren, evenwel na de bouw van het transept in 1138 (hier hadden de basementen der kwartzuilen binnen in de uiterste hoeken nog geen hoekversiering). Bovendien waren de kraagsteentjes zo onhandig aangebracht, dat men zonder twijfel kan aannemen, dat ze naderhand werden toegevoegd, toen niet slechts de krypta maar ook reeds het koor overeind stond. Een en ander impliceert, dat hier sprake is van een later ingekaste buitengeleding der oorspronkelijk ongelede koorapsis en wel in 5 velden, terwyl de apsis van de krypta maar 3 vensters heeft. Hieruit zou kunnen blijken, dat de koorapsis oorspronkelijk reeds 5 vensters moet hebben gehad (zoals zij ook gerestaureerd is) en dus niet het zelfde schema had als de krocht-apsis, hetgeen weer een aanwijzing zou zijn hiervoor, dat ook deze beide niet in één campagne zouden zijn gebouwd. Als het meest voor de hand liggende is hier aan te nemen, dat toen in 1224 de krypta naar het W. werd verlengd, gebruik gemaakt werd van het feit dat met de kruising (boven het W.-deel der krocht) ook het koor een tijd lang buiten functie moet zijn gekomen (dit impliceert ook de herwijding, niet alleen van het kruisaltaar, dat verplaatst werd, maar ook van de hele kerk en de overige altaren; zie: G. D. Franquet, *Beredeneerde inventaris der oorkonden en bescheiden van de abdij Kloosterrade berustende op 't Provinciaal Archief van Limburg, Maastricht 1869 blz. 94 regel 39 - blz. 95 regel 8*). Men heeft dan deze zowel inwendig alsook uitwendig nieuw gedecoreerd, een in die tijd nogal voorkomende gewoonte (men vergelijk hier weer de Geïllustreerde Beschrijving, bouwgeschiedenis onder 1224 en noot 15). De mogelijkheid bestaat ook, dat bij de nieuwe buitengeleding ook een nieuwe vensterindeling kwam. Vijfvenster-apsiden zijn in de eerste helft der 12-de eeuw nog niet in zwang. Het was immers mogelijk (ook technisch) de vensters uit te breken, daar het koor toch buiten functie was. In dit geval zijn de kraagsteentjes buiten de O.-apsis wel geen aanwijzing meer voor gescheiden bouwcampagnes van krypta en koor. Over de inwendige decoratie van het oorspronkelijke koor is uiteraard weinig te zeggen, daar dit afgebroken werd. In de viering valt echter het grote verschil tussen de imposten boven de pijlers aldaar en de veel primitievere in de uiterste hoeken van het transept op, ofschoon het hele transept met viering in één campagne (volgens de *Annales* in 1138) gebouwd werd (zie Geïllustreerde Beschrijving onder

1138). Dit verschil in impostprofielen impliceert een latere vernieuwing der eerstgenoemde profielen. Ook de verkroppingen der kruisings-imposten naar de transeptarmen toe zonder pilasters eronder wijzen op deze latere wijziging. Deze vernieuwing was wel nodig, daar de oude imposten niet meer zullen gepast hebben bij die in het schip. Hier was men nl. ook naderhand — maar toch al eerder — overgegaan tot pilasters (zie Geïllustreerde Beschrijving, bouwgeschiedenis planwijziging 1143), die nu veel gelijkenis hadden met de slechts weinig zwaardere kruisingspijlers. Er werd dus bij de vernieuwing aan een zelfde profiel gedacht als dat in het middenschip. Dit zelfde heeft men nu onwillekeurig ook aan de zijwanden van het tegelijk in aanbouw zijnde westelijk deel der krypta toegepast (torus waaronder ojief), maar men heeft het ojief van wege de aanpassing aan de profielen in het O.-deel der krocht klassiek (en niet ingesnoerd zoals in het schip) uitgevoerd zoals ook bij de abaci der zuilen in het westelijk deel. Eenmaal dit klassieke ojief weer in zwang, heeft men bij enige imposten der viering ook weer deze profilering toegepast evenals bij de imposten boven de kraagsteentjes onder de colonnetten buiten de O.-apsis van het koor (2 klassieke ojieven boven elkaar). Dit herleven van een oudere bouwvorm — zoals hier — is voor het romaanse stijltijdperk niet ongewoon.

12

Fig. 2 en 3 resp. de foto's in de Geïllustreerde Beschrijving en bij Diepen o.c. plaat II en III.

13

Misschien als hoekzuilen tussen de concha's; of als middenzuiltjes van een benedenkerk zoals te Schartzrheindorf of de doopkapel te Spiers?

14

Bij Diepen o.c. plaat II 5 en plaat III 3.

15

Das Westwerk von St. Servatius zu Maastricht, in: *Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins* 1957 blz. 5; door mijzelf.

16

Afgebeeld bij Diepen o.c. plaat VIII.

17

R. Moller-Racke, *Studien zur Bauskulptur um 1100 am Ober- und Mittelrhein*, in: *Oberrheinische Kunst, Jahrbuch der Oberrheinischen Museen*, 1942 blz. 39, 50, 52. — H. Weigert, *Das Kapitell in der deutschen Baukunst des Mittelalters*; Halle 1943 blz. 35, 40, 41. — R. Kautsch, (*Der romanische Kirchenbau im Elsass, Freiburg i. B.* 1944 blz. 1, 10) schat de Straatsburgse kapitelen zelfs in het begin der 11-de eeuw. Daar in ons geval alleen sprake is van een latere datering der Rolducse kapitelen, speelt deze, nog vroegere, in het onderhavige probleem geen rol. Daar de kapitelen te Rolduc echter niet van voor 1104 kunnen zijn en wegens de treffende gelijkenis met die uit Straatsburg, voel ik meer voor de datering van Moller-Racke resp. Weigert. Gelijksoortig en uit dezelfde tijd zijn ook de ranken-kapitelen in het Luitpold-Museum te Würzburg, zelfs weer met gelijke middenrozet en palmetbladeren (afgebeeld bij Diepen o.c. plaat VIII). Ook de 2 kapitelen in de apsis der

krypta te Maria-Laach behoren tot deze groep. Het zijn 2 kelkblok-kapitelen en hun bladeren zijn weliswaar niet gelijksoortig aan die te Rolduc, maar de wijze van bewerken is wel volkomen aan de deeg-achtige weeklobbige manier van die te Rolduc verwant. Ook hun flanken zijn aan de bovenrand naar het midden toe iets ingesnoerd en hebben daar eveneens een rozetje, dat weer gelijksoortig is aan een ander middenrozetje te Straatsburg. Schippers (Das Laacher Münster, Keulen 1927) dateert ze eveneens in dezelfde tijd en wel van 1093 tot 1100. Ook het loofwerk der kapitelen der stiftskerk te Hoch-Elten (1129; H. Rathgens, Die Rekonstruktion der Stiftskirche zu Hochelten, in: Zeitschrift für Geschichte der Architektur, 1912. — J. J. F. W. v. Agt, De St. Vituskerk te Hoogelten, in: Bulletin v. d. Kon. Nederlandsche Oudheidkundige Bond, 1960 blz. 234) is van een gelijksoortige weeklobbigheid.

18

Overigens zijn ook de kelkblok-kapitelen te Maria-Laach hiervoor typisch, ofschoon zij later (om 1200) in gewijzigde vorm talrijker worden (St. Barthélemy te Luik), na een reactie omstreeks 1150.

19

Zie noot 17. Een ongedrukte en ongedateerde dissertatie aan de filosofische faculteit der universiteit te Keulen van H. Flachmeier, getiteld: „Romanische Portallöwen in Rheinland (± 1952; blz. 16 en 29 vlg.) dateert de leeuwjes in de krypta te Rolduc nog om het midden der 12-de eeuw, maar hij steunt hierbij ten dele op Diepen. De auteur was indertijd nog niet in de gelegenheid, de leeuwjes met eigen ogen te plaatsen te zien, welke toch zeker ook „durch eine plumpe Masigkeit“ gekenmerkt worden, „mit meist aufgequollenen Oberflächen“ — zoals hij aangeeft voor die uit het begin der 12-de eeuw — en waarbij (vooral bij de Z.O.-leeuw) de voorste ledematen zich ook volkomen ontectonisch (als kippenboutjes) afzonderen van de borstkas, die weer veel te ver naar beneden doorgezakt is zoals bij de impostleeuw van de St. Severuskerk te Boppard, die hij toch zelf tussen 1102 en 1124 dateert. Hij dateert de Straatsburger leeuwen in de tweede helft der 12-de eeuw, maar dan nog zijn deze minstens veel tectonischer in opbouw, vooral wat aangaat de plaatsing der voorste poten. Dat de leeuwen te Rolduc plastischer zijn dan de door Flachmeier aangehaalde portaal-leeuwen, is begrijpelijk, daar die te Rolduc volkomen vrij staan en hierbij dus geen sprake kan zijn van relief.

20

Zie bij Diepen o.c. o.a. plaat XXVI-XXX.

21

Annales Rodenses volgens Ernst o.c. blz. 3, 4.

22

Paul Rolland, Chronologie de la cathédrale de Tournai, in: Revue Belge d'Archéologie et d'Histoire de l'Art, 1934 blz. 229. — E. Lambert, Etudes médiévales, Toulouse 1956, VI La cathédrale de Tournai, blz. 109 e.v.

23

Oudere voorbeelden bestaan echter heden ten dage naar mijn weten niet meer, maar zullen er zeker geweest zijn. In ieder geval komen de 3 concha's in de buurt van Doornik veel voor.

24

Bij de vergroting der krypta in 1224 zijn ook de 2 paar zuiljes aan weerszijden van het middelste venster der O.-concha aangebracht (bij Diepen o.c. plaat XII, 1, 2, 3; XIII, 1), blijkbaar om de nu meer naar voren tredende middenas nog iets meer te accentueren. Hiervan dragen er 2 kennelijk het karakter van het begin der 13-de eeuw (een knopkapiteel, het andere met diamant-motief). Ook hebben de basementjes de in dit onderdeel der krypta nog niet aanwezige hoekversiering. De andere 2 zuiltjes hebben blijkbaar ter aanpassing aan het oude gedeelte kapiteeltjes met palmetbladeren voorzien van hoekvolut, maar deze zijn hier ook meer geëvolueerd, niet meer deegachtig maar scherp omlijnd uitgevoerd en van dezelfde snit als het knopkapiteel. Ook zijn deze kapiteeltjes in het midden boven niet meer ingesnoerd (maar hiermede lijken ze ook meteen veel meer op de kapitelen te Doornik).

25

A. Kingsley Porter, Lombard architecture; New Haven 1915, volume II plaat 91, 123, 132 en 141; volume VIII plaat 1199, 1263; volume X plaat 1413, 1417, 1418, 1423, 1424, 1443, 1444, 1448, 1493, 1494 en 1498.

26

P. Boeren, Rolduc en de Investituurstrijd; in dit tijdschrift, jaargang 1947 blz. 110.

27

Zie Moller Racke resp. Weigert o.c.

28

E. Gluckhohn, Die Kapitelornamentik der Stiftskirche zu Königslutter, in: Marburger Jahrbuch für Kunstwissenschaft 1938/39 blz. 527.

De auteur is zo vriendelijk geweest, ons Jaarboek dit artikel aan te bieden uit erkentelijkheid voor de tegemoetkoming en de vele hulp, die hij naar zijn mening steeds heeft genoten bij zijn langdurige studie ter plaatse. Ook Architect Haakma Wagenaar was om gelijke redenen gaarne bereid zijn tekening hiervoor af te staan. Hetzelfde geldt ten aanzien van de foto's, die ons de Rijksdienst van de Monumentenzorg hiervoor heeft willen beschikbaar stellen.

lerarencorps '61/62

priesterleraren

Jochems Drs. H. L. W. J. 1959. President.
Stroux Drs. F. A. A. 1923.
Pop Dr. L. J. J. 1926.
Vogels Drs. J. A. H. 1935.
Senden Drs. J. F. J. E. 1936.
Houben P. J. 1937.
Heynen Drs. P. J. H. 1938.
Schrijen J. H. 1938.
Janssen Ch. A. I. 1942.
Hermens Drs. V. J. H. 1946.
Meertens Drs. A. H. Chr. 1941.
Wijnen L. W. 1946.
Lemmens Drs. H. H. 1942.
Timmermans A. B. J. 1942.
Hommes G. P. 1944.
Berkels M. H. 1945.
Augustus F. L. 1946.
Bosch Dr. J. W. 1949.
Penders F. J. 1946.
Rouwet Drs. J. P. H. M. 1946.
Tagage Drs. J. M. B. 1946.
Salemans R. B. H. 1946.
Stassen J. J. 1947.
Lenders Drs. J. A. C. 1949.
Lemmen Drs. M. M. W. 1954.
Buck Dr. M. J. 1952.
Notermans J. H. 1955.
Poulssen G. W. A. 1956.
Lemmen W. M. 1957.
Gijsen J. M. 1959.
Kurris A. M. W. J. 1960.
Cartigny A. M. 1961.
Dobbelstein N. H. 1961.

lekenleraren

Van Loo E. M. 1939.
Stenten Drs. F. L. G. 1957.
Uitterhoeve Drs. A. 1960.
Heijenrath L. J. A. 1961.
Lijnen J. J. G. 1961.

onderwijzers voorb. school

Smeets J. 1955, hoofd.
Soethout C. H. 1960.

muziekleraren

Zeyen N. 1953.
Gerards E. 1955.
Steijns M. 1958.

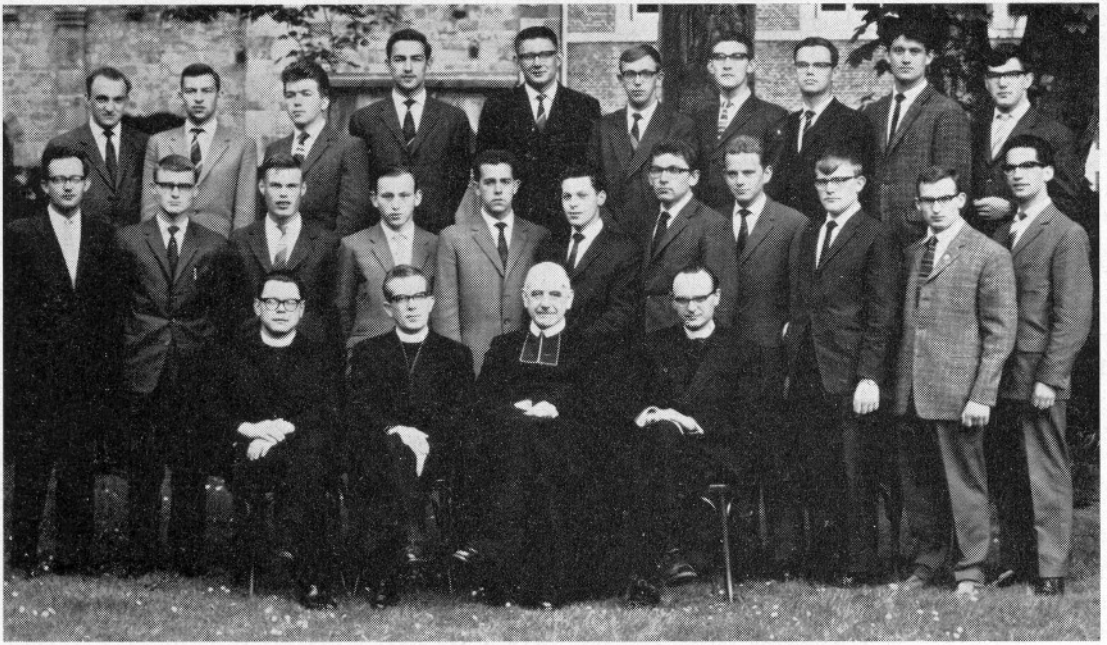
philosophie

supérieure

Aendekerk Hub, Stramproy.
Ament Jac, Stramproy.
Bemelmans Colla, Nuth.
Bormans Matthieu, Merkelbeek.
Coppus Jan, Horst.
Elissen Toine, Eckelrade.
Ewals Joep, Tegelen.
Geerards Jeu, Wellerlooi.
Heijnen Pierre, Spaubeek.
Hendrikx Jan, Beegden.
Hermkens Piet, Grubbenvorst.
Hilak Michel, Schaesberg.
Huijts Wiel, Voerendaal.
Jacobs Willy, Rothem.
Laumen Hub, Geleen.
Luijpers Pierre, Well.
Pasing Hein, Brunssum.
Peters Jan, Horn.
Rouwet Jan, Bunde.
Salden Jan, Stein.
Selen Piet, Kessel-Eik.
Vaessen Jan, Maasbree.
Wetzelaer Frans, Hoensbroek-Passart.
Willemsen Theo, Sevenum.

inférieure

Beckers Wim, Echt.
Beenders Pierre, Weert.
Boots Jan, Maasbree.
Claessens Wim, Venray-Oirlo.
Clerx Constant, Neerbeek.
Coenen Jan, Venlo-Blerick.
Crutzen Hub, Wylré.
Custers Harrie, Venray-Oostrum.
Frenken Toon, Bergen.
Frissen Giel, Houthem.
Gorissen Ben, Maastricht.
Grond Guido, Kerkrade-Bleyerheide.
De Groot Pie, Maastricht.
Heijkens Harrie, Geleen-Kluis.
Hofman Frans, Bocholtz.
Janssen Frans, Spaubeek.
Janssen Leo, Horst.
Mooren Joop, Maasniel.
Peeters Thijs, Kessel.
Philipson Pieter, Castenray.
Ramaekers Emile, Voerendaal.
Smeets Leo, Horn.
Steinbusch Matthieu, Ubachsberg.
Vestjens Jac, Helden-Egckel.
Voesten Gerrit, Venray-Heide.

philosophie supérieure

6de klas, afd. a

Ament Wim, Leveroy.
 Boesten Jos, Brunssum.
 Broekhoven Gerrit, Einighausen.
 Claessens Leo, Mechelen.
 Cordewener Louis, Hoensbroek.
 Engels Lau, Velden.
 Geraedts Herman, Swalmen.
 Gielen Wim, Nederweert.
 Heijenrath Jac, Simpelveld.
 Hermans Ed, Sweykhuisen.
 Herpers Thijs, Kerkrade.
 Hoedemakers Willy, Geleen.
 Hoenen Henk, Brunssum.
 Houben Jean, Stejn-Kerensheide.
 Janssen Sjef, Nieuwenhagen.
 Kleynen Hub, Noorbeek.
 Kohl Leo, Simpelveld.
 Niesten Hub, Vaals.
 Pluimakers Wim, Limbricht.
 Reijnen Michel, Blitterswijk.
 van Tulden Tinus, Nederweert.
 van der Wallen Jan, Waubach-Lauradorp.
 Willems Hub, Sittard.
 Zitzen Hub, Rimburch.
 Mhr. Senden.

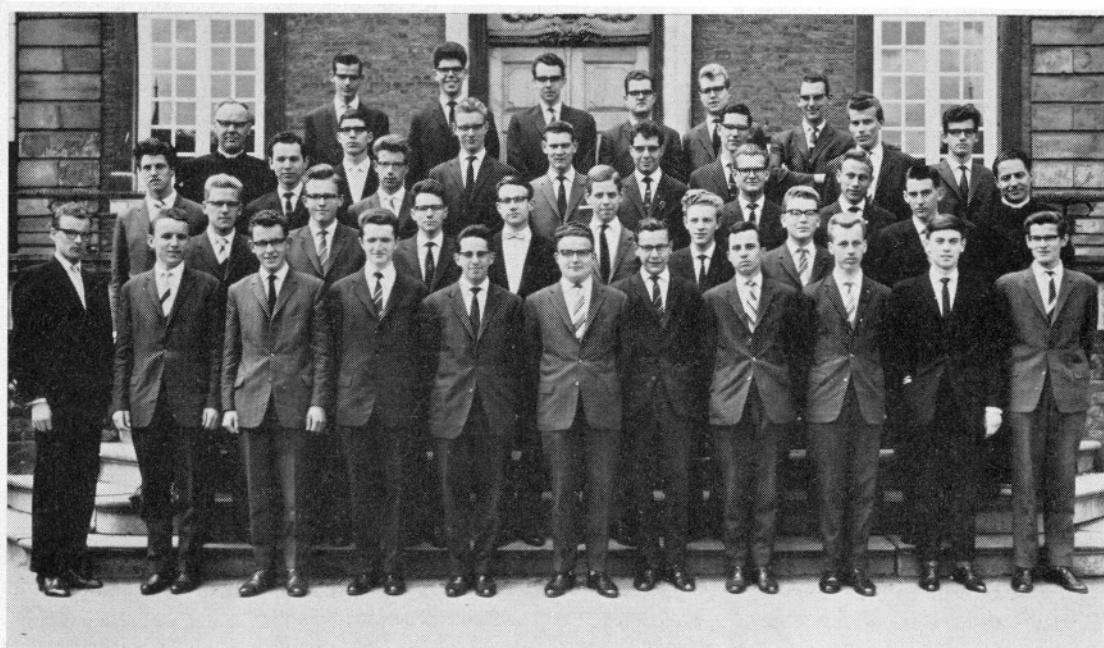
6de klas, afd. b

Ament Bert, Leveroy.
 Schoffelen Piet, Klimmen.
 van der Stegen Gerrit, Meerssen.
 Mhr. Vogels.

6de klas, afd. s

Borghans Arnold, Schaesberg.
 Eijssen Denis, Schimmert.
 Janssen Jo, Helden.
 Maassen Jan, Echt-Pey.
 Maes Jan, Weert.
 Meertens Arthur, Margraten.
 Oberije Jac, Brunssum.
 L'Ortije Hub, Wylré.
 de Rouw Albert, Brunssum.
 Schlenter Ambroos, Epen.
 Seuren Gerard, Lottum.
 Mhr. Senden.

6e gymnasium

5de klas, afd. a

Crijns Jan, Simpelveld.
 Custers Willy, Baexem.
 Genders Charles, Kerkrade.
 Gorissen Ton, Maastricht.
 Hanraets Arno, Tegelen.
 Janshen Hans, Gennep.
 Janssen Guus, Heerlen.
 Keijbets Hub, Voerendaal.
 Koolen Jan, Ell.
 Lacroix Willy, Noorbeek.
 van der Linden Jos, Swalmen.
 Reijnen André, Echt.
 Riga Frans, Sweykhuisen.
 van der Schaft John, Brunssum.
 Seeverens Pierre, Heerlen-Heerlerheide.
 Simons Jan, Melick.
 Slangen Frans, Roermond.
 Sleutels Jo, Roggel.
 Steijns Hub, Kunrade.
 Thelen Matthieu, Chèvremont.
 Vaessen André, Sempelveld.
 van de Ven Peter, Geleen.
 Vleugels Jan, Voerendaal.
 Mhr. Augustus.

5de klas, afd. b

Brunenberg Jo, Schaesberg.
 Creusen René, Vaals.
 Drummen Matthieu, Heerlen-Heerlerbaan.
 Gubbels Matthieu, Noorbeek.
 Jakobs Jos, Horst.
 Lambrichts Henk, Weert-Keent.
 Niesen Jan, Belfeld.
 Thijssen Piet, Baarlo.
 Mhr. Vogels.

5de klas, afd. s

Cleven Hub, Horst.
 Jacobs Leo, Weert-Leuken.
 Kleinen Luud, Maastricht.
 Kuypers Henk, Schimmert.
 Op 't Root Ger, Roermond.
 Tacken Ben, Heythuysen.
 Mhr. Augustus.

4de klas, 1ste afd.

Beerens Peter, Hoensbroek.
Bloemen Hub, Nieuwenhagen.
van de Bongard Jo, Kerkrade.
van de Boom Johan, Brunssum.
Boonen Wim, Reuver.
Bors Pierre, Tegelen-Steyl.
Derksen Jan-Pieter, Rotterdam.
Frank John, Schaesberg.
Geurts Joos, Venray-Veulen.
Geurts Wim, Bingelrade.
Hautvast Pierre, Schinnen.
Horsmans Paul, Ulestraten.
van Oeffelt Toon, Spekholzerheide.
Paquay Ger, Eysden.
Peeters Jac, Kessel.
Prompers Wil, Sint-Geertruid.
Reul Theo, Kerkrade-Spekholzerheide.
    Mr. Lenders.

4de klas, 2de afd.

Benders Frans, Heerlen-Heerlerbaan.
Boijens Piet, Sweykhuzen.
Dautzenberg Jo, Schaesberg.
Dieteren Martin, Hoensbroek.
Hendriks Matthieu, Nuth.
Hunnekens Loek, Helden-Grashoek.
Lemmens Loek, Kerkrade.
Miesen Bert, Maastricht.
Moonen Pierre, Voerendaal.
Pasing Theo, Brunssum.
Peeters Ton, Baarlo.
Rademakers Arno, Heerlen-Heerlerheide.
Reijnen Herman, Blitterswijk.
Schwachöfer Marcel, Venray.

Sluysmans Alex, Simpelveld.
Smets Raymond, Swalmen.
Tielen Jan, Sevenum.
Willemsen Wim, Sevenum.
Wilms Frans, Helden.
    Mr. Wijnen.

4de klas, 3de afd.

Bartholomeus Joop, Geleen.
Benders Paul, Eygelshoven.
Bruijnen Piet, Baarlo.
Dijkstra Wim, Susteren.
Drummen John, Hoensbroek.
van Gastel Harry, Meijel.
Gielkens Frans, Brunssum.
Gommans André, Tegelen.
Goossens Wim, Tegelen.
Hassink Jules, Maastricht.
Klein Frans, Heerlen.
Maas Pierre, Eijsden.
Niesten Rob, Vaals.
Pierik Henk, Brunssum.
Ramakers Pierre, Echt-Pey.
van Rens Herman, Horst-Hegelsom.
Schoenmakers Jan, Nuth.
Smeets Matthieu, Meerssen.
Zuketto Jo, Heerlen.
    Mr. Lemmens.

3de klas, 1ste afd.

Arets Nic, Kerkrade-Terwinselen.
Bormans Ben, Merkelbeek (L.).
Boumans Pierre, Voerendaal.
Cordewener Paul, Hoensbroek.
Derikx Piet, Neer.
Dierks Peter, Schaesberg.
Dieteren Tjeu, Hoensbroek.
Elissen John, Eckelrade.
Hermans Pierre, Sweykhuzen.
Janssen Gerrie, Tienray.
Janssen Ton, Echt-Pey.
Jeukens Willy, Kerkrade.
Kloth Wim, Echt.
Kock Ton, Heerlen-Molenberg.
Laeven Hub, Wijnandsrade.
Meertens Piet, Kerkrade-Haanrade.
Moedersheim Willy, Voerendaal.
Peeters André, Swalmen.
Pouwels Jan, Horst-America.
van Rens Johan, Venray-Heide.
Rijs Herman, Neer.
Schnackers Hub, Bocholtz.
Slangen Piet, Beek-Genhout.
Smeets Jan, Bunde.
Turnsek Frank, Hoensbroek.
Wijnhoven Laurens, Baarlo.
Wolters Jo, Echt-Pey.
Zitzen Henri, Rimbürg.
    Mhr. Tagage.

3de klas, 2de afd.

Berden Jan, Venlo-Blerick.
Claessen Jos, Valkenburg.
Coopmans Leo, Baarlo.
Delahaye Frans, Geleen.
Dircks Hans, Montfort.
Ebus Jac, Venlo.
Hoppers Wim, Brunssum.
Huver Paul, Heerlen-Molenberg.
Janssen Toon, Kerkrade-Spekholzerheide.
Koenraad Ton, Haelen.
Koonen Peter, Heerlen-Heerlerheide.
Leunissen Louis, Ransdaal.
Marcellis Frans, Horst.
Mols Sef, Geleen.
Naus Jac, Helden.
Nizet John, Roermond.
Slabbers Jos, Linne.
Spauwen Arnold, Amby.
Stammen Jan, Helden-Panningen.
Steijvers Tjeu, Stramproy.
Stultiens Paul, Venlo-Blerick.
Urselmann Leo, Heyen-Bergen.
Vaassen Jo, Stein.
Vossen Sjef, Heerlen-Molenberg.
Wagemans Matthieu, Neer.
Wanders Ben, Kerkrade-Haanrade.
Wetterhahn Chris, Brunssum.
Zelissen Gabriel, Geleen.
    . Mhr. Salemans.

Bouten Jac, Horst-Meterik.
van Brederode Gustave, Geulle-Waalsen.
Claessens Paul, Bunde.
Crouzen Laur, Maastricht.
Driessen Wim, Stein.
van Enkevort Hub, Sevenum.
Gijsen John, Kerkrade.
Hafmans Jeu, Sevenum.
Laeven Guus, Wijnandsrade.
van der Leeuw Hub, Echt.
Lemmen Jac, Horst-Hegelsom.
Litjens Jan, Venray-Leunen.
Martens Toine, Tienray.
Moonen Jean, Klimmen.
Op het Veld Peter, Echt-Pey.
Peeters Jan, Horst-Meterik.
Peeters, Willy, Belfeld.
Pennings Leo, Brunssum.
Pörteners John, Susteren.
Reuling Albert, Brunssum.
Schreinemakers Harry, Sittard.
Schwanen Hub, Heerlen-Heerlerbaan.
Smeets Fried, Beesel.
Teeuwen Bart, Brunssum.
Urlings Jo, Beek.
Verhagen Matthieu, Weert.
Vermeulen Ernest, Weert.
Vollenbroek Henny, Roermond.
Wijsen Charles, Maastricht.
    Mhr. Berkels.

Bouten Gerry, Horst-Hegelsom.
Op den Camp Louis, Spaubeek.
Clout Wim, Roermond.
Corstjens Gerry, Thorn.
van Dooren Jons, Bunde.
Elzenberg Theo, Venlo.
Evers Hub, Swalmen.
George René, Sempelveld.
Geurts Jan, Ottersum.
Gielen Jos, Schinnen.
Hanssen Con, Maastricht.
Hermans Jo, Venlo-Blerick.
Hoeijmakers Wim, Sevenum-Kronenberg.
Hopman Jan, Ottersum.
Houtvast Theo, Schinnen.
Janssen Henk, Tienray.
Keijsers Harry, Sevenum.
Kessels Piet, Helden-Panningen.
van Klooster Bert, Maastricht.
Lenders Hub, Maasbree.
Litjens Harry, Weert-Boshoven.
Martens Peter, Tienray.
Nellen Jos, Sevenum-Kronenberg.
Philipsen Harry, Sevenum-Kronenberg.
Robroek Willy, Heerlen-Molenberg.
Rompelberg Loe, Amby.
Rouwette Jean, Sittard-Graetheide.
Stultiens Henk, Weert.
Triebels Pierre, Nieuwenhagen.
Wijtvliet Paul, Heerlen.
van Wissen Pierre, Mondercange (Lux.).
    Mhr. Buck.

1ste klas, 1ste afd.

Bastings Jo, Epen.
Bouten Henk, Tegelen.
Op den Camp Piet, Stein.
Claessens Gerard, Venray-Oirlo.
Coenjaerts Willy, Houthem.
Custers Pieter, Venray-Oirlo.
Engelen Wiel, Sevenum.
Gehlen Harry, Echt-Koningsbosch.
Gijsen Jean, Bunde.
Hinskens Jos, Schaesberg.
Hochs Jo, Mechelen.
Houben Jos, Eys.
van Hoven Maurice, Wijnandsrade.
Huijbers Sjef, Bergen.
Kals Jac, Heerlen-Welten.
Kern Jo, Vaals.
Knubben Jeu, Heerlen-Benzenrade.
Koonen Piet, Nuth.
Kremer Willy, Vaals.
Kurvers Jos, Echt.
Laheij Jeu, Valkenburg.
Leenders Gerard, Echt.
Marell Marcel, Treebeek.
van der Schaft Cor, Brunssum.
Schwachöfer Piet, Venray.
Veltrop Gerry, Brunssum.
Wijnen Jo, Brunssum.
Ijpelaar Jo, Kerkrade-Spekholzerheide.
    Mhr. Stassen.

1ste klas, 2de afd.

Aquarius Peter, Weert.
Beckers Nico, Weert.
Boers Sjef, Gulpen.
van den Bosch Matthieu, Spaubeek.
Bruinsma Willy, Geleen.
Craenen Tonny, Weert.
Custers Jan, Horst.
Delahaye Louis, Geleen.
van Dijk Alfons, Eygelshoven.
Habets Johan, Maastricht.
Halders Leo, Maastricht.
Janssen Piet, Urmond.
Jongen Jan, Schaesberg.
Kamstra André, Heerlen.
Lennartz Joop, Vaals.
Limpens Jan, Eys.
Meertens Martin, Margraten.
van Oppen Jac, Ransdaal.
Philippens Emile, Eijsden.
Rutten Willy, Maastricht.
Schmitz Jos, Melick.
Schormans Frans, Schaesberg.
Schutgens Kees, Spaubeek.
Smits Paul, Ottersum.
Stroek Hub, Weert.
Timmermans Jan, Horst.
    Mhr. Timmermans.

1ste klas, 3de afd.

Baggen Frank, Heerlen-Molenberg.
Bodelier Joep, Echt.
Bouten Bart, Tegelen.
Cleophas Harry, Belfeld.
Crijns Jan, Sittard-Graetheide.
Damoiseaux Paul, Heerlen.
Hafmans Jac, Velden.
Heffels Herman, Born.
Janssen Jac, Venlo-Blerick.
Janssen Ton, Ottersum.
Jochems Jacques, Heythuizen.
Korthout René, Kerkrade-Holz.
Oostwegel Sef, Heerlen.
Peeters Antoon, Kessel.
Prevo Joep, Eygelshoven.
Probst Pierre, Tegelen.
Rohen Jac, Voerendaal.
Roumen Frits, Roermond.
Rutten Hub, Eijsden.
de Ruijter Jan, Brunssum.
Scholtissen Karel, Heerlen-Heerlerbaan.
Schreurs Jan, Margraten.
Slangen Charles, Beek-Genhout.
Sijben Wim, Voerendaal.
Urlings Frans, Bingelrade.
Vullings Rob, Grubbenvorst.
Wennmacker Jos, Schaesberg.
    Mhr. Schrijen.

voorbereidende klas

1ste afd.

Boelen Jean, Heer.
Broers Hub, Eys.
Bun Peter, Brunssum.
Cuijpers Gerard, Helden-Grashoek.
Daemen Jo, Jabeek.
Direks Harrie, Venray-Leunen.
van Enckevort Chrit, Sevenum.
van Gerwen Harrie, Maastricht.
Gilissen Jac, Maastricht.
van Ham Jac, Venray.
Hendriks Jan, Roggel.
van Houten Hans, Mechelen.
Kerckhoffs Jan, Bemelen.
Kerens Willy, Holtum.
Rietjens Thieu, Ell.
    Mhr. Smeets.

2de afd.

Kleynen Ben, Kerkrade-Spekholzerheide.
Lamkin Loe, Eysden.
Limpens Piet, Spaubeek.
Ploemen Willy, Gulpen.
Prickaerts Jean, Amby.
Royen John, Nuth.
Rutten Matthieu, Broekhuizenvorst.
Schmitz Willy, Melick.
Schuffelers Jack, Maastricht.
Tax Jan, Belfeld.
Vaessen Matthieu, Nijswiller.
Verdellen Sjaak, Sevenum.
Vollenbroek Matthieu, Roermond.
Willems Nand, Berg.
Willms Leon, Susteren.
    Mhr. Soethout.

de h. priesterwijding ontvingen:

Lambert Arts, Velden.
Paul Bloemen, Venray.
Jan Boosten, Welten.
Pie van Can, Tilburg.
Lei Crombach, Bleijerheide.
Piet Curvers, Tegelen.
Bert Gielis, Weert-Keent.
Jan Hoeben, Nederweert.
Wiel van Hoef, Weert-Leuken.
Hub Janssen, Broekhem.
Jan Jenniskens, Broekhuizenvorst.
Jan Maes, Castenray.
Wiel Peerlings, Nederweert.
Jan Peters, Venlo.
Wim Raedts, Oostrum.
John Schreurs, Tegelen.
Frans Smeets, Schaesberg.
Theo Stenzel, Heerlerheide.
Piet Stevens, Schinnen.
Harry Vaes, Eysden-Breust.
Harry Valk, Maastricht.
Cor Vossen, Nederweert.
Jo Wiertz, Terwinselen.

Allen priesters van het bisdom.

hebben met goed gevolg afgelegd:

1 het eindexamen van het gymnasium afd. a:

Jos Boesten, Brunssum.
Gerrit Broekhoven, Einighausen.
Leo Claessens, Mechelen.
Lau Engels, Velden.
Herman Geraedts, Swalmen.
Wim Gielen, Nederweert.
Jac Heijenrath, Simpelveld.
Ed Hermans, Sweykhuizen.
Thijs Herpers, Kerkrade.
Willy Hoedemakers, Geleen.
Henk Hoenen, Brunssum.
Jean Houben, Stein-Kerensheide.
Sjef Janssen, Nieuwenhagen.
Hub Kleijnen, Noorbeek.
Leo Kohl, Simpelveld.
Hub Niesten, Vaals.
Wim Pluimakers, Limbricht.
Michel Reijnen, Blitterswijk.
Tinus van Tulden, Nederweert.
Jan van der Wallen, Waubach-Lauradorp.
Hub Willems, Sittard.
Hub Zitzen, Rimborg.

2 het eindexamen van het gymnasium afd. b:

Bert Ament, Leveroy.
Piet Schoffelen, Klimmen.
Gerrit van der Stegen, Meerssen.

3 het toelatingsexamen tot de filosofie:

Arnold Borghans, Schaesberg.
Denis Eijssen, Schimmert.
Jo Janssen, Helden.
Jan Maassen, Echt-Pey.
Jan Maes, Weert.
Hub L'Ortije, Wylré.
Arthur Meertens, Margraten.
Jac Oberije, Brunssum.
Hub L'Ortije, Wylré.
Albert de Rouw, Brunssum.
Ambroos Schlenter, Epen.
Gerard Seuren, Lottum.

algemene prijzen

5 *gymnasium, alpha:*

Willy Lacroix, Noorbeek.

bèta:

Matthieu Gubbels, Noorbeek.

4 *gymnasium, 1ste afd.:*

Johan van de Boom, Brunssum.

Wim Geurts, Bingelrade.

2de afd.:

Jo Dautzenberg, Schaesberg.

3de afd.:

Pierre Ramakers, Echt-Pey.

Herman van Rens, Horst-Hegelsom.

3 *gymnasium, 1ste afd.:*

Jan Pouwels, Horst-America.

Laurens Wijnhoven, Baarlo.

2de afd.:

Matthieu Steijvers, Stramproy.

2 *gymnasium, 1ste afd.:*

Laur Crouzen, Maastricht.

2de afd.:

Jean Rouwette, Sittard-Graetheide.

1 *gymnasium, 1ste afd.:*

Willy Kremer, Vaals.

2de afd.:

Jan Custers, Horst.

3de afd.:

René Korthout, Kerkrade.

voorbereidende klas, 1ste afd.:

Tjeu Rietjens, Ell.

2de afd.:

John Royen, Nuth.

V gymnasium, afd. alpha

Willy Lacroix, Noorbeek: alg. pr., pr. godsd., pr. gr., pr. lat., pr. fr., pr. eng., pr. wisk., 1ste verm. du.

Charles Genders, Kerkrade: pr. ned., pr. fr., pr. du., 1ste verm. aardr., 1ste verm. kl. cult.-gesch., 2de verm. eng., 2de verm. gesch.

Frans Riga, Sweykhuzen: pr. gesch.

Jan Vleugels, Voerendaal: pr. kl. cultgesch., 1ste verm. ned.

Ton Gorissen, Maastricht: pr. aardr.

Pierre Seeverens, Heerlen-Heerlerheide: 1ste verm. godsd., 1ste verm. eng.

Jos van der Linden, Swalmen: 1ste verm. gr.

John van der Schaft, Brunssum: 1ste verm. fr., 2de verm. du.

Hub Steijns, Voerendaal-Kunrade: 2de verm. godsd., 2de verm. aardr.

Matthieu Thelen, Kerkrade-Chèvremont: 1ste verm. gesch., 2de verm. ned.

V gymnasium, afd. bèta

Matthieu Gubbels, Noorbeek: alg. pr., pr. godsd., pr. gr., pr. lat., pr. eng., pr. gesch., pr. aandr., pr. alg.-anal. meettk., pr. stereo-gonio., pr. nat., pr. scheik., verm. fr.

Jan Niesen, Belfeld: pr. ned., pr. fr., verm. gr., verm. lat., verm. du., verm. nat. hist.

Jos Jakobs, Horst: pr. alg. meetk., verm. lat., verm. stereo-gonio.

René Creusen, Vaals: pr. du., verm. godsd., verm. aandr.

Henk Lambrichts, Weert: pr. nat. hist.

Piet Thijssen, Baarlo: verm. gr., verm. eng., verm. alg.-anal. meetk., verm. stereo-gonio.

Jo Brunenberg, Schaesberg: verm. nat. hist.

V gymnasium, afd. s

Lud Kleinen, Maastricht: pr. ned.

Hub Cleven, Horst: pr. alg. cultgesch.

Ben Tacken, Heijthuysen: 2de verm. godsd., 2de verm. fr., 2de verm. eng.

IV gymnasium, 1ste afd.

Johan van de Boom, Brunssum: alg. pr., pr. 5 verm.: 1ste verm. ned., 1ste verm. du., 1ste verm. aandr., 2de verm. gr., 2de verm. wisk.

Wim Geurts, Bingelrade: alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. wisk., 1ste verm. natk., 1ste verm. scheik.

Theo Reul, Kerkrade-Spekholzerheide: pr. ned., pr. fr., pr. du., pr. gesch., 2de verm. aandr.

Jan-Pieter Derksen, Rotterdam: pr. eng., pr. natk., 1ste verm. fr., 1ste verm. scheik., 2de verm. wisk.

Pieter Beerens, Hoensbroek: pr. aandr.

John Frank, Schaesberg: pr. tek.

Wim Boonen, Reuver: 1ste verm. gr., verm. lat., 2de verm. gesch.

Hub Bloemen, Nieuwenhagen: 2de verm. ned., 2de verm. aandr.

Jac Peeters, Kessel: 2de verm. natk., 2de verm. tek.

Joos Geurts, Venray-Veulen: 1ste verm. eng.

Ger Paquay, Eysden: 1ste verm. gesch.

IV gymnasium, 2de afd.

Jo Dautzenberg, Schaesberg: alg. pr., pr. gr., pr. ned., pr. fr., pr. du., 1ste verm. lat.

Matthieu Hendriks, Nuth: pr. wisk., pr. natk., pr. scheik., 1ste verm. aandr.

Pierre Moonen, Voerendaal: pr. lat., pr. gesch., pr. 5 verm.: 1ste verm. wisk., 1ste verm. natk., 2de verm. eng., 2de verm. scheik., 2de verm. aandr.

Loek Lemmens, Kerkrade: pr. aandr., pr. tek., 1ste verm. ned.

Marcel Schwachöfer, Venray: pr. eng., 2de verm. fr.

Bert Miesen, Maastricht: 1ste verm. fr., 1ste verm. scheid., 2de verm. aandr., 2de verm. natk.

Alex Sluysmans, Simpelveld: 1ste verm. eng., 1ste verm. gr., 2de verm. lat.

Wim Willemsen, Sevenum: 1ste verm. tek., 2de verm. gr.

Loek Hunnekens, Helden-Grashoek: 1ste verm. gesch., 2de verm. tek.

Theo Pasing, Brunssum: 1ste verm. du.

Frans Wilms, Helden: 2de verm. gesch.

IV gymnasium, 3de afd.

Pierre Ramakers, Echt-Pey: alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. fr., pr. du., pr. wisk., verm. ned., verm. eng., verm. natk., verm. scheid.

Herman van Rens, Horst-Hegelsom: alg. pr., pr. fr., pr. eng., pr. gesch., pr. aandr., pr. wisk., pr. scheid., verm. gr., verm. lat., verm. ned., verm. du.

Wim Dijkstra, Susteren: pr. ned., verm. du., verm. eng.

Jo Zuketto, Heerlen: pr. 6 verm.: verm. gr., verm. lat., verm. gesch., verm. wisk., verm. natk., verm. scheid.

Jan Schoenmakers, Nuth: pr. tek.

Wim Goossens, Tegelen: verm. fr., verm. aandr., verm. tek.

Frans Klein, Heerlen-Schandelen: verm. aandr.

Matthieu Smeets, Meerssen: verm. tek.

III gymnasium, 1ste afd.

Jan Pouwels, Horst-America: alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. fr., pr. aandr., pr. wisk., 1ste verm. natk., 1ste verm. du.

Laurens Wijnhoven, Baarlo: alg. pr., pr. gesch., pr. wisk., pr. natk., 2de verm. lat.

Willy Moederscheim, Voerendaal-Kunrade: pr. tek., 1ste verm. du., 2de verm. gesch.

Willy Jeukens, Kerkrade: pr. ned., 1ste verm. wisk.

Pierre Boumans, Voerendaal: pr. du., 2de verm. gr.

Piet Slangen, Beek-Genhout: 1ste verm. gesch., 1ste verm. tek., 2de verm. aandr.

Hub Laeven, Wijnandsrade: 1ste verm. gr., 1ste verm. lat.

Gerrie Janssen, Tienray: 1ste verm. aandr., 1ste verm. natk.

Ton Janssen, Echt: 1ste verm. tek.

Herman Rijs, Neer: 2de verm. aandr.

III gymnasium, 2de afd.

Tjeu Steijvers, Stramproy: alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. fr., pr. eng., pr. aandr., 1ste verm. natk., 2de verm. du., 2de verm. wisk.

Hans Dircks, Montfort: pr. ned., pr. du.

Jac Naus, Helden: pr. natk., 1ste verm. eng.,
1ste verm. aardr.

Frans Marcelis, Horst: pr. tek., 1ste verm.
gesch., 1ste verm. wisk.

John Nizet, Roermond: pr. gesch., 2de verm.
aardr.

Peter Koonen, Heerlen-Heerlerheide: pr. wisk.,
1ste verm. natk.

Frans Delahaye, Geleen: 1ste verm. lat., 1ste
verm. fr., 2de verm. gr.

Leo Coopmans, Baarlo: 1ste verm. ned., 2de
verm. gesch.

Ben Wanders, Kerkrade-Haanrade, 2de verm.
fr., 2de verm. eng.

Lou Leunissen, Klimmen-Ransdaal: 1ste verm.
du.

Wim Hoppers, Brunssum: 2de verm. lat.

Sjef Vossen, Heerlen-Molenberg: 2de verm.
ned.

Ton Koenraad, Roermond: 1ste verm. tek.

II gymnasium, 1ste afd.

Laur Crouzen, Maastricht: alg. pr., pr. gr., pr.
lat., pr. fr., pr. eng., pr. gesch., pr. wisk., pr.
tek., 1ste verm. ned., 1ste verm. aardr.

Jac Lemmen, Horst-Hegelsom: pr. aardr., pr.
nat. hist., 1ste verm. gr., verm. fr., 2de verm.
eng.

Peter op het Veld, Echt-Pey: pr. wisk., 2de
verm. ned.

Hub van Enckevort, Sevenum: pr. ned., 1ste
verm. wisk.

Hub van der Leeuw, Echt: pr. wisk.

Jan Peeters, Horst-Meterik: pr. 4 verm.: 1ste
verm. gr., 2de verm. wisk., 1ste verm. nat. hist.,
2de verm. aardr.

Henny Vollenbroek, Roermond: 1ste verm. lat.,
2de verm. gesch.

Jan Litjens, Venray-Leunen: 1ste verm. eng.,
2de verm. nat. hist.

Hub Schwanen, Heerlen-Heerlerbaan: 1ste
verm. gesch.

Albert Reuling, Brunssum: 2de verm. lat.

II gymnasium, 2de afd.

Jean Rouwette, Sittard-Graetheide: alg. pr.,
pr. lat., pr. fr., pr. eng., 1ste verm. gr., 1ste
verm. wisk.

Gerry Corstjens, Thorn: pr. gr., pr. lat., pr. ned.,
1ste verm. fr., 1ste verm. eng., 2de verm. tek.

Jan Geurts, Ottersum: pr. wisk., pr. aardr., 1ste
verm. lat., 2de verm. gr., 2de verm. fr., verm.
gesch., 2de verm. eng.

Paul Wijtvliet, Heerlen: pr. wisk., pr. tek., 2de
verm. nat. hist.

Con Hanssen, Maastricht: pr. gesch., verm.
ned., verm. wisk.

Hub Lenders, Maasbree: pr. nat. hist.

René George, Simpelveld: 1ste verm. aandr.,
2de verm. lat.

Jos Gielen, Schinnen: 1ste verm. nat. hist.

Bert van Koloster, Maastricht: 1ste verm. tek.

Gerry Bouten, Horst-Hegelsom: 2de verm.
aandr.

Jo Hermans, Venlo-Blerick: verm. gesch.

I gymnasium, 1ste afd.

Willy Kremer, Vaals: alg. pr., pr. lat., per. ned.,
pr. fr., pr. gesch., pr. wisk., 1ste verm. aandr.

Jo Ijpelaar, Kerkrade-Spekholzerheide: pr.
aandr., 1ste verm. gesch., 2de verm. lat., 2de
verm. fr., 2de verm. tek.

Jo Bastings, Epen: pr. nat. hist., 2de verm. ned.,
1ste verm. fr., 2de verm. gesch.

Wiel Engelen, Sevenum: pr. tek., 1ste verm.
nat. hist.

Piet Koonen, Nuth: 1ste verm. lat., 2de verm.
wisk.

Jac Kals, Heerlen-Welten: 1ste verm. wisk.,
1ste verm. tek.

Jos Kurvers, Echt: 1ste verm. ned.

Cor van der Schaft, Brunssum: 2de verm.
aandr.

Willy Coenjaerts, Houthem: 2de verm. nat.
hist.

I gymnasium, 2de afd.

Jan Custers, Horst: alg. pr., pr. lat., pr. ned., pr.
fr., pr. wisk., 1ste verm. gesch., 1ste verm.
nat. hist.

Jan Timmermans, Horst: pr. gesch., pr. tek.,
1ste verm. ned., 1ste verm. fr., 1ste verm. wisk.

Emile Philippens, Eysden: pr. nat. hist., 2de
verm. ned., 1ste verm. aandr.

Willy Bruinsma, Geleen: pr. aandr.

Joop Lennartz, Vaals: 1ste verm. lat., 2de
verm. aandr.

Louis Delahaye, Geleen: verm. nat. hist.

Jan Limpens, Eys: 2de verm. fr.

Sjef Boers, Gulpen: 2de verm. wisk.

Nico Beckers, Weert: 1ste verm. tek.

Jos Schmitz, Melick: 2de verm. lat.

Frans Schormans, Schaesberg: 2de verm.
gesch.

Tonny Craenen, Weert: 2de verm. tek.

I gymnasium, 3de afd.

René Korthout, Kerkrade: alg. pr., pr. lat., pr.
ned., pr. fr., 1ste verm. wisk., 2de verm. gesch.

Wim Sijben, Voerendaal: pr. gesch., pr. aandr.,
2de verm. lat., 2de verm. nat. hist.

Jan Schreurs, Margraten: pr. nat. hist., pr. 5
verm.: 1ste verm. lat., 1ste verm. ned., 1ste
verm. gesch., 1ste verm. aandr., 1ste verm.
wisk.

Frans Urlings, Bingelrade: pr. lat., 1ste verm.
nat. hist., 2de verm. ned., 2de verm. fr.

Jos Wennmacker, Schaesberg: pr. wisk., 1ste
verm. lat., 1ste verm. fr., 2de verm. ned., 2de
verm. aandr.

Antoon Peeters, Baarlo: pr. tek.

Hub Rutten, Eysden: verm. tek.

voorbereidende klas, 1ste afd.

Tjeu Rietjens, Ell: alg. pr., pr. godsd., pr. ned.,
pr. rek., pr. fr., pr. aandr., pr. natk., 1ste verm.
gesch., 2de verm. tek.

Jan Kerckhoffs, Bemelen: pr. gesch., 2de verm.
fr.

Jan Hendriks, Roggel: pr. tek., 1ste verm. natk.,
2de verm. aandr., 2de verm. gesch.

Chrit van Enckevort, Sevenum: 1ste verm.
ned., 1ste verm. fr., 1ste verm. tek.

Jac van Ham, Venray: 1ste verm. aandr., 2de
verm. rek.

Jo Daemen, Jabeek: 2de verm. ned.

voorbereidende klas, 2de afd.

John Royen, Nuth: alg. pr., pr. godsd., pr.
ned., pr. aandr., pr. natk., 1ste verm. gesch.,
2de verm. rek.

Matthieu Vaessen, Nijswiller: pr. fr., 2de verm.
natk.

Jean Prickaerts, Amby: pr. rek.

Ben Kleynen, Kerkrade-Spekholzerheide: pr.
gesch., 1ste verm. aandr., 2de verm. fr.

Willy Schmitz, Melick: 1ste verm. rek., 1ste
verm. fr., 1ste verm. natk.

Jan Tax, Belfeld: pr. tek.

Matthieu Vollenbroek, Roermond: 1ste verm.
ned., 1ste verm. tek.

Sjaak Verdellen, Sevenum: 2de verm. ned.,
2de verm. aandr.

Matthieu Rutten, Broekhuizenvorst: 2de verm.
gesch.

Loe Lamkin, Eysden-Maarland: 2de verm. tek.

personalia '61/62

de h. priesterwijding ontvingen:

Lambert Arts, Velden.
Paul Bloemen, Venray.
Jan Boosten, Welten.
Pie van Can, Tilburg.
Lei Crombach, Bleijerheide.
Piet Curvers, Tegelen.
Bert Gielis, Weert-Keent.
Jan Hoeben, Nederweert.
Wiel van Hoef, Weert-Leuken.
Hub Janssen, Broekhem.
Jan Jenniskens, Broekhuizenvorst.
Jan Maes, Castenray.
Wiel Peerlings, Nederweert.
Jan Peters, Venlo.
Wim Raedts, Oostrum.
John Schreurs, Tegelen.
Frans Smeets, Schaesberg.
Theo Stenzel, Heerlerheide.
Piet Stevens, Schinnen.
Harry Vaes, Eysden-Breust.
Harry Valk, Maastricht.
Cor Vossen, Nederweert.
Jo Wiertz, Terwinselen.

Allen priesters van het bisdom.

werden benoemd:

P. J. Houben, provisor aan het Klein-Seminarie Rolduc, 1937-1962, tot pastoor te Houthem.

G. P. Hommes, leraar, tot provisor van het klein-Seminarie Rolduc.

R. B. H. Salemans, leraar te Rolduc van 1947-1962, tot pastoor te Sittard-Stadbroek.

Dr. M. J. Buck, leraar te Rolduc van 1952-1962, tot conrector van het Europa-College te Maastricht.

A. M. Cartigny, leraar te Rolduc 1961-1962, tot kapelaan te Geleen-Kluis.

Ch. A. I. Janssen, leraar aan het Klein-Seminarie Rolduc van 1942-1962, tot Rector bij de Zusters in Baexem (Mariënbosch).

Mr. C. E. Schelfhout, Den Haag, tot Directeur van het R.K. Centraal Bureau van Onderwijs en Opvoeding (Rolduc 1935-1937).

werden onderscheiden:

Mgr. P. J. Moors, bisschop van Roermond, tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw (rectificatie van R.J. 41).

Ir. C. E. P. M. Raedts, directeur Oranje-Nassau-Mijnen te Heerlen, tot Ridder in de Orde van de H. Gregorius de Grote en tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw (Rolduc 1910-1915).

Dr. Ir. C. L. Beuken, directeur N.V. PLEM, tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau (Rolduc 1916-1919).

H. M. J. Dassen, burgemeester van Sittard en landdrost van Tuddern, tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau (Rolduc 1922-1932).

L. J. Weitmann, C.ss.R., missionaris in Suriname, Paramaribo, tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau (Rolduc 1912-1921).

Drs. J. H. L. Mols, referendaris aan het Ministerie van O., K. en W., Den Haag, tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau (Rolduc 1925-1930).

Prof. Dr. F. L. R. Sassen, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, met de gouden medaille van de Koninklijke Militaire Academie te Breda (Rolduc 1919-1931).

L. W. Linssen, oud-leraar van Rolduc (1913-1935), met de Culturele Prijs Limburg 1961.

promoveerden:

- L. J. Engels, Nijmegen, in de Faculteit van Letteren en Wijsbegeerte (Klassieken) te Nijmegen (leraar te Rolduc 1957-1960).
J. J. M. L. Crombach, kapelaan te Valkenburg, in de Faculteit van Wiskunde en Natuurkunde (Biologie) te Amsterdam.
F. H. J. Jaartsveld, Groenlo, tot doctor in de Diergeneeskunde te Utrecht.
C. Brenninkmeijer, Lichtevoorde, in de Faculteit van Wis- en Natuurkunde (Biochemie) te Leiden.
G. Poyck, Kerkrade, aan de Landbouwhogeschool te Wageningen.

legden een examen af:

- N. Mooren, kapelaan te St. Geertruid, doctoraal examen Theologie te Nijmegen.
M. Koch, Heerlen, doctoraal examen Geschiedenis te Leiden.
H. Drenth, Kerkrade, doctoraal examen Geneeskunde, deel 2, te Nijmegen.
G. Janssen, Afferden, doctoraal examen Sociale Wetenschappen te Nijmegen.
J. Gielen, Broekhuizenvorst, Semi-Arts-examen aan het Hoger Klinisch Instituut te Rotterdam.
W. Engelen, leraar aan het Bisschoppelijk College te Weert, kandidaatsexamen Sociologie te Nijmegen.
J. Ortan, priester van het bisdom te Roermond, kandidaatsexamen Pedagogie te Nijmegen.
J. Brentjens, Haelen, kandidaatsexamen Geneeskunde te Nijmegen.
P. Corsten, Grubbenvorst, kandidaatsexamen Geschiedenis te Nijmegen.
J. Franssen, Geleen, kandidaatsexamen Nederlands te Nijmegen.
H. Hendrix, Boxmeer, kandidaatsexamen Economische Wetenschappen te Tilburg.
E. Honneé, Meerssen, kandidaatsexamen Filosofie te Nijmegen.
J. C. Scheepers, Gronsveld, kandidaatsexamen Geneeskunde, deel 2, te Nijmegen.
W. Snijders, Ubachsberg, kandidaatsexamen Rechten te Nijmegen.

W. Veugelers, priester van het bisdom, kandidaatsexamen Politieke en Sociale Wetenschappen te Leuven.

H. Hoens, kweekschool Roermond, licentiaat Theologie te Nijmegen.

overleden:

W. van Brandenburg, Vaals, student in de Theologie te Roermond, subdiaken.

H. H. Brentjens, pastoor te Kessel (Rolduc 1904-1906).

Th. G. H. Geelen, pastoor te Roermond (Rolduc 1922-1924).

H. J. M. Gillissen, pastoor te Simpelveld (Rolduc 1903-1912).

H. Hanöver, pastoor te Mesch (Rolduc 1914-1923).

H. H. Jongen, pastoor te Vijlen (Rolduc 1909-1911).

Th. J. F. N. H. van Lierop, emeritus-pastoor te Berghem (Rolduc, leerling 1895-1901, leraar 1908-1910).

W. B. H. Mullenders, pastoor te Welten (Rolduc 1919-1922).

M. J. A. Reiné, pastoor te Well (Rolduc 1919-1921).

M. J. J. Schoolmeesters, pastoor te Beek (Rolduc 1918-1920).

C. J. H. Spierts, emeritus-pastoor te Terwinselen (Rolduc 1896-1904).

D. Soons, pastoor te Obbicht (Rolduc 1929-1931).

A. J. M. van Thiel, emeritus-directeur van het Bischoppelijk College te Roermond (Rolduc 1914-1923).

P. L. Tummers, pastoor te Weert-Leuken (Rolduc 1929-1931).

G. W. Gerris, emeritus-pastoor van Beesel (Rolduc 1910-1912).

L. Roelofs, Castenray, oud-herenknecht te Rolduc.

H. van Haastert, Lissabon (Rolduc 1899-1905).

B. M. Linthorst Jzn., oud-directeur der Koninklijke Vleeswarenfabriek te Wilp (Gld.) (Rolduc 1909-1914).

Anth. Nolet, wijnhandelaar te Maastricht (Rolduc 1879-1887).

A. J. M. Roes, boekhandelaar te Roosendaal (Rolduc 1900-1903).

R. Thomeer, Horst (Rolduc 1892-1898).

Mr. L. B. J. Vermeulen, Den Haag, oud-advocaat-generaal bij het gerechtshof (Rolduc 1897-1902).

C. J. M. Willense, arts te Eijgelshoven (Rolduc 1899-1906).

H. J. Voncken, arts te Hulsberg (Rolduc 1911-1812 en 1917-1918).

	5	kroniek schooljaar '61/62 [j. a. c. lenders]
<i>rolduc, zoals het reilt en zeilt</i>	63	onze provisor is pastoor geworden [j. l.]
	66	politiedagen [ch. genders]
	69	dagen van de russische film [j. boesten]
	71	lugubere vondsten [m. hilak]
	73	mijn dichten [luctor]
	74	tien kleine negertjes [l. w.]
	77	gedicht [luctor]
	78	le bourgeois-gentilhomme [ch. m.]
<i>afscheid van de filosofen</i>	85	non nova sed nove [drs. v. hermens]
	88	het onderwijs in de filosofie te rolduc [drs. m. m. w. lemmen]
	93	lied van de filosofen
	94	van la sainte catherine en sint kathrien [l. w. wijnen]
	106	pascal en wij [drs. j. a. c. lenders]
	109	de mislukte poging tot oprichting van een seminarie te Rolduc in 1817/18 [prof. dr. c. de clercq]
	118	de annales rodenses en de krypta te rolduc [w. marres]
<i>schooljaar '61/62</i>		lerarencorps
		leerlingen
		prijsuitdeling
		personalia